

Programmabegroting

2025
–
2028

Programmabegroting

2025-2028

Gemeente Hoogeveen

Bezoekadres:	Raadhuisplein 1 7901 BP Hoogeveen
Postadres:	Postbus 20000 7900 PA Hoogeveen
Telefoon:	14 0528
Fax:	0528-291325
E-mail:	info@hoogeveen.nl
Internet:	www.hoogeveen.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
Aanbiedingsbrief	4
Begroting in kort bestek	10
Samenstelling raad en college.....	16
Programma's.....	17
01 Blijven meedoen en talentontwikkeling	18
02 Jeugdhulp en Participatie	31
03 Gezond en Vitaal	46
Begrotingspost-subsidie.....	60
04 Economie.....	62
05 Aantrekkelijk wonen en woonomgeving.....	71
06 Ruimtelijke ordening en sport.....	85
07 Veilige bereikbaarheid	92
08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen	98
09 Veilig Hoogeveen & Zichtbaar en Transparant Bestuur	112
10 Overzicht algemene dekkingsmiddelen	122
11 Overzicht overhead	123
12 Reserves	124
13 Het geraamde resultaat	125
14 Vennootschapsbelasting	126
Paragrafen	127
Lokale heffingen.....	128
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	135
Onderhoud kapitaalgoederen	145
Financiering.....	156
Bedrijfsvoering	161
Verbonden partijen	162
Grondbeleid	171
Rechtmatigheid	178
Wet Open Overheid (WOO)	181
Dienstverlening en digitalisering.....	182
Overzicht van baten en lasten.....	184
Uiteenzetting van financiële positie.....	227
Overzicht taakvelden	229
Vaststelling	232
Bijlage A: Overzicht investeringen	233
Bijlage B: Overzicht reserves	248
Bijlage C: EMU Saldo	251
Bijlage D: Lijst met afkortingen	252
Bijlage E: Kerngegevens	256
Bijlage F: Toelichting op verplichte beleidsindicatoren	258
Bijlage G: Overzicht beleidsdocumenten	261

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met genoegen bieden wij u hierbij de programmabegroting voor het jaar 2025 aan. Deze begroting vormt de vertaling van de vastgestelde kadernota 2025 en onze beleidsdoelen waarin samen verbinden en verbeteren centraal staan. Samen bouwen wij verder aan een Hoogeveen waarin inwoners, ondernemers en organisaties samen met ons plannen maken, uitvoeren en elkaar ondersteunen.

In deze brief blikken we terug op uw besluit over de kadernota 2025, herhalen we de rode draad voor de komende jaren en gaan we in op de financiële aspecten. De aandachtspunten en voorname in deze brief vormen het kader waarmee we prioriteiten stellen als er sprake is van een personeelstekort, waardoor we de uitvoering moeten aanpassen.

Terugblik besluit kadernota

De kadernota 2025, die u op 11 juli heeft vastgesteld, kunnen we zien als een conceptbegroting. U heeft hiermee de inhoudelijke en (grotendeels) de financiële kaders voor de komende jaren bepaald. We hebben in deze begroting de aangenomen amendementen verwerkt. De financiële mutaties uit de kadernota nemen we in de begroting opnieuw op, met daarbij de aanvullende mutaties. Zoals al aangekondigd in de kadernota hebben we het spaartempo aangepast. Vanaf 2026 sparen we niet meer aanvullend in de algemene reserve.

Verbinden en verbeteren

Hoewel de begroting in eerste instantie draait om cijfers, draait het uiteindelijk om wat echt telt: de impact van onze keuzes op het dagelijks leven van de inwoners. Elke investering of beleidsbeslissing heeft directe gevolgen voor de voorzieningen, de leefbaarheid en de toekomst van gemeente Hoogeveen. Het is ons doel om niet alleen financieel verantwoord te handelen, maar vooral om gemeente Hoogeveen te blijven ontwikkelen als een fijne plek om te wonen, werken en leven.

Daarom hebben we bij het opstellen van deze begroting steeds de vraag gesteld: wat verbetert hiermee voor gemeente Hoogeveen?

Samenwerken en leren van elkaar

Een belangrijk uitgangspunt in deze begroting is dat we als gemeente niet alleen werken *voor*, maar juist *samen met* de inwoners en ondernemers van gemeente Hoogeveen. De Hoogeveense kracht ligt in samenwerking, open communicatie en het leren van elkaar. Dat vertaalt zich in een aanpak waarbij we de dialoog aangaan met scholen, verenigingen en maatschappelijke organisaties. Zo blijven we werken aan inclusieve oplossingen, zoals de nieuwe plannen voor onderwijshuisvesting en het verder versterken van onze zorgzame gemeenschappen.

In 2023 startte het college met het gebiedswethouderschap, waarbij elke gebiedswethouder minstens twee keer per jaar zijn gebied bezoekt om met bewoners in gesprek te gaan. In de begroting 2024 is er € 150.000 per jaar vrijgemaakt voor de uitvoering van wijk-, buurt- en dorpsagenda's. Samen met de samenleving, wijkwerkers, Smederijen en buurgemeenten is dit vertaald naar een subsidieregeling die binnenkort door het college wordt vastgesteld. Met deze aanpak wil het college in nauwe verbinding staan met de samenleving om gezamenlijk te werken aan een sterkere gemeenschap. Te meer we beseffen dat de gemeente niet zelf alle plannen kan uitvoeren. Er ligt een risico wanneer we al het werk bij de ambtelijke organisatie neerleggen; er is simpelweg niet genoeg capaciteit om alle plannen zelfstandig uit te voeren.

Door te investeren in de optimalisatie van onze processen, door te investeren in digitalisering, automatisering en slim gebruik te maken van de technologische mogelijkheden die we hebben, verbeteren we het werkklimaat van de medewerkers van de gemeente. Door keuzes te maken in onze prioriteiten en ons te richten op de dingen goed doen in plaats van alles tegelijk te willen doen, verlichten we de werkdruk en zorgen we ervoor dat de organisatie efficiënt en effectief blijft functioneren.

Samenwerken is essentieel. Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners kunnen we deze uitdagingen aanpakken en onze ambities waarmaken. Zo bouwen we samen aan een sterke, duurzame toekomst voor gemeente Hoogeveen.

De rode draad van deze programmabegroting

We zien in het coalitieprogramma, de recente kadernota en deze begroting drie thema's telkens terugkomen. Het eerste is '**iedereen doet mee**'. We willen als gemeente dat iedereen kan meekomen, dat iedereen dezelfde kansen krijgt in de samenleving om te slagen. Het tweede is het thema '**goed wonen**'. Goed wonen is een ruim begrip, maar dit is waar wij naar streven voor iedere Hoogevener. Dit komt tot uiting niet alleen in een fijne woning, maar ook in goede voorzieningen en bereikbaarheid. Als derde komt het thema '**duurzaamheid en vergroenen**' naar voren. Wij blijven ons inzetten om onze gemeente toekomstbestendig te maken door in te zetten op duurzaamheid.

Iedereen doet mee

Ons staat een gemeente voor ogen waarin *iedereen meedoet* en we oog hebben voor elkaar. Iedereen doet mee is het streven naar gelijke kansen en inclusie voor alle leden van de samenleving, ongeacht leeftijd, achtergrond of beperkingen. Het bevordert een omgeving waarin iedereen gelijke kansen krijgt om volledig deel te nemen aan de samenleving en zichzelf te ontwikkelen. Zo werken we samen aan een sociaal Hoogeveen waar armoedebestrijding en bestaanszekerheid centraal staan.

We zorgen voor een stevige sociale infrastructuur waarin inwoners naar elkaar omzien en snel ondersteuning en zorg op maat krijgen. Die infrastructuur maken we samen met inwoners en maatschappelijke organisaties in scholen en in wijk- en dorpscentra.

Met het programma Jong Hoogeveen werken we concreet aan gelijke kansen. Onze focus ligt op maatwerk per school waarbij elke school fungeert als een centraal punt voor kinderen en gezinnen. School is dé plek waar kinderen en gezinnen komen, dé plek waar vertrouwen is en relaties worden

gebouwd met kinderen en ouders. Deze aanpak is een belangrijk voorbeeld geworden voor het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Een aanpak die uiteindelijk moet leiden tot verbeterde onderwijsresultaten, meer kansgelijkheid, maximale talentherkenning en een doorbraak in de intergenerationele armoede.

Er wordt samen met basisscholen gewerkt aan een plan per school, waarbij na het basisonderwijs ook het voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs betrokken worden. Met de schoolbesturen werken we ook aan het vernieuwen van de onderwijshuisvesting. In deze begroting hebben we ook de nieuwbouw van RSG Wolfsbos met de investeringen voor de omgeving en sportvoorzieningen verwerkt.

In samenwerking met de raad wordt bepaald hoe het lokale veld met inwoners en jeugdhulp-aanbieders de jeugdhulp toekomstbestendig en robuust kan gaan organiseren. Onze zorg over de steeds toenemende vraag is voortdurend. Omzien naar elkaar, toegankelijkheid van zorg, collectief aanbod, betaalbaarheid en doen wat echt nodig is zetten we centraal. Ook zetten we de beweging naar een gezondere levensstijl en voorkomen van zorg door met behulp van de programma's GALA en IZA.

Bovendien wordt er gewerkt aan armoedebestrijding, schuldhulpverlening en het bevorderen van bestaanszekerheid voor alle inwoners. Preventieprogramma's en initiatieven zoals de 'Huizen van de Buurt' en DOS stimuleren de eigen kracht van de samenleving, terwijl zorgzame gemeenschappen zorgen voor een toekomstbestendig zorgaanbod dat toegankelijk is voor iedereen.

Goed wonen

Goed wonen omvat niet alleen het hebben van een goede woning voor iedereen, maar ook de beschikbaarheid van voorzieningen voor sport, cultuur en onderwijs, goede infrastructuur en bereikbaarheid, een sterke lokale economie, een veilige omgeving en een divers winkelaanbod. Het gaat om een combinatie van factoren die bijdragen aan een hoogwaardige levensstandaard en een bloeiende gemeenschap. Dit alles draagt bij aan de brede welvaart van onze inwoners, waarin zowel materiële als immateriële aspecten zoals welzijn, gezondheid, en sociale cohesie centraal staan.

De **woningbouwopgave** is groot en divers, met aandacht voor reguliere woningen, sociale woningen en speciale groepen zoals onze jongeren, arbeidsmigranten en statushouders.

De komende jaren gaan we de Zeeheldenbuurt aanpakken. De woningbouwcoöperaties hebben het voornemen om de Zeeheldenbuurt te revitaliseren, leefbaarder te maken en te verduurzamen door middel van sloop-nieuwbouw. Hiervoor is een conceptstedenbouwkundig plan gemaakt. Om dit plan te kunnen realiseren is het nodig dat de gemeente bijdraagt in de investering die nodig is voor de aanpassing in de openbare ruimte.

De gemeente werkt hard aan de plannen om flexwoningen te realiseren. Eind 2024 is het plan hiervoor zodanig uitgewerkt dat communicatie en participatie met de omgeving kan starten. Dan is ook meer duidelijkheid over de planning richting realisatie van de tijdelijke woningen. We koersen op realisatie eind 2025.

In de Woon(zorg)visie is vastgelegd dat er een uitbreidingslocatie voor Hoogeveen moet komen om nieuwe kapitaalkrachtige inwoners aan de gemeente te binden. Denk aan gezinnen, maar ook 'empty nesters' die op zoek zijn naar meer ruimte en kwaliteit. Op dit moment voeren wij een verkenning uit naar de meest geschikte locatie. In 2024 neemt het college daarover een besluit en gaat hierover in gesprek met omwonenden en de gemeenteraad.

En ook het stations- en centrumgebied is een belangrijke ontwikkeling voor Hoogeveen. De herontwikkeling van de Tamboerpassage van winkel- naar woongebied is een prioritaire, maar complexe opgave. Er is een visie vastgesteld door het college met een aantal aandachtspunten. Deze aandachtspunten moeten worden uitgewerkt. Het biedt de kans om op een bijzondere plek een uniek project te ontwikkelen.

Het aantal internationale werknemers neemt toe en daarom willen we (grootschalige en centrale) huisvestingslocaties voor internationale werknemers realiseren om de druk op de woningmarkt te verlichten, gezonde wijken te creëren en te zorgen voor een fijne, passende leefomgeving voor iedereen.

Goed wonen betekent ook **goede voorzieningen**. Daarom werken we samen met onze partners aan een toekomstbestendig cultureel veld in onze gemeente. We hebben daarbij aandacht voor een gezonde en duurzame exploitatie van het Stichting Cultuurhuis met De Tamboer en Het Podium. In 2025 willen we tot een afronding komen van het nieuwe vastgoedbeleid en een nieuw strategisch accommodatieplan. Ook werken we aan de toekomst van de locaties en functies van de Olde Bieb, voormalig schoolgebouw van het Blokland en de Open Deur in Elim.

Daarnaast wordt er gewerkt aan sportvoorzieningen, met plannen voor binnensportaccommodaties, wat bijdraagt aan een gezonde en leefbare omgeving. Een leven lang bewegen; dat is wat we wensen voor alle inwoners van gemeente Hoogeveen. Zo werken we aan een inrichtingsplan voor Bentinckspark Noord. We komen in 2025 met een ontwikkelvisie als basis voor projecten, zoals ten eerste de inrichting van hockey en (verhuizing) korfbal en nieuwbouw voor de RENN4 school.

In Elim hebben we een nieuw hoofdveld voor de voetbal gerealiseerd en kunstgrasvelden voor de korfbalvereniging. Hiermee kan de volgende fase starten, namelijk de woningbouw in het dorp. In Hollandscheveld is gewerkt aan de uitwerking van de Sportaccommodatievisie, welke het college heeft vastgesteld. In het najaar van 2024 worden de kleedkamers van de korfbalvereniging gerealiseerd en de visie op woningbouw gemaakt. Zo hangen de ontwikkelingen op sportgebied nauw samen met de plannen voor woningbouw.

Een grote ontwikkeling voor Hoogeveen is de realisatie van een nieuw zwembad. Voor 1 januari 2025 maken we de routekaart om te komen tot de ontwikkeling van een nieuw zwembad en bepalen we de voorkeurslocatie voor het nieuwe zwembad. Na 1 januari 2025 starten we met de uitwerking van deze routekaart.

Goed wonen in een fijne leefomgeving begint bij een **zorgvuldig gemeentebestuur**. Daarom is het essentieel dat we de komende jaren blijven inzetten op plannen zoals de Omgevingsvisie en het integrale beleid openbare ruimte (IBOR). Deze vormen de basis voor een leefbare, veilige en duurzame toekomst voor al onze inwoners.

De komende jaren vergen grote investeringen in klimaatadaptatie, energietransitie, woningbouw, bereikbaarheid, biodiversiteit en inclusie. Dit vraagt om een slimme inrichting van onze schaarse ruimte en een nieuwe aanpak waarin assetbeheer op basis van waarden centraal staat. Het IBOR biedt de juiste bouwstenen om keuzes te maken voor de inrichting en het beheer van openbare ruimtes, en toont de samenhang tussen fysieke, sociale en economische factoren. Water en bodem spelen hierin een cruciale rol, en dragen bij aan integrale strategieën om de doelen van de gemeente te realiseren.

Daarnaast werkt de gemeente aan de Omgevingsvisie. Dit is het strategische instrument voor de toekomst, waarin de hoofdlijnen voor het Omgevingsplan worden vastgelegd. De visie vormt ook de basis voor nieuw beleid om brede welvaart in gemeente Hoogeveen te bevorderen. Eind 2024

starten we met het opstellen van een integrale omgevingsvisie als actualisatie van de huidige Structuurvisie en Toekomstvisie.

Een **sterke economie** is ook belangrijk voor een goede woonomgeving, het zorgt voor werkgelegenheid en financiële stabiliteit van de samenleving. We zijn er trots op dat uit het koopstromenonderzoek is gebleken dat het Hogeveen als een van de weinige binnensteden in Nederland gelukt is een hogere omzet te genereren. De grote gezamenlijke inzet van gemeente en Binnenstad Hogeveen heeft zijn vruchten afgeworpen.

Maar we gaan verder. Zo zetten we de komende jaren in op de ontwikkeling van Riegmeer. De vestiging van grote ondernemers op dit bedrijventerrein is een prioriteit voor onze economische ontwikkeling.

Realisatie van het nieuwe onderstation op Riegmeer is een essentiële randvoorwaarde om de netcongestie in onze regio op te lossen, de energietransitie te helpen vormgeven en nieuwe woningen en bedrijven weer de kans te bieden aan te sluiten op het overvolle elektriciteitsnet.

Ook het programma Vitale Vakantieparken is een kans voor een sterke economie. In 2025 gaan we onverminderd door met dit programma. In samenwerking met de eigenaren zetten we bij twee parken in op de revitalisering van het park. Op drie andere parken werken we samen met de bewoners aan een nieuw omgevingsplan.

Goed wonen is ook **veilig wonen**. Zo leggen we in 2024 nog de locatiekeuze voor de nieuwe brandweerkazerne voor aan uw raad. We zijn met de VRD in gesprek over het opdrachtgeverschap en eigendom van de nieuw te bouwen brandweerkazerne. Afhankelijk daarvan zal een architect een ontwerp maken, dat vervolgens wordt omgezet in een ruimtelijk procedure. Om te kunnen starten met de bouw in 2026 is het noodzakelijk hier prioriteit aan te geven.

We zetten ook verder in op de aanpak van ondermijning. Verwevenheid tussen de criminele onderwereld en legale bovenwereld bedreigt de veiligheid van inwoners. Daarom sluiten we in Drents verband aan bij de doelstelling om hier actie tegen te ondernemen. We maken capaciteit vrij voor analyse en opsporing en bevorderen de bewustwording.

Duurzaamheid en vergroenen

Duurzaamheid en het creëren van een toekomstbestendige openbare ruimte zijn essentieel in het gemeentebeleid. Dit is omdat de gemeente verantwoordelijk is voor het beschermen van natuurlijke hulpbronnen, het tegengaan van klimaatverandering en het waarborgen van de leefbaarheid voor toekomstige generaties.

Er zijn initiatieven genomen om de natuur te versterken, zoals het vergroenen van schoolpleinen en het aanpakken van versteende plekken in de openbare ruimte. Het beleid rond de openbare ruimte richt zich op het omgaan met klimaatverandering en wateropgaven, met als doel een veilige, duurzame woonomgeving.

Daarnaast zet het Hogeveens Isolatie Offensief in op energiebesparing door inwoners te ondersteunen bij het verduurzamen van hun woningen. Ook ondernemers worden geholpen met het verduurzamen van hun panden en bedrijfsvoering, om zo gezamenlijk een bijdrage te leveren aan een duurzamere toekomst.

Duurzaamheid krijgt binnen de gemeente Hogeveen een prominente plek in al ons beleid en al onze projecten, omdat we geloven dat het de sleutel is tot een toekomstbestendige leefomgeving. Het is niet alleen zichtbaar in groene initiatieven, maar is integraal verweven in alles wat we doen – van woningbouw en infrastructuur tot sociaal beleid en economische ontwikkeling.

Prioriteiten en uitvoerbaarheid

De vele plannen maken het belangrijk om goed te letten op de uitvoerbaarheid. Alle nieuwe voorstellen in de begroting zijn gebaseerd op door het college vastgestelde plannen en zijn getoetst door onze ambtelijke organisatie op uitvoerbaarheid.

Bij het opstellen van deze begroting hebben we de optelsom aan plannen voorgelegd aan onze directie, met de vraag of alles uitvoerbaar is. We hebben daarbij opnieuw uitvraag gedaan naar de risico's, vooral op het gebied van personele capaciteit. Hier kon geen uitsluitel over gegeven worden. Personele knelpunten blijken lastig te voorspellen. Voor het college en onze ambtelijke organisatie betekent dit dat we bij de uitvoering flexibel en wendbaar moeten zijn.

De aandachtspunten in deze brief beschouwen we daarbij als de belangrijkste prioriteiten.

Financieel 2025 op orde, vanaf 2026 tekorten

Voor 2025 hebben we een sluitende begroting. Vanaf 2026 krijgen alle gemeenten in Nederland te maken met het zogeheten ravijnjaar, waarin de financiële bijdragen van het Rijk drastisch afnemen en veel gemeenten te kampen zullen hebben met negatieve begrotingsstanden, zo ook de gemeente Hoogeveen.

Voor 2026 min € 5,5 miljoen, 2027 min € 3,8 miljoen en 2028 min € 6,4 miljoen. We hebben de jaarlijkse storting in de Algemene Reserve van € 5,7 miljoen laten vallen in deze begroting. Zolang we negatieve resultaten hebben storten we de winst vanuit grondbedrijf niet meer in de Algemene Reserve. Dit betekent dat voor 2026 t/m 2028 niet meer wordt gespaard. Ook dan hebben we nog steeds tekorten. Bij de Meicirculaire is het Rijk met enkele maatregelen gekomen, maar dit lost het tekort voor gemeenten niet op. De onduidelijkheid rondom het geld wat we ontvangen via het Gemeentefonds van het Rijk blijft groot. We zijn bezig met voorbereidingen te treffen voor eventuele bezuinigingen en eventuele lastenverhogingen vanaf 2026 en verder. Mochten er tegen die tijd ingrepen nodig zijn in de jaren 2027 en verder, zullen we het pakket met maatregelen eind 2025 aan de gemeenteraad voorleggen. Dit ligt dan klaar voor de nieuwe raad na de verkiezingen van 2026. Het een en ander is dan ruim op tijd voor verwerking in de begroting van 2027.

Samen maken we Hoogeveen

Met deze begroting zetten we een volgende stap in de realisatie van onze gezamenlijke doelen. Laten we de energie van herstel en verbinding blijven benutten om gemeente Hoogeveen nog sterker te maken. Zoals in het coalitieakkoord staat: *Samen maken we Hoogeveen*.

Wij kijken ernaar uit om ook de komende jaren met u te werken aan een toekomstbestendig Hoogeveen.

Met vriendelijke groet,
College van burgemeester en wethouder

Martijn Breukelman, Derk Reneman, Niek Wind, Jeroen Westendorp, Roelof Bisschop, Mark Tuit.

Begroting in kort bestek

Strategische financiële koers

Onderstaand nemen wij u stapsgewijs mee in de opbouw van het resultaat van de programmabegroting 2025-2028.

1. Startpunt is de begroting 2024-2027
2. Verwerking van de kaderbrief 2025-2028
3. Overige mutaties

De programmabegroting 2025-2028 is opgebouwd uit de volgende programma's:

- Blijven meedoen en Talentontwikkeling
- Jeugdhulp en Participatie
- Gezond en Vitaal
- Economie
- Aantrekkelijk wonen en Woonomgeving
- Ruimtelijke Ordening en Sport
- Veilige bereikbaarheid
- Duurzaam en Gastvrij Hoogeveen
- Veilig Hoogeveen & Zichtbaar en Transparant bestuur

Exploitatie

Verloop mutaties exploitatie

Het financiële vertrekpunt van deze begroting is de Programmabegroting 2024-2027 (1. Startpunt). We hanteren verschillende uitgangspunten bij het opstellen van de begroting. De mutaties uit de kadernota (2. Verwerking kadernota) vormt de basis. Zaken die nog niet bekend waren bij de kadernota zijn verwerkt onder de aanvullende mutaties (3. Overige mutaties).

1. Startpunt

Het financiële startpunt van de Programmabegroting 2025-2028 is de eindstand van de Programmabegroting 2024-2027, waarbij we jaarschijf 2027 kopiëren naar 2028.

Deze ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000 (- is voordeel / + is nadeel)	2025	2026	2027	2028
Saldo Programmabegroting 2024-2027	-13	7.835	8.860	8.860

2. Verwerking kadernota 2025-2028

Op 11 juli 2024 heeft de raad de kadernota 2025 vastgesteld. De mutaties uit de kadernota 2025 zijn verwerkt in deze begroting.

Bedragen x € 1.000 (- is voordeel / + is nadeel)	2025	2026	2027	2028
Saldo Programmabegroting 2024-2027	-13	7.835	8.860	8.860
Mutaties uit kadernota	2.381	4.414	2.589	1.213
Verlaging storting Algemene reserve	-2.368	0	0	0
Eindstand kadernota 2024-2027	0	12.249	11.449	10.073

3. Overige mutaties

Binnen de kaders stellen wij voor om een aantal zaken te wijzigen in de exploitatie welke nog niet bekend waren bij de kadernota. Hierbij hebben we het criterium gehanteerd dat we geen nieuw beleid opnemen. In het overzicht van baten en lasten zijn alle aanvullende mutaties ten opzichte van de kaderbrief per programma geordend en toegelicht. In deze mutaties is onder andere opgenomen de uitwerking van de Meicirculaire Gemeentefonds.

Programma Bedragen x € 1.000 (- is voordeel en + is nadeel)	2025	2026	2027	2028
Eindstand kadernota 2025-2028	0	12.249	11.449	10.073
Totaal aanvullende mutaties MJB 2025	1.349	1.532	637	4.454
Stand na verwerking mutaties	1.349	13.781	12.086	14.527
Verlaging storting Algemene reserve	-1.349	-5.700	-5.700	-5.700
Resultaten grondbedrijf t.g.v. exploitatie		-2.561	-2.561	-2.371
Eindstand programmabegroting 2025-2028	0	5.520	3.825	6.456
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-757	2.411	2.411	2.221
Structureel begrotingssaldo 2025-2028	-757	7.931	6.236	8.677

Uitkomsten Programmabegroting 2025-2028

We hebben een sluitende begroting voor 2025. Voor 2026 hebben we een tekort van € 5,520 miljoen, voor 2027 een tekort van € 3,825 miljoen en voor 2028 een tekort van € 6,456 miljoen. Deze tekorten zijn met name te wijten aan lagere inkomsten van het Rijk vanaf 2026.

Zoals ook al aangekondigd in de kadernota hebben we voor deze begroting geen bezuinigingsopdracht uitgezet. We kunnen het tekort voor een deel (€ 5,7 miljoen per jaar) oplossen door het spaartempo van de algemene reserve aan te passen. We hebben dit vanaf 2026 aangepast. In ons grondbeleid is opgenomen dat we resultaten van het grondbedrijf storten in de algemene reserve. We stellen voor om hiervan af te wijken voor de jaren 2026 t/m 2028. We zetten de resultaten grondbedrijf in om te begrotingstekorten op te vangen. Daarnaast zijn we bezig met voorbereidingen te treffen voor eventuele bezuinigingen en eventuele lastenverhogingen vanaf 2026 en verder. Mochten er tegen die tijd ingrepen nodig zijn in de jaren 2027 en verder, zullen we het pakket aan maatregelen eind 2025 aan de gemeenteraad voorleggen, opdat we het kunnen klaarleggen voor de nieuwe raad na de verkiezingen van 2026. Een en ander is dan ruim op tijd voor verwerking in de begroting van 2027.

Structureel begrotingssaldo

Om te bepalen of er in de begroting en meerjarenraming sprake is van structureel evenwicht dient inzichtelijk gemaakt te worden welke incidentele baten en lasten de begroting bevat. In het overzicht van baten en lasten is een overzicht opgenomen van de incidentele baten en lasten. Voor 2025 hebben we een positief structureel saldo, vanaf 2026 wordt het structureel saldo nadeliger.

Inflatie en indexatie

De inkomsten worden waar van toepassing geïndexeerd op basis van de consumentenprijsindex (CPI). Voor de begroting hanteren we de CPI zoals is opgenomen in de Meicirculaire Gemeentefonds. Dat is voor 2024 2,9%. Bij de kadernota gingen we nog uit van 3,1%. Voor wat betreft de uitgaven ramen we realistische indexeringen en volumeaanpassingen.

Gemeentefonds

De uitkomsten van de decembercirculaire 2023 zijn verwerkt in de kadernota 2025. Volgens de bestendige gedragslijn nemen we als uitgangspunt de meicirculaire 2024 voor de begroting 2025.

De groei van het gemeentefonds loopt tot 2025 langzaam terug en vanaf 2026 treedt een grote omslag op: gemeenten krijgen dan zo'n € 3 miljard minder zonder dat er taken verdwijnen. Voor Hoogeveen is dit een verlaging van zo'n € 10 miljoen. Het kabinet heeft inmiddels erkend dat er sprake is van een disbalans tussen taken en middelen vanaf 2026. In de voorjaarsnota 2024 heeft het Rijk aangekondigd dat de oploop van de 'opschalingskorting' van € 675 miljoen met ingang van 2026 wordt geschrapt. Voor Hoogeveen betekent dit een structurele verlichting van € 2,2 miljoen per jaar vanaf 2026. Maar nog steeds blijft er een groot gat te dichten voor de gemeenten.

Alle mutaties uit de kadernota en deze begroting worden per programma toegelicht onder het overzicht van baten en lasten.

Investerings

Het uitgangspunt van de investeringen is de kadernota 2025-2028. Hierin zijn de restantkredieten uit de jaarrekening 2023 nog in verwerkt en de begrotingswijziging van GemRap I over 2024. Dit is opgenomen in deze begroting. Onderstaande investeringen zijn opgenomen voor de jaren 2025 t/m 2028.

Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Onderwijshuisvesting	10.865	2.500	2.500	2.500
Gymvoorziening nieuwbouw RSG Wolfsbos		1.750	3.250	1.500
Voorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos				1.000
Gymvoorziening RENN4		1.625	1.625	
Uitvoering klimaatadaptatie	360	360	360	
Aanvalsplan vergroening, biodiversiteit	50	50	50	50
Regio Stedenfonds	742			
Visie Stadscentrum				985
Budget speelvoorziening	284	252	295	320
Speel- en sportvoorzieningen Zuiderpark	127			
Reconstructies openbaar groen	160	165	171	177
Asfaltprogramma wegen	962	962	962	962
Asfaltprogramma fietspaden	372	372	372	372
Wegen en fietspaden	900	100	380	
Vervanging beschoeiingen	236	236	236	236
Zuiderparkbrug	48			
Berkenlaanbrug	80			
Schooldijkjebrug	66			
Kalmoesbrug		215		
Renoveren bestaande buitensportvelden	255			600
Kleedkamer accommodaties buitensport	770	1.461	698	
Bentinckspark	1.558	1.538		
Vervanging parkeerautomaten	900			
Nieuwbouw brandweerkazerne		11.949		
Vervanging laptops/lpads gemeenteraad				64
Totaal	18.480	23.535	10.899	8.766

De investeringen worden verder toegelicht in bijlage A.

Investeringsplafond

Bij de kadernota 2025 hebben we als signaleringswaarde een investeringsplafond van € 6,8 miljoen per jaar vastgesteld. Dit plafond signaleert wanneer het investeringsvolume de structurele begrotingsruimte inperkt. Bijdragen van derden tellen niet mee voor het investeringsplafond. Ook corrigeren we het plafond voor investeringen die uit voorgaande jaren doorschuiven of voor investeringen waar we

jaar op jaar voor sparen, zoals voor onderwijshuisvesting. Daarnaast vallen investeringen die zichzelf 'terugverdienen' door besparingen in de exploitatie niet onder het plafond. Investeringen voor riolering die onder de 100% kostendekking van de rioolheffing vallen nemen we ook niet mee in het plafond.

Jaar (Bedragen x € 1.000)	Investering Begroting 2025	Bijdragen derden	Doorschuif voorgaande jaren	Bedrag voor plafond	bedrag boven (-) of onder (+) plafond (6,8 miljoen)
2024	18.982	2.761	11.348	4.872	1.927
2025	18.480	672	-	17.808	-11.008
2026	23.535	-	-	23.535	-16.735
2027	10.899	-	-	10.899	-4.099
2028	8.766	-	-	8.766	-1.966
Totaal	80.434	3.433	11.348	65.882	-31.882

Reservepositie

De stand van de algemene reserve is lager dan is opgenomen bij de kadernota 2025. Dit komt omdat de raad bij vaststelling van de jaarrekening 2023 een amendement heeft aangenomen om een reserve OZB in te stellen. Hierdoor wordt er minder jaarrekeningresultaat 2023 toegevoegd aan de algemene reserve. Het jaarlijkse spaarbedrag van € 5,7 miljoen is vanaf 2026 vervallen. Daarnaast hebben we de resultaten van grondbedrijf voor 2026 t/m 2028 niet meer in de algemene reserve gestort maar begroten we ten gunste van het exploitatieresultaat. Na jaren van sparen en het stutten van de algemene reserve, stoppen we daar voor de komende jaren mee. Dit om het begrotingstekort deels op te lossen. Het verwachte verloop van de Algemene reserve is als volgt:

Algemene reserve	2024	2025	2026	2027	2028
Stand op 1-1	52.063	69.140	73.184	73.184	73.184
Onttrekkingen	8.860	0	0	0	0
Stortingen	25.936	4.044	0	0	0
Stand op 31-12	69.140	73.184	73.184	73.184	73.184

Bij deze standen is geen rekening gehouden met de negatieve standen vanaf 2026.

In bijlage B wordt de algemene reserve en overige bestemmingsreserves en het verloop daarvan verder toegelicht.

Stand van zaken Financiële kengetallen

In de kadernota hebben we de volgende signaleringswaarden vastgesteld voor onze financiële kengetallen.

1. **Nettoschuldquote:** maximaal 90%
2. **Solvabiliteit:** minimaal 35%
3. **Weerstandsvermogen:** minimaal 2,0 uitstekend
4. **Structurele exploitatieruimte:** minimaal 0
5. **Grondexploitatie:** maximaal 20%
6. **Belastingcapaciteit:** geen signaleringswaarde
7. **Investeringsplafond:** maximaal € 6,8 miljoen per jaar

We hebben de kaders verder uitgewerkt en toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Voor deze begroting komen we op onderstaande financiële kengetallen uit:

Financiële kaders	2025	2026	2027	2028
Netto schuldquote	57%	70%	73%	71%
Solvabiliteit	28,2%	28,8%	28,5%	28,3%
Weerstandsvermogen	2,11	2,11	2,11	2,11
Structurele exploitatieruimte	0,32%	-3,65%	-2,89%	-3,91%
Grondexploitatie	7,56%	8,59%	9,55%	8,02%
Investeringsplafond (x € 1 miljoen)	17,8	23,5	10,9	8,8

Conclusie

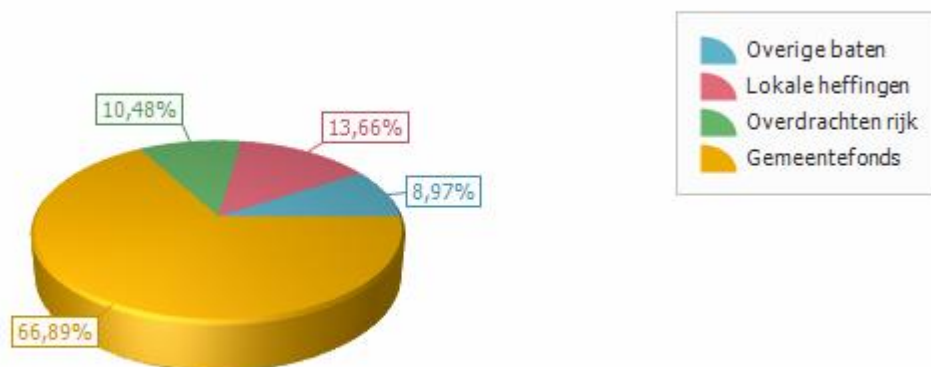
We bieden een sluitende begroting aan voor 2025. We stoppen vanaf 2026 met sparen, maar dan hebben we vanaf 2026 nog steeds geen sluitende begroting. Het lijkt er niet op dat het Rijk met voldoende middelen komt vanaf 2026, dus we moeten kijken naar onze eigen inkomsten en uitgaven. Op dit moment zijn we bezig met het inventariseren van mogelijke besparingen en lastenverhogingen. Mocht het zover komen, dan wordt het pakket aan maatregelen eind 2025 aan de raad voorgelegd om een en ander voor de nieuwe raad klaar te kunnen leggen.

Kerngegevens

Totaalbeeld inkomsten en uitgaven

In onderstaande grafieken laten wij op hoofdlijnen de herkomst van onze middelen zien en hoe wij die inzetten.

Totale inkomsten

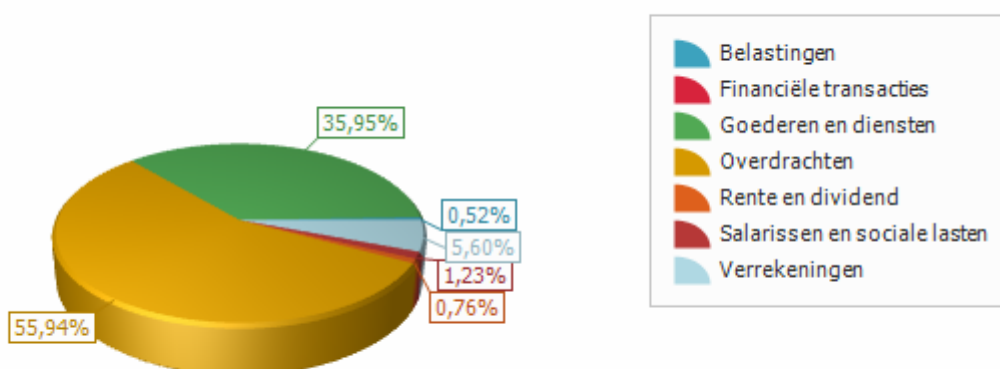

Lokale heffingen: opbrengst OZB, afvalstoffenheffing, rioolrechten, parkeergelden, leges etc.

Overdrachten: rijksbijdragen voor o.a. bijstand, onderwijs.

Overige baten: huuropbrengsten, (grond)-verkoop, schade-uitkeringen, dividend, bijdragen van derden, onttrekking reserves etc.

Totale uitgaven

Overdrachten: bijstandsuitgaven, minimabeleid, Wmo-uitgaven, Wsw-uitgaven, jeugdzorg, bijdrage SWO.

Overige lasten: rente, afschrijving, OZB, rioolrechten, reinigingsrechten, waterschapslasten, zuiveringslasten, storting in reserves.

Samenstelling raad en college

Gemeenteraad	
<p>Fracties</p> <p>Gemeentebelangen</p> <p>CDA</p> <p>PvdA</p> <p>VVD</p> <p>ChristenUnie</p> <p>SP</p> <p>Forum voor Democratie</p> <p>D66</p> <p>Groen Links</p> <p>SGP</p> <p>Griffier: Cindy Elken - van Mierlo</p>	<p>Leden</p> <p>7</p> <p>6</p> <p>6</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
College	
<p>Burgemeester Martijn Breukelman</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veiligheid en handhaving • Bestuur • Regionale samenwerking • Internationale contacten 	<p>Wethouder Derk Reneman</p> <ul style="list-style-type: none"> • Financiën • Personeel & Organisatie, bedrijfsvoering + ICT • Dienstverlening • Grondzaken en vastgoed • Deelnemingen & verbonden partijen • Subsidiebeleid • Gebiedswethouder Stuifzand, Tiendeveen, Krakeel en Oranjobuurt, Verzetsbuurt, Noord
<p>Wethouder Jeroen Westendorp</p> <ul style="list-style-type: none"> • Duurzaamheid, energietransitie, milieu en afval • Jeugd • Participatiewet, minimabeleid & armoedebestrijding • Recreatie en toerisme • Gebiedswethouder Noordscheschut, Fluitenberg, Zuid, Erflanden en Nijstad 	<p>Wethouder Niek Wind</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wonen en Volkshuisvesting • Economische zaken & Dutch Tech Zone • Beheer openbare ruimte • Binnenstad • Bestuurlijke vernieuwing • Coördinerend wethouder verbinding met samenleving • Gebiedswethouder Pesse, Elim, Wolfsbos en Schutlanden-Oost, West-Kattouw
<p>Wethouder Mark Tuit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderwijs - leren en ontwikkeling • Cultuur • Zorg incl. WMO • Natuur, landschap en klimaatadaptatie • Coördinerend wethouder verbinding met samenleving • Gebiedswethouder Nieuw Moscou, Nieuwlande, Trasselt, Kinholt, Steenbergerweide, Venesluis en Zeeheldenbuurt 	<p>Wethouder Roelof Bisschop</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ruimtelijke ordening, vergunningen en beleid • Verkeer en vervoer • Sport • Gebiedswethouder Nieuweroord, Hollandscheveld, Centrum, Centrum-West/ Stationsgebied en Schoonvelde Oost en West
<p>Algemeen directeur/gemeentesecretaris Jelmer Mulder: Gemeentesecretaris</p>	

Programma's

01 Blijven meedoen en talentontwikkeling

Verantwoordelijk wethouder: Mark Tuit

Maatschappelijk effect

Het programma Blijven Meedoen en Talentontwikkeling zet in op goed onderwijs, meedoen aan de samenleving en de verbindende functie van cultuur. We werken aan goede schoolgebouwen en de aansluiting van onderwijs op het toekomstig bestaan. Jong en oud moet kunnen meedoen aan de samenleving. Daarvoor is onder andere taalvaardigheid belangrijk. In samenwerking helpen we mensen om laaggeletterdheid op te lossen.

Trends en ontwikkelingen

Cultuur

Bibliotheek

Door een wijziging in de Bibliotheekwet wordt de zorgplicht vanaf 2026 aan de gemeente overgedragen. Dat betekent dat de gemeente verantwoordelijk wordt voor het waarborgen van de toegang tot de bibliotheekfunctie voor haar inwoners. Om gemeenten voor te bereiden op de zorgplicht stelt het Rijk een overgangsregeling in. Jaarlijks is er € 54 miljoen beschikbaar. In 2024 hebben we al een succesvol beroep op deze regeling gedaan. Welke financiële gevolgen het verleggen van de zorgplicht in de toekomst heeft, is nog niet bekend.

Belangrijk voor de bibliotheekfunctie is een toekomstbestendige huisvesting. Samen met de bibliotheek gaan we de huisvestingsmogelijkheden verkennen en onderzoeken.

Provinciale cultuurnota

Provincie Drenthe heeft een nieuwe cultuurnota 'Cultuur maakt Drenthe/Drenthe maakt Cultuur' vastgesteld. De oude regeling Culturele Impuls maakt geen onderdeel meer van deze nota uit. Jaarlijks ontving gemeente Hoogeveen op grond van deze regeling een bijdrage van € 23.516 voor een zelfgekozen inzet op cultuur. Hiervoor in de plaats is het Naoberschapsfonds opgericht. Culturele initiatieven die de gemeente ondersteunt kunnen voor co-financiering een beroep op dit fonds doen. Ook evenementen zoals het Stadslichtfestival en het Stadsfestival kunnen niet meer rekenen op een structurele bijdrage van de provincie maar moeten een beroep op dit fonds doen. Voor dit fonds is € 500.000 beschikbaar.

De provincie continueert wel de financiële middelen voor de spreiding en toegankelijkheid van bibliotheken in Drenthe. Met deze middelen zijn diverse initiatieven zoals het medialab HQ6 en de onbemande bibliotheek in het verleden uitgevoerd. We zijn in gesprek met de bibliotheek over nieuwe projecten.

Vernieuwbouw Het Podium

Het Podium wordt verbouwd zodat in de loop van 2025 een nieuwe invulling aan de culturele programmering gegeven kan worden. Met het vergroten van de zaalcapaciteit en het verbeteren van de interne routing kan het Podium zich vanaf dat moment verder ontwikkelen tot hét poppodium van Drenthe. Hiermee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de versterking van zowel de lokale als de provinciale culturele infrastructuur.

Stichting Cultuurhuis

We zijn met Stichting Cultuurhuis Hoogeveen in gesprek over een duurzame exploitatie van het theater en het poppodium. De meerjarenraming van de stichting laat stijgende kosten zien. Er wordt een objectief onderzoek uitgevoerd naar het verbeteren van de inkomsten versus de uitgaven. De resultaten van dit onderzoek verwachten wij in het najaar van 2024.

Van Gogh

In 2023 zijn de eerste succesvolle stappen gezet in het zichtbaar en beleefbaar maken van het verblijf van Vincent van Gogh in Drenthe. In het toekomstplan Van Gogh in Drenthe 2024 – 2030 is de regionale ambitie vastgelegd om dit verblijf duurzaam onderdeel te maken van de landelijke en Europese Van Gogh verhaallijn. Om de periode van zijn verblijf in Hoogeveen beter te kunnen duiden hebben we drie sterke verhaallijnen op basis van zijn brieven ontwikkeld. Deze verhaallijnen worden in de komende jaren uitgewerkt tot beleefbare en zichtbare culturele en toeristische producten. Deze zijn opgenomen in het lokale 11 puntenplan. Hiermee verstevigt Hoogeveen haar positie regionaal, landelijk en Europees.

Laaggeletterdheid

'Tel mee met taal'

Vanaf 2025 krijgen gemeenten de verantwoordelijkheid voor de regie op de aanpak 'Tel mee met taal'. Dit programma helpt volwassenen en kinderen die moeite hebben met basisvaardigheden rondom taal. Op dit moment vinden nog gesprekken plaats over de inhoudelijke en financiële invulling hiervan tussen de VNG en het ministerie. De web-middelen worden voortgezet.

Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid (GGG)

In aanloop naar onze regierol bij de aanpak 'Tel mee met taal', participeerden we in de pilot 'gemeentelijke gezinsaanpak geletterdheid'. Het doel is dat kinderen opgroeien in een rijke taal-omgeving, niet alleen op school maar ook thuis. We signaleren en betrekken gezinnen die een steuntje in de rug kunnen gebruiken als het gaat om de taalontwikkeling van de kinderen. We zetten hier al op in vanaf de zwangerschapsperiode tot het kind in groep 3 zit. Zo ontstaat er een doorgaande leerlijn van Goede Start, via VVE&O naar de basisschool. Dit doen we samen met partijen in de geboortezorg, kinderopvang, onderwijs, welzijnswerk en bibliotheekwerk. Op dit moment is de verwachting dat hiervoor geen middelen beschikbaar worden gesteld vanuit het Rijk. We investeren al in programma's als Goede start, VVE&O en het Taalhuis. Gedurende de pilot zal helder worden of vanaf 2025 aanvullende gemeentelijke middelen moeten worden ingezet. We verwachten dat we dan gebruik kunnen maken van de middelen voor het GALA.

Jeugd en onderwijs

Doorstroompunt

Het Doorstroompunt (voormalig RMC) voert de wettelijke opdracht van gemeenten uit om jongeren die voortijdig de school verlaten in beeld te brengen en, indien nodig, begeleiding te bieden. Doel is het behalen van een startkwalificatie en het voorkomen van maatschappelijke uitval door een passende opleiding en/of baan te vinden voor iedere jongere.

Per 1 augustus 2025 wordt de 'Wet van school naar duurzaam werk' van kracht. Deze wet brengt de nodige veranderingen met zich mee voor het Doorstroompunt, het MBO en de afdelingen van de gemeenten die zich bezig houden met re-integratie. De doelgroep van het Doorstroompunt wordt uitgebreid met jongvolwassenen van 23 jaar tot 27 jaar. De rijksbijdrage wordt op een nieuwe manier berekend. De vierjaarlijkse planvorming rondom aanpak voortijdig schoolverlaten wordt vervangen door een regionaal programma waarin schoolverlaten en toeleiden naar werk centraal staan. Een

belangrijke wijziging is dat deze planvorming plaats gaat vinden vanuit het Doorstroompunt met de gemeenten van de regio, de VO/VSO-scholen en het MBO van de regio en de arbeidsmarktregio's.

Met de nieuwe wet mag er niet langer budget van het Doorstroompunt ingezet worden voor handhaving op de kwalificatieplicht vanuit de Leerplichtwet. Dit betekent voor de gemeenten van de regio dat de uitvoering van de Leerplichtwet, inclusief de handhaving op de kwalificatieplicht, volledig vanuit het gemeentefonds gefinancierd moet worden.

Sluitend aanbod onderwijs-zorg-re-integratie

Samen met partners werken we aan een plan voor een sluitend aanbod onderwijs-zorg-re-integratie voor jongeren in onze gemeente. Het plan bevat ook een financiële vertaling. Indien nodig komen we met een voorstel voor extra middelen bij de Kadernota 2026-2029.

Brugfunctionaris

De landelijke pilot met de brugfunctionaris is door het Rijk structureel gemaakt. De brugfunctionaris legt vanuit school contact met het gezin en helpt het gezin bij vragen en zorgen die niet direct met onderwijs te maken hebben. Bijvoorbeeld het vinden van de weg naar voorzieningen, zoals minimaalregelingen. De brugfunctionaris is een vast gezicht en aanspreekpunt binnen de school en onderdeel van het schoolteam.

Scholen konden bij het Rijk subsidie aanvragen om een brugfunctie aan te bieden. In Hoogeveen ontvangen zeven scholen rijkssubsidie voor een brugfunctie. Samen met lokale partners is in aanloop naar de Nota Jeugd de conclusie getrokken dat we moeten stoppen met kortdurende pilots op het gebied van onderwijs-welzijn-zorg. Samen hebben we een duurzame eenduidige ondersteuningsstructuur gemaakt. Op de scholen zijn drie ondersteuningsvormen:

jeugd maatschappelijk werk, jongerenwerk en de jeugdprofessional in het speciaal onderwijs.

Het profiel voor de brugfunctionaris komt overeen met jeugdmaatschappelijk werk. De landelijke subsidie biedt kansen voor de zeven scholen om de rol van jeugdmaatschappelijk werk te versterken zodat kinderen en ouders in de normale omgeving van de school snel steun en lichte hulp krijgen. We zijn hierover in gesprek met de zeven scholen. Met de overige scholen zijn we in gesprek over een betere inzet van ons jeugdmaatschappelijk werk vanuit relatie/verbinding.

Kansengelijkheid

Samen met onze partners in de regio werken we aan meer kansengelijkheid voor onze inwoners. We doen dit onder andere binnen de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe, Regio Deal Zwolle en samen met de provincie (Sociale Agenda), gemeenten en scholen binnen de Gelijke Kansen Agenda Drenthe. Binnen de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe worden projecten en programma's ontwikkeld met als doel dat de generatie die nu opgroeit in de regio over 30 jaar dezelfde kansen heeft als leeftijdsgenoten in de rest van Nederland. Het verbeteren van kansengelijkheid heeft naast de verbinding met onderwijs ook een raakvlak met het versterken van bestaanszekerheid en bereikbaarheid van zorg.

Nota Jeugd/programma Jong Hoogeveen

Wij willen een gemeente zijn waarin kinderen en jongeren volop kansen krijgen om gezond, veilig en succesvol op te groeien en waar er ruimte is voor het ontwikkelen van hun talenten. In 2025 gaan wij daarom door met de uitvoering van de Nota Jeugd. De nota wordt uitgevoerd binnen het programma Jong Hoogeveen. Samen is voor ons de sleutel naar succes voor en samen met de jeugd van Hoogeveen. Ook bij de uitvoering van de Nota Jeugd zetten we daarom de succesvolle samenwerking met onze partners, kinderen en jongeren voort en blijven wij in gesprek.

- Plan per school

De school is een cruciale vindplaats voor talentontwikkeling en een belangrijk onderdeel van de leefwereld van kinderen. Alle scholen gaan daarom met ondersteuning van de gemeente en maatschappelijke partners een plan per school ontwikkelen. Het plan per school geeft invulling aan de opgave om samen te werken met de buurt en de sociale omgeving en past bij de ontwikkelvragen van de school, de kinderen en de gezinnen. Het format voor het plan per school is uniform voor alle scholen maar biedt tegelijkertijd ruimte voor een specifieke invulling per school afhankelijk van de context. We zoeken samen (scholen en gemeente) naar een passende gelijkwaardige samenwerkingsvorm, gezamenlijke financiering en bijbehorende afspraken.

We starten met het ontwikkelen van een plan per school op de 32 basisscholen. We streven ernaar dat alle 32 basisscholen eind 2025 een plan per school hebben. We zijn hierbij afhankelijk van de bereidheid van de scholen. Parallel aan het plan per (basis)school gaan we aan de slag met het voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs met een aanpak voor het stimuleren van mentale gezondheid (zie hieronder).

Deze lokale aanpak per school sluit aan bij de landelijke Hervormingsagenda Jeugd waarin onderwijs als belangrijk onderdeel van de sociale en pedagogische basis staat omschreven. Zie programma Jeugdhulp en Participatie.

- Van en met elkaar leren

Vanuit de ambitie in de Nota Jeugd om samen te staan voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren in Hoogeveen willen we van elkaar leren en met elkaar leren. We organiseren daarom in 2025 de jaarlijkse Jong Hoogeveen inspiratiesessie. Ook gaan we in 2025 leren van bewezen effectieve interventies lokaal, regionaal en landelijk (zoals van de Familieschool in Amsterdam).

- Jongerenwerk: fysieke ontmoetingsruimte

In het kader van de opgave jongerenwerk is onderzocht of er in Hoogeveen behoefte is aan een fysieke ontmoetingsplek voor jongeren. Dit, naar aanleiding van een in november 2022 aangenomen motie van de gemeenteraad. Conclusie is dat er onvoldoende voor jongeren toegankelijke fysieke plekken zijn waar jongeren op een laagdrempelige manier met elkaar in contact kunnen komen in een veilige en vertrouwde omgeving. Op deze plekken kan het jongerenwerk ook collectief worden aangeboden en daarmee meer jongeren bereiken. Alle betrokkenen bij de opgave jongerenwerk geven aan dat het belangrijk is dat er sprake is van toezicht, maar dat dit op een subtiele manier moet worden georganiseerd, bijvoorbeeld een professional die de taal van de jongeren kent en als vertrouwenspersoon kan dienen. Voor welk type jongere is de ruimte en aan welke voorwaarden moet de ruimte voldoen? Naast de professionals in onze gemeente verkennen we als gemeente de kansen m.b.t. facilitering en ondersteuning vanuit de buurt- en dorpshuizen om met jongeren te zoeken naar een fysieke ontmoetingsplek. We betrekken hierbij ook de mogelijkheden bij sportverenigingen en kerken. De jongeren zelf moeten hierbij nadrukkelijk betrokken zijn. Dit is in lijn met de principes van de Hoogeveense verbindende aanpak: we doen het samen, met de jeugd, voor de jeugd.

- Mentale gezondheid jongeren

Problemen rond sociale vaardigheden, emoties, mentale gezondheid en groepsdruk zijn zichtbaar bij (zeer jonge) kinderen en jongeren. Jongeren ervaren mentale gezondheidsproblemen zoals eenzaamheid, somberheid en angst. Een zorgelijk beeld vinden ook onze partners én de jongeren waar wij mee in gesprek zijn gegaan in het kader van de Nota Jeugd. Vanuit het programma Jong Hoogeveen en het Gezond en Actief Leven Programma gaan we daarom samen met partners en jongeren aan de slag met de opgave rondom mentale gezondheid bij jongeren.

Voor- en vroegschoolse educatie (vve)

We werken samen met onze partners aan het vve-beleid dat eind 2024 afloopt en maken een plan voor het voorzetten van vve in 2025 en verder. We zetten in op onze ambitie om alle kinderen zonder (taal)achterstand naar het basisonderwijs te laten gaan. We vinden het onder andere belangrijk om te zorgen voor een goede overgang van de eerste 1.000 dagen, belegd in het project Kansrijke Start, naar de vve-periode. De eerste 1.000 dagen van een kind zijn cruciaal voor een goede ontwikkeling en bepalend voor de kansen in het latere leven. Deze ontwikkeling bepaalt voor een belangrijk deel wie we zijn. Op dit fundament bouwen we de rest van ons leven. Deze periode is dan ook cruciaal voor een goede ontwikkeling van jonge kinderen, hun gezondheid op volwassen leeftijd en de gezondheid van volgende generaties. In 2024 bekijken we hoe we met vve en VVE&O kunnen aansluiten bij de pilot 'gemeentelijke gezinsaanpak geletterdheid' (GGG). In 2025 zal de GGG een meer structureel kader krijgen.

Nieuwbouw RSG Wolfsbos

We hebben besloten om het nieuwbouwplan van RSG Wolfsbos mogelijk te maken met een gemeentegarantie van € 33,1 miljoen. De benodigde gemeentelijke investeringen in sportvoorzieningen en infrastructuur hebben een lange en gefaseerde looptijd tot na 2030. In het overzicht van de investeringen staat welke investeringen we de komende jaren nu al wel begroten en welke in latere jaren opgenomen moeten worden. In totaal gaat het om € 10,5 miljoen aan investeringen in sportvoorzieningen en infrastructuur. De nieuwbouw van RSG Wolfsbos is een belangrijke stap om het hele voortgezet onderwijs in Hoogeveen duurzaam en toekomstbestendig te maken. Daarnaast is de gebiedsontwikkeling een belangrijke impuls voor Hoogeveen omdat het ook kansen biedt voor woningbouw.

IHP Onderwijshuisvesting

In 2024 werken we aan de voorbereiding van een aantal grote onderwijshuisvestingsprojecten op basis van het IHP. Dit betreft de nieuwbouw van het speciaal onderwijs van RENN4 en de renovaties van de basisscholen Het Palet en de Titus Brandsmaschool. Deze investeringen zijn al opgenomen in de meerjarenbegroting 2024-2027.

In 2025 zullen we starten met de realisatie van tijdelijke huisvesting voor Het Palet en de Titus Brandsmaschool. Zodra de tijdelijke huisvesting op orde is starten we met de renovatie van Het Palet en daarna met de Titus Brandsmaschool.

Voor de realisatie van RENN4 speelt nog de investering in nieuwe gymvoorzieningen. In de uitwerking van de plannen wordt exact bepaald aan hoeveel gymvoorzieningen de school behoefte heeft. Op dit moment gaan we uit van 2 gymzalen. Deze investeringen zijn in deze begroting nu meegenomen in de investeringslijst voor de jaren 2026-2027.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. We willen onderwijs dat toekomstbestendig is en dat recht doet aan het talent van kinderen en jongeren gericht op ieders toekomstig bestaan

Wat willen we bereiken in 2025?

1. Het gemiddelde opleidingsniveau van jongeren in Hoogeveen is gelijk aan of hoger dan het gemiddelde Drentse niveau.
2. Een doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen, jeugdigen en jongvolwassenen van 0 tot 27 jaar.
3. Alle jongeren volgen onderwijs passend bij hun talent en kwaliteit, komen terecht op een duurzame arbeidsplek en krijgen hierbij ondersteuning wanneer dit nodig is, of zijn zelfredzaam naar vermogen.
4. Gelijke kansen voor kinderen en jongeren. Ieder kind moet zich volledig kunnen ontwikkelen: horizon verbreden, andere mensen ontmoeten, onbekende plekken leren kennen en maximaal eigen kwaliteiten en talenten ontdekken.
5. Alle basisscholen hebben een plan/werken volgens een plan/visie aan samenwerking met de buurt/sociale omgeving.
6. Onderwijshuisvesting passend bij de inhoudelijke en huisvestingsdoelen van de schoolbesturen: flexibel, gemakkelijk aan te passen aan ruimtebehoefte, passend bij onderwijsvormen in al zijn diversiteit, multifunctioneel, duurzaam en veilig, met aandacht voor een beheersbare exploitatie, faciliterend voor goede samenwerking.

<p>Wat gaan we daarvoor doen in 2025?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samen met de voorschoolse organisaties, het Centrum Jeugd en Gezin en het onderwijs nog meer inzetten op het voorkomen en vroegtijdig bestrijden van onderwijsachterstanden en het realiseren van een goede doorgaande lijn. 2. Samen met het onderwijs werken aan een sluitende aanpak voor jongeren in de overgang van VO naar MBO. 3. Verder vormgeven van een digitale programmalijn door Bibliotheek Hoogeveen om inwoners ook op het gebied van digitalisering mee te laten doen in de samenleving. 4. Jongeren kennis laten maken met diverse beroepen via Hoogeveen On Stage. Met het beroepenfeest en de Doedag kunnen jongeren hun talenten en ambitie ontdekken. 5. Samen met de scholen, jeugdmaatschappelijk werk, samenwerkingsverbanden en overige partners schooluitval tegen gaan, zowel preventief als curatief. 6. Jongeren in een kwetsbare onderwijspositie ondersteuning bieden waar nodig om op een passende (vervolg)plek te komen, zoals mbo-onderwijs, werk, of (arbeidsmatige) dagbesteding. We gebruiken hier onder andere overstaptafels voor. 7. Realisatie van de nieuwbouw RSG Wolfsbos en bijbehorende voorzieningen voor sport en infrastructuur. 8. Uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan voor het primair en speciaal onderwijs. Met de schoolbesturen stemmen we de prioriteiten en voortgang af. In 2025 gaat het om de herhuisvesting van het speciaal onderwijs, Het Palet en de Titus Brandsmaschool. 9. Binnen het Nationaal Programma Onderwijs samen met de partners van de Hoogeveense Educatieve Agenda (HEA) inzetten op: <ul style="list-style-type: none"> - extra inzet jeugdprofessional en schoolmaatschappelijk werk in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs; - sociale vaardigheidstrainingen; - VSV coaching om voortijdig schoolverlaten te voorkomen; - versterking van de samenwerking tussen onderwijs en zorg; - aanvullend cultuur- en sportaanbod. 10. Borgen van de onderdelen van het programma Goede Start: een sterke medisch-sociale zorgstructuur voor, tijdens en na de zwangerschap, het signaleren en verkennen van situaties die een gezonde groei en ontwikkeling van het kind in de weg staan en steun op maat. We bieden programma's waar ouderschap en hechting worden gestimuleerd. 11. De Nota Jeugd uitwerken in plannen per school. De Nota Jeugd wordt tot uitvoer gebracht in het programma Jong Hoogeveen. De school is een cruciale vindplaats voor talentontwikkeling en een belangrijk onderdeel van de leefwereld van kinderen. Alle scholen gaan daarom met ondersteuning van de gemeente en maatschappelijke partners een plan per school ontwikkelen. We streven ernaar dat alle 32 basisscholen eind 2025 een plan per school hebben, we zijn hierbij afhankelijk van de bereidheid van scholen. Na het basisonderwijs volgt het voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en het middelbaar beroeps-onderwijs. 12. Binnen de stuurgroep Talentenjagers een gezond business-model ontwikkelen voor duurzame financiering van het huidige aantal groepen en financiering van toekomstige groei.
--	--

	<ol style="list-style-type: none"> 13. Samen met de kerngroep Verbindende Aanpak uitvoering geven aan het 'Plan van Aanpak Verbindende Aanpak' en de Verbindende Aanpak breder implementeren en zoveel mogelijk integreren in de leefomgeving van gezinnen, kinderen en jongeren. De Verbindende Aanpak is het fundament onder Jong Hooegeveen. We richten ons op onderwijs, kinderopvang, sport en cultuurverenigingen, zorg- en welzijnsorganisaties. We leren kinderen, jongeren, gezinnen en alle mensen in hun omgeving elkaar beter te begrijpen, eventuele problemen op te lossen en moeilijke gesprekken te voeren. Dit draagt bij aan het steviger in de schoenen staan van kinderen en jongeren om uitdagingen die op hun pad komen beter aan te kunnen waardoor hun kansen in de samenleving zullen vergroten. 14. Samen met RSG Wolfsbos en een middelbare school uit België de mogelijkheid verkennen van een subsidieaanvraag bij de EU voor implementatie van de Verbindende Aanpak. 15. Continuëren van de zomerprogrammering. Op basis van de evaluatie van de editie van 2024 wordt samen met partners een plan gemaakt voor de toekomst. 16. De opdrachten aan maatschappelijke partners in lijn brengen met de plannen per school. We denken hierbij bijvoorbeeld aan een andere inzet van jeugdmaatschappelijk werk. 17. Een plan maken voor doorontwikkeling van de Jongwerkgroepen (laagdrempelig naschools aanbod). 18. Kinderen en jongeren betrekken bij de uitvoering van de Nota Jeugd. Twee jongeren krijgen een ontwikkelplek in de stuurgroep en zijn medeverantwoordelijk voor de uitvoering van het programma Jong Hooegeveen. 19. Uitvoeren van de totaalaanpak mentale gezondheid op de twee reguliere scholen voor voortgezet onderwijs. 20. Samen met partners en jongeren een aanpak mentale gezondheid ontwikkelen op het Voortgezet Speciaal Onderwijs en het Alfa-college. 21. Samen met partners leren hoe we de ontwikkeling van kinderen en jongeren kunnen stimuleren. Wij organiseren hiervoor onder andere de jaarlijkse Jong Hooegeveen inspiratiesessie en onderzoeken hierbij de samenwerking met de bestaande bijeenkomsten van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG-café). Ook gaan we in 2025 door met het leren van bewezen effectieve interventies lokaal, regionaal en landelijk. In 2025 krijgt daarom de uitwisseling met de Familieschool in Amsterdam een vervolg. 22. Ontwikkelen van een monitoringsinstrument voor Jong Hooegeveen. We willen hierbij niet alleen de impact van de activiteiten meten, maar ook de impact van de Nota Jeugd als geheel. We laten ons hiervoor inspireren door de voorbeelden van de Amsterdamse Familieschool en verkennen de samenwerking met een Noordelijk kennisinstituut. 23. Samen met de Drentse gemeenten en het onderwijs uitvoering geven aan de Gelijke Kansen Agenda Drenthe.
<p>Wat gaan we meten en hoe?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het inzichtelijk maken van het opleidingsniveau in Hooegeveen in vergelijking met Drenthe en Nederland. Dit gebeurt via de Drentse Onderwijsmonitor. 2. In de 'Peutermonitor' en in het VVE-onderzoek van de Onderwijsinspectie wordt getoond hoe het gaat met onderwijsachterstanden en de inzet op dat terrein. 3. In de jaarverslagen van leerplicht en het Doorstroompunt

	<p>worden de percentages voortijdig schoolverlaters en thuiszitters gemonitord.</p> <p>4. De situatie van jongeren in kwetsbare positie wordt inzichtelijk gemaakt via het jaarverslag Doorstroompunt en de Drentse Onderwijsmonitor.</p> <p>5. Het programma Jong Hoogeveen wordt, wat betreft inhoudelijke resultaten en behaalde doelen, gemonitord op basis van de SMART doelstellingen uit de Nota Jeugd.</p>
Risico's en randvoorwaarden	<p>Het is van belang goed te blijven investeren in de samenwerking met partners, omdat de gemeente bij het realiseren van deze doelstellingen afhankelijk is van de samenwerking met kinderopvang, onderwijs en andere partijen. Zoals we in 2015 al verwachtten bij de start van Jong Hoogeveen, is dit een weg van de lange adem. Daarom is het belangrijk om voortdurend samen met onze partners te streven naar een hoger niveau, ver vooruit te kijken en een route te vinden om onze ambitie waar te maken. Alle partners (h)erkennen de opgave in Hoogeveen en hebben zich verbonden aan Jong Hoogeveen. De Nota Jeugd/Programma Jong Hoogeveen is ons inhoudelijke kompas met een lange lijn richting 2040.</p>

2. Alle kinderen komen zonder (taal)achterstand in groep 3 van de basisschool

Wat willen we bereiken in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwalitatief goede vroeg- en voorschoolse educatie (vve). 2. Alle Hoogeveense doelgroeppeuters gaan naar een peuteropvang met vve aanbod. 3. Alle vve peuteropvangorganisaties zijn kwalitatief goed. 4. Peuteropvang sluit goed aan bij de basisschool, oftewel de overgang van peuter naar kleuter is zo vloeiend mogelijk.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samen met onze partners werken aan het uitvoeringsplan voor- en voorschoolse educatie 2025 en verder. 2. Extra inzetten op toeleiding naar VVE en het monitoren van de uitkomsten.
Wat gaan we meten en hoe?	<ul style="list-style-type: none"> • De Peutermonitor geeft inzicht in het aantal peuters in de gemeente en in welke dorpen en wijken de peuters wonen. Ook laat de Peutermonitor zien of de peuters gebruikmaken van de voorschoolse voorzieningen en hoeveel uur ze komen. • Met bestaande monitors, zoals de onderwijsmonitor en de gezondheidscijfers van de GGD, monitoren we de ontwikkeling van onderwijsniveau, de (mentale) gezondheid van jongeren en armoede.
Risico's en randvoorwaarden	<p>Voorkomen van onderwijsachterstanden doen we als gemeente niet alleen. We doen dit samen met onze partners. Kansrijk opgroeien is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Alleen door intensief samen te werken en verbinding te zoeken gaan we het verschil maken. We werken graag samen aan deze uitdaging.</p>

3. Iedereen moet mee kunnen doen in de samenleving

Wat willen we bereiken in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laaggeletterde inwoners signaleren, motiveren en toeleiden naar een passende scholing van hun basisvaardigheden (waaronder taalverhoging) op basis van hun leerdoel. 2. Verstevenigen van de digitale vaardigheden van inwoners met een digitale achterstand.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Versterken van de samenwerking rondom het Taalhuis. 2. Samen met de Hoogeveense alliantiepartners met name

	<p>autochtone cliënten screenen op laaggeletterdheid en indien nodig toeleiden naar het Taalhuis.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Verbreding van het aanbod van (in)formele opleidingen voor taalverhoging van laaggeletterden met onder andere intensievere taaltrajecten in combinatie met de inzet van taalvrijwilligers. 4. Voortzetten van de Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid. Hiermee willen we zorgen dat kinderen in een talige omgeving opgroeien. 5. De bibliotheek Hoogeveen ontwikkelt zich door tot een sociaal maatschappelijke bibliotheek, de bibliotheek als 'hulp om de hoek'. Inwoners met een digitale achterstand krijgen hulp op het gebied van digitale vaardigheden.
Wat gaan we meten en hoe?	Het aantal deelnemers aan taalverhoging en het aantal afgeronde taaltrajecten.
Risico's en randvoorwaarden	-

4. Iedereen moet mee kunnen doen aan cultuur

Wat willen we bereiken in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Versterken van de betekenis van cultuur voor Hoogeveen en haar inwoners. 2. Ruimte geven aan het plaatselijk cultureel initiatief. 3. Toekomstbestendige culturele voorzieningen. 4. Structurele inzet van cultuur als middel om de doelstellingen in het sociaal domein te realiseren. 5. Culturele instellingen houden zich aan de governance code cultuur.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samen met de cultuursector uitvoeren van de cultuurvisie en de bijbehorende uitvoeringsagenda. 2. Ondersteunen van het Poppunt Drenthe. 3. Ondersteunen van het Onderduikersmuseum De Duikelaar in Nieuwlande. 4. Uitbouwen van stadsprogrammering en stadstheater door Stichting Cultuurhuis Hoogeveen-De Tamboer in samenwerking met plaatselijke initiatiefnemers. 5. Opvolging geven aan het onderzoek naar een duurzame exploitatie van de stichting Cultuurhuis Hoogeveen. 6. Herijken van de cultuurnota. 7. Ontwikkelen van bibliotheekbeleid. 8. Samen met de bibliotheek toekomstbestendige huisvestingsmogelijkheden verkennen/onderzoeken. 9. Uitvoeren van Fase 1 van de culturele huisvesting: vernieuwbouw van Stichting Cultuurhuis Hoogeveen-Het Podium. 10. Wegwerken van het achterstallig onderhoud van Stichting Cultuurhuis Hoogeveen-De Tamboer. 11. Samen met partners op het gebied van cultuur en het sociaal domein werken aan de opgave zoals geformuleerd in het IZA/GALA waarbij cultuur als middel wordt ingezet. 12. Zorgen dat kinderen ondanks hun financiële thuissituatie deel kunnen nemen aan cultuur door onder andere de inzet van het jeugdfonds sport en cultuur. 13. Overleggen met de culturele instellingen over de gevolgen van het toepassen van de governance code. 14. Blijven inzetten op professioneel toezicht.

Wat gaan we meten en hoe?	In de project- en jaarverslagen van culturele instellingen vragen we specifieke informatie op te nemen over de programmering en het bereik en over de inzet en het effect van cultuur als middel in het sociaal domein.
Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Voorwaardelijk is dat het voorzieningenniveau van de cultuurlocaties op voldoende niveau wordt gehouden. • Samenwerking tussen partijen in een nieuwe netwerkorganisatie, met niet alleen culturele instellingen maar ook diverse maatschappelijke partners en inwoners, die helpen bij het organiseren, vormgeven, uitvoeren en verbinden van het culturele aanbod. • Voor het realiseren van de culturele ambities moet er sprake zijn van een gezond cultureel ecosysteem van culturele instellingen die midden in de samenleving staan en samen een brede culturele basis alsook (talent)ontwikkelingsmogelijkheden kunnen bieden aan de inwoners.

Wat kost het?

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
410 Openbaar basisonderwijs	53	86	86	87	87	87
420 Onderwijshuisvesting	5.919	5.806	5.480	6.702	5.740	6.347
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.438	5.637	5.552	5.360	5.366	5.366
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	2.750	3.538	3.277	3.087	2.999	4.088
540 Musea	32	34	34	34	34	34
550 Cultureel erfgoed	67	90	71	75	68	88
560 Media	2.093	1.875	1.763	1.763	1.726	1.726
672A Jeugdhulp begeleiding	0	182	0	0	0	0
672B Jeugdhulp behandeling	0	220	0	0	0	0
Totaal lasten	15.353	17.469	16.264	17.109	16.020	17.738
Baten						
420 Onderwijshuisvesting	443	218	266	266	266	266
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.191	3.189	2.631	2.431	2.431	2.431
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	156	122	122	122	122	122
550 Cultureel erfgoed	5	1	6	6	1	1
560 Media	316	161	0	0	0	0
Totaal baten	4.112	3.691	3.025	2.825	2.820	2.820

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
410 Openbaar basisonderwijs	53	86	86	87	87	87
420 Onderwijshuisvesting	5.476	5.588	5.215	6.437	5.474	6.081
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.248	2.448	2.921	2.929	2.935	2.935
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	2.594	3.416	3.155	2.965	2.876	3.966
540 Musea	32	34	34	34	34	34
550 Cultureel erfgoed	62	89	65	69	67	88
560 Media	1.777	1.714	1.763	1.763	1.726	1.726
672A Jeugdhulp begeleiding	0	182	0	0	0	0
672B Jeugdhulp behandeling	0	220	0	0	0	0
Totaal saldi	11.241	13.778	13.239	14.284	13.200	14.918

Verbonden partijen

N.v.t.

Beleidsdocumenten

- Cultuurvisie 2021 - 2025 (2021)
- Uitvoeringsagenda cultuur 2022 - 2024
- Nota Jeugd (programma Jong Hoogeveen)
- Nota Jeugd jaargenda 2024-2025 (programma Jong Hoogeveen)
- Plan van Aanpak Verbindende Aanpak
- Uitvoeringsplan voor- en vroegschoolse educatie (vve) 2021- 2024
- Programma regionale aanpak voortijdig schoolverlaters 2020- 2024
- Aanpak laaggeletterdheid; regionaal plan arbeidsmarktregio Drenthe 2020-2024
- Actieplan Hoogeveen telt mee met taal 2015-2019

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Hoogeveen	Drenthe	Nederland	Bron
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2023	10,50	4,50	6,30	DUO/Ingrado
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2023	17,58	25,87	27,20	DUO/Ingrado
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2023	3,20	2,50	2,40	DUO/Ingrado

Indicator	Omschrijving
Absoluut verzuim	<p>"Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling.</p> <p>Bij de periode aanduiding wordt bij jaar (t) het schooljaar (t-1 en t) bedoeld.</p>
Relatief verzuim	<p>"Het aantal leer- of kwalificatieplichtige leerlingen (per 1.000 leerlingen) waarbij sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende 4 opeenvolgende lesweken.</p> <p>Bij de periode aanduiding wordt bij jaar (t) het schooljaar (t-1 en t) bedoeld.</p>
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	<p>"Vsv'ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan.</p> <p>Bij de periode aanduiding wordt bij jaar (t) het schooljaar (t-1 en t) bedoeld.</p>

02 Jeugdhulp en Participatie

Verantwoordelijk wethouder: Jeroen Westendorp

Maatschappelijk effect

Vanuit ons programma Jeugdhulp en Participatie bieden we ondersteuning aan en stimuleren we talentontwikkeling van kinderen en jongeren. Met een verbindende aanpak zorgen we dat jeugdigen gelijke kansen krijgen.

In dit programma stimuleren we dat inwoners werk hebben en hun werk kunnen behouden in een evenwichtige arbeidsmarkt. Samen met ondernemers proberen we een goed aanbod aan werkgelegenheid te realiseren.

Inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt proberen we een passend aanbod te doen voor werk of sociaal-maatschappelijke activiteiten. Inwoners die het nodig hebben, kunnen een beroep doen op voorzieningen zoals loonkostensubsidie, een jobcoach of beschermt werk.

Trends en ontwikkelingen

Landelijk kinderen en jongeren

Hervormingsagenda Jeugd

De hervormingsagenda Jeugd van het Rijk bevat een groot pakket aan maatregelen om de kwaliteit en effectiviteit van de jeugdzorg structureel te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen. Ook komt er een aanpassing van de Jeugdwet waardoor duidelijker wordt waarvoor kinderen en ouders hulp kunnen krijgen. Gemeenten worden verplicht specialistische jeugdhulp middels een intergemeentelijke samenwerking regionaal te organiseren om beschikbaarheid en continuïteit van zorg te borgen. Er komt minder papierwerk en administratie. Lokale teams worden versterkt en lichtere vormen van jeugdhulp worden vrij toegankelijk. Betere samenwerking met bijvoorbeeld het onderwijs moet ervoor zorgen dat kinderen en jongeren meer met collectieve voorzieningen worden ondersteund. Zo kunnen uithuisplaatsingen zoveel mogelijk voorkomen worden.

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming van het Rijk laat zien hoe de jeugdbeschermingsketen slimmer en effectiever ingericht kan worden. Daarbij staat het belang van kind en gezin centraal. De basisprincipes van het scenario zijn gezinsgericht, rechtsbeschermend, transparant, eenvoudig en lerend. Belangrijk uitgangspunt is dat er voor kind en gezin één vast gezicht is. In het scenario is oog voor een goede aansluiting tussen het brede lokale veld en regionale veiligheidsteams.

Het toekomstscenario wordt verder uitgewerkt en de komende vijf tot tien jaar geïmplementeerd. Voor gemeente Hogeveen betekent dit bijvoorbeeld een transformatie van de samenwerking met Veilig Thuis Drenthe. Een nauwe samenwerking met Veilig Thuis is van groot belang. Daarnaast ontwikkelt Veilig Thuis Drenthe zich door tot een expertisecentrum huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals eengerelateerd geweld, geweld dat voortkomt uit schadelijke traditionele gedragingen, medisch geweld, seksueel geweld, uitbuiting en ouderenmishandeling.

Brugfunctionaris

De landelijke pilot met de brugfunctionaris is door het Rijk structureel gemaakt. De brugfunctionaris legt vanuit school contact met het gezin en helpt het gezin bij vragen en zorgen die niet direct met onderwijs te maken hebben, zoals het vinden van de weg naar minimaregelingen. De brugfunctionaris is een vast gezicht en aanspreekpunt binnen de school en onderdeel van het schoolteam. In Hoogeveen ontvangen zeven scholen rijkssubsidie voor een brugfunctie. Samen met lokale partners hebben we een duurzame en eenduidige ondersteuningsstructuur gemaakt. Op de scholen zijn drie ondersteuningsvormen: jeugd maatschappelijk werk, jongerenwerk en de jeugdprofessional in het speciaal onderwijs. Het profiel voor de brugfunctionaris komt overeen met jeugdmaatschappelijk werk. De landelijke subsidie biedt kansen voor de zeven scholen om de rol van jeugdmaatschappelijk werk te versterken zodat kinderen en ouders in de normale omgeving van de school snel steun en lichte hulp krijgen. We zijn hierover in gesprek met de scholen.

Landelijk werk en re-integratie

Economische groei en inflatie

De laatste voorspellingen voor de Nederlandse economie laten groeicijfers zien van 0,5% in 2024 en 1,3% in 2025. De vraag naar arbeid is groot in een krappe arbeidsmarkt. Dit zal naar verwachting ook het geval zijn in 2025. De gemiddelde inflatie over 2024 komt naar verwachting uit op 2,9%. Voor 2025 wordt deze geraamd op 2,8%.

Werkloosheid en krappe arbeidsmarkt

De werkloosheid is op dit moment relatief laag met 3,6% in Nederland. Er zijn veel vacatures en in sectoren als techniek zorg en horeca is sprake van krapte op de arbeidsmarkt. Toch staan er nog mensen aan de kant. Dit komt doordat vraag en aanbod niet altijd op elkaar aansluiten, werkzoekenden onvoldoende opleiding hebben of de Nederlandse taal niet beheersen.

Wet van school naar duurzaam werk

De nieuwe wet 'Van school naar duurzaam werk' treedt naar verwachting op 1 augustus 2025 in werking. Het doel van dit wetsvoorstel is om jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt de juiste begeleiding en ondersteuning te geven richting zelfstandigheid. De wet bestaat uit een combinatie van instrumenten voor onderwijsinstellingen, gemeenten en doorstroompunten. Zo krijgen mbo-scholen de taak om leerlingen tijdens hun opleiding intensiever te begeleiden en deze begeleiding ook door te zetten tot één jaar na de opleiding. Voor doorstroompunten wordt de doelgroep groter door een leeftijdsuitbreiding van 23 naar 27 jaar. Verder moeten onderwijsinstellingen en doorstroompunten vaker samenwerken met de gemeente, in het bijzonder met de afdeling werk en inkomen. Vanwege de leeftijdsuitbreiding naar 27 jaar moeten jongeren namelijk steeds vaker begeleid worden naar betaald werk in plaats van naar een startkwalificatie.

Regionaal kinderen en jongeren

Kansengelijkheid

Samen met onze partners in de regio werken we aan meer kansengelijkheid voor onze inwoners. We doen dit onder andere binnen de RegioDeal Zuid- en Oost-Drenthe, RegioDeal Zwolle en samen met de provincie (Sociale Agenda), gemeenten en scholen binnen de Gelijke Kansen Agenda Drenthe. Binnen de RegioDeal worden projecten en programma's ontwikkeld met als doel dat de generatie die nu opgroeit in de regio Zuid- en Oost-Drenthe over 30 jaar dezelfde kansen heeft als leeftijdsgenoten in de rest van Nederland. Het verbeteren van kansengelijkheid heeft naast de verbinding met onderwijs ook een raakvlak met het versterken van bestaanszekerheid en bereikbaarheid van zorg.

Transformatie kleinschaligheid

Een aantal lopende ontwikkelingen in de regio Drenthe heeft impact op zowel de inhoud als de financiering van ons Drentse jeugdzorglandschap. Met een aantal grote jeugdhulpaanbieders zijn er op dit moment gesprekken over de transformatie naar kleinschaligheid. Deze gesprekken worden gevoerd zowel op Zuid-Drents niveau door de inkoopregio als op breder niveau, in 3Noord verband. Deze ontwikkelingen sluiten aan bij de bredere landelijke transformatie naar kleinschaligheid én het afbouwen van jeugdhulp+ (gesloten jeugdzorg).

Veilig Thuis Drenthe

Veilig Thuis Drenthe is onderdeel van GGD Drenthe en vervult in Drenthe een aantal wettelijke taken in de jeugd- en gezinsbeschermingsketen. Veilig Thuis Drenthe moet, samen met de gemeenten en jeugdhulporganisaties, een transformatie door naar een expertisecentrum gericht op kind- en gezinsbescherming.

Regionaal werk en re-integratie

Regionaal Werkcentrum

Per 1 januari 2026 moet iedere arbeidsmarktregio een Regionaal Werkcentrum (RWC) hebben ingericht. Dit houdt in dat er één herkenbaar loket moet komen waar alle werkzoekenden en werkgevers terecht kunnen voor de ondersteuning en begeleiding. Het werkcentrum is een samenwerking tussen gemeenten en diverse andere partijen die actief zijn op de arbeidsmarkt binnen één loket. De Arbeidsmarktregio Drenthe, waar de gemeente Hogeveen onderdeel van uitmaakt, richt zich in 2025 op het vormgeven van een regionaal werkcentrum binnen de eigen regio.

Lokale bestaanszekerheid

Uitvoeringsplan Aanpak Armoedebestrijding

We gaan met het uitvoeringsplan van de Aanpak Armoedebestrijding aan de slag. Interventies die we met prioriteit oppakken, zijn de inrichting van een Mee Doen Webshop, de inzet van een sociaal professional en de verhoogde toegang, c.q. inkomensgrenzen tot onze regelingen en de invoering van een volwassenenfonds. Hiermee komen we tegemoet aan de maatschappelijke opgaven als gelijkheid, rechtvaardigheid en het creëren van een leefomgeving waarin iedereen de kans krijgt om mee te doen in de samenleving.

We blijven hierbij vrijwilligers- en maatschappelijke organisaties betrekken. Deze organisaties zijn een belangrijke schakel in de keten als het gaat om armoedebestrijding en het ondersteunen van kwetsbare inwoners, zowel financieel, materieel als met een goed gesprek.

Stichting Leergeld

Stichting Leergeld is een organisatie die het verschil maakt in het leven van vele kinderen en gezinnen.

De stichting heeft aangegeven met een toenemend aantal hulpvragen te worden geconfronteerd. We hebben hier oog voor. Door hen te ondersteunen, dragen we bij aan een eerlijker en rechtvaardiger samenleving.

Uitvoeringsplan schuldhulpverlening

In 2023 is de beleidsnota Schuldhulpverlening 2023-2027 door de gemeenteraad vastgesteld. In 2024 heeft het college het bijbehorende Uitvoeringsplan schuldhulpverlening vastgesteld. De komende jaren geven we uitvoering aan deze plannen. In het bijzonder zetten we hierbij in op het inrichten van een centrale toegang voor inwoners met geldzorgen. Verder gaan we werken aan uitbreiding van onze inzet op vroegsignalering, om zo meer inwoners met betalingsproblemen vroegtijdig in beeld te krijgen. Ook zetten we een maatjesconstructie op, waarbij vrijwilligers gekoppeld worden aan inwo-

ners in een schulddienstverleningstraject. Het doel hiervan is het vergroten van de zelfredzaamheid van inwoners.

Lokale ontwikkelingen jeugd

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA): Goede start

Het GALA is een akkoord tussen Rijk, zorgverzekeraars, gemeenten en GGD, gericht op gezondheidsbevordering op verschillende gezondheidsthema's (zie ook programma Gezond en Vitaal). Het thema kansrijke start is een van de thema's. In Hoogeveen noemen we dat Goede start.

Gezondheid is overerfbaar, niet alleen genetisch maar ook sociaal door opleidingsniveau, inkomen en leefomstandigheden. Mensen in een kwetsbare situatie, zoals veel mensen met een lage sociaal economische status, hebben een hoger risico op een slechtere gezondheid. De omgeving waarin een kind wordt geboren, opgroeit en zich ontwikkelt in de eerste duizend dagen, bepaalt in grote mate de kansen voor later. Door nu te investeren in een goede, kansrijke start voor elk kind, bouwen we aan een gezonde generatie in de maatschappij van morgen.

In Hoogeveen maken in verhouding minder kinderen een goede start, door bijvoorbeeld vroeggeboorte of een te laag geboortegewicht (de zogenaamde big 2). Al vanaf de zwangerschap staan kinderen vaker bloot aan medische of sociale risicofactoren zoals stress, rook, slechte voeding, opgroeien in armoede of gebrek aan liefdevolle aandacht. Dit heeft een levenslang effect op zowel de fysieke als mentale gezondheid en ontwikkeling en daarmee op de kansen op school, op de arbeidsmarkt en in de maatschappij. De cijfers geven aan dat gezondheidsverschillen eerder groter dan kleiner worden. Omdat de eerste duizend dagen cruciaal zijn, werkt de Hoogeveense lokale coalitie Goede start aan verbeterde kansen voor (aanstaande) kinderen.

Nota Jeugd/programma Jong Hoogeveen

Kinderen en jongeren moeten in onze gemeente volop kansen krijgen om gezond, veilig en succesvol op te groeien en waar ruimte is voor het ontwikkelen van hun talenten. In 2025 gaan wij daarom door met de uitvoering van de Nota Jeugd binnen het programma Jong Hoogeveen. 'Samen' is voor ons de sleutel naar succes voor en samen met de jeugd van Hoogeveen. Bij de uitvoering van de Nota Jeugd zetten we daarom de succesvolle samenwerking met onze partners, kinderen en jongeren voort en blijven wij in gesprek.

• *Plan per school*

De school is een cruciale vindplaats voor talentontwikkeling en een belangrijk onderdeel van de leefwereld van kinderen. Alle scholen gaan daarom, met ondersteuning van de gemeente en maatschappelijke partners, een plan per school ontwikkelen. Het plan per school geeft invulling aan de opgave om samen te werken met de buurt en de sociale omgeving en past bij de ontwikkelvragen van de school, de kinderen en de gezinnen. Het format voor het plan per school is uniform voor alle scholen maar biedt ruimte voor een specifieke invulling per school. We zoeken samen (scholen en gemeente) naar een passende gelijkwaardige samenwerkingsvorm, gezamenlijke financiering en bijbehorende afspraken. We streven ernaar dat alle 32 basisscholen eind 2025 een plan per school hebben, afhankelijk van de bereidheid van de scholen. Parallel aan het plan per (basis)school gaan we aan de slag met het voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs met een aanpak op mentale gezondheid (zie hieronder).

Deze lokale aanpak per school sluit aan bij de landelijke Hervormingsagenda Jeugd waarin onderwijs als belangrijk onderdeel van de sociale en pedagogische basis staat omschreven. Zie programma Jeugdhulp en Participatie.

- *Van en met elkaar leren*

Vanuit de ambitie in de Nota Jeugd - om samen te staan voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren in Hoogeveen - willen we van elkaar leren en met elkaar leren. We organiseren daarom in 2025 de jaarlijkse Jong Hoogeveen inspiratiesessie. Ook gaan we in 2025 leren van bewezen effectieve interventies lokaal, regionaal en landelijk, zoals van de Familieschool in Amsterdam.

- *Jongerenwerk: fysieke ontmoetingsruimte*

In het kader van de opgave jongerenwerk is onderzocht of er in Hoogeveen behoefte is aan een fysieke ontmoetingsplek voor jongeren. Conclusie is dat er onvoldoende plekken zijn waar jongeren op een laagdrempelige manier met elkaar in contact kunnen komen in een veilige en vertrouwde omgeving. Deze plekken zijn ook van belang omdat hier jongerenwerk collectief kan worden aangeboden. Alle betrokkenen geven aan dat toezicht hier op een subtiele manier moet worden georganiseerd, bijvoorbeeld een professional die de taal van de jongeren kent en als vertrouwenspersoon kan dienen. Voor welk type jongere is de ruimte en aan welke voorwaarden moet de ruimte voldoen? Naast de professionals in onze gemeente verkennen we als gemeente de kansen m.b.t. facilitering en ondersteuning vanuit de buurt- en dorpshuizen om met jongeren te zoeken naar een fysieke ontmoetingsplek. We betrekken hierbij ook de mogelijkheden bij sportverenigingen en kerken. We betrekken de jongeren hierbij vanuit de principes van de Hoogeveense verbindende aanpak: we doen het samen, met de jeugd, voor de jeugd.

- *Mentale gezondheid jongeren*

Problemen rond sociale vaardigheden, emoties, mentale gezondheid en groepsdruk zijn zichtbaar bij (zeer jonge) kinderen en jongeren. Onderzoeken bevestigen ook dat jongeren mentale gezondheidsproblemen, zoals eenzaamheid, somberheid en angst, ervaren. Dit is een zorgelijk beeld, zo vinden ook onze partners en de jongeren met wie gesproken hebben in het kader van de Nota Jeugd. Vanuit het programma Jong Hoogeveen en het Gezond en Actief Leven Programma gaan we daarom samen met partners en jongeren aan de slag met de opgave rondom mentale gezondheid bij jongeren.

Sluitend aanbod onderwijs-zorg-re-integratie

Samen met partners werken we aan een plan voor een sluitend aanbod onderwijs-zorg-re-integratie voor de jongeren in onze gemeente. Het plan bevat ook een financiële vertaling. Indien nodig komen we met een voorstel voor extra middelen bij de Kadernota 2026-2029.

Lokaal werk en re-integratie

Toekomstvisie Stark

De drie gemeenten die eigenaar zijn van Stark (Hoogeveen, Midden-Drenthe en De Wolden) werken aan een nieuwe toekomstvisie voor de Gemeenschappelijke Regeling Stark. De Wsw-doelgroep, die van oudsher bij Stark geplaatst wordt, krimpt en veroudert. Instroom vanuit de Participatiewet (Beschut Werk, reguliere bijstand, statushouders en Bab) is onvoldoende om deze krimp tegen te gaan. De gemeenten willen daarom in kaart brengen welke dienstverlening in de toekomst nodig hebben van Stark. Het traject wordt dit jaar afgerond en vanaf 2025 geëffectueerd door Stark.

Toename doelgroepen bijstand

Over de afgelopen jaren is een structurele toename zichtbaar van specifieke doelgroepen in ons bijstandbestand. De verwachting is dat deze ontwikkeling de komende jaren doorzet. In het bijzonder gaat het daarbij om de doelgroepen Jongeren, Statushouders en BAB'ers (Baanafpraak Baan voor inwoners die niet zelfstandig het minimumloon kunnen verdienen). De stijging is zowel zichtbaar in volume als in problematiek. Dit leidt ertoe dat de re-integratie van deze mensen complexer is dan voorheen. Dit zorgt voor een gemiddeld langere verblijftijd in de bijstand.

Beschut Werk

Bij vaststelling van de beleidsbegroting 2024 heeft de gemeenteraad structureel 10 extra plekken beschikbaar gesteld om daarmee de wachtlijst beschut werk in te korten. Deze plekken worden in 2024 allemaal ingevuld. De verwachting is dat er aan het begin van 2025 opnieuw een wachtlijst ontstaat. Het aantal indicaties voor beschut werk in de gemeente neemt jaarlijks toe. Het aantal beschikbare plekken hiervoor wordt landelijk bepaald en sluit niet aan op het aantal afgegeven indicaties. Zolang deze systematiek van kracht blijft, is te verwachten dat niet alle inwoners die een indicatie beschut werk krijgen, ook daadwerkelijk geplaatst kunnen worden door de gemeente.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. Kinderen en jongeren groeien gezond en veilig op in Hoogeveen

Wat willen we bereiken in 2025?

1. Onze meest kwetsbare gezinnen krijgen de meeste aandacht.
2. Onze meest kwetsbare gezinnen krijgen op tijd (de juiste) hulp.
3. Geweld in afhankelijkheidsrelaties wordt duurzaam gekeerd.
4. Onze inwoners hebben goed toegankelijke jeugdhulp ('matched care'), waar mogelijk in de vorm van een algemene voorziening en collectief.
5. Partnerrelaties worden versterkt en complexe echtscheidingen worden teruggedrongen.
6. Onze inwoners kunnen terecht bij sterke lokale teams, in lijn met de Hervormingsagenda Jeugd.
7. Onze meest kwetsbare inwoners ervaren een integrale benadering vanuit onze gemeentelijke toegang, waarbij alle leefgebieden worden meegenomen en datgene wordt gedaan

	<p>wat nodig is om de gezinssituatie te verbeteren.</p> <p>8. Onze meest kwetsbare inwoners ervaren dat expertise m.b.t. de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling dichtbij is georganiseerd.</p>
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Onder de vleugels van GALA zetten we in op meer deelname aan de Samen zwanger en Samen ouders groepsconsulten, ook voor (aanstaande) ouders die zich in een kwetsbare situatie bevinden. 2. Doorgaan met bestaande aanpak vanuit het team Moeders van Hoogeveen; hierbij ondersteunen we kwetsbare ouders met een baby op komst, gedurende de zwangerschap en een periode daarna (de eerste duizend dagen van de baby). 3. Ten behoeve van onze meest kwetsbare gezinnen, wordt de werkwijze 'Eerder Erbij bij Huiselijk Geweld' doorontwikkeld. 4. We versterken de samenwerking met onze partners in de veiligheidsketen, vooruitlopend op de invoering van het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en de regionale veiligheidsteams. 5. We geven uitvoering aan het plan van aanpak rondom het versterken van partnerrelaties en het terugdringen van complexe echtscheidingen. 6. In lijn met de Hervormingsagenda jeugd onderzoeken we hoe we het jeugdhulpstelsel lokaal goed kunnen inrichten ten behoeve van onze inwoners. We kijken daarbij hoe we voorzieningen op interventieniveau 4, 5 en 6 lokaal, laagdrempelig en collectief kunnen aanbieden. Verder investeren we via de uit te rollen plannen per school in de verbinding onderwijs, zorg en buurt/sociale omgeving. 7. We blijven investeren in de integrale toegang bij meervoudige problematiek en passen daarbij de Omgekeerde Toets structureel toe. Dit gebeurt in samenhang met de sociale teams. 8. We werken samen met onder andere Veilig Thuis Drenthe op de aanpak rond huiselijk geweld en kindermishandeling. Veilig Thuis transformeert naar een expertisecentrum.
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. We meten de tevredenheid van de inwoners die we bedienen, doordat de gemeentelijke toegang bijna alle gezinnen die jeugdhulp gebruiken, jaarlijks spreken. Er wordt dan gekeken of de hulp nog aansluit en of de doelen worden behaald. 2. Er wordt eens per jaar een onafhankelijk cliëntervaringsonderzoek uitgevoerd, om te meten of we de inwoners op de juiste manier bedienen. 3. We meten het tweedelijns jeugdhulpgebruik en verbinden daar, waar nodig, conclusies aan. 4. De mate van regie die cliënten nodig hebben wordt bijgehouden en gemeten, door de cliënten die jeugdhulp gebruiken in te delen in vier categorieën (van enkelvoudig en zelfredzaam tot meervoudig en beperkt zelfredzaam). 5. We meten het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen en het aantal zorgmeldingen bij Veilig Thuis Drenthe. 6. De uitvoering van het plan rondom het versterken van partnerrelaties en het terugdringen van echtscheidingen wordt vanaf het begin goed gemonitord.
Risico's en randvoorwaarden	<p>Voldoende ruimte (op inhoud, formatief en in tijd) én lef om de nieuwe activiteiten vorm te geven.</p>

2. We geven kinderen en jongeren gelijke kansen op een succesvolle en duurzame toekomst	
Wat willen we bereiken in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kinderen met dezelfde talenten hebben recht op gelijke kansen. Ieder kind moet zich volledig kunnen ontwikkelen: horizon verbreden, andere mensen ontmoeten, onbekende plekken leren kennen en maximaal eigen kwaliteiten en talenten ontdekken. 2. Meer kinderen hebben een kansrijke start. 3. Gelijke kansen voor kinderen en jongeren op elk moment van de dag. 4. Beter worden in het bieden van kansen voor de kinderen en jongeren. 5. Alle basisscholen hebben een plan per schoolwerken volgens een plan aan een samenwerking met de buurt en sociale omgeving. 6. Meer kinderen en jongeren hebben een gezond gewicht. 7. Meer kinderen en jongeren ervaren een betere mentale gezondheid. 8. Meer scholen vervangen individueel zorg en welzijnsaanbod voor een passend collectief aanbod. 9. Meer normaliseren van ondersteuningsvraagstukken op school en omgeving.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. We evalueren de Goede Start Samenwerking en maken we samen met partners en inwoners rond de geboortezorg een doorontwikkelplan, passend bij de IZA en GALA beweging. 2. We gaan door met de uitvoering van de Nota Jeugd. De Nota Jeugd wordt tot uitvoer gebracht in het programma Jong Hoogeveen. 3. De school is een cruciale vindplaats voor talentontwikkeling en een belangrijk onderdeel van de leefwereld van kinderen. Alle scholen gaan daarom met ondersteuning van de gemeente en maatschappelijke partners een plan per school ontwikkelen. 4. We ontwikkelen binnen de stuurgroep Talentenjagers een gezond businessmodel voor duurzame financiering van het huidige aantal groepen en financiering van toekomstige groei. 5. We geven samen met de kerngroep Verbindende Aanpak uitvoering aan het 'Plan van Aanpak Verbindende Aanpak'. We gaan de Verbindende Aanpak breder implementeren. We richten ons op onderwijs, kinderopvang, sport en cultuurverenigingen, zorg- en welzijnsorganisaties. We leren kinderen, jongeren, gezinnen en alle mensen in hun omgeving elkaar beter te begrijpen, eventuele problemen op te lossen en moeilijke gesprekken te voeren. 6. We verkennen samen met RSG Wolfsbos en een middelbare school uit België een mogelijk Europese aanvraag voor de implementatie van Verbindende Aanpak. 7. Om kinderen en jongeren in de zomer van activiteiten te kunnen blijven voorzien, gaan we door met de succesvolle zomerprogrammering. De evaluatie van de editie van 2024 is een opmaat naar een plan voor de toekomst. Dit plan maken we in 2025 samen met partners. 8. We brengen opdrachten aan maatschappelijke partners in lijn met de uitkomst van de plannen per school. We denken hierbij bijvoorbeeld aan een andere inzet van jeugdmaatschappelijk werk. 9. In het kader van het plan per school voeren we gesprekken met de scholen en betrokken keten- en zorgpartners, waar-

	<p>onder SWW, om ondersteunings- en zorgvraagstukken per school helder te krijgen. Deze vraagstukken en oplossingen voor collectief aanbod nemen we op in het plan per school.</p> <p>10. Met het VSO van RENN4 onderzoeken we of ook daar 'de jeugdprofessional in de school' gewenst is. Hiermee willen we individuele jeugdhulp omzetten naar een collectief vrij toegankelijk aanbod in de school.</p> <p>11. Voor de doorontwikkeling van het laagdrempelige naschoolse aanbod voor kinderen en jongeren vanuit de Jong-Werkgroepen leveren we een plan op.</p> <p>12. Twee jongeren krijgen een ontwikkelplek in de stuurgroep en zijn medeverantwoordelijk voor de uitvoering van het programma Jong Hoogeveen.</p> <p>13. We geven uitvoering aan de totaalaanpak mentale gezondheid op de twee reguliere Voortgezet Onderwijs scholen.</p> <p>14. We ontwikkelen, samen met partners en jongeren, een aanpak om de mentale gezondheid van jongeren te verbeteren op het Voortgezet Speciaal Onderwijs en het Alfa-college.</p> <p>15. Wij organiseren de jaarlijkse Jong Hoogeveen inspiratiesessie en onderzoeken hierbij de samenwerking met de bestaande bijeenkomsten van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG-café). Ook gaan we door met het leren van bewezen effectieve interventies lokaal, regionaal en landelijk. De uitwisseling met de Familieschool in Amsterdam krijgt een vervolg.</p> <p>16. Samen met de Drentse gemeenten en het onderwijs geven we uitvoering aan de Gelijke Kansen Agenda Drenthe.</p>
Wat gaan we meten en hoe?	<p>1. Voor de (middel)lange termijn volgen we welke effecten er zijn rondom deelname jeugdhulp, verhogen onderwijsniveau, gezondheid van jongeren, cijfers armoede. We gebruiken hiervoor bestaande monitors, zoals de onderwijsmonitor en de gezondheidscijfers van de GGD. Het programma Jong Hoogeveen wordt, wat betreft de inhoudelijke resultaten en behaalde doelen, gemonitord op basis van de afgesproken SMART doelstellingen van de Nota Jeugd.</p> <p>2. We ontwikkelen een monitoringsinstrument voor Jong Hoogeveen. We willen hierbij niet alleen de impact van de activiteiten meten, maar ook de impact van de Nota Jeugd als geheel. We laten ons hiervoor inspireren door de voorbeelden van de Amsterdamse Familieschool en verkennen de samenwerking met een Noordelijk kennisinstituut.</p>
Risico's en randvoorwaarden	<p>Het is belangrijk te blijven investeren in de samenwerking met partners. We streven voortdurend samen met onze partners naar een hoger niveau, we kijken ver vooruit om de route te vinden die zorgt dat we onze ambitie waar kunnen maken. Alle partners (h)erkennen de opgave in Hoogeveen en hebben zich verbonden aan Jong Hoogeveen. De Nota jeugd/Programma Jong Hoogeveen is ons inhoudelijke kompas met een lange lijn richting 2040.</p>

3. We streven naar bestaanszekerheid voor onze inwoners en voorkomen werkloosheid, armoede en problematische schulden

Wat willen we bereiken in 2025?	
Schuldhelpverlening	<p>1. We willen dat onze inwoners zich bewust zijn van de risicofactoren voor het ontstaan van problematische schulden.</p> <p>2. We willen zo snel mogelijk persoonlijk contact met inwoners bij wie problematische schulden dreigen te ontstaan.</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 3. We willen de groei van schulden bij inwoners met problematische schulden zo snel mogelijk afremmen. 4. We willen dat inwoners met problematische schulden zo snel mogelijk van hun schulden af zijn. 5. We helpen inwoners die te maken hebben met problematische schulden, hun leven zo snel weer op de rit krijgen. 6. We willen inwoners die met problematische schulden te maken hebben gehad helpen om nieuwe schulden te voorkomen.
Armoede/inkomen	<ol style="list-style-type: none"> 1. We willen belemmeringen wegnemen bij onze inwoners om zo mee te doen aan de samenleving. 2. Een inwoner die (tijdelijk) niet in de eigen bestaanskosten kan voorzien, krijgt een uitkering. We willen ook in 2025 uitkeringen verstrekken aan inwoners die het (tijdelijk) zelf niet redden.
Werk/re-integratie	<ol style="list-style-type: none"> 1. We willen dat zo weinig mogelijk inwoners gebruik hoeven te maken van de bijstand. We zetten in op het maximaliseren van de uitstroom en het minimaliseren van de instroom. 2. We streven naar een inclusieve arbeidsmarkt waar iedereen naar vermogen kan meedoen. Dat kan in een reguliere arbeidplaats, een alternatief als beschut werk, baanafspraken banen of arbeidsmatige dagbesteding. 3. We streven naar duurzame uitstroom om terugkeer in de uitkering te voorkomen. 4. We plegen extra inzet onder de doelgroepen jongeren en statushouders om de werkloosheid onder deze groepen tegen te gaan en integratie van statushouders te bevorderen. 5. We ondersteunen inwoners met een BAB-indicatie bij het vinden van een duurzame werkplek. 6. We houden de wachtlijst voor inwoners met Beschut Werk zo klein mogelijk. Inwoners die op de wachtlijst komen, houden we zo goed mogelijk werkfit.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	
Schuldhelpverlening	<ol style="list-style-type: none"> 1. We zetten in op bewezen preventie middels onder andere de VoorzieningenWijzer en Geldfit. 2. We breiden onze inzet op de vroegsignalering uit om inwoners tijdig hulp te kunnen bieden. 3. We richten een centrale en laagdrempelige toegang voor inwoners met financiële hulpvragen en schulden. Dit doen we samen met onze ketenpartners en de coördinator financiële dienstverlening bij de SWW. 4. We versterken de lokale samenwerking met onze ketenpartners. 5. We beperken een terugkeer in de schuldhelpverlening door nazorg op maat te leveren.
Armoede/inkomen	<ol style="list-style-type: none"> 1. We gaan onze Aanpak Armoedebestrijding uitvoeren. 2. We zetten miniregelingen en maatregelen vanuit het Rijk in om financiële ondersteuning te bieden aan wie het nodig heeft.
Werk/re-integratie	<ol style="list-style-type: none"> 1. We zetten in op het wegnemen van belemmeringen die participatie in de weg staan (schulden, gezinsstabiliteit, verslaving etc.).

	<ol style="list-style-type: none"> 2. We laten mensen om- en bijscholen naar kansrijke beroepen. 3. We begeleiden mensen van werk naar werk, naast de reguliere begeleiding van uitkering naar werk, om instroom te voorkomen. 4. We zetten in op een aanpak voor jongeren onder de 18, in samenwerking met de afdeling Jeugd, Doorstroompunt en Leerplicht. Voor deze doelgroep zetten we in op onderwijs/zorg aanbod en ander trajecten die ervoor zorgen dat belemmeringen worden weggenomen en de stap naar werk of onderwijs gezet kan worden. 5. We maken gebruik van de regionale samenwerking binnen de Arbeidsmarktregio Drenthe en de middelen die in dat kader voor onze inwoners inzetbaar zijn. 6. We plaatsen inwoners met toepassing van de praktijkroute. Het gaat hierbij om inwoners die niet in staat zijn een diploma of startkwalificatie te halen maar die in de praktijk wel vaardigheden hebben waarmee zij aan het werk kunnen, hetzij met ondersteunende instrumenten zoals loonkostensubsidie. 7. We werken samen met het onderwijs, het bedrijfsleven en onze partners in de regio. 8. We voeren het uitvoeringsplan Inburgering uit. Samen met maatschappelijke organisaties en werkgevers zorgen we voor een betere integratie door de inzet van inburgeringslessen, taalstages, werkstages, begeleiding, trainingen etc. 9. We zetten extra in op de begeleiding naar een duurzame werkplek voor inwoners met een BAB-indicatie. We plaatsen deze mensen zoveel mogelijk bij reguliere werkgevers. 10. We inventariseren de effecten van wetswijzigingen (in het bijzonder de Participatiewet) voor onze lokale situatie.
<p>Wat gaan we meten en hoe?</p> <p>Schuldhelpverlening</p> <p>Armoede/inkomen</p> <p>Werk/re-integratie</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. We monitoren het aantal mensen dat schuldhulp ontvangt, zowel professioneel als vrijwillig. 2. We registreren welk aandeel van schuldhulptrajecten succesvol wordt afgerond. 3. We monitoren via de vroegsignalering hoeveel inwoners betalingsachterstanden hebben. 4. We monitoren het aantal doorverwijzingen, intern en extern door onze ketenpartners. <ol style="list-style-type: none"> 1. Onze ondersteunende maatregelen die we inzetten voor onze inwoners gaan we monitoren. 2. De effecten van de interventies uit het uitvoeringsplan gaan we meten en monitoren. <ol style="list-style-type: none"> 1. We monitoren maandelijks de in- en uitstroom van het aantal bijstandsgerechtigden. 2. We monitoren dagelijks het vacature aanbod lokaal en regionaal, om goed zicht te houden op de kansen op de arbeidsmarkt. 3. We meten het effect van onze trajecten om te kijken of deze leiden tot de beoogde arbeidsparticipatie. 4. We monitoren de uitkomsten van de projecten binnen de arbeidsmarktregio voor onze gemeente. 5. We monitoren de in-en uitstroom van specifieke doelgroepen (zoals statushouders en BAB'ers, en Beschut Werk) in ons bijstandsbestand.

	6. We monitoren de ontwikkeling in de doelgroep Jongeren onder de 18.
Risico's en randvoorwaarden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het is van belang te blijven investeren in de samenwerking met onze ketenpartners. We kunnen de gestelde doelen alleen samen halen. 2. De effecten van armoede en schulden hebben een negatieve invloed op het gedrag van mensen. Als we dit niet (voldoende) onderkennen leidt dit op langere termijn tot grotere (schulden) problematiek. 3. Onrechtmatig gebruik en fraude van uitkeringen zorgen voor een afname van het draagvlak van het socialezekerheidsstelsel. Misbruik en oneigenlijk gebruik moet worden tegengegaan. 4. Voor de doelgroep Beschut Werk is, met de huidige financieringsystematiek, een wachtlijst niet te voorkomen. Hoe langer mensen op deze wachtlijst staan, hoe lastiger het is om hen op enig moment weer aan het werk te helpen. 5. Het huidige uitvoeringsbudget op gebied van participatie en re-integratie biedt alleen voldoende middelen voor de vaste kosten, plus een beperkt aantal trajecten voor jongeren en statushouders. Zonder structurele uitbreiding van dit budget kunnen er geen extra trajecten ingezet worden voor deze doelgroepen. Dit belemmert ook de mogelijkheid om extra trajecten in te kopen bij Stark. 6. De problemen als gevolg van Covid-19 en hoge energielasten hebben bij sommige bedrijven geleid tot betalingsachterstanden en schulden. Belangrijke factor hierin is de terugbetaling van verstrekte coronasteun aan de Belastingdienst.

Wat kost het?

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
610 Samenkracht en burgerparticipatie	1.395	1.530	1.384	1.391	1.395	1.395
620 Wijkteams	4.311	6.161	6.602	6.610	6.611	6.611
630 Inkomensregelingen	29.056	31.958	26.522	26.833	27.002	27.002
640 Begeleide participatie	22.783	21.392	20.898	19.810	18.978	18.978
650 Arbeidsparticipatie	1.936	1.834	1.819	1.828	1.835	1.835
672 Maatwerkdienstverlening 18-	446	0	0	0	0	0
672A Jeugdhulp begeleiding	4.457	5.203	6.679	6.375	6.375	6.375
672B Jeugdhulp behandeling	4.061	2.958	2.709	2.469	2.469	2.469
672C Jeugdhulp dagbesteding	670	523	522	476	476	476
672D Jeugdhulp zonder verblijf	-500	3.000	2.235	2.067	2.067	2.067
673A Pleegzorg	560	872	822	749	749	749
673B Gezichtsgericht	4.409	3.778	3.669	3.344	3.344	3.344
673C Jeugdhulp met verblijf overig	1.296	28	3	3	3	3
674A Jeugd behandeling GGZ zonder verbl	4.111	3.157	3.149	2.870	2.870	2.870
674B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	852	2.154	1.450	1.321	1.321	1.321

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
674C Gesloten plaatsing	104	210	110	100	100	100
682A Jeugdhulpbescherming	793	1.676	2.078	1.921	1.921	1.921
682B Jeugdhulpreclassering	135	288	294	269	269	269
710 Volksgezondheid	2.216	2.222	2.284	2.285	2.286	2.286
Totaal lasten	83.091	88.946	83.230	80.722	80.072	80.072
Baten						
610 Samenkracht en burgerparticipatie	7	0	0	0	0	0
620 Wijkteams	277	0	0	0	0	0
630 Inkomensregelingen	20.829	22.808	20.312	20.312	20.312	20.312
650 Arbeidsparticipatie	-1	250	0	0	0	0
672 Maatwerkdienstverlening 18-	69	0	0	0	0	0
672A Jeugdhulp begeleiding	1.194	1.936	0	0	0	0
672B Jeugdhulp behandeling	186	220	0	0	0	0
673C Jeugdhulp met verblijf overig	0	63	0	0	0	0
674C Gesloten plaatsing	0	37	0	0	0	0
Totaal baten	22.561	25.314	20.312	20.312	20.312	20.312
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
610 Samenkracht en burgerparticipatie	1.387	1.530	1.384	1.391	1.395	1.395
620 Wijkteams	4.035	6.161	6.602	6.610	6.611	6.611
630 Inkomensregelingen	8.227	9.150	6.210	6.521	6.690	6.690
640 Begeleide participatie	22.783	21.392	20.898	19.810	18.978	18.978
650 Arbeidsparticipatie	1.936	1.584	1.819	1.828	1.835	1.835
672 Maatwerkdienstverlening 18-	377	0	0	0	0	0
672A Jeugdhulp begeleiding	3.264	3.267	6.679	6.375	6.375	6.375
672B Jeugdhulp behandeling	3.875	2.738	2.709	2.469	2.469	2.469
672C Jeugdhulp dagbesteding	670	523	522	476	476	476
672D Jeugdhulp zonder verblijf	-500	3.000	2.235	2.067	2.067	2.067
673A Pleegzorg	560	872	822	749	749	749
673B Gezichtsgericht	4.409	3.778	3.669	3.344	3.344	3.344
673C Jeugdhulp met verblijf overig	1.296	-35	3	3	3	3
674A Jeugd behandeling GGZ zonder verbl	4.111	3.157	3.149	2.870	2.870	2.870
674B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	852	2.154	1.450	1.321	1.321	1.321
674C Gesloten plaatsing	104	173	110	100	100	100
682A Jeugdhulpbescherming	793	1.676	2.078	1.921	1.921	1.921
682B Jeugdhulpreclassering	135	288	294	269	269	269
710 Volksgezondheid	2.216	2.222	2.284	2.285	2.286	2.286
Totaal saldi	60.530	63.632	62.918	60.410	59.760	59.760

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

- STARK
- GGD
- GKB

Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsdocumenten

- Beleidsnota Schudhulpverlening 2023-2027
- Aanpak Armoedebestrijding
- Uitvoeringsplan aanpak armoedebestrijding
- Re-integratieverordening Gemeente Hoogeveen 2020
- Beleidsregels Schuldhulpverlening
- Uitvoeringskader Toegang (2014)
- Calamiteitenplan jeugd (2019)
- Transformatieplan Zorg voor de Jeugd Jeugdhulpregio Drenthe 2018-2020
- Bestuurlijk transformatieakkoord Jeugd Drenthe 2019 - 2022
- Uitvoeringsplan Inburgering 'Thuis in Hoogeveen' (2023)
- En ze leefden nog lang en gezond; nota volksgezondheid Hoogeveen 2023-2027 (2022)
- Nota jeugd/programma Jong Hoogeveen
- Nota Jeugd jaargenda 2024-2025 (programma Jong Hoogeveen)
- Plan van aanpak Verbindende Aanpak 2024
- Verordening Jeugdhulp Hoogeveen 2021

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Hoogeveen	Drenthe	Nederland	Bron
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2022	5,00	5,02	6,00	CBS - Jeugdmonitor
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2022	2,00	1,83	1,00	CBS - Jeugdmonitor
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	13,80	13,90	13,50	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2023	296,20	284,60	191,50	CBS - Re-integratie
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2023	327,20	305,00	344,80	CBS - Re-integratie

Indicator	Omschrijving
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB), de Participatiewet en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan.

Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie.
Jongeren met jeugdhulp	"In percentage van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014), en in natura door de zorgaanbieder is geleverd. PGB gefinancierde hulp en zorg valt hier dus buiten. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Zorg in Natura wordt direct vergoed aan de zorgverlener zonder tussenkomst van de zorggebruiker. In het kader van de jeugdzorg betekent dit dat de hulp rechtstreeks door de gemeente wordt vergoed. Persoonsgebonden budget (PGB) is een geldbedrag waarmee de zorggebruiker zelf zorg, begeleiding, hulp, hulpmiddelen of voorzieningen in kan kopen. Deze wordt verstrekt via de Sociale verzekeringsbank (SVB) maar is ook afkomstig van de gemeente."
Lopende re-integratie- voorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

03 Gezond en Vitaal

Verantwoordelijk wethouder: Mark Tuit

Maatschappelijk effect

Onze inspanningen zijn erop gericht dat inwoners de regie hebben over hun eigen leven en gezondheid, zelfredzaam zijn met hun sociaal netwerk en volwaardig meedoen aan de samenleving en dat ze elkaar daarbij helpen.

We richten de openbare ruimte klimaatbestendig in, dat wil zeggen toegerust op het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering (extreme neerslag, droogte, hittestress e.d.). Ons waterbeheer en rioleringssysteem zijn robuust en toekomstbestendig.

Om de mentale en fysieke gezondheid van onze inwoners te bevorderen en de klimaatveranderingen het hoofd te bieden stimuleren we de biodiversiteit en zetten we in op minder verstening, meer groen en plekken die uitnodigen om elkaar te ontmoeten en om te bewegen.

Trends en ontwikkelingen

Sociale basis, welzijn en zorg

Integraal Zorgakkoord (IZA)

In 2022 hebben het ministerie van VWS, koepelorganisaties van zorgaanbieders, artsen, ziekenhuizen, zorgverzekeraars, patiënten en de VNG het Integraal Zorgakkoord (IZA): "Samen werken aan gezonde zorg" ondertekend. Het IZA heeft als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. De landelijke ambities zijn in Drenthe omgezet in een Regioplan Integraal Zorgakkoord Drenthe 'Gezonde Marke'. In het Drentse plan zijn zes regio-opgaven geformuleerd die de koers voor de toekomst bepalen. Deze opgaven zijn:

1. het versterken van de sociale basis;
2. het creëren van een gezonde leefomgeving;
3. het verzekeren van toegankelijke zorg;
4. het hanteren van een netwerkaanpak;
5. het omarmen van technologische innovaties en transformaties;
6. het bouwen aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt.

Het uitgangspunt is de focus te verleggen van ziekte naar gezondheid. Het regioplan is uitgewerkt in een werkagenda met concrete inspanningen.

Gezond en Actief Leven Akkoord

Het GALA is een akkoord tussen Rijk, zorgverzekeraars, gemeenten en GGD. Het GALA is gericht op het terugdringen van gezondheidsachterstanden, het bevorderen van een gezonde leefstijl, het versterken van de mentale gezondheid, het realiseren van een gezonde fysieke leefomgeving en het versterken van de sociale basis en domeinoverstijgend samenwerken. Het GALA bevat niet vrijblijvende afspraken voor gemeenten.

In 2023 is het programmaplan Gezond en Actief Leven Hoogeveen vastgesteld en hebben we akkoord gekregen vanuit het Rijk op het plan. Vanuit 6 opgaven werken we aan meer inwoners die gezond en gelukkig meedoen. De opgaven zijn:

1. meer kinderen hebben een kansrijke start;
2. inwoners ervaren een betere mentale gezondheid;
3. meer inwoners hebben een gezond gewicht;
4. meer inwoners hebben een rookvrije omgeving;
5. meer vitale senioren die minder kwetsbaar zijn;
6. samenwerking met inwoners.

De bedoeling is om de juiste zorg op de juiste plek te bieden en daar waar zorg niet nodig is deze te voorkomen of anders op te lossen. Hiervoor moeten gemeenten nog een stap extra zetten in het bevorderen van de gezondheid van inwoners en nog beter samenwerken met het medisch domein.

Doorontwikkeling Domein Overstijgende Samenwerking (DOS)

In 2014 is in Hollandscheveld de DOS-ontwikkeling gestart. Op initiatief van de inwoners van Hollandscheveld wordt gewerkt aan het anders vormgeven van zorg en ondersteuning. Wanneer er een zorg of ondersteuningsvraag is dan wordt er door de dorpsregisseur of moatwerkers (wijkverpleegkundigen) samen met inwoners gekeken naar een passende oplossing. Een oplossing op maat door samenwerking tussen informele zorg, Wmo, Zorgverzekeringswet en Wet Langdurige Zorg. De DOS werkwijze gaat zich in 2024 verbinden met de werkagenda Gezonde Marke onder het programma Zorgzame Gemeenschappen. Binnen dit programma wordt de DOS-werkwijze verbonden aan andere ontwikkelingen in Drenthe en schalen we de ontwikkeling verder op. In gemeente Hoogeveen werken we in Hollandscheveld, Elim en Krakeel aan de ontwikkeling van Zorgzame Gemeenschappen. In 2025 zetten we een verdere stap in deze werkwijze richting nieuwe gebieden.

Versterken van de sociale basis: huizen van de buurt

De sociale basis bestaat uit wat inwoners met en voor elkaar doen, preventieve activiteiten die de gezondheid en mentale weerbaarheid bevorderen en laagdrempelige basisvoorzieningen. Zowel in het IZA, GALA als in ons eigen 'Herontwerp Sociaal Domein 2022-2025' staat het versterken van de sociale basis centraal. Hiermee kunnen we het hoofd bieden aan de vergrijzing, de toenemende zorgkosten en de krapte op de arbeidsmarkt van de zorg.

Om de sociale basis te versterken kiezen we in Hoogeveen voor het inrichten van 'Huizen van de Buurt'. Dat zijn fysieke plekken in buurt-/dorpshuizen waar inwoners terecht kunnen voor lichte ondersteuning bij sociale, psychische en materiële problemen, voor sociale ontmoetingen en voor activiteiten die de eigen kracht en de zelfredzaamheid bevorderen. In 1 of meerdere huizen van de buurt worden herstelactiviteiten (cursussen, workshops e.d.) voor en door inwoners met psychische problematiek aangeboden. De ondersteuning wordt geboden door (geschoolde) vrijwilligers in samenwerking met professionele hulpverleners. Indien nodig worden inwoners toegeleid naar gespecialiseerde ondersteuning en zorg. Het aanbod van een 'Huis van de Buurt' is gebaseerd op de wensen, behoeften én mogelijkheden van de wijk- en dorpsbewoners zelf.

In 2024 zijn Huizen van de Buurt gestart in d'Olde Bieb, 't Knooppunt en in het pand van de SWW aan het Beukemaplein. We verkennen uitbreiding naar de dorpen en De Weide. In 'd Olde Bieb worden ondersteuning en herstelactiviteiten aangeboden door en voor mensen met psychiatrische problematiek.

Versterken en vernieuwen van het professioneel welzijnswerk

Door de vergrijzing, de toenemende zorgkosten en de krapte op de arbeidsmarkt van zorg wordt er steeds meer gevraagd van de sociale basis en daarmee van het professioneel welzijnswerk. De afgelopen jaren hebben we ook gewerkt aan het professionaliseren en stroomlijnen van de hulpverlening door het inrichten van sociale wijkteams en met het Project Versterken Regie. Hierdoor signaleren we inwoners met meervoudige problematiek eerder en bieden we hulp en ondersteuning op maat. Deze professionaliseringsslag vergroot de druk op het professioneel welzijnswerk, maar vermindert druk op de geïndiceerde zorg (Wmo en Jeugdzorg).

Door betere vindbaarheid/doorverwijzing, vergrijzing, complexere hulpvragen en wachtlijsten bij zorgaanbieders lopen de wachttijden bij het welzijnswerk op. Voor het beheersen van de wachttijden zetten we sinds medio 2024 extra formatie algemeen maatschappelijk werk in voor de sociale wijkteams/casusregie en extra formatie onafhankelijke cliëntondersteuning. Deze formatie-uitbreiding wordt in de begroting gecontinueerd.

Het is op termijn niet mogelijk om elke toename van de vraag in de sociale basis 1 op 1 te vertalen in formatie-uitbreiding. Dit kan de gemeente financieel niet opvangen en ook krapte op arbeidsmarkt stelt grenzen. Samen met de SWW verkennen we hoe we de groeiende vraag in de toekomst kunnen opvangen met vernieuwing/transformatie van het professioneel welzijnswerk, herprioritering van taken en fasering van werkzaamheden.

Tegelijkertijd zullen we bij de uitwerking van het Integraal Zorgakkoord in Drenthe zoeken naar additionele financiering van het welzijnswerk. Investerings van gemeenten in preventie en gezondheid zorgen voor besparingen in de zorg. Om de verschuiving van zorg naar gezondheid te stimuleren is het noodzakelijk dat gemeenten hiervoor compensatie ontvangen. In Drents verband trekken we hiertoe gezamenlijk op richting zorgverzekeraars en VWS.

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang

Zowel op het gebied van beschermd wonen als maatschappelijke opvang wordt door het Rijk gestreefd naar het toeleiden van de doelgroep naar zo zelfstandig mogelijk wonen al dan niet met begeleiding. Om dit te stimuleren wordt beschermd wonen doorgedecentraliseerd van centrumgemeenten naar alle gemeenten.

De invoerdatum van de doordecentralisatie is diverse keren opgeschoven. Recent is bekend geworden dat de doordecentralisatie ook in 2025 nog niet van start gaat.

We zijn ons al een aantal jaren aan het voorbereiden op de doordecentralisatie en hebben daar dit jaar een eerste belangrijke stap in gezet. Vanaf 1 januari 2024 doen we zelf de indicatiestelling voor beschermd wonen.

Eind 2024 is onderzoek gedaan naar de behoeften van de cliënten van maatschappelijke opvang en beschermd wonen in de centrumregio Assen. De resultaten worden gebruikt voor de voorbereiding van de inkoop beschermd wonen in 2025 en voor de aanbesteding van de inloopvoorziening voor dak- en thuislozen in Hoogeveen in 2024.

Inkoop begeleiding Wmo

In 2025 wordt er een inkoopprocedure gestart voor inkoop begeleiding Wmo inclusief dagbesteding. De nieuwe inkoopcontracten treden in werking met ingang 1 januari 2026. Vanuit aanbieders komen signalen dat de huidige tarieven en contractuele afspraken niet meer passen bij de werkelijke kosten die zij maken. Wij voorzien voor de begroting 2026 een uitzetting van de kosten voor Wmo begeleiding.

Pré-mantelzorgwoningen

Op dit moment is het al mogelijk om vergunningvrij een mantelzorgwoning te plaatsen, maar voor pré-mantelzorgwoningen hebben wij nog geen beleid en vergunningsprocedure. We onderzoeken wat er nodig is om pré-mantelzorgwoningen in onze gemeente mogelijk te maken. We verwachten in het najaar van 2024 hierover een voorstel aan de gemeenteraad aan te bieden.

Inclusie en diversiteit

Iedereen in Hoogeveen telt mee en doet mee. Dat is ons streven. Om dit te realiseren geven we in 2025 extra aandacht aan lhbtq+. De mentale gezondheid van lhbtq+-personen is aanzienlijk slechter dan die van personen die niet tot deze groep behoren. Ook hebben 11% van de lhbtq+-personen de

afgelopen vijf jaar te maken gehad met een fysiek of seksueel geweldsincident. Het is dan ook van belang om de maatschappelijke acceptatie van lhbtq+ extra impulsen te geven. We werken hieraan samen met de werkgroep Algemene Lokale Inclusieagenda en met de bibliotheek.

GGD Drenthe

Transformatie Veilig Thuis Drenthe

Veilig Thuis Drenthe is onderdeel van GGD Drenthe en vervult in Drenthe een aantal wettelijke taken in de jeugd- en gezinsbeschermingsketen. Veilig Thuis Drenthe dient, samen met de gemeenten en jeugdhulporganisaties, een transformatie door te maken naar een expertisecentrum gericht op kind- en gezinsbescherming. De transformatie ligt zowel bij Veilig Thuis als bij het lokale voorliggend veld; deze moeten naadloos op elkaar aansluiten. Afgelopen jaren hebben pilots plaatsgevonden waarin de nieuwe werkwijze is ontwikkeld. Veilig Thuis Drenthe heeft een inhoudelijk meerjarenplan ingediend bij de twaalf Drentse gemeenten. Hier gaat een begroting mee gepaard. Over het al dan niet toekennen van extra middelen vanaf 2025 en verder, moet nog besluitvorming plaatsvinden.

Governance Zorg en Veiligheid

De Algemene Besturen van de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) en GGD Drenthe hebben ingestemd met het rapport 'Ontwikkeling van een integrale governance Zorg en Veiligheid in Drenthe en de organisatorische inbedding van het Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe'. Hierin wordt een efficiëntere en betere samenwerking en besluitvormingsstructuur op het gebied van zorg- en veiligheid beschreven, waaronder onder andere Veilig Thuis Drenthe valt. De huidige besluitvormingsstructuur is dif-fuus.

Het voorstel is om de bestaande Gemeenschappelijke Regeling GGD Drenthe om te vormen zodat deze gaat bestaan uit twee stevige onderdelen: zorg & veiligheid en publieke gezondheid (namen zijn werktitels) die beiden een bestuurlijke vertegenwoordiging krijgen in een Bestuursadviescommissie (BAC). Hier komen inhoud en middelen bij elkaar en wordt gesproken over koers en strategie. De Bestuursadviescommissies zijn formeel niet besluitvormend, maar geven zwaarwegend advies aan het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling.

Daarnaast komt er een Bestuurlijke Netwerktafel Zorg en Veiligheid (BNT). Hierin bespreken gemeenten en netwerkpartners strategische bestuurlijke onderwerpen op het snijvlak van zorg en veiligheid.

Hiermee is het helder op welke tafels de besluiten worden voorbereid en genomen.

Omgevingswet

Begin 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. GGD Drenthe verwacht een toenemend aantal adviesvragen vanuit gemeenten. Vooralnog betreft het een additionele taak. GGD Drenthe vraagt de Drentse gemeenten deze taak op te nemen als basistaak, zodat ze voldoende toegerust is op het beantwoorden van de vragen vanuit de gemeenten. We willen eerst het aantal adviesvragen monitoren alvorens deze stap te zetten.

Groen en natuur

Biodiversiteit en natuurinclusiviteit

We zien een toenemende sturing door Europa door middel van regelgeving om de opgave op biodiversiteit en natuurinclusiviteit te halen. Gemeente Hogeveen, agrariërs, organisaties en onze inwoners zullen zich ook in de komende jaren moeten blijven inzetten voor behoud en herstel van de (stedelijke) natuur. Hiervoor zetten we in op het Aanvalsplan Biodiversiteit.

Betrokkenheid inwoners

We zien veel animo bij inwoners, vrijwilligers en scholen om in en voor de natuur te werken. Ze zetten zich in voor groene schoolpleinen, groene woonomgevingen, dorpsbosjes, stadsparken en natuurgebieden. Tegelijk zien we inwoners die de gemeente kritisch volgen op het groenbeheer en de voorbeeldrol van de gemeente als het gaat om ecologie. We ondersteunen vrijwilligersgroepen die zich inzetten voor groen, natuur en landschap op diverse manieren (mede) vanuit het Aanvalsplan biodiversiteit.

Landelijk gebied

Het landelijk gebied kent de komende jaren naar verwachting een grote ontwikkeling. We stimuleren landschappelijke verbetering door agrariërs en grondeigenaren, met name via AND (Agrarische Natuur Drenthe) en de Gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe. We ondersteunen projecten als bloemrijke akkers en kruidenrijk grasland en andere relevante initiatieven, in aanvulling op andere bestaande externe regelingen. Deze projecten hebben een economische meerwaarde voor agrariërs/ ondernemers (en daarmee voor werkgelegenheid) en meerwaarde voor landschap en ecologie. We sturen hierop vanuit ons Aanvalsplan biodiversiteit. Zie het programma RO en Sport over het budget voor ondersteuning van initiatieven voor het landelijk gebied.

Ondernemers en vergroening

Vanuit de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe werkt Hoogeveen aan een plan van aanpak toekomstbestendige bedrijventerreinen (TBBT). Onder andere gericht op vergroening. Het plan van aanpak moet leiden tot een uitvoeringsprogramma. Vanuit het Aanvalsplan biodiversiteit verkennen we het versterken van 'het groene hart' van De Wieken (Dr. A. Philipsstraat). Zie budget hiervoor bij programma Economie.

Klimaatadaptatie

Vanuit de vastgestelde adaptatiestrategie is een knelpuntenanalyse uitgevoerd om inzichtelijk te krijgen waar de prioriteitsgebieden liggen op het gebied van wateroverlast en hittestress. Er zijn 17 prioriteitslocaties voor waterberging benoemd en vijf voor hittestress. In de knelpuntenanalyse zijn oplossingsrichtingen uitgewerkt met indicatieve kosten. Dit stelt ons in staat om plannen per buurt op maat te maken, projecten in te plannen en het investeringsbudget doelmatig te besteden.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

<p>1. Versterken van de sociale basis samen met inwoners en maatschappelijke partners. De sociale basis bestaat uit wat bewoners met en voor elkaar doen, preventieve activiteiten die de gezondheid en mentale weerbaarheid bevorderen en laagdrempelige basisvoorzieningen.</p>	
<p>Wat willen we bereiken in 2025?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Een inclusieve samenleving waar ook kwetsbare inwoners zo zelfstandig mogelijk aan kunnen meedoen. 2. De omgevingskracht en informele zorg versterken (ondersteuning door vrijwilligers en mantelzorgers). 3. Samen met partners een passend en dekkend aanbod aan preventieve activiteiten en algemene voorliggende voorzieningen voor kwetsbare inwoners realiseren. Die activiteiten en voorzieningen moeten aantoonbaar effectief zijn om geïndiceerde maatwerkvoorzieningen te voorkomen waar dit kan.
<p>Wat gaan we daarvoor doen in 2025?</p>	<p>Inclusieve samenleving</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoering van de afspraken in het VN-verdrag Handicap: <ul style="list-style-type: none"> - de Werkgroep Agenda Lokale Inclusie stelt jaarlijks actiepunten op en voert deze uit; - aandacht voor het onderwerp inclusie (zoals beschreven in het VN-verdrag) in de gemeentelijke (visie op) dienstverlening en relevantie beleidsontwikkelingen; - aandacht voor diversiteit en lhbtq.

	<p>Versterken omgevingskracht</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. VrijwilligersHoogeveen faciliteren om vrijwilligers te werven, te bemiddelen en hun deskundigheid te vergroten (vrijwilligerscolleges). 2. Continueren van Mantelzorg-Vitaal, het subsidiebudget vrijwillige thuishulp en de ondersteuning van de informele zorg door de SWW. <p>Preventie en algemene voorzieningen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inrichten en aanbieden van de preventieketen Valpreventie door sportfunctionarissen. 2. Uitvoering van een lokaal actieprogramma Eén Tegen Eenzaamheid gericht op het signaleren en doorbreken van eenzaamheid onder ouderen. Dit samen met een lokale coalitie van zorgaanbieders, ouderenorganisaties en welzijnswerk. 3. Uitbreiden van de openingstijden en het activiteitenaanbod van de 'huizen van de buurt' in de Magneet, de Olde Bieb en het pand van de SWW aan het Beukemaplein en uitbreiding van het concept naar andere buurthuizen. De 'huizen van de buurt' bieden onder meer: <ul style="list-style-type: none"> - ondersteuning voor kwetsbare inwoners met mentale, sociale, financiële en praktische vragen. Dit mede ter vervanging van lichte vormen van Wmo-begeleiding; - ontmoetings- en herstelactiviteiten voor en met (psychisch) kwetsbare inwoners. Dit mede ter vervanging van een deel van Wmo-dagbesteding. 4. Samen met de SWW het welzijnswerk (her)inrichten om de toenemende vraag naar ondersteuning en ontmoeting te kunnen opvangen. De vraag neemt toe door de vergrijzing, beheersing van de toenemende zorgkosten en krapte op de arbeidsmarkt van de zorg. 5. Oprichting en continuering van groepen dagontmoeting voor kwetsbare ouderen die niet kunnen deelnemen aan reguliere ontspannings- en ontmoetingsactiviteiten. Waar mogelijk deze aanbieden in de 'huizen van de buurt'. 6. Behoud van De Bij en stimuleren van het gebruik van De Bij door Wmo-cliënten. 7. Stimuleren van de samenwerking tussen partners in de sociale basis (sport, cultuur, gezondheid, welzijn, Smederijen, onderwijs, kinderopvang etc.).
<p>Wat gaan we meten en hoe?</p>	<p>Versterken omgevingskracht</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aantal koppelingen tussen vrijwilligers en vrijwilligersklussen/-werk in 2025 in vergelijking met 2024. • Aantal vrijwilligerscolleges en unieke deelnemers aan vrijwilligerscolleges in 2025 in vergelijking met 2024. • Het gebruik van mantelzorgondersteuning en Mantelzorg-Vitaal in 2025 in vergelijking met 2024. • Het aantal gesubsidieerde bijeenkomsten en hulpcontacten van vrijwillige thuishulporganisaties in 2025 in vergelijking met 2024. <p>Preventie en algemene voorzieningen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het percentage thuiswonende ouderen waarbij een inschatting is gemaakt van het valrisico. • Het percentage gescreende ouderen dat een training valpreventie heeft gevolgd.

	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie van 'huizen van de buurt'. • Aantal senioren dat gebruik heeft gemaakt van sociale activiteiten van de SWW in 2025 in vergelijking met 2024. • Aantal senioren dat gebruik maakt van dagontmoeting in 2025 in vergelijking met 2024. • Gebruik en resultaat van het algemeen maatschappelijk werk in 2025 in vergelijking met 2024. • Gebruik en resultaat van cliëntondersteuning in 2025 in vergelijking met 2024. • Gebruik van stadsbus De Bij in 2025 in vergelijking met 2024. • Aantal Wmo meldingen dat niet heeft geleid tot een maatwerkvoorziening maar tot inzet van eigen kracht of eigen netwerk of tot een verwijzing naar een algemene voorziening.
Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Door de vergrijzing neemt het aantal kwetsbare inwoners toe en het aantal mantelzorgers af. Hiermee komt de sociale basis in toenemende mate onder druk te staan. • De koopkrachtdaling, de tekorten aan arbeidskrachten in de zorg en de stijgende zorgkosten leiden tot een groter beroep op de algemene voorzieningen en de informele zorg in de sociale basis. • De opgaven voor de combinatiefuncties cultuur en sport vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord zijn aanvullend en gaan deels hand in hand met de huidige opgaven binnen het cultuur- en sportbeleid. Voor de combinatiefuncties geldt nog steeds een gemeentelijke cofinanciering van 60%. Het uitgangspunt is om binnen de financiële kaders van het Gezond en Actief Leven Akkoord te blijven. Omdat de opgave nog in ontwikkeling is kan het zijn dat er aanvullende cofinanciering nodig is. • De beweging van zorg naar gezondheid zorgt voor extra inzet die wordt gefinancierd uit tijdelijke middelen (bijvoorbeeld DOS/zorgzame gemeenschappen of welzijn op recept uit het GALA). Binnen de Gezonde Marke wordt ingezet op enerzijds gesprekken met zorgverzekeraar/zorgkantoor en anderzijds op een lobby richting Rijk om structurele financiering te krijgen voor deze taken. Het is de vraag of en in hoeverre dit lukt.

2. Kwetsbare inwoners ontvangen de ondersteuning en zorg die ze nodig hebben (maatwerkvoorzieningen als vangnet) waarbij gewerkt wordt vanuit het principe positieve gezondheid aan 'normaliseren' en duurzame oplossingen

Wat willen we bereiken in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Meervoudige vragen van huishoudens beantwoorden we in samenhang (integraal), domeinoverstijgend en optimaal gebruik makend van de sociale basis. Bij elk huishouden dat ondersteuning ontvangt, is duidelijk bij wie de regie ligt. 2. Een sluitende en transparante zorginfrastructuur behouden/realiseren, samen met zorgverzekeraars en zorgaanbieders.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<p>Integraal werken</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vragen van inwoners voor een voorziening in het sociaal domein worden indien nodig integraal beantwoord. Hiervoor is bij de afdeling D&A een multidisciplinair domeinoverstijgend team ingericht (Prowijz). 2. Versterken en doorontwikkelen van de sociale wijkteams door: <ul style="list-style-type: none"> - ggz deskundigheid (incl. verslavingszorg) toe te voegen aan de teams; - meer samenhang tussen wijkteams en oggz; - afspraken te maken en vast te leggen met ggz-zorgaanbieder

	<p>ders over gegevensdeling.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Het continueren van de kernteams bij de huisartsenpraktijken die kwetsbare ouderen signaleren en die (preventieve) ondersteuning op maat bieden. 4. In alle huisartsenpraktijken wordt gestart met de werkwijze Welzijn op Recept. Hierbij wordt een welzijnscoach vanuit de SWW gekoppeld aan een praktijk. 5. Verankeren en doorontwikkelen van het Optimaal Leven Team Hoozevee/De Wolden. Het team biedt ondersteuning en zorg op maat op alle levensdomeinen voor inwoners met ernstige psychiatrische problemen. De doorontwikkeling is mede gericht op meer gebruik maken van de sociale basis. 6. Verbinding leggen tussen huisartsenzorg, ggz en sociaal domein om onnodig gebruik van de ggz te voorkomen en de wachttijden voor inwoners die een ggz-behandeling nodig hebben te verminderen of te overbruggen. 7. Doorontwikkelen Domeinoverstijgend Samenwerken (DOS)/ Zorgzame Gemeenschappen. In 2025 in Hollandscheveld, Elim en Krakeel. We verkennen ook waar de volgende stappen gezet kunnen worden. DOS/Zorgzame Gemeenschappen biedt ondersteuning en zorg over de grenzen van wettelijke domeinen (Wmo, Zvw, Wlz) heen. <p>Sluitende zorginfrastructuur</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoeren van de Woonzorgvisie 2023-2026. 2. Uitvoeren van het Convenant Dementievriendelijk Drenthe. 3. Uitvoeren van de regiovisie Veilig Thuis Drenthe (zie programma Veilig Hoozevee). 4. Inzet van herstelgerichte hulp: gerichte fysiotherapie waardoor ouderen tot 60% van hun spierkracht terugkrijgen waarmee inzet van Wmo-maatwerkvoorzieningen zoveel mogelijk worden voorkomen of uitgesteld. 5. Invoeren van een normenkader (afwegingskader) voor Wmo-begeleiding met duidelijke handvatten voor verwijzingen naar algemene voorzieningen. 6. Voorbereiden van de nieuwe inkoop van Wmo-begeleiding en beschermd wonen. Uitgangspunten: <ul style="list-style-type: none"> - afspraken vooraf, vertrouwen tijdens het proces en verantwoording achteraf; - stimuleren van tijdig op- en afschalen van de ondersteuning, normaliseren van de situatie, zorginnovatie en samenwerking; - een betere balans t.a.v. het aantal aanbieders waardoor we meer vanuit partnerschap kunnen werken; - begrenzen van de administratieve druk; - afspraken over integriteit en de Wet Normering Topinkomens. 7. Verder voorbereiden van en vooruitlopen op de doordecentralisatie en transformatie van beschermd wonen (bw) en maatschappelijke opvang (mo). 8. Blijven inzetten op zo volwaardig mogelijke ziekenhuiszorg in onze regio.
--	--

<p>Wat gaan we meten en hoe?</p>	<p>Integraal werken</p> <ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie van het domeinoverstijgende team bij de eenheid Dienstverlening & Activering (Prowijz). • Aantal casussen in de verschillende sociale wijkteams in 2025 in vergelijking met 2024. • Cliënten in zorg bij het Optimaal Leven Team Hoogeveen/De Wolden in 2025 in vergelijking met 2024. • Aantal behandelde casussen door de welzijnscoaches in 2025 in vergelijking met 2024. • Evaluatie van de experimenten op het gebied van ondersteuning en zorg, waaronder DOS. <p>Sluitende zorginfrastructuur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie van de inzet van herstelgerichte hulp. • Gebruik van de Wmo, beschermd wonen en maatschappelijke opvang en Interwonen in 2025 in vergelijking met 2024. • Aantal inwoners met verward gedrag dat beoordeeld is op de Spoedpoli, aantal meldingen van personen waar mensen zich zorgen over maken (oggz-meldingen) en aantal verkennende onderzoeken in het kader van de Wvvgz in 2025 in vergelijking met 2024. • Aantal cliënten doorgeleid vanuit de Wmo naar de Wlz in 2025 in vergelijking met 2024.
<p>Risico's en randvoorwaarden</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het beroep op de Wmo is voor een belangrijk deel afhankelijk van niet te beïnvloeden externe factoren zoals vergrijzing. Daarnaast leiden de tekorten aan arbeidskrachten in de zorg en de stijgende zorgkosten tot een verschuiving van Zw en Wlz naar de Wmo. • In de financiële vertaling van het programmaplan 'Herontwerp Sociaal Domein' wordt een besparing voorzien door het inrichten van wat we nu 'Huizen van de Buurt' noemen. De besparing moet het gevolg zijn van minder indicaties Wmo-begeleiding licht en Wmo-dagbesteding licht. Nog niet overal zijn 'Huizen van de Buurt' ingericht en tot volledige wasdom gekomen. Dit vraagt ook een andere mindset en andere manier van werken bij de Wmo en bij de SWW. Dit heeft tijd nodig. Het is daarom de vraag of de voorziene besparing volledig kan worden gerealiseerd. • Bij huishoudelijke hulp en Wmo begeleiding gaan we uit van een lagere groei van het zorgvolume dan de VNG adviseert. Uitgangspunt zijn de realisatiecijfers 2024. Het risico bestaat dat de zorgvraag sneller stijgt dan in 2024. • De beweging van zorg naar gezondheid zorgt voor extra inspanningen bij gemeenten die worden gefinancierd uit tijdelijke middelen (bijvoorbeeld DOS/Zorgzame Gemeenschappen of Welzijn op Recept uit het GALA). Binnen de Gezonde Marke wordt ingezet op enerzijds gesprekken met zorgverzekeraar/zorgkantoor en anderzijds op een lobby richting Rijk om structurele financiering te krijgen voor deze taken. Het is de vraag of en hoeverre dit lukt.

3. Inwoners voelen zich zo gezond mogelijk en voeren regie op hun eigen gezondheid	
Wat willen we bereiken in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. De leefstijl van inwoners verbeteren en de leefomgeving gezonder maken. 2. Gezondheidsachterstanden van groepen inwoners inlopen: groepen inwoners met gezondheidsachterstanden leven langer in goede gezondheid. 3. Mentaal welbevinden en sociale relaties versterken. 4. Inwoners worden vitaal ouder.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. In het kader van GALA: <ul style="list-style-type: none"> • evalueren en doorontwikkelen van de samenwerking in het programma Goede Start (coalitie rond geboortezorg); • versterken van de gecombineerde leefstijlinterventie (GLI) en de aanpak overgewicht en obesitas bij kinderen (zoals het programma Kidslife); • continueren van het programma vitaal ouder worden (valpreventie); • uitbreiden van het programma Welzijn op Recept. 2. Het dekkend netwerk van AED's in stand houden en inwoners stimuleren burgerhulpverlener te worden zodat inwoners met hartfalen zo snel mogelijk worden gereanimeerd. 3. Het gebruik van de gespreksmethodiek Positieve Gezondheid stimuleren onder professionals. 4. Signaleren van inwoners met onvoldoende eigen regie of die zich in een kwetsbare situatie bevinden (o.a. eenzaam, mentaal) en hen ondersteuning bieden of verwijzen. 5. Ondersteunen van wijk-/dorpsinitiatieven die gezondheid bevorderen van inwoners in een kwetsbare situatie (in co-creatie), zoals Gezond Krakeel. 6. Ontwikkelen van een Gezond Buurtplein in de wijk Wolfsbos ondersteund door het landelijk programma Gezonde Buurten. 7. Gezondheidsvaardigheden van inwoners versterken. 8. Uitvoeren van het Hoogeveense Sportakkoord. 9. Uitvoeren van een totaalaanpak mentale gezondheid op de twee reguliere scholen voor Voortgezet Onderwijs. 10. Samen met partners en jongeren een aanpak mentale gezondheid ontwikkelen op het Voortgezet Speciaal Onderwijs en het Alfacollege. 11. Stimuleren van een groene fysieke en sociale leefomgeving die gezondheid bevordert.
Wat gaan we meten en hoe?	<ul style="list-style-type: none"> • In het Gezond en Actief Leven Programma 2023-2026 staat beschreven hoe we de voortgang van het programma meten. • De voortgang van de opgaven wordt gemonitord via GGD gezondheidsmonitoren voor jeugd, volwassenen en ouderen en op waarstaatjegemeente.nl.
Risico's en randvoorwaarden	Om de doelen te behalen is medewerking van maatschappelijke partijen essentieel. Ook structurele financiering is noodzakelijk.

4. Klimaatrobuust	
Wat willen we bereiken in 2025?	In 2050 is Hoogeveen een klimaatbestendige gemeente met een veilig, mooi, gezond en duurzaam watersysteem (samenhangend geheel van oppervlaktewater, grondwater, waterkeringen en kunstwerken). Schade ten gevolge van wateroverlast en hittestress is beperkt.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoeren van de lokale adaptatiestrategie en uitvoeringsagenda (LAS-LUA). Speerpunt: gericht knelpuntlocaties aanpakken (deels met cofinanciering vanuit de Impulsregeling Klimaatadaptatie). Zowel binnen de planperiode, als voor sorteren op uit te voeren projecten tot 2050. 2. Uitvoering van het nieuwe riolering- en waterprogramma (RWP). Enkele speerpunten in de periode 2023-2028: <ul style="list-style-type: none"> - klimaatadaptatie/beter omgaan met extreme buien; - vernieuwing verouderd areaal; - afkoppelen/ontvlechten afvalwater en hemelwater; - actualisatie grondwaterbeleidsplan; - doorlopend uitvoeren van riolinspecties. 3. Voortzetting én intensivering van de regionale samenwerking Fluvius op het gebied van (afval)waterketen en klimaatadaptatie.
Wat gaan we meten en hoe?	We sluiten aan bij de landelijke monitoring voortgang Delta-programma Ruimtelijke Adaptatie en de bijbehorende monitoringscyclus. Aanvullend beschikken we over data die inzicht geven in verharding/vergroening binnen het stedelijke gebied.
Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Personele onderbezetting waardoor de LAS-LUA en het RWP niet (goed) kunnen worden uitgevoerd en bestaande achterstanden verder oplopen. • Prijsstijgingen en steeds groter wordende opgaven maken de financiële afwegingen die moeten worden gemaakt complexer. • Het vinden van voldoende cofinanciering vanuit het RWP en LAS-LUA voor het realiseren van de projecten die zijn gesubsidieerd vanuit de Impulsregeling Klimaatadaptatie. • Klimaatadaptatie is een thema dat meerdere beleidsvelden overstijgt. Verankering in die andere beleidsvelden en programma's is noodzakelijk (zoals ruimtelijke ordening, sociaal domein). Hier hebben we in de adaptatiestrategie aandacht voor en borging vindt ook deels plaats via het integraal beleid openbare ruimte (IBOR). • Om onze buitenruimte duurzamer en klimaatrobuuster in te richten moeten we aanpassingen aan de riolering aangrijpen én deze integraal afwegen met de andere opgaven en belangen in de buitenruimte. Het optimaal inzetten van de (beheer)systemen bij het integraal bijeenbrengen van opgaven en belangen in de buitenruimte moet beter. Daarnaast is integraal programmeren een uitdaging. Deze aspecten zijn randvoorwaardelijk voor het succesvol uitvoeren van het RWP en de LAS/LUA.

5. Meer biodiversiteit	
Wat willen we bereiken in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Een betere openbare ruimte: integrale oplossingen voor biodiversiteit, klimaatadaptatie, ontmoeting, gezondheid en meer gebruik van de ruimte. 2. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties stimuleren om tuinen, terreinen en panden te vergroenen.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pilots uitvoeren in de openbare ruimte met extensief maaien en groenreconstructies en de lessen toepassen voor een uitrol. 2. Jaarlijks een versteende ruimte waar inwoners overlast van hebben vergroenen om de leefbaarheid te verbeteren, met de aanpak in 2024 van het voorplein van De Magneet in Krakeel als voorbeeld. 3. Doorgaan met NK Tegelwippen en de Tegeltaxi. 4. Samenwerking met het Drentse Landschap vormgeven met een uitvoeringsprogramma (o.a. een kanskaart voor versterking en uitbreiding van natuur). 5. Stimuleren en ondersteunen van Initiatieven van inwoners en partners met behulp van de tuinsubsidie en een stimuleringsregeling biodiversiteit. 6. Scholen ondersteunen bij vergroening van schoolpleinen via een stimuleringsregeling biodiversiteit. 7. Agrariërs ondersteunen met een bijdrage aan projecten als kruidenrijk grasland, bloemrijke akkers en boerenlandvogels. 8. Lessen van de pilot sociaal tuinieren Verzetsbuurt toepassen voor een uitrol. 9. Samenwerking met woningcorporaties om te komen tot vergroening en verbetering van de woonomgeving. 10. Communicatie inzetten voor bewustwording van en motivatie voor de kracht van groen. 11. Communicatie inzetten om het groenbeheer van de gemeente toe te lichten.
Wat gaan we meten en hoe?	<ul style="list-style-type: none"> • De kwantiteit van het areaal groen wordt bijgehouden. Op basis hiervan kan worden bepaald of er meer groen is gerealiseerd in Hoogeveen. • Ook het assortiment van het groen worden geregistreerd. Op basis hiervan kan worden bepaald of het aanbod groen gevarieerder is geworden.
Risico's en randvoorwaarden	

6. Het behouden en versterken van de waarde van het landschap	
Wat willen we bereiken in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gemeentedekkende netwerken die landschap en natuur samen onderhoudt en behoudt voor inwoners, bezoekers, planten en dieren (biodiversiteit).
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. De bestaande netwerken beheren en uitbreiden door bewonersgroepen vanuit de nog ontbrekende dorpen op te starten. 2. De in de afgelopen jaren opgestarte groepen in het veenontginningsgebied verder begeleiden.
Wat gaan we meten en hoe?	<ul style="list-style-type: none"> • Het aantal actieve netwerken in de gemeente Hoogeveen.
Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Voldoende participatie van inwoners.

Wat kost het?

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
110 Crisisbeheersing en Brandweer	23	25	25	25	25	25
510 Sportbeleid en activering	51	177	164	103	0	0
570 Openbaar groen en (openlucht)recr.	33	141	140	140	140	140
610 Samenkracht en burgerparticipatie	3.487	4.508	4.628	4.566	4.298	4.298
620 Wijkteams	1.349	1.245	1.148	1.148	1.148	1.148
630 Inkomensregelingen	391	424	424	424	424	424
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	3.676	3.426	3.523	3.531	3.534	3.534
671A Huishoudelijke hulp (Wmo)	8.899	11.064	11.057	11.122	11.122	11.122
671B Begeleiding (Wmo)	4.875	5.409	6.004	6.137	6.137	6.137
671C Dagbesteding (Wmo)	2.822	2.834	3.024	3.099	3.099	3.099
672C Jeugdhulp dagbesteding	235	221	243	243	243	243
681A Beschermd wonen (Wmo)	8	14	14	14	14	14
710 Volksgezondheid	564	1.324	1.193	1.079	813	813
720 Riolering	3.150	3.401	3.308	3.433	3.473	3.484
740 Milieubeheer	0	56	78	97	116	135
Totaal lasten	29.561	34.270	34.971	35.159	34.585	34.614
Baten						
510 Sportbeleid en activering	421	447	434	372	0	0
570 Openbaar groen en (openlucht)recr.	0	30	0	0	0	0
610 Samenkracht en burgerparticipatie	433	517	330	268	0	0
630 Inkomensregelingen	2	0	0	0	0	0
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	601	0	0	0	0	0
671A Huishoudelijke hulp (Wmo)	65	930	530	530	530	530
671B Begeleiding (Wmo)	1	0	0	0	0	0
672C Jeugdhulp dagbesteding	226	210	231	231	231	231
681A Beschermd wonen (Wmo)	2.085	321	1.607	0	0	0
710 Volksgezondheid	412	453	379	266	0	0
720 Riolering	5.022	5.776	6.129	6.150	5.949	5.874
Totaal baten	9.267	8.684	9.640	7.817	6.710	6.635
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
110 Crisisbeheersing en Brandweer	23	25	25	25	25	25
510 Sportbeleid en activering	-370	-270	-270	-269	0	0
570 Openbaar groen en (openlucht)recr.	33	111	140	140	140	140
610 Samenkracht en burgerparticipatie	3.054	3.991	4.298	4.298	4.298	4.298
620 Wijkteams	1.349	1.245	1.148	1.148	1.148	1.148
630 Inkomensregelingen	388	424	424	424	424	424

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	3.075	3.426	3.523	3.531	3.534	3.534
671A Huishoudelijke hulp (Wmo)	8.834	10.134	10.527	10.592	10.592	10.592
671B Begeleiding (Wmo)	4.874	5.409	6.004	6.137	6.137	6.137
671C Dagbesteding (Wmo)	2.822	2.834	3.024	3.099	3.099	3.099
672C Jeugdhulp dagbesteding	9	10	11	11	11	11
681A Beschermd wonen (Wmo)	-2.077	-308	-1.594	14	14	14
710 Volksgezondheid	152	871	814	813	813	813
720 Riolering	-1.871	-2.375	-2.821	-2.717	-2.476	-2.390
740 Milieubeheer	0	56	78	97	116	135
Totaal saldi	20.294	25.586	25.330	27.342	27.874	27.979

Verbonden partijen

De volgende verbonden partij draagt bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

Gemeenschappelijke regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD).

Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Begrotingspost-subsidie

Een belangrijke begrotingspost-subsidie is de subsidie aan de Stichting Welzijnswerk Hoogeveen. Op basis van de subsidiebeschikking 2024 en met de in deze begroting opgenomen index van 5% en uitbreiding van het algemeen maatschappelijk werk bedraagt de subsidie aan de SWW in 2025 in totaal € 6.315.000.

Beleidsdocumenten

- Uitvoeringsagenda GALA Hoogeveen 2024/2025 (2024)
- Gezond en Actief Leven Programma 2023-2026 (2023)
- Programmaplan Herontwerp Sociaal Domein 2022-2025 (2022)
- Opgave Welzijnswerk 2023-2025 (2022)
- En Ze Leefden Nog Lang En Gezond. Nota Volksgezondheid 2023-2027 (2022)
- Visie gemeentelijke rol ten aanzien van vrijwilligers(werk) (2016)
- Vinden, Verbinden en Versterken. Nota Informele Zorg (2015)
- Groenblauw voor jou en volgende generaties. Aanvalsplan Vergroening en biodiversiteit (2023)
- Lokale adaptatiestrategie (LAS) en uitvoeringsagenda (LUA) 2023 - 2028 (2023)
- Riolerings- en Waterprogramma 2023 – 2028 (2022)
- Grondwaterbeleidsplan 2012

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Hoogeveen	Drenthe	Nederland	Bron
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	2023	850,00	755,11	700,00	CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo

Indicator	Omschrijving
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

04 Economie

Verantwoordelijk wethouder: Niek Wind

Maatschappelijk effect

Economie

Met het programma Economie werken we aan een gezond, duurzaam, circulair, kennisintensief en internationaal concurrerend ondernemersklimaat. We stimuleren de lokale economie en ondersteunen bedrijven. We stimuleren verbinding tussen bedrijven, inwoners en onderwijs, lokaal en regionaal en zorgen voor een goed ondernemersklimaat, inclusief een goede fysieke en digitale bereikbaarheid. Zo kunnen bestaande bedrijven groeien en bloeien en nieuwe bedrijven zich vestigen om te voorzien in werkgelegenheid die past bij de beroepsbevolking.

Stadscentrum

Versterken van de regiofunctie en het vestigingsklimaat van Hoogeveen voor onze eigen inwoners en mensen uit de regio.

Om ook in de toekomst onze krachtige regionale positie te houden en te verstevigen, moeten we blijven investeren in de kwaliteit van het stadscentrum. Daarbij gaan we voor een bruisend, toekomstbestendig, kindvriendelijk en vitaal stadscentrum met een compact winkelgebied en met ruimte om te wonen. Een stadscentrum waarvan de openbare ruimte hoge verblijfskwaliteit heeft die het voor de consument aantrekkelijk maakt om de stad vaker te bezoeken en dat voor bewoners een gezonde en veilige leefomgeving biedt.

Trends en ontwikkelingen

Economische ontwikkelingen

Het herstel van de economie na Covid-19 zet door. De conjunctuurindicatoren staan minder positief door zorgen over de omzet, hoge energieprijzen, stikstof, kapitaallasten, financiering, verstoring van de waardeketen en aanhoudend personeelstekort. Ondernemers hebben baat bij aandacht voor het verandervermogen en het ondersteunen van innovatie.

Demografie

De bevolking blijft groeien en de beroepsbevolking blijft krimpen als gevolg van het toenemende aantal ouderen. Sterke netwerken van ondernemers kunnen helpen omgaan met het arbeidstekort en het gezamenlijk investeren in arbeidsbesparende technologieën. Digitalisering en inzet op leven lang leren kan hieraan bijdragen. Wij blijven ook inzetten op het binden van eigen inwoners en aantrekken van beschikbaar arbeidspotentieel van elders.

Dynamiek

Het mkb speelt een belangrijke rol in de Nederlandse economie. De business economy bestaat voor bijna 80% uit zelfstandigen zonder personeel en zijn een mkb-onderneming. Slechts 0,1% behoort tot grootbedrijf. Als de zzp'ers niet worden meegerekend, is het mkb verantwoordelijk voor ongeveer de helft van het aantal werkzame personen, omzet en toegevoegde waarde. Binnen de industrie is de gemiddelde bedrijfsgrootte afgelopen jaren afgenomen. Wij blijven in contact om de knelpunten te bespreken en bekendheid van ondersteuningsinstrumenten te vergroten.

Arbeidsmarktspanningen

Dutch TechZone en Regio Zwolle zijn voor Hoogeveen van belang met het oog op de arbeidsmarkt. Nagenoeg alle sectoren binnen beide regio's kampen met personeelstekorten. Het grootste deel van de beroepsbevolking is middelbaar opgeleid. Vakmanschap wordt in toenemende mate binnen de Dutch TechZone een regionaal asset. Wij blijven inzetten op versterking van de wendbaarheid van de beroepsbevolking en benutten hiervoor de Regio Deals.

Regionaal

Werkloosheid

De werkgelegenheid is in vrijwel alle Drentse gemeenten afgelopen jaar gegroeid. Hoogeveen vormt hierop een uitzondering met -1,2%, oftewel -350 banen. De daling in onze gemeente wordt met name veroorzaakt door de verplaatsing van zorg van Hoogeveen naar Emmen. Er is binnen het onbenut arbeidspotentieel een beperkt potentiële beroepsbevolking nog aan te wenden. Meer digitalisering en vroege inzet op het aanleren van digitale vaardigheden biedt hierin kansen. Hier sluiten onze activiteiten voor de IT Hub, als regionaal kenniscentrum, op aan.

Ruimte om te ondernemen

Samen met de gemeenten Emmen, Borger-Odoorn en Coevorden zetten we in op voldoende ruimte op bedrijventerreinen. We doen dit om een economisch aantrekkelijke regio te blijven. Bestaande (maak)bedrijven zoeken ruimte om te kunnen door ontwikkelen en dit trekt tevens nieuwe bedrijvigheid aan.

We hebben gezamenlijk programmeringsafspraken gemaakt, waarbij we rekening houden met het bestaande aanbod aan bedrijventerreinen - zowel kwantitatief en kwalitatief - de toekomstbestendigheid van de bestaande voorraad, de verwachte ruimtevrage voor nieuw bedrijventerrein en de programmering van eventuele nieuwe locaties die hieruit naar voren komt.

Ook zijn afspraken over afstemming van initiatieven en monitoring onderdeel van de programmering. De komende tijd gaan we verder met onderzoek en uitwerking van de mogelijkheden voor ontwikkeling van een nieuw regionaal bedrijventerrein dichtbij de A37 om de ligging en corridor-functie te benutten. Hiermee willen we ruimte bieden aan een toonaangevende en concurrerende industrie en brede economie.

Verduurzaming en circulariteit

Ook ondernemers staan voor de opdracht en uitdaging duurzaam te werken. Dat brengt strategische vraagstukken en uitdagingen met zich mee. We zijn lokaal en regionaal aanjager van een duurzame en circulaire economie. We dragen bij aan de realisatie van de samenwerkingsstructuren van initiatieven en ideeën rondom de verschillende thema's. Voor 2025 nemen we voor de uitvoering in de begroting extra exploitatiegelden van € 25.000 op. We zoeken hiervoor aansluiting bij het programma Duurzaamheid.

Next Economy

In toenemende mate zal de economische groei gericht zijn op smart industry, smart logistics en robotisering. Wij ondersteunen samenwerkingsverbanden tussen bedrijfsleven, kenniscentra zoals onderwijs en de Hubs in de regio. Hiervoor zijn lokale kennisclusters ingericht zoals het Tussenstation (circulariteit), DOC33 (verduurzaming en circulariteit) en IT-hub (digitalisering).

Toekomstbestendige Bedrijventerreinen

Met Toekomstbestendige bedrijventerreinen staan wij, samen met Ondernemend Hoogeveen, naast de ondernemers om de kansen voor verduurzaming van bedrijventerreinen te benutten. Hiermee sluiten wij aan op de grote verduurzamingsopgaven die zijn vastgelegd in nationale en Europese wet- en regelgeving en dragen wij bij aan de landelijke ambitie om in 2050 alle bedrijventerreinen duurzaam te hebben ingericht. Door hierin samen op te trekken delen we kennis en vinden we gedeelde

belangen waarop we investeren. Zo bouwen aan een sterk vestiging- en ondernemersklimaat en dragen wij direct bij aan de opgaven binnen de energietransitie, klimaatadaptatie en een verstandig meervoudig ruimtegebruik.

Regionale samenwerking

Regionale samenwerking is van groot belang. Dat blijkt ook uit de regiodeals die het Rijk met de verschillende regio's in het land sluit. Om hiervan optimaal te kunnen profiteren, versterken we intern de focus op regionale samenwerking oor hier meer capaciteit op in te zetten.

In de Regio Zwolle en Dutch Techzone moeten veel ondernemers in (klein) mkb en ook een aantal (oudere) industriële vestigingen de groene en digitale transitie nog door. Beide regio's zetten in op versnelling van deze transitieopgaven en investering ten goede van de beroepsbevolking, onderwijs, voorzieningen en bereikbaarheid.

Regio Deals

Vanuit zowel de regionale samenwerking binnen Regio Zwolle en Zuid- en Oost-Drenthe zijn wij gestart met de vertaling van de ingediende propositie naar concrete projecten.

Met toekenning van Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe vierde tranche is in totaal is € 60 miljoen beschikbaar voor ontwikkeling van de brede welvaart. Ook draait Hoogeveen in deze regio mee in het proces rondom 'Elke regio telt'. Dit is een initiatief van het Rijk om in diverse regio's in het land de brede welvaart naar een hoger niveau te tillen. Hoewel het toekenningsproces van de Regiodeal Zwolle nog loopt, wordt parallel hieraan al gewerkt aan concrete projectinitiatieven.

Lokaal

Beleidsontwikkelingen

De economische focusagenda van en voor Hoogeveen is samen met ondernemers en onderwijs vastgesteld en beoogt de lokale economische ontwikkeling te stimuleren. Dit is ons kompas voor de komende jaren. Vanuit kansen en prioriteiten zetten we in op het behouden van de al gevestigde bedrijven, het aantrekken van bedrijven die de industriële ecosystemen versterken en de benutting van kansen Next Economy. Deze ambities en beleidsdoelen worden vertaald in 5 concrete actielijnen.

Ondernemend Hoogeveen

Voor de gemeente is Ondernemend Hoogeveen, als vertegenwoordiger van de ondernemers, het eerste aanspreekpunt voor communicatie en verbinding. Om deze rol succesvol te vervullen moet de organisatiegraad van Ondernemend Hoogeveen omhoog; dit vereist een professionaliseringsslag. Samen met het onderwijs speelt Ondernemend Hoogeveen een belangrijke rol bij de uitvoering van de economische focusagenda.

Agrarische ondernemers

De agrarische ondernemers staan voor grote uitdagingen en onzekerheden. Samen met de sector verkennen we de impact van de landelijke maatregelen voor de boeren in onze gemeente en houden we aandacht voor het welzijn van boeren. Dit vraagt om inzet en capaciteit vanuit de gemeente en investeringen in kennis van de agrarische sector. De problematiek heeft ook consequenties voor de herinrichting van het buitengebied.

Riegmeer

De vestiging van de grote yoghurtfabriek op Riegmeer blijft speerpunt, we werken aan de invulling van dit project. Uitgifte van de kavels op Riegmeer doen we op basis van de uitgiftestrategie. Met de initiatiefnemer die Riegmeer Zuid wil ontwikkelen, is overeenstemming bereikt. In samenspraak met de netbeheerders wordt gewerkt aan de realisatie van een onderstation ter versterking van het energienetwerk.

Verduurzaming industrie

We zien dat bij de verduurzaming van de industrie aandacht moet zijn voor de verschillende energiebronnen zoals waterstof, zonne-energie en windmolens. Dit zal in de toekomst om maatwerkoplossingen van ons vragen.

Vitaal stadscentrum

De zorgen en onzekerheden na de Covid-19 periode zijn het afgelopen jaar verder toegenomen. Landelijk is de verwachting dat de leegstand van winkelpanden verder zal toenemen waardoor de vitaliteit van de binnensteden meer onder druk komt te staan. Het koopgedrag van consumenten is blijvend veranderd, waarbij de oriëntatie op en de aankoop van producten vaak via internet plaatsvindt. Winkelen wordt in toenemende mate als een uitje gezien, waarbij naast een breed winkelaanbod de aanwezigheid van horeca, cultuur, activiteiten en gezelligheid een belangrijke overweging is voor bezoekers aan het stadscentrum. Het stadscentrum vervult daarmee ook een belangrijke regionale functie. Toch ontwikkelt de binnenstad van Hoogeveen zich vanaf 2022 economisch redelijk positief. Er is, ten opzichte van vergelijkbare stadscentra, relatief weinig leegstand in het winkelbestand, bezoekersaantallen stijgen licht en ondernemers melden hogere omzetten. Dit blijkt ook uit het recent uitgevoerde Koopstromenonderzoek waarbij Hoogeveen een marginale groei laat zien als positieve uitzondering op de krimp in vergelijkbare middelgrote centra in het land. De behoefte aan fysiek winkelen in Hoogeveen groeit en de trend van online bestellen vanuit de Covid-19 periode lijkt niet verder door te zetten. Ondanks de positieve trend zijn er ook zorgen over de ontwikkeling van de economie, de koopkracht en het consumentenvertrouwen. De combinatie met de marges die in de detailhandel al langer onder druk staan, de verwachte toename van het aantal faillissementen en stoppende winkeliers omdat er geen opvolging is, maakt dat de leegstand de komende jaren waarschijnlijk zal toenemen.

Om de aantrekkelijkheid van de binnenstad verder te vergroten, wordt in 2024 de openbare ruimte van Hoofdstraat Zuid vernieuwd. Daarnaast worden stegen aangepakt en worden de fietsverbindingen naar het centrum verbeterd, onder andere de Rembrandtstraat-Prinses Beatrixstraat. Deze projecten zijn onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Regiostedenfonds.

De komende jaren ligt de focus op het aanpakken van een aantal parkeerpleinen aan de westkant van het centrum. Deze gebieden moeten, samen met de ontwikkeling van de Tamboer omgeving, een belangrijke bijdrage leveren in de woon- en parkeeropgave in combinatie met het versterken van de ruimtelijke kwaliteit.

Blij met binnenstad

We blijven goed samenwerken met Binnenstad Hoogeveen, zeker ook in de lobby voor een vervolg op het Regiostedenfonds. We kijken uit naar de besluitvorming over de verlenging van de Bedrijven-InvesteringsZone, waaraan ondernemers vrijwillig bijdragen. Samen investeren is belangrijk voor de samenhang en solidariteit in de aanpak en behoud van een vitale binnenstad. Het project Hoofdstraat Zuid is een concreet voorbeeld ervan.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. Een stimulerend ondernemersklimaat en een versterking van de economische structuur

Wat willen we bereiken in 2025?

1. Samen met ondernemers werken we aan opgaven om Hogeveen economisch aantrekkelijk te houden. We delen dit eigenaarschap.
Ondernemers weten accountmanagers te vinden; accountmanagers spelen in op de gestelde vragen.
2. Versterken van het vestigingsklimaat in Hogeveen en de regio.
3. Verbeteren van de arbeidsmarkt door nauwe samenwerking met bedrijven, onderwijs en gemeenten te stimuleren.
4. Verkoop van beschikbare bedrijfskavels.
5. Economische structuurversterking in Hogeveen en de regio; verschillende disciplines /partners worden samengebracht. Het duurzaam samenbrengen van onderwijs, ondernemers en overheid maakt de economie veerkrachtiger en biedt een goede basis voor innovaties en kennisuitwisseling. We willen een goede en evenwichtige vertegenwoordiging vanuit Hogeveen vanuit het onderwijs, bedrijfsleven en gemeente in de program board van Dutch Tech Zone.
6. Behouden en stimuleren van werkgelegenheid.

<p>Wat gaan we daarvoor doen in 2025?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoering van de Economisch Focus Agenda. 2. Bedrijfsbezoeken met college van B&W. 3. Accountmanagement: bedrijfsbezoeken, netwerkbijeenkomsten, signaleren en inspelen op individuele en collectieve vraagstukken van bedrijven. 4. Het Hoogeveense bedrijfsleven uitnodigen zich aan te sluiten bij het program board van Dutch Tech Zone. 5. Uitvoering geven aan het programma Dutch Tech Zone door onder andere: <ul style="list-style-type: none"> • DTZ te profileren buiten de regio; • het netwerk uitbreiden en verstevigen; • het bedrijfsleven in de regio promoten. 6. Uitvoering geven aan het programma Regio Zwolle. 7. Uitvoering geven aan de economische structuurversterking binnen de regiodeal van Zuid- en Oost-Drenthe. 8. Verkoop- en begeleiding; vestiging / uitbreiding / verplaatsing van bedrijven. 9. Ontwikkelen en uitgifte bedrijventerrein Riegmeer Noord; ontwikkelen verkoopprotocol en onderzoek naar parkmanagementstructuur. 10. Vanuit provinciale behoefteeraming worden in samenwerking met de gemeenten in Zuidoost-Drenthe programmeringsafspraken gemaakt voor een evenwichtige ontwikkeling van bedrijventerreinen. Daarna wordt een vervolgonderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan nieuwe (regionale) bedrijventerreinen. 11. Ondernemend Hoogeveen ondersteuning bieden in haar verdere professionalisering en heldere, meetbare prestatieafspraken maken. 12. Zowel binnen als buiten de regio actief samenwerken met kennisinstellingen, bedrijfsleven en partners op themaopgaven zoals bereikbaarheid, digitalisering, next economy en circulaire economie. 13. Voortzetting van het project toekomstbestendige bedrijventerreinen.
<p>Wat gaan we meten en hoe?</p>	<p>De voortgang en prestatieresultaten via tussentijdse rapportages.</p>
<p>Risico's en randvoorwaarden</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. EZ formatie EZ-accountmanagement en beleid op orde houden. 2. Voldoende uitvoeringsbudget om in te kunnen spelen op (nieuwe) ontwikkelingen en vraagstukken. 3. Een professionele en daadkrachtige ondernemersvereniging met een hoge organisatiegraad. 4. Voor succesvolle, economische structuurversterking, en om in aanmerking te komen voor provinciale-/rijksmiddelen, is regionale samenwerking noodzakelijk. 5. Netcongestie, grondstoffenschaarste en tekort aan arbeidskrachten remt de economische groei.

2. Versterken van de regiofunctie en het vestigingsklimaat van Hoogeveen voor onze eigen inwoners en mensen uit de regio.	
Wat willen we bereiken in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Levendigheid stadscentrum vergroten en bezoekers langer vasthouden. 2. Minder leegstaande panden, zoals kantoren en winkels.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoering geactualiseerde Ontwikkelingsvisie Stadscentrum (fase 2) m.b.v. financiering uit het provinciale Regiostedenfonds. 2. Herinrichting Rembrandstraat/Pr. Beatrixstraat en Nicolaas Beetsstraat tbv verbeteren fietsbereikbaarheid en verkeersveiligheid. 3. Realiseren kwaliteitsimpuls verbindingen/stegen Hoofdstraat. 4. Verbeteren bewegwijzering fietsen centrum. 5. Toevoegen van fietsnietjes en oplaadpunten. 6. Afronden/versterken van de culturele infrastructuur. 7. Planontwikkeling gebiedsontwikkeling Nicolaas Beetsplein e.o. (verondiepen winkels, transformatie wonen en herinrichting Nicolaas Beetsplein) (uitvoering t/m 2030). 8. Op het gebied van Retail werken we nauw samen met andere Drentse steden en met de provincie Drenthe in de Drentse Retailagenda. 9. We hebben een zeer nauwe samenwerking met Buro binnenstad Hoogeveen, ondernemers, bewoners en organisaties en instellingen om de doelstellingen te behalen. 10. Met private partijen onderzoeken of leegstaande gebouwen geschikt zijn te maken voor huisvesting. 11. Herontwikkeling van de Tamboerpassage naar wonen. 12. Realisatie toegankelijk openbaar toilet. 13. Planvorming infra projecten (toegekende MIRT subsidie).
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het aantal bezoekers monitoren we aan de hand van passantellingen door Locatus. Daarnaast maken we gebruik van data uit het koopstromenonderzoek Oost-Nederland. 2. We monitoren het aantal leegstaande panden.
Risico's en randvoorwaarden	<p>Randvoorwaarden</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoering van projecten binnen andere programma's en samenwerking met andere programma's. 2. Volwaardige projectorganisatie (team). 3. Effectief en efficiënt blijven werken aan ruimtelijke plannen en vraaggericht inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen. 4. Marktpartijen die investeren in bijvoorbeeld woningbouwontwikkelingen of gebiedsontwikkelingen. 5. Participatie van inwoners bij planontwikkeling. 6. Nauwe samenwerking met Buro binnenstad Hoogeveen. <p>Risico's</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stagnatie in zowel (woningbouw)ontwikkellocaties als overige investeringen door onder andere economische ontwikkelingen (prijsstijgingen in de bouw), bezuinigingen en het niet verkrijgen van subsidie/cofinanciering. 2. Betaalbaarheid van de verduurzamingsopgave van de woningvoorraad.

Wat kost het?

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten						
030 Beheer ov. gebouwen en gronden	457	557	481	467	456	465
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
310 Economische ontwikkeling	1.273	7.489	749	638	641	641
320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.779	4.672	2.389	995	983	4.707
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	1.224	1.377	1.350	1.352	1.352	1.352
340 Economische promotie	573	431	424	426	427	427
830 Wonen en bouwen	761	854	786	784	782	779
Totaal lasten	6.067	15.381	6.180	4.662	4.642	8.373
Baten						
030 Beheer ov. gebouwen en gronden	248	215	215	215	215	215
310 Economische ontwikkeling	164	6.483	0	0	0	0
320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.735	6.314	4.626	3.185	3.174	6.897
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	335	335	358	358	358	358
340 Economische promotie	17	10	10	10	10	10
Totaal baten	2.498	13.356	5.209	3.768	3.757	7.480
Saldi						
030 Beheer ov. gebouwen en gronden	208	343	265	251	240	249
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
310 Economische ontwikkeling	1.109	1.007	749	638	641	641
320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	44	-1.642	-2.237	-2.190	-2.190	-2.190
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	889	1.042	992	994	994	994
340 Economische promotie	557	422	415	416	418	418
830 Wonen en bouwen	761	854	786	784	782	779
Totaal saldi	3.568	2.025	971	894	886	893

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

N.v.t.

Beleidsdocumenten

- Toekomstvisie Hoogeveen (2018)
- Detailhandelsstructuurvisie (2008)
- Economische Focusagenda van en voor Hoogeveen (november 2022)
- Visie op het stadscentrum (2017)

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Hoogeveen	Drenthe	Nederland	Bron
Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2023	872,60	783,40	836,60	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research
Funcziemenging	%	2023	54,10	51,30	54,20	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research
Netto arbeidsparticipatie	%	2023	72,50	71,10	73,10	CBS - Arbeidsdeelname (gemeente)
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw.15 t/m 64jr	2023	156,20	171,50	181,80	LISA

Indicator	Omschrijving
Banen	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.
Funcziemenging	De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

05 Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Verantwoordelijk wethouder: Niek Wind

Maatschappelijk effect

Voldoende en passende woningen

Veel mensen zoeken een woning in een fijne woonbuurt, in een van de dorpen of wijken in de gemeente. Vaak duurt het lang om een geschikte woning te vinden of het lukt helemaal niet omdat aanbod en vraag niet bij elkaar aansluiten. Daar willen we beweging in krijgen.

We zetten de verschillende gemeentelijke regelingen door in 2025 en kijken ook hoe we andere (provinciale en landelijke) regelingen in kunnen zetten ten behoeve van (betaalbaar) wonen.

Door de krappe woningmarkt en alle verschillende doelgroepen zien we soms druk op bestaande wijken en dorpen ontstaan. Met de inzet van andere woonvormen, zoals specifieke huisvesting voor arbeidsmigranten en flexwoningen voor bijvoorbeeld starters, proberen we de druk te verminderen en een goede balans in wijken en dorpen te bereiken. Met de starterslening willen we de kansen voor starters op de woningmarkt vergroten.

Naast uitbreiding in de kern Hoogeveen willen we per dorp, samen met het dorp, kijken wat er nodig is op het gebied van woningbouw. De uitbreiding kan niet gelijktijdig in elk dorp plaatsvinden, we prioriteren hierin.

Voor het realiseren van voldoende en passende woningen zijn we afhankelijk van bijvoorbeeld projectontwikkelaars en wooncorporaties. Met wooncorporaties hebben we prestatieafspraken over onder andere de bouwopgave, betaalbaarheid, duurzaamheid, wonen met zorg, aandachtsgroepen en leefbaarheid. In 2025 werken we verder aan de uitvoering van deze afspraken.

Wonen en zorg

De groeiende groep ouderen en kwetsbare mensen krijgt speciale aandacht in de woon(zorg)visie. Voor wonen betekent dit dat het belangrijk is dat inwoners de mogelijkheid krijgen om elkaar te helpen, naar elkaar om te zien. Vanuit de woon(zorg)visie zetten we in op deze diversiteit. Waar mogelijk bouwen we voor verschillende doelgroepen. Daarnaast is gezondheid belangrijk, zowel fysiek als mentaal. We zetten in op meer gezonde jaren en daarvoor is een buitenruimte nodig die verleidt tot bewegen, ontmoeten en spelen voor jong en oud. Tot slot werken zorgpartners en woningcorporaties, onder regie van de gemeente, aan het verder vormgeven van woonzorgzones.

Woningbouw versnellen

In de woon(zorg)visie staat de ambitie om 1.880-2.200 woningen toe te voegen tot 2030. Dit is een verdubbeling ten opzichte van de voorgaande jaren. Om dit doel te halen moeten woningbouwprojecten sneller gerealiseerd worden. Via het Programma Woningbouwimpuls geven wij invulling aan deze opgave.

Om de woningbouw te versnellen zetten wij zowel in op het versnellen van het proces zelf, als het voorkomen en oplossen van knelpunten. Dit doen wij aan de hand van vier programmaliijnen:

1. Planning woningbouwprogramma

We hebben een woningbouwmonitor waarin alle woningbouwplannen zijn opgenomen.

We monitoren de voortgang en sturen waar nodig bij. Hiermee zorgen we voor meer zicht op de planning, voortgang en knelpunten.

2. Woonkansen

Met deze programmaliijn zorgen we voor voldoende plannen. Wij brengen kansrijke ontwikkel-

locaties in beeld, verleiden en verbinden eigenaren of ontwikkelaars en pakken, waar nodig, zelf nieuwe ontwikkellocaties op.

3. Verhelpen en voorkomen knelpunten

Bij vertraging in woningbouwprojecten die impact hebben op het behalen van onze doelstellingen, bieden wij maatwerkoplossingen voor het project. Bijvoorbeeld door de inzet van het expertteam woningbouw van het Rijk, of door het optimaal benutten van beschikbare subsidies (zoals de WBI-subsidie). Daarnaast maken wij afspraken met ontwikkelaars over de voortgang van projecten.

4. Optimalisatie en versnelling van het woningbouwproces

We nemen belemmerende regelgeving weg en zorgen voor heldere beleidskaders. Ook zetten we in op tijdelijke woningen (flexwonen) en transformaties van bestaande gebouwen en optimaliseren het proces ruimtelijke initiatieven.

Verbeteren bestaande woningen

Het is belangrijk dat bestaande woningen klaar zijn voor de toekomst. Samen met inwoners kijken we hoe woningen duurzaam zijn te maken. Een duurzaam huis is goed geïsoleerd en comfortabel om in te wonen. Als je ouder wordt, is het belangrijk dat je woning 'levensloopbestendig' is of dat je kunt doorstromen naar een ander huis. Zo kunnen mensen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Om mensen hierin te ondersteunen en begeleiden hebben we, vanuit de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe, woon- en energiecoaches aangesteld. Dit zijn vrijwilligers die inwoners kunnen helpen met hun vragen op dit terrein. We gaan op zoek naar meer coaches en gaan ze goed begeleiden, zodat we nog meer huiseigenaren kunnen helpen. Naast de woon- en energiecoaches zetten we energieadviseurs, leningen en subsidies in om mensen te stimuleren en te helpen bij het verduurzamen van hun woning. Naast een gemeentebrede aanpak hebben we extra aandacht voor wijken en buurten waar nog veel winst op het gebied van duurzaamheid te behalen valt. Dit doen we samen met onder andere de provincie, corporaties, welzijnswerk en DOC33.

Een leefbare en gezonde buurt

Goed samenleven in de wijk of het dorp heeft steeds onze aandacht. Samen met inwoners, woningbouwcorporaties en de andere partijen van De Smederijen van Hogeveen werken we aan leefbare, veilige en gezonde buurten. De samenwerking met verenigingen voor dorpsbelangen, inwoners en partijen in De Smederijen van Hogeveen is goed. We kijken hoe we deze verder kunnen versterken. Ook in de nieuwe woon(zorg)visie hebben leefbare en gezonde buurten aandacht gekregen.

Wijk- en dorpshuizen

Wijk- en dorpshuizen betekenen veel voor het contact tussen inwoners, nu en in de toekomst. Ze zijn belangrijk in onze samenleving, een centrale plek in de buurt voor ontmoeting en gezamenlijke activiteiten.

Participatie

We vinden het erg belangrijk dat iedereen zich verbonden voelt met beslissingen die over de eigen leefomgeving gaan. Er zit heel veel enthousiasme en creativiteit in onze Hogeveense samenleving. Hogeveeners zijn aanpakkers, echte doeners. Die Hogeveense kracht waarderen we enorm. Als er nieuw beleid moet komen, betrekken we inwoners vanaf het begin. Wat vinden inwoners belangrijk? Dat willen we graag horen en meenemen om een zo breed mogelijk draagvlak te creëren. Tegelijkertijd realiseren we ons dat een volledige unanimiteit een utopie is. De wethouders en de burgemeester hebben als gebiedswethouder en burgemeester aandacht voor de dorpen en wijken.

Onderhoud groen en wegen

In een groene en biodiverse omgeving voelen mensen zich gezonder en minder gestrest. Veel mensen vinden een groene en natuurlijke omgeving belangrijk. We werken daarom ook vanuit het beheer onderhoud aan meer groen in straten, op pleinen en in de nieuwe woonbuurten willen we meer groen, minder versterking, grote biodiversiteit en groene plekken die uitnodigen om elkaar te ontmoeten en om te bewegen.

Om de bereikbaarheid van Hoogeveen en de veiligheid van de weggebruiker te waarborgen is het van belang de wegen, fiets- en voetpaden op tenminste basisniveau te onderhouden. Klimaatadaptatie en duurzaamheid spelen ook in het wegenbeheer een steeds grotere rol. Overtollig water wordt bij zware regenval zoveel mogelijk afgevoerd naar een nabijgelegen sloot in plaats van naar het riool en bij (groot) onderhoud wordt, voor zover de budgetten reiken, gekozen voor duurzame materialen.

Trends en ontwikkelingen

Landelijk, regionaal en lokaal

Wonen

De druk op de woningmarkt is nog steeds groot; woningen zijn schaars en relatief duur. Daarnaast zijn er de afgelopen tijd nieuwe opgaven bijgekomen. De vergrijzing zet door, mensen die uitstromen uit de jeugdzorg en zorginstellingen moeten zelfstandig gaan wonen en we zien een toename van de taakstelling voor statushouders. Tegelijkertijd neemt de vraag naar huisvesting voor arbeidsmigranten toe. Dit zet druk op bestaande wijken waar opkoop en verkamering plaatsvindt. Ook is er behoefte aan extra standplaatsen voor woonwagengebruikers.

In de Nationale Woon- en Bouwagenda worden de oorzaken van de wooncrisis, de doelstellingen en de programmatische aanpak voor de komende jaren geschetst. Een van de landelijke programma's, 'Een thuis voor iedereen', heeft als doel te zorgen voor voldoende betaalbare woningen voor alle aandachtsgroepen met een evenwichtige verdeling over gemeenten en met de juiste zorg, ondersteuning en begeleiding.

Nieuwbouw van woningen vraagt ook om extra investeringen van de infrastructuur en de openbare ruimte. In de woon(zorg)visie 2023-2026 hebben we dit uitgewerkt.

Woningbouwimpuls

Bij veel ontwikkelingen staat de (financiële) haalbaarheid onder druk. Dit komt mede door de sterke stijging van de bouwkosten en de hogere hypotheekrente in de afgelopen jaren. De prijzen van koopwoningen zitten weer in de lift, na een jaar van dalende prijzen. Belangrijke oorzaken hiervan zijn de gestegen lonen en de aanhoudende krapte. Naar verwachting zet de prijsstijging volgend jaar door. Daarmee zal in 2025 de prijsdaling van het afgelopen jaar teniet worden gedaan.

Ook in Hoogeveen is de druk op de woningmarkt groot. In de woon(zorg)visie staat de ambitie om 1.880-2.200 woningen toe te voegen tussen 2021 en 2030. Dit is het dubbele van de jaren daarvoor. Om dat doel te halen, stelden wij in 2023 het Programmaplan Woningbouwimpuls op. We hebben een woningbouwmonitor opgezet en we hebben harde en zachte plannen uitgebreid. De woningbouwmonitor geeft een overzicht van de woningbouwprojecten waar de komende jaren aan gewerkt gaat worden en in welke fase van ontwikkeling ze zijn. Inmiddels hebben we voldoende locaties in beeld om het doel uit de woon(zorg)visie te halen. In 2025 ligt de focus op de snelle realisatie van deze plannen. We zetten daarbij in op:

- *Verhelpen en voorkomen van knelpunten*
Met ontwikkelaars maken wij afspraken over de voortgang van de projecten. Waar nodig prioriteren we projecten, zorgen we voor de optimale benutting van subsidies of huren we externe expertise in.
- *Optimalisatie en versnelling van het woningbouwproces*
Dat doen wij door de optimalisatie proces ruimtelijke initiatieven, het inzetten op tijdelijke woonruimten (flexwonen) en transformaties van bestaande gebouwen en het optimaliseren en wegnemen van belemmerende regelgeving.

Ontwikkeling Stationsgebied & Stadscentrum

Volgens de Woonzorgvisie 2023 moeten tot het jaar 2030 in totaal 2.200 woningen worden gebouwd binnen de gemeente Hoogeveen. Hiertoe is eind 2022 met het Rijk en de provincie een Woondeal gesloten. Binnen het gebied Stadscentrum/Stationsgebied moeten 1.200 woningen voor het jaar 2030 worden gerealiseerd. Om dit aantal woningen te realiseren moeten we de komende jaren fors investeren in onze openbare ruimte en in woningbouwprojecten. Hiertoe hebben we afgelopen jaar vanuit het Rijk (SPUK en WBI) een substantiële bijdrage ontvangen (€ 19,7 miljoen) om te besteden aan projecten in de openbare ruimte en voor het versnellen van de woningbouw.

Deze subsidies zijn niet voldoende om alle opgaven te realiseren voor de uiteindelijke bouw van 1.200 woningen. Naast de subsidies zijn daarom de komende jaren aanvullende gemeentelijke en/of externe investeringsgelden nodig om al deze projecten te realiseren. Om dit te stroomlijnen heeft het college een ambitiedocument vastgesteld om op al deze projecten te kunnen sturen. In dit ambitiedocument staan een heel aantal projecten die onderlinge samenhang hebben. Om die reden kiezen we ervoor om projecten gegroepeerd aan de gemeenteraad aan te bieden. In de kadernota kondigen we aan welke projecten samenhang hebben en de komende tijd worden opgestart en wat de financiële consequenties hiervan zijn. Op die manier willen wij u als raad in positie brengen met betrekking tot de grote opgaves in het stationsgebied en stadscentrum.

Zeeheldenbuurt

De Zeeheldenbuurt is gelegen tussen de Alteveerstraat, de Zuiderweg, de Piet Heinstraat en de Kortenaerstraat. De wijk bestaat voornamelijk uit 148 sociale huurwoningen. Dit zijn woningen die in 1948 als noodwoningen gebouwd zijn. Om de woningen toekomstbestendig te maken moet verduurzaamd worden en is nieuwbouw noodzakelijk. Er zijn twee stedenbouwkundige modellen gemaakt waaruit gekozen moet worden in samenspraak met de bewoners en andere stakeholders. De woningbouwcorporatie financiert de nieuwbouw en de gemeente is verantwoordelijk voor de investering in het openbaar gebied.

De reconstructie van de wijk biedt ook kansen om op sociaal gebied stappen te zetten. Voor de verbetering van de leefbaarheid van de wijk is het ook belangrijk om met sociale thema's aan de slag te gaan. De Zeeheldenbuurt heeft onze prioriteit, maar kwam te laat voor deze begroting. De kadernota 2026 zou het volgende moment zijn om deze investeringen te verwerken in de p&c-cyclus, maar als het eerder moet, zullen we dat doen.

Verduurzaming

Duurzaamheid speelt prominente rol bij woningbouw. Dit kan leiden tot duurdere maar wel duurzame keuzes. Ook moeten we investeren in ons vastgoed dat in gebruik is bij wijk-, buurt- en dorpshuizen. De gesprekken met de wijk- en buurthuizen over de toekomst zijn afgerond. De rode draad in de gesprekken is het belang van verduurzaming voor alle betrokkenen. Het doel is om de exploitatiekosten te verlagen en om bij te dragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen. Na inventarisatie en analyse zijn we voornemens om duidelijke stappen te zetten richting deze verduurzaming (zie daarvoor Onderhoud kapitaalgoederen).

Smederijen

De Smederijen bestaan sinds 2007 en bestaan uit zes partners: woningcorporaties Domesta, Woonconcept en Actium, SWW, Politie en de gemeente Hoogeveen. Al deze partijen zijn vertegenwoordigd binnen de Smederijen op bestuurlijk niveau in de stuurgroep, op tactisch niveau in het afstemmingsteam en op uitvoerend niveau in de Smederijenteams.

We blijven bewoners stimuleren om ideeën aan te dragen voor de zogenoemde korte klap. Hierdoor versterken we de sociale cohesie in een wijk of dorp en vergroten daarmee de leefbaarheid. Binnen de lange klap zijn De Smederijen op dit moment actief in drie focusgebieden. Zo zijn we betrokken in de aanpak in de Zeeheldenbuurt en zijn we actief in De Helios. Met steun van het Oranjefonds werken we twee jaar in programma ABCD-buurtaanpak. In Nederland doen er zestien wijken mee aan deze aanpak. Daarnaast participeren De Smederijen in diverse trajecten zoals de energietransitie, Domein Overstijgende Samenwerking, Woon- en zorgvisie etc. Ook is de gebiedsregisseur voorzitter van de Smederijenteams en daarmee de spin in het web tussen inwoner en gemeente.

Gebiedswethouders

Met het gebiedswethouderschap willen we nog meer in verbinding te komen met de samenleving. Iedere wethouder is aanspreekpunt voor een aantal gebieden. In 2025 bezoeken de gebiedswethouders weer hun gebieden. Ze praten dan met vertegenwoordigers uit het gebied.

Gebiedsgerichte aanpak: wijk- en dorpsagenda's

We gaan werken met buurt- wijk- en dorpsagenda's. Deze stap past in het coalitieakkoord: meer het initiatief bij de inwoners, meer eigenaarschap geven over eigen woon- en leefomgeving.

We onderzoeken nu welk beeld inwoners van Hoogeveen, organisaties en de gemeente hebben bij een wijk- en dorpsagenda. We kijken ook bij andere gemeenten hoe zij dit doen en wat wij hiervan kunnen leren. In 2025 halen we in een aantal gebieden de opgave op, stellen gezamenlijk met inwoners buurt-, wijk- en dorpsagenda's op en geven waar mogelijk uitvoering aan deze plannen.

We hebben vanaf 2024 € 150.000 per jaar gereserveerd voor het uitvoeren van deze plannen.

Er is ruimte om drie agenda's per jaar te ontwikkelen. Het voornemen is om per vastgestelde agenda € 50.000 beschikbaar te stellen voor 5 jaar.

Beleid openbare ruimte

We werken aan nieuwe beleid voor de openbare ruimte. In dit beleid benaderen we de openbare ruimte integraal, als één geheel. Verschillende landelijke en lokale opgaven komen hierin samen. Het beleidsprogramma omvat openbaar groen, bomen, spelen, wegen, openbare verlichting en kunstwerken.

Begraven

We werken aan de actualisatie van ons begraafplaatsenbeleid en de bijbehorende tarieven. Dit doen we vanuit de wens om te komen tot betaalbaar begraven en brede keuzemogelijkheden voor inwoners. De keuzes werken door in de begroting van 2025. De komende jaren is een totale kostendekkendheid niet te verwachten. In 2025 werken we aan het creëren van meer begraafcapaciteit, doen we onderzoek naar mogelijkheden voor het ontwikkelen van een natuurbegraafplaats vanuit de markt en brengen we het onderhouds- en inrichtingsniveau van de begraafplaatsen op het gewenste niveau.

Op de begraafplaatsen zijn verschillende vrijwilligersgroepen actief in het onderhoud van deze begraafplaatsen. Met hun inzet leveren ze een waardevolle bijdrage voor het aanzien van deze begraafplaatsen. De gemeente wil deze inzet waarderen door aan deze groepen jaarlijks een klein werkbudget beschikbaar te stellen voor de aanschaf van gereedschap en ter besteding aan andere behoeften tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden. Dit budget wordt vastgesteld op € 500 per vrijwilligersgroep per jaar.

Speelvoorzieningen

Wij willen de huidige ontwikkelingen omtrent groen en natuurlijk spelen voortzetten. Middels participatietrajecten betrekken we inwoners bij grote aanpassingen van speelplaatsen.

Eikenprocessierups

Na evaluatie van het beleid eikenprocessierups is gebleken dat deze geoptimaliseerd kan worden. Daarom zijn we bezig met inventariseren welke behoeften er zijn rond een nieuw beleid eikenprocessierups. Dit zal waarschijnlijk in 2025 resulteren in een nieuw beleid.

Kwaliteitsverbetering wegen met het oog op veiligheid

Wij hebben een wettelijke zorgplicht voor de kwaliteit van de wegen en het onderhoud van onze kapitaalgoederen. Voor het wegenonderhoud voeren we tweejaarlijks een visuele inspectie van de wegen uit. Vervolgens kennen we aan elk wegvak een kwaliteitsscore toe. In 2024 wordt een nieuwe weginspectie uitgevoerd, de resultaten worden daarna verwerkt in volgende P&C documenten.

Innovatie

In het beheer en onderhoud staan we open voor innovatie en nieuwe toepassingen. Zo onderzoeken we de mogelijkheden voor een 3D-geprinte brug over de sloot naast de kanaaldijk nabij het Zuiderpark; de Zuiderparkbrug.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. In stand houden van de bereikbaarheid en infrastructuur	
Wat willen we bereiken in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Een toegankelijke, toekomstbestendige, veilige en duurzame verkeersinfrastructuur voor alle manieren van vervoer, waarbij het uitgangspunt is dat het wegenareaal en de civiele kunstwerken op basisniveau wordt onderhouden. 2. Continueren van de energiedoelstelling voor openbare verlichting, door gefaseerd de openbare verlichting energiezuiniger en duurzamer te maken.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden conform het asfaltprogramma en het onderhoudsprogramma wegen en kunstwerken, verder gaan met wegwerken van het achterstallige onderhoud in de wegen, fiets- en voetpaden. 2. Onderhoud aan de damwand Industriehaven en vervangen van de Zuiderparkbrug. 3. Het huidige wegenbeheerplan 2019-2023 actualiseren op basis van een weginspectie en het nieuwe beleidsprogramma, zodat voldoende financiële middelen beschikbaar zijn voor planmatig onderhoud en storingsonderhoud. Het nieuwe wegenplan wordt uitgewerkt vanuit integrale aanpak en assetmanagement. Hierbij wordt een optimale balans gezocht tussen prestaties, risico's en kosten. 4. Opstellen van een beschoeiingenplan. Dit plan moet ervoor zorgen dat er voldoende financiële middelen voorhanden zijn op basis waarvan planmatig onderhoud kan worden uitgevoerd aan de beschoeiingen in Hoogeveen. 5. Een integraal beleidsprogramma voor de openbare ruimte vaststellen (IBOR). 6. Vanuit de onderhoudsplanning een deel van de armaturen vervangen door led armaturen.
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hoeveel m² /wegenvoet- en fietspaden die als onveilig uit de jaarlijkse inspectie zijn gekomen zijn onderhouden. Hoeveel m² achterstallig onderhoud is weggewerkt of hoeveel m² achterstallig onderhoud erbij gekomen is. 2. We controleren of de genoemde maatregelen zijn gerealiseerd. 3. Hoeveel conventionele verlichting is vervangen door led en waar en welke energiebesparing heeft ons dat bij benadering opgeleverd.
Risico's en randvoorwaarden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het wegenareaal is in de afgelopen jaren uitgebreid. De areaaluitbreiding verwerken we, inclusief de financiële consequentie, in het nieuwe wegenbeheerplan. 2. Slecht onderhouden wegen en fietspaden leidt tot kapitaalvernietiging en vergroot het risico op een toename van schadeclaims.

2. Een waardige rustplaats voor iedereen	
Wat willen we bereiken in 2025?	1. Inwoners de mogelijkheid bieden om een passende laatste rustplaats te vinden tegen een maatschappelijk verantwoord tarief.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	1. We geven uitvoering aan het geactualiseerde begraafplaatsenbeleid. Daarbij starten wij met het creëren van capaciteit, het op peil brengen van het onderhoudsniveau en onderzoek naar mogelijkheden van een natuurbegraafplaats ontwikkeld vanuit de markt. Wij informeren de inwoners via het Torentje en de website over keuzemogelijkheden en aandachtspunten.
Wat gaan we meten en hoe?	1. Jaarlijks worden het aantal begrafenissen en bijzettingen bijgehouden, evenals het aantal niet uitgegeven graven en urnennissen/-kelders. 2. De ontwikkelingen ten aanzien van de kosten en opbrengsten worden gedurende het jaar gemonitord.
Risico's en randvoorwaarden	1. Voldoende capaciteit op de begraafplaatsen om voor iedere inwoner een waardige rustplaats te bieden.

3. Gezamenlijk met inwoners en organisaties versterken van de sociale cohesie door het vergroten van de leefbaarheid, zelfwerkzaamheid en zelfredzaamheid in wijken en dorpen	
Wat willen we bereiken in 2025?	1. Kwetsbare inwoners sneller signaleren en waarborgen dat hulp en ondersteuning vanuit meerdere organisaties op elkaar is afgestemd en dat betrokken organisaties de hulp en ondersteuning bieden die noodzakelijk is. We doen dit vanuit de sociale teams. 2. Fysieke en sociale vraagstukken worden snel gesignaleerd en we maken afspraken over wie de vraagstukken wanneer en hoe oppakt. 3. Vergroten van de bijdrage aan sociale vitaliteit, cohesie en sociale infrastructuur. 4. Een duidelijk beeld krijgen van de verduurzamingsmogelijkheden voor wijk- en dorpshuizen om toekomstige besluitvorming te ondersteunen.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	1. De Smederijen sluiten aan op de diverse programmadoelen. Ze voorzien deze van beleidsinformatie door onder andere inventarisatie intern en extern van ontwikkelingen en trends in Hooogeveense samenleving en analyse, ambitie en acties als basis voor wijk/dorpsagenda. 2. Uitvoering van de opdracht van de Stuurgroep Smederijen om meer bekendheid te geven aan de Smederijen. Uitbreiden en vernieuwen van initiatiefgroepen en zorgen dat we nóg meer bewoners bereiken. Betrokkenheid en inbreng van inwoners staat bij alles centraal. Daarmee keren we terug naar waarvoor de Smederijen oorspronkelijk waren bedoeld. 3. Burgerinitiatieven ondersteunen om de samenhang en vitaliteit in de wijken en dorpen te vergroten. 4. We gaan door met het gebiedswethouderschap. 5. We organiseren weer een Smidse (een bijeenkomst voor alle betrokkenen en geïnteresseerden in de Smederijen). 6. Er komt een inventarisatie van de speelvoorzieningen om deze veilig te houden om tijdig te voorzien in vervanging. 7. We zetten een opdracht uit voor het uitvoeren van verduurzamingscans voor alle wijk- en dorpshuizen om toekomstige besluitvorming te ondersteunen.

	8. We starten met een inventarisatie van bestaande energiescans en duurzaamheidsadviezen voor deze accommodaties.
Wat gaan we meten en hoe?	We monitoren de voortgang van de opdrachtverstrekking voor de verduurzamingsscans en het aantal panden waarvoor de scan is afgerond.
Risico's en randvoorwaarden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Een goede samenwerking en voldoende capaciteit tussen en van de maatschappelijke partners, buurtbeheer, sociale teams, wijkteams, welzijnswerk en alle gemeentelijke programma's is van doorslaggevend belang voor het realiseren van onze maatschappelijke doelstellingen. 2. Het uitvoeren van verduurzamingsscans kan verwachtingen wekken over directe implementatie, terwijl dit een separaat besluitvormingsproces vereist. 3. De beschikbaarheid van gekwalificeerde externe partijen voor het uitvoeren van de scans kan de planning beïnvloeden.

4. Samenwerken met de Hoogeveense samenleving

Wat willen we bereiken in 2025?	Inwonersparticipatie bij lokale vraagstukken die zich hiervoor lenen borgen in onze aanpak.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Als college op bezoek gaan bij dorpen, wijken, organisaties en bedrijven. 2. In beeld brengen welke activiteiten met co-creatie kunnen worden gerealiseerd. Een balans tussen de inhoud van het co-creatieproces en het faciliteren van dit proces is daarbij van belang. 3. Met de cursus 'Egostrappen' inzetten op de ontwikkeling van leiderschap van belangrijke betrokkenen (bestuur, management en ambtenaren van de SWO) die het co-creatieproces steunen. Want dit is een belangrijke factor in het succesvol organiseren van co-creatie.
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. We registreren de bezoeken. 2. Het aantal kansen en vraagstukken waarin co-creatie is toegepast en wat de rol van de gemeente hierin was. Dit doen we aan de hand van een evaluatie over de toepassing van co-creatie in 2024. 3. We tellen het aantal deelnemers aan de cursus.
Risico's en randvoorwaarden	De uitvoering van deze activiteiten kan in het geding komen als hiervoor onvoldoende capaciteit beschikbaar is binnen de SWO.

5. Vergroting aantrekkelijkheid Hoogeveen voor wonen

Wat willen we bereiken in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vraaggericht voorzien in de kwalitatieve en kwantitatieve woonbehoefte (passend, aansluitend op de woonwensen en betaalbaar). 2. Zichtbaar in de markt zetten van gemeentelijke kavels en gebouwen. 3. Bestaande woonwijken en woningen aantrekkelijk houden en verduurzamen. 4. Ruimte bieden om woningbouwontwikkelingen mogelijk te maken en te versnellen. 5. Wonen, welzijn en zorg met elkaar verbinden.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoeren van de Woon(zorg)visie. 2. Monitoren van de woningbouwplannen. 3. Uitvoeren meerjarige prestatieafspraken 2023-2027. 4. Uitvoeren Beleid huisvesting arbeidsmigranten.

	<ol style="list-style-type: none"> 5. Uitvoeren Gemeentelijk woonwag en standplaatsenbeleid. 6. Regionale en provinciale afstemming woningbouwbehoefte (o.a. woondeals). 7. Deelname Regio Zwolle, Verstedelijkingsstrategie. 8. Bestaande instrumenten, zoals Funda, worden gebruikt om inzicht te krijgen in de markt en om vraag en aanbod van gehele woningvoorraad te matchen. 9. Faciliteren van woonaanpassingen, vervangende nieuwbouw of herontwikkeling van vrijkomende locaties. 10. Doorgaan met het aanbod aan Stimuleringsleningen voor woningverbetering en verduurzaming. 11. De ontwikkelde aanpak in de RegioDeal Zuid- en Oost-Drenthe om particuliere woningeigenaren te ondersteunen bij het toekomstbestendig maken van de eigen woning uitvoeren. 12. Inzetten op verbetering woonomgeving bij herontwikkeling. 13. We geven uitvoering aan het Programmaplan Woningbouwimpuls. 14. We kijken in het kader van de Omgevingswet hoe we ruimte kunnen bieden aan afwijkende projecten met minder regels. 15. We ondersteunen de realisatie van flexwoningen waarvoor subsidie is verleend vanuit het Rijk op een door ons beschikbaar gestelde locatie. 16. We geven uitvoering aan de zorgcomponent uit de woon(zorg)visie waarin zorg integraal onderdeel is van het woonbeleid.
<p>Wat gaan we meten en hoe?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. We evalueren de voortgang van de uitvoeringsagenda van de woon(zorg)visie. 2. De woningbouwontwikkelingen worden getoetst aan actueel woonbeleid. Met behulp van een database worden de ontwikkelingen in de woning gemonitord. Per direct is zichtbaar hoeveel en waar woningen per jaar zijn gerealiseerd en welke potentiële bouwplannen in ontwikkeling zijn. 3. Aan de hand van de jaarlijkse cyclus (zoals is opgenomen in de meerjarige prestatieafspraken) wordt voortgang van de gemaakte prestatieafspraken met de woningcorporaties gevolgd. 4. Via monitoring wordt de voortgang van uitvoering van het beleid huisvesting arbeidsmigranten in beeld gebracht. 5. Via monitoring en evaluatie van de prestatieafspraken wordt de voortgang van het gemeentelijk woonwag en standplaatsenbeleid in beeld gebracht. 6. Via monitoring voortgang woondeals. 7. Met regelmaat wordt afgestemd met marktpartijen, zoals de makelaardij, om te toetsen welke ontwikkelingen er spelen in de markt. 8. Het gebruik van de Stimuleringsregelingen wordt gemonitord om zicht te hebben op hoe vaak de regeling wordt gebruikt en om te kunnen beoordelen of een regeling nog wel aansluit op de vraag. Maandelijks wordt een overzicht gemaakt van de stand van zaken. 9. Halfjaarlijks evalueren we met de Regio Deal Zuidoost-Drenthe. 10. We monitoren de plancapaciteit. In overeenstemming met de woon(zorg)visie sturen wij daarbij op een plancapaciteit van 130% van de behoefte. 11. Bij de implementatie van de nieuwe omgevingswet is aandacht besteed aan het mogelijk maken van de realisatie van afwijkende projecten. 12. We monitoren hoeveel flexwoningen er daadwerkelijk gerealiseerd zijn.

	13. We monitoren jaarlijks het aantal gerealiseerde zorgwoningen en of dit aansluit bij de woon(zorg)visie.
Risico's en randvoorwaarden	<p>Randvoorwaarden</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoering van projecten binnen andere programma's en samenwerking met andere programma's. 2. Effectief en efficiënt blijven werken aan ruimtelijke plannen en vraaggericht inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen. 3. Marktpartijen die investeren in bijvoorbeeld woningbouwontwikkelingen of gebiedsontwikkelingen. 4. Participatie van inwoners bij planontwikkeling. <p>Risico's</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stagnatie in zowel (woningbouw)ontwikkellocaties als overige investeringen door onder andere economische ontwikkelingen (prijsstijgingen in de bouw), bezuinigingen, personeelstekort en het niet verkrijgen van subsidie/cofinanciering. 2. Het niet kunnen ontwikkelen van woningbouwplannen in verband met regelgeving, bijvoorbeeld ten aanzien van stikstof of spuitzones. 3. Betaalbaarheid van de verduurzamingsopgave van de woningvoorraad.

6. Het behouden en verbeteren van de groene leefomgeving

Wat willen we bereiken in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gebiedsgericht beheer openbare ruimte met behoud van onderhoudsniveau 'basis' en in het stadscentrum 'hoog'. 2. Het verbeteren van de biodiversiteit. 3. Aantrekkelijke en schone leefomgeving. 4. Integrale aanpak uitdragen om meer groene pleinen en parkeerplaatsen te realiseren bij reconstructie en projecten. 5. Integraal beleidsprogramma openbare ruimte. 6. Zorgvuldig handelen volgens de gedragscode soortenbescherming voor gemeenten.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vervanging van groen in slechte conditie door klimaatrobuust groen. 2. Samenwerken met de provincie, andere Drentse gemeenten, waterschappen en ProRail om de biodiversiteit in heel Drenthe te verbeteren via het Drentse Bermberaad. 3. Stimuleren van vergroening van particuliere terreinen met behulp van subsidie vanuit Fluvius. 4. Beleidsuitgangspunten opstellen voor inrichting van klimaatadaptieve, gezonde en biodiverse openbare ruimte. 5. Integraal beleidsprogramma openbare ruimte opstellen, inclusief de actualisatie van de groenstructuurvisie. 6. Ecologische werkprotocollen uitwerken voor de meest voorkomende en grootste uitvoeringsmaatregelen.
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jaarlijks wordt het onderhoudsniveau van het openbaar groen gemonitord middels het uitvoeren van een vijftal beleidschouwen. Op basis hiervan ontstaat een jaarbeeld en kan worden vastgesteld in hoeverre wordt voldaan aan het vastgestelde onderhoudsniveau. Aantal meldingen bij Buurtbeheer over beheer van de openbare ruimte is wordt geregistreerd en jaarlijks gerapporteerd. 2. Jaarlijks wordt gerapporteerd welke maatregelen zijn uitgevoerd ten behoeve van het bevorderen van de biodiversiteit.

Risico's en randvoorwaarden	Randvoorwaarden
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Voldoende participatie van inwoners. 2. Tijdig anticiperen op doorontwikkelingen en innovaties van materieel in het kader van duurzaamheid en biodiversiteit. 3. Voldoende aandacht voor kennisontwikkeling op het gebied van duurzaamheid en biodiversiteit.
	Risico's
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Door de woningbouwopgave en parkeernormen kan het areaal openbaar groen onder druk komen te staan. 2. Door krapte in de arbeidsmarkt kan het vervangen van groen mogelijk vertragen en afwijken van het gewenste tempo.

Wat kost het?

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten						
050 Treasury	76	132	40	40	40	40
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
120 Openbare orde en veiligheid	37	15	15	15	15	15
210 Verkeer en vervoer	8.646	10.089	10.176	10.319	10.250	10.106
570 Openbaar groen en (openlucht) recr.	5.752	6.991	6.752	6.819	6.850	6.904
610 Samenkracht en burgerparticipatie	766	1.761	1.356	857	714	1.277
750 Begraafplaatsen en crematoria	570	1.009	977	985	980	1.005
820 Grondexpl. (niet bedrijventerreinen)	2.252	2.271	2.203	1.997	2.062	2.081
830 Wonen en bouwen	2.720	3.778	3.469	3.387	3.163	3.129
Totaal lasten	20.819	26.045	24.989	24.420	24.075	24.558
Baten						
050 Treasury	182	117	140	139	138	136
120 Openbare orde en veiligheid	1	0	0	0	0	0
210 Verkeer en vervoer	171	179	162	162	162	162
570 Openbaar groen en (openlucht) recr.	111	140	70	70	70	70
610 Samenkracht en burgerparticipatie	71	64	64	64	64	64
750 Begraafplaatsen en crematoria	1.085	1.120	1.130	1.130	1.130	1.130
820 Grondexpl. (niet bedrijventerreinen)	2.061	3.118	3.057	1.979	2.042	1.871
830 Wonen en bouwen	1.005	326	46	46	46	46
Totaal baten	4.688	5.064	4.669	3.589	3.651	3.479

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Saldi						
050 Treasury	-106	15	-100	-99	-98	-96
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
120 Openbare orde en veiligheid	36	15	15	15	15	15
210 Verkeer en vervoer	8.474	9.910	10.015	10.158	10.089	9.944
570 Openbaar groen en (openlucht) recr.	5.641	6.851	6.682	6.749	6.780	6.835
610 Samenkracht en burgerparticipatie	694	1.697	1.292	793	650	1.213
750 Begraafplaatsen en crematoria	-515	-111	-153	-145	-150	-125
820 Grondexpl. (niet bedrijventerreinen)	191	-848	-854	18	20	211
830 Wonen en bouwen	1.715	3.452	3.423	3.341	3.117	3.083
Totaal saldi	16.131	20.981	20.320	20.831	20.424	21.080

Verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die bij dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen.

Beleidsdocumenten

- Wegenbeheerplan 2019-2023
- Onderhoudsplan kunstwerken 2022-2026
- Beleidsplan Openbare verlichting 2013-2022
- Gladheidsbestrijdingsplan (jaarlijks)
- Beleidsplan onderhoud wegen 2019-2023
- Onderhoudsplan kunstwerken 2017 t/m 2021
- Beleidsplan openbare verlichting 2012
- Baggerplan
- Groenstructuurvisie (2010)
- Buitenspelen in Hoogeveen, uitvoeringsnotitie Speelruimtebeleid 2005
- Lijst beschermwaardige bomen (2012)
- Nota begraven in Hoogeveen (2011); actualisatie in 2024.
- Protocol werkwijze bestaande graven, urnennissen en -kelders Hoogeveen (2013)
- Groenbeheerplan 2020-2023 (2019)
- Fysieke structuurvisie (2004), actualisatie 2012 en Toekomstvisie (Visie op de omgeving 2017)
- Woon(zorg)visie Hoogeveen 2023 - 2026
- Ontwikkelingsvisie stadscentrum, actualisatie 2017
- Meerjarige prestatieafspraken 2023-2027
- Regionale Woonvisie Zuidwest-Drenthe 2012
- Beleid huisvesting arbeidsmigranten
- Gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid
- Nota Grondbeleid 2023 - 2026
- Verkoopprotocol 2017

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Hoogeveen	Drenthe	Nederland	Bron
Demografische druk	%	2024	79,60	81,90	70,40	CBS Bevolkingsstatistiek
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2024	839,97	864,21	860 (2023)	COELO - Atlas lokale lasten
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2024	922,65	916,27	942 (2023)	COELO - Atlas lokale lasten
Gemiddelde WOZ-waarde	x €1.000	2023	256,00	295,00	368,00	CBS - Waarde onroerende zaken
Nieuwgebouwde woningen	per 1.000 woningen	2022	4,90	6,40	9,30	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research

Indicator	Omschrijving
Demografische druk	Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar.
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Gemiddelde WOZ-waarde	De WOZ-waarde van alle woningen. Alle verblijfsobjecten in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) met minimaal een woonfunctie en eventueel een of meer andere gebruiksfuncties worden als woning aangemerkt
Nieuwgebouwde woningen	Nieuwgebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.

06 Ruimtelijke ordening en sport

Verantwoordelijk wethouder: Roelof Bisschop

Maatschappelijk effect

We willen ruimtelijke initiatieven en projecten mogelijk maken die in het algemeen belang zijn van inwoners.

We willen sporten en bewegen voor inwoners in de gemeente toegankelijk maken. In samenwerking en verbinding met iedereen die hieraan werkt. Want door sport en bewegen blijf je actief en gezond, beleef je plezier en ontmoet je elkaar.

Trends en ontwikkelingen

Landelijk

Nationaal programma Landelijk gebied (NPLG)

Het Nationaal Programma Landelijk Gebied is een beleidsprogramma onder de Nationale Omgevingsvisie met als opdrachtgevers drie ministeries (LNV, IenW en BZK). Het ontwerp NPLG heeft begin 2024 ter inzage gelegen. Het programma richt zich op de opgaven voor natuur, water en bodem en klimaat. Voor de natuur geldt de realisatie van bestaande (Europese) afspraken over herstel, behoud en verbetering (Vogel en Habitatrichtlijn). Bij water betreft het de beschikbaarheid van water en de waterkwaliteit (Kaderrichtlijn water). Verder richten nationaal afgesproken klimaatdoelen in het NPLG zich op de reductie van broeikasgassen. Tot slot stelt het NPLG doelen om de groenblauwe dooradering van het landschap te versterken.

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De doelen zijn een inzichtelijk omgevingsrecht waarbij de leefomgeving centraal staat, met snellere en betere procedures waarbij er ruimte voor maatwerk is.

Nota Ruimte

Op het gebied van energie, natuur, woningbouw, landbouw, economie en infrastructuur moeten urgente keuzes worden gemaakt in Nederland. Met de Nota Ruimte die in voorbereiding is wil het Rijk de regio op de ruimtelijke ordening hernemen.

Regionaal

Ruimtelijke kaders provincie Drenthe en Regio Zwolle

De provincie Drenthe is begin 2024 gestart met een nieuwe Omgevingsvisie. Met de landelijke Nota Ruimte gaat deze visie het kader vormen voor lokaal ruimtelijk beleid. Ook de agenda Regio Zwolle 2024-2028 met daarin een strategische regionale koers, is voor de gemeente een kader, voor ons ruimtelijk beleid en bijvoorbeeld de woningbouwopgave.

Drents programma Landelijk gebied (DPLG)

Naast generiek beleid heeft het Rijk de keuze gemaakt dat een belangrijk deel van de opgaven voor natuur, water en klimaat gebiedsgericht gerealiseerd moet worden. Daarbij is een belangrijke rol voor de provincies weggelegd. De provincie Drenthe vraagt bij het Rijk aandacht voor de haalbaar-

heid en uitvoerbaarheid. De provincie geeft aan deze rol alleen op te kunnen pakken wanneer zij zicht hebben op de inzet van het Rijk, zowel op nationaal niveau (generiek beleid), als in de ondersteuning in de gebieden (middelen, instrumenten, beleidsruimte, transitiefonds). De provincie vraagt het Rijk specifiek rekening te houden met het ontwikkelingsperspectief voor de landbouw.

Regionaal en lokaal

Programma Vitale Vakantieparken

Hoogeveen heeft zich vanaf 2018 gecommitteerd aan het programma Vitale Vakantieparken dat Drenthe-breed wordt ondersteund door een Taskforce Vitale Vakantieparken. De raad heeft op 21 september 2023 het programmaplan Vitale Vakantieparken Hoogeveen 2023-2027 unaniem aangenomen. Het programma kent vier sporen: vitalisering van recreatieve parken (1), transformatie van niet-vitale parken (2), handhaving & toezicht (3) en revitalisering van parken die weer vitaal willen worden (4). Met het programmaplan hebben we nu de middelen voor reguliere ambtelijke inzet en de inhuur van capaciteit en expertise. Doelstelling is om drie parken te transformeren naar een woonbestemming, drie parken te revitaliseren en initiatieven van recreatieve parken en campings te faciliteren. In 2025 willen we samen met deze drie parken de basis leggen voor de noodzakelijke te wijzigen omgevingsplannen. Toezicht en handhaving is randvoorwaardelijk hierbij.

Huisvestingsplan binnensportaccommodaties

Begin 2024 is het huisvestingsplan voor de binnensportaccommodaties afgerond. Hiermee is in beeld welke maatregelen genomen moeten worden om de binnensportaccommodaties op een kwalitatief goed niveau te houden. De maatregelen bestaan hoofdzakelijk uit nieuwbouw of renovatie van accommodaties. In de programmabegroting 2025 zijn de investeringen in de binnensportaccommodaties opgenomen voor een integrale afweging.

Onderzoek naar tarieven buitensport

Eind 2023 heeft de gemeenteraad in een tweetal moties opgeroepen de tarieven van de gemeentelijke buitensportaccommodaties te onderzoeken en te komen tot een toekomstgerichte tariefstructuur. Dit onderzoek is in 2024 afgerond, waarbij ook de binnensportaccommodaties zijn meegenomen. Op basis van dit onderzoek stellen we in deze begroting voor om de opbrengsten voor de buitensport te verlagen en in 2025 verlagen we dan ook de tarieven voor de buitensportverenigingen. Als vervolg daarop werken we voor 2025 een nieuwe tarievenstructuur uit voor de buitensport.

Op peil houden sportaccommodaties

Hoogeveen heeft mooie sportaccommodaties en is een fantastisch groene gemeente die uitnodigt tot bewegen. We houden onze sportaccommodaties op niveau, zodat zowel het gebruik door het bewegingsonderwijs en sportverenigingen gecontinueerd kan worden. In de paragraaf onderhoud en kapitaalgoederen staat benoemd welke acties we inzetten vanuit het beheer. We geven de komende jaren uitvoering aan het vernieuwen van de kleedkamers buitensport, de uitvoering van het integraal huisvestingsplan binnensport, het renoveren van bestaande kunstgrasvelden en we werken aan een plan voor de toekomst van het zwembad in Hoogeveen. Ook werken we aan nieuwbouw kleedkamers HHV en aan de plannen voor Bentinckspark Noord met het voorbereiden van de verhuizing van korfbalvereniging Thrianta.

Sportvoorzieningen Bentinckspark

Voor het noordelijk deel van het Bentinckspark is een haalbaarheidsonderzoek gaande naar de ontwikkeling van diverse functies. De eerste fase van dit onderzoek is afgerond. Dit leidt tot afwegingen in deze programmabegroting voor het verhuizen van korfbalvereniging Thrianta en voor het tweede hockeyveld. Ook het besluit van de raad over een investering in een nieuw zwembad kan invloed hebben op de plannen voor het Bentinckspark. Het haalbaarheidsonderzoek wordt begin

2025 afgerond met een structuurontwerp en stedenbouwkundig programma van eisen, als randvoorwaarden voor de uitvoering van ontwikkelingen.

Zwembad

In de kadernota 2025-2028 is voorgesteld om een nieuw zwembad te ontwikkelen in de periode 2028-2032. Daarbij is aangegeven dat we een routekaart gaan maken om de planvorming voor een nieuw zwembad verder uit te werken. Bij de behandeling van de kadernota 2025-2028 is door de gemeenteraad een amendement aangenomen. Op basis van het amendement is de periode voor de investering van het zwembad naar voren gehaald in de periode 2026-2030. Ook is de geschatte investering van € 27 miljoen op PM gezet. Tot slot is op basis van het amendement het opstellen van de routekaart vervroegd en moet deze voor 1 januari 2025 zijn opgesteld. Op basis van dit amendement wordt in 2024 nog de routekaart opgesteld en worden diverse deelvraagstukken al in gang gezet. Een van deze deelvraagstukken betreft de locatie voor een toekomstig nieuw zwembad. Het streven is om al eerder duidelijkheid te geven over een voorkeurslocatie zodat andere deelvraagstukken ook concreter uitgewerkt kunnen worden. Om deze opdracht uit te voeren is er extra procesbegeleiding en externe expertise noodzakelijk.

Ontwikkelingen landelijk gebied

De provincie Drenthe werkt aan de opgave van het gedecentraliseerde natuurbeleid via het Programma Natuurlijk Platteland (PNP). De uitvoering van het PNP gaat via een gebiedsgerichte aanpak in acht deelprogramma's. Het deelprogramma Oude diep heeft raakvlakken met de gemeente Hoogeveen. De provincie Drenthe is van plan deze structuur ook toe te passen bij de uitvoering van het DPLG. De opgaven en keuzes die in het NPLG, PNP, DPLG en de nieuwe provinciale Omgevingsvisie worden gemaakt, zullen gevolgen hebben voor het gemeentelijke ruimtelijk beleid. We werken hieraan in onze eigen op te stellen Omgevingsvisie (zie hieronder). Regelmatig ontvangt de gemeente vragen van inwoners en organisaties met wenselijke initiatieven voor een vitaal landelijk gebied. Deze initiatieven faciliteren we.

Implementatie Omgevingswet

De implementatie van de afgelopen jaren loopt ook de eerstkomende jaren nog door. Diverse werkzaamheden vergen nog tijdelijke inhuur in 2025. Hiervoor zijn middelen nodig.

Omgevingsplan

De bestemmingsplannen van de gemeente worden overgezet naar een omgevingsplan, een langdurige en complexe opgave. In 2024 doen we de voorbereiding op een omgevingsplan. Dit plan omvat straks niet alleen informatie over de bestemming van een plek, maar ook regels over bijvoorbeeld geluid en bodem. En het omgevingsplan kan ook regels bevatten over bijvoorbeeld energiematregelen en duurzaamheid. Voor het maken van een omgevingsplan zijn middelen nodig.

Wet kwaliteitsborging Bouwen

Tegelijkertijd met de invoering van de Omgevingswet is ook de Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen (WKB) ingevoerd voor een deel van de bouwwerken. De WKB zorgt voor verschuiving van werk en verantwoordelijkheid van de gemeente naar de markt. Dit heeft zowel intern als extern grote gevolgen. Diverse processen worden ten gevolge daarvan aangepast en geoptimaliseerd. Het beschikbaar te komen bedrag van rijksmiddelen wordt daarvoor ingezet.

Omgevingsvisie

In 2024 worden de Structuurvisie 2004 'Hoogeveen, ruim gezien 2015-2030', de actualisatie daarvan in 2012, en de Toekomstvisie 'Hoogeveen en haar ambities' (2018) geëvalueerd. Deze documenten voldoen samen aan de formele eisen van de Omgevingswet. We verwachten dat actualisatie van deze documenten gewenst is om zo tot een bruikbare en integrale Omgevingsvisie te komen,

rekening houdend met landelijke en regionale kaders (Nota Ruimte, provincie Drenthe en Regio Zwolle). Net als een omgevingsplan is ook een Omgevingsvisie nodig vanuit de Omgevingswet.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. Ruimte voor ontwikkelen	
Wat willen we bereiken in 2025?	Vraaggericht inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nieuwe ruimtelijke initiatieven behandelen en begeleiden volgens het proces (complexe) ruimtelijke initiatieven. Vaak starten die met "verken uw idee" voor de complexe ruimtelijke initiatieven, gevolgd door de intake- en de omgevingstafels. In 2025 blijven we dit proces continue verbeteren. 2. De personele capaciteit en kwaliteit van de dienstverlening afstemmen op de hoeveelheid aanvragen en initiatieven in lijn met de Omgevingswet. 3. De eerste resultaten na de invoering van de Omgevingswet zichtbaar maken (monitoring). 4. De leges voor de complexe initiatieven aanpassen zodat aanvragen die het gehele proces van intaketafel en omgevingsstafels doorlopen, worden beloond met een teruggaaf van een deel van de leges. Hierbij werken we samen aan een aanvraag die in één keer ontvankelijk is en direct vergund kan worden. De initiatieven die niet volgens dit proces lopen en daardoor veelal incompleet worden ingediend, kosten ons relatief veel

	<p>tijd en krijgen daarom geen teruggaaf van een deel van de leges.</p> <p>5. Transformatie vakantieparken: starten met omgevingsplannen voor drie parken in de transformatie naar een woonbestemming.</p>
Wat gaan we meten en hoe?	<p>We meten de personele capaciteit afgezet tegen de opbrengsten, doorlooptijden en kostendekkendheid. Deze informatie is input voor de begroting en legesverordening 2026.</p> <p>We meten het aantal succesvolle getransformeerde vakantieparken.</p>
Risico's en randvoorwaarden	<p>Met de huidige arbeidsmarkt is het vinden van de capaciteit een uitdaging.</p> <p>Het nieuwe zaakstelsel heeft momenteel nog geen ontwikkeld model voor een monitor.</p>

2. Een gezonde en actieve leefstijl, in het bijzonder van kwetsbare groepen

Wat willen we bereiken in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inwoners van Hoogeveen voldoen minimaal aan het landelijke gemiddelde voor beweegrichtlijnen (tot 12 jaar 57%, 12-18 jaar 33% en 44% vanaf 18 jaar). 2. Beschikken over voldoende, kwalitatief goede en toekomstbestendige sportvoorzieningen inclusief een beweegvriendelijke openbare ruimte. 3. Stimuleren van een gezonde leefstijl voor iedereen.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. We bereiden de verhuizing van korfbalvereniging Thrianta voor, net als het verplaatsen van hockeyveld 2 en de nieuwbouw van de kleedkamers van HHC. Hiermee geven we uitvoering aan het project Bentinckspark-Noord en het accommodatieplan kleedkamers buitensport. 2. Naar aanleiding van de in 2024 op te stellen Routekaart voor een toekomstige zwemvoorziening in Hoogeveen, bepalen we de vervolgstappen in dit traject om te komen tot een nieuwe zwemvoorziening. 3. Uitvoering geven aan het 'Hoogeveens Sportakkoord 2.0' en de inzet van de sportfunctionarissen en cultuurcoaches conform het nieuwe plan voor GALA en het in 2024 op te stellen nieuwe Uitvoeringsplan Team Sport en Cultuur. 4. We blijven samen met de sportverenigingen in Hollandscheveld werken aan verdere uitwerking van de sportaccommodatievisie Hollandscheveld en ronden de uitvoering van de eerste opgave af: nieuwbouw kleedkamers HHV. 5. We ronden de nieuwbouw van de kleedkamers van VV de Weide af, vanuit het accommodatieplan kleedkamers buitensport. 6. In 2025 renoveren we de kleedkamers van S.C. Elim en K.V. Elko vanuit het accommodatieplan kleedkamers buitensport.
Wat gaan we meten en hoe?	<ul style="list-style-type: none"> • We verantwoorden jaarlijks via een jaarrapportage de output van het Hoogeveens Sportakkoord. • Vierjaarlijks geven we inzicht in: <ul style="list-style-type: none"> - hoeverre inwoners van Hoogeveen voldoen aan de beweegrichtlijnen; - de sportdeelname van Hoogeveeners; - de vitaliteit van Hoogeveense sportaanbieders. <p>Voor het meten van beweegrichtlijnen en sportdeelname sluiten we aan bij landelijke onderzoeken van het sportakkoord en de Drentse gezondheidsmonitor (GGD) en hanteren we een eigen monitor (DSGIB).</p>

Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Landelijk zijn er op diverse terreinen problemen in het leveren van voldoende bouwstoffen en materialen. Het niet tijdig kunnen krijgen van materialen vormt een risico in het tijdig vervangen van kunstgrasvelden. Ook staan prijzen hierdoor onder druk waardoor de begrote vervangingsmiddelen mogelijk niet toereikend zijn. • Sportvelden en sportvloeren worden periodiek geïnspecteerd en op basis daarvan wordt een vervangingsplanning gemaakt. Uit een nieuwe inspectie kan blijken dat een veld of vloer toch eerder dan verwacht wordt afgekeurd en dus ook eerder vervangen moet worden. • We werken een routekaart uit voor de ontwikkeling van een nieuw zwembad. Tot die tijd moeten we het huidige zwembad De Dolfijn in stand houden en een veilig en verantwoord gebruik kunnen garanderen. Duidelijk is dat diverse onderdelen van het zwembad het einde van de levensduur bereiken en er mogelijk aanpassingen aan de inrichting moeten plaatsvinden die wettelijk zijn vereist. Zolang er geen nieuw zwembad is gerealiseerd ontstaan hierdoor mogelijk onvoorziene uitgaven voor groot onderhoud. • De transformatie van vakantieparken vraagt om overleg en draagvlak en nadere besluitvorming per park met de mogelijkheden van zienswijzen en bezwaar en beroep.
------------------------------------	--

Wat kost het?

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
340 Economische promotie	215	161	161	161	161	161
510 Sportbeleid en activering	787	903	820	825	828	828
520 Sportaccommodaties	7.520	7.958	8.262	7.795	7.684	8.305
810 Ruimtelijke ordening	1.449	3.718	4.584	4.398	4.228	4.148
830 Wonen en bouwen	142	355	32	32	32	32
Totaal lasten	10.114	13.095	13.860	13.211	12.934	13.475
Baten						
340 Economische promotie	0	1	0	0	0	0
510 Sportbeleid en activering	9	0	0	0	0	0
520 Sportaccommodaties	2.234	1.882	1.999	1.999	1.999	1.999
810 Ruimtelijke ordening	193	82	347	83	83	83
830 Wonen en bouwen	1.439	1.394	918	888	888	888
Totaal baten	3.876	3.359	3.264	2.970	2.970	2.970

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
340 Economische promotie	215	160	161	161	161	161
510 Sportbeleid en activering	778	903	820	825	828	828
520 Sportaccommodaties	5.286	6.076	6.263	5.796	5.686	6.306
810 Ruimtelijke ordening	1.257	3.636	4.237	4.316	4.145	4.065
830 Wonen en bouwen	-1.297	-1.038	-886	-857	-857	-857
Totaal saldi	6.238	9.737	10.596	10.242	9.965	10.505

Verbonden partijen

Bij dit programma zijn geen verbonden partijen.

Beleidsdocumenten

- Fysieke structuurvisie (2004), actualisatie 2012 en Toekomstvisie (Visie op de omgeving 2017)
- Oost-west-as (Backbone) 2008
- Notitie Hoogbouw 2009
- Nota Ruimtelijke Kwaliteit 2020
- Detailhandelstructuurvisie 2008
- IHP Binnensport (2024)
- IHP Buitensport (2023)
- Uitvoeringsplan Team Sport en Cultuur (2024)

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Hoogeveen	Drenthe	Nederland	Bron
Niet-sporters	%	2022	57,60	52,00	46,40	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM

Indicator	Omschrijving
Niet-sporters	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

07 Veilige bereikbaarheid

Verantwoordelijk wethouder: Roelof Bisschop

Maatschappelijk effect

Goede bereikbaarheid: Het is belangrijk dat de gemeente goed bereikbaar is, zodat het fijn is om er te wonen, werken en verblijven. We willen met dit programma de bereikbaarheid per (vracht)auto, fiets, te voet en met openbaar vervoer (bus en trein) in stand houden en verbeteren.

Verkeersveiligheid: We willen een goede bereikbaarheid met daarbij alle aandacht voor verkeersveiligheid voor alle deelnemers aan het verkeer.

Andere maatschappelijke effecten: We willen een goede bereikbaarheid en verkeersveiligheid met aandacht voor:

- leefbaarheid
- bedrijvigheid
- meedenken door inwoners, organisaties en bedrijven bij aanleg of aanpassingen (participatie)
- toegankelijkheid ook voor blinden, slechtzienden of mensen in een rolstoel
- gezondheid: bijdragen aan een leefomgeving die wandelen en fietsen stimuleert
- duurzaamheid en klimaat
- toekomstige ontwikkelingen

Trends en ontwikkelingen

Landelijk

Het aantal verkeersongevallen en verkeersslachtoffers blijft toenemen, met name onder fietsers. De doelstelling gericht op het fors verminderen van het aantal verkeersdoden en verkeersgewonden raakt steeds verder uit het zicht. Met haar Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) wil de rijksoverheid deze trend keren.

Verder:

- Vanaf 2035 worden er geen nieuwe auto's op fossiele brandstof meer verkocht.
- Er wordt een forse uitbreiding verwacht van het aantal elektrische laadpalen in de (semi) openbare ruimte.
- Op hoofdwegen neemt de verkeersintensiteit almaar toe wat leidt tot meer files en oponthoud; het einde van de groei lijkt nog niet in zicht.

Regionaal

- Het OV-Bureau heeft in haar wens voor 2025 ook een nieuwe buslijn Hoogeveen - Emmen opgenomen. Dit betreft een snelle verbinding tussen beide plaatsen in zowel de ochtend- als avondspits. De precieze route in en tussen beide plaatsen zal nog nader worden uitgezocht. Ondertussen gaan we samen met ondernemingen, onderwijs en zorg potentie onderzoeken en draagvlak creëren zodat er ook daadwerkelijk veel gebruik van zal worden gemaakt.
- Het aantal buspassagiers neemt nog wel toe maar is nog steeds niet op het niveau van voor Covid-19.
- Om de bereikbaarheid op het platteland te borgen, is enige jaren geleden de HUB taxi geïntroduceerd als aanvullende dienst in het openbaar vervoer. We zien dat er steeds meer gebruik van gemaakt wordt. We willen vooral inzetten op communicatie en ons samen met

provincie en de andere gemeenten in Drenthe sterk maken voor het behoud van goed openbaar vervoer op het platteland.

- De uitbreiding van het aantal elektrische laadpalen pakken we provinciebreed op.
- De provincie Drenthe heeft subsidies beschikbaar voor het verbeteren van fietspaden binnen de gemeentegrenzen en voor doorfietsroutes tussen de Drentse steden en kernen. De provincie gaat nog prioriteren op de doorfietsroutes. Ook voor ons als gemeente zijn nog afwegingen te maken in 2025 in het kader van de uitkomsten van het onderzoek uitvoering fietsnota.
- Binnen (bijna geheel) Drenthe hebben fietsers geen voorrang op rotondes. De discussie over wél voorrang voor fietsers is nu actueel. Hierbij spelen de verschillende belangen een rol (onder meer de verkeersveiligheid, de visie van de politie, visie van de Fietsersbond en die van het OV-Bureau), de kosten van het ombouwen van de rotondes en de (on)mogelijkheden in de fysieke ruimte.

Lokaal

Verkeer en vervoer

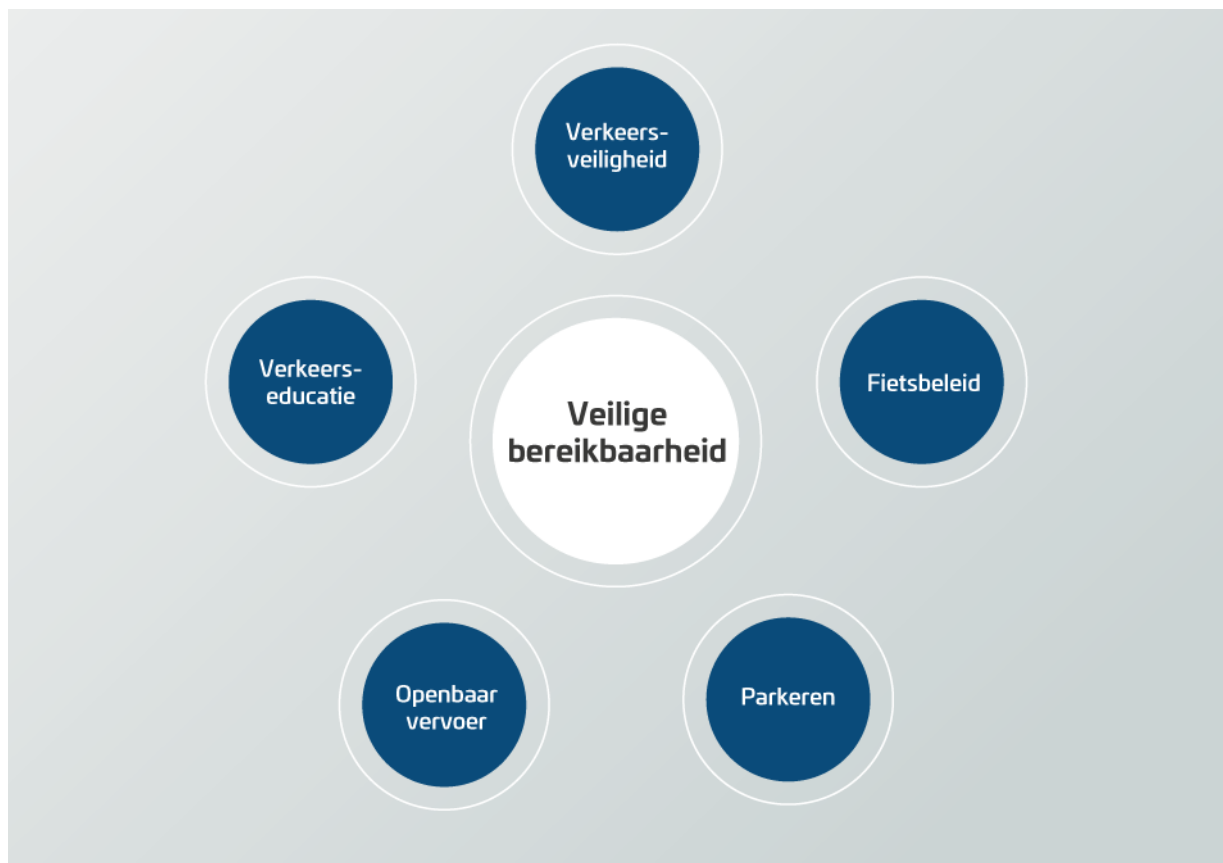
- De focus voor de komende jaren ligt op het verbeteren van de verkeersveiligheid voor fietser en voetganger. Dat betekent in de praktijk bredere fietspaden, logische routes, veilige oversteken (fiets/voetganger) en verhoging van het comfort.
- In 2024 onderzoeken we wat nodig is om de maatregelen uit de Fietsnota 2020-2026 uit te voeren. De resultaten daarvan en onze eigen analyse verwachten we begin 2025 voor verwerking in de kadernota 2026.
- Ook in Hogeveen is een lichte toename van het aantal verkeersslachtoffers. Er komen veel verzoeken binnen voor verhoging van de verkeersveiligheid, op de drukke wegen maar ook in de woonbuurten. Bij reconstructies gaan we in overleg met de aanwonenden om te komen tot een buurt waar het veilig en prettig wonen is.
- De bereikbaarheid van Hogeveen per auto is en blijft belangrijk. De hoofdwegen houden we aantrekkelijk voor het auto- en vrachtverkeer, doorgaand verkeer door de wijken willen we zoveel mogelijk voorkomen en afremmen.
- De ontwikkeling van het gebied Nijstad, recreatiegebied en de waterstofwijk, vraagt om een veilige bereikbaarheid voor alle vervoerwijzen. We zetten daarom in op verkeersveiligheid en een vrijliggend fietspad langs de Echtenseweg en een verbetering van het fietspad langs de Zuidwoldigerweg.
- In nieuw in te richten gebieden is er veel aandacht voor de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid, zoals voor de projecten nieuwbouw RSG Wolfsbos, Stationsgebied, Zeeheldenbuurt en Bentinckspark-Noord.
- Het aantal laadpalen in de gemeente Hogeveen neemt behoorlijk toe. Daar tegenover staat dat ook het aantal mensen dat bezwaar maakt tegen parkeerplaatsen die alleen beschikbaar zijn voor het laden van elektrische voertuigen, fors is toegenomen.
- Ook in de plaats Hogeveen zien we een forse toename van het autoverkeer op de weg. Dit leidt, in combinatie met alle geplande ontwikkelingen, tot problemen qua bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Door de drukte moeten fietsers en voetgangers langer wachten voor ze veilig kunnen oversteken en de roep om veiligheidsmaatregelen vanuit inwoners neemt daardoor toe.
- Sinds 3 januari 2021 rijdt de streekbus niet meer door het dorp Nieuwlande. Het dorp wil de bus graag terug maar het OV-Bureau adviseert hierin negatief. Het lusje Nieuwlande laten rijden kost circa € 60.000 op jaarbasis en de potentie is laag. Bovendien zorgt het voor een langere reistijd van de overige passagiers. De huidige bushalte ligt nu op 1,5 km afstand van het dorp.
- In samenwerking met Publiek Vervoer wordt het doelgroepenvervoer in 2024 aanbesteed. Dit betreft ook de stadsbusdienst De Bij.

Parkeren

De parkeerautomaten zijn aan het einde van hun levensduur en moeten vervangen worden. Ook is het niet mogelijk om het onderhoudscontract verder te verlengen. Dit betekent dat de parkeerautomaten in 2024 Europees aanbesteed worden zodat vervanging in 2025 plaats kan vinden (zie bij Investerings). Eisen die we stellen aan de nieuwe parkeerautomaten zijn met name privacy en informatiebeveiliging, gebruikersgemak en efficiency van de parkeeractie, digitale mogelijkheden (compatibiliteit), prijs en kwaliteit.

De parkeerproducten gaan we verder laten digitaliseren in 2025, voor klantgerichtheid en efficiency in beheer en handhaving. Het gaat om kentekenparkeren, ontheffingen en vergunningen. Ook de huidige bezoekerspas gaat vervangen worden door een digitale bezoekersvergunning. Belangrijk uitgangspunt is de woningbouwontwikkeling van het stadscentrum en de nog te maken keuzes hierbij voor betaald parkeren en vergunningparkeren.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. In stand houden, verbeteren en verduurzamen van de bereikbaarheid en verkeersveiligheid	
Wat willen we bereiken in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realisatie van geplande investeringen in de verkeersveiligheid en doorstroming (zie hieronder welke). 2. Zicht op afspraken met het Rijk over frequentieverhoging van de trein voor Hoogeveen. 3. Een operationele snelbus Emmen-Hoogeveen. 4. Klantgerichte en efficiënte parkeerproducten door digitalisering. 5. Parkeernormen gebaseerd op landelijke richtlijnen die aansluiten bij de lokale situatie en lokale planologische ontwikkelingen. 6. Meer mogelijkheden voor toegankelijk laden voor particulieren en voor het transport- en vrachtverkeer.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. We realiseren een tweerichtingen fietspad met voetpad aan de zuidzijde van de Zuidwoldigerweg. 2. We realiseren een tweerichtingen fietspad langs de Carstensdijk. 3. We realiseren de maatregelen voor verkeersveiligheid en de busroute op de Coevorderstraatweg. 4. We realiseren een fietspad langs de Echtenseweg. 5. We realiseren een veilige oversteek in de Griendtsveenweg naar de supermarkten. 6. In samenwerking met het OV bureau en partners de snelbus Emmen-Hoogeveen voorbereiden en starten. 7. We werken een voorstel uit naar aanleiding van een onderzoek in 2024 naar de uitvoering van de fietsnota. 8. We vragen de provincie om de doorfietsroute Hoogeveen-Meppeel mogelijk te maken. 9. We gaan verder met de lobby voor de verbetering van de treinverbinding van en naar Zwolle: een betere infrastructuur en een verhoging van de frequentie. 10. Gedragsbeïnvloeding in de vorm van lesmateriaal, cursussen, informatievoorziening e.d.; zie voor alle educatieprojecten https://www.samenrichtingnul.nl/projecten/ 11. We continueren het stadsbusvervoer met De Bij. 12. We actualiseren het parkeerbeleid voor de volgende onderdelen: <ul style="list-style-type: none"> • De parkeernormen. • Het oplossen van de parkeerverdeelproblematiek door: <ol style="list-style-type: none"> 1. Inzet van parkeerplaatsen (welke parkeerplaats voor welke doelgroep). 2. Betaald parkeren bezoekers (op welke pleinen). 3. Keuze voor bewoners- en bezoekersvergunningen op welke locaties. • Routing naar de parkeerplaatsen toe op basis van de oplossing van de parkeerverdeelproblematiek. • Mogelijkheden verkennen nieuwe ontwikkelingen • Ontwikkelingen van woningbouw in het centrum in relatie tot parkeren en de voorwaarden van de afkoopregeling. 13. We digitaliseren de parkeerproducten: kentekenparkeren, ontheffingen, vergunningen. 14. We faciliteren (lokale) initiatieven voor laadpalen op basis van een plankaart.

	<p>15. We houden een pilot verlengde private aansluitingen voor 10 huishoudens.</p> <p>16. We werken als pilotgemeente samen met ondernemers en Ondernemend Hoogeveen aan het provinciale project Logistiek laden.</p>
Wat gaan we meten en hoe?	<p>1. Aan het eind van het jaar evalueren we de lobby treinverbinding.</p> <p>2. Evaluatie van de geplande investeringen in verkeersveiligheid. We gaan periodiek met de raad in overleg hierover.</p> <p>3. Evaluatie met de provincie van de verkeerseducatieacties.</p> <p>4. Evaluatie van inzet tot behoud en verbetering van het openbaar vervoer.</p> <p>5. Telling van het aantal reizigers van De Bij.</p> <p>6. Evaluatie van digitalisering parkeerproducten.</p> <p>7. Telling van (toename van) laadpalen.</p> <p>8. Evaluatie van pilot verlengde private (laad)aansluitingen.</p> <p>9. Evaluatie van de pilot Logistiek laden.</p>
Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Door prijsstijgingen in de infra en wegebouw kunnen beschikbare budgetten ontoereikend blijken. • Subsidies worden aangevraagd voor cofinanciering van aanleg, maar definitieve toekenning is niet gegarandeerd. • Bereikbaarheid staat niet op zichzelf. Samenhang met andere programma's zoals Aantrekkelijk wonen en woonomgeving, Economie en Duurzamer Hoogeveen is belangrijk. Daarnaast is afstemming nodig met onder andere de woningbouwcorporaties, provincie, Rijkswaterstaat, waterschappen, de verschillende kabel en leiding exploitanten, inwoners en de wijk-, buurt- en dorpsvertegenwoordigingen. De planning kan hierdoor worden beïnvloed. • Niet in alle zaken binnen het programma heeft de gemeente de volledige zeggenschap. Wij zijn daarin mede afhankelijk van derden en mede-overheden. Dat speelt vooral bij het openbaar vervoer, bij de rijks- en provinciale wegen en bij de gemeenschappelijke regeling Publiek vervoer en ParkeerService.

Wat kost het?

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten						
063 Parkeerbelasting	8	0	4	4	4	4
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
210 Verkeer en vervoer	295	366	471	482	494	506
220 Parkeren	828	858	902	959	1.324	919
250 Openbaar vervoer	496	532	506	505	505	505
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	23	15	20	20	20	20
Totaal lasten	1.649	1.773	1.904	1.972	2.349	1.956

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Baten						
063 Parkeerbelasting	2.757	2.859	2.857	2.857	2.857	2.857
210 Verkeer en vervoer	91	95	90	90	90	90
220 Parkeren	0	4	0	0	0	0
250 Openbaar vervoer	124	126	110	110	110	110
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	33	21	30	30	30	30
Totaal baten	3.006	3.105	3.087	3.087	3.087	3.087
Saldi						
063 Parkeerbelasting	-2.749	-2.859	-2.853	-2.853	-2.853	-2.853
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
210 Verkeer en vervoer	203	272	380	392	404	416
220 Parkeren	827	854	902	959	1.324	919
250 Openbaar vervoer	371	406	396	395	395	395
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	-9	-6	-10	-10	-10	-10
Totaal saldi	-1.357	-1.332	-1.183	-1.115	-738	-1.131

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

- Publiek vervoer
- Parkeerservice

Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsdocumenten

- Mobiliteitsvisie 2017 - 2026
- Parkeernota 2011, deel 1, 2 en 3
- Fietsnota 2019
- Laadvisie 2023-2026

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Hoogeveen	Drenthe	Nederland	Bron
N.v.t.						

Indicator	Omschrijving
N.v.t.	

Voor dit programma zijn geen verplichte beleidsindicatoren.

08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen

Verantwoordelijk wethouder: Jeroen Westendorp

Maatschappelijk effect

Duurzaam Hoogeveen

Duurzaamheid loopt als 'groene' draad door alle programma's heen. We streven naar ecologische, economische en sociale duurzaamheid. Een duurzame leefomgeving waarin de kwaliteit van leven nu en in de toekomst geborgd is en waar kinderen kunnen opgroeien in een duurzame omgeving. Hiervoor is een overgang naar een energieneutraal, klimaatbestendig (zie programma vitaal en gezond) en circulair Hoogeveen nodig. Hierbij werken we aan de doelstelling om in 2040 een CO₂-neutrale gemeente te zijn.

Aardgasvrij

Tot 2030 is de aandacht vooral gericht op maatregelen om minder aardgas te gebruiken. Dus isolatie en bijvoorbeeld de toepassing van een (hybride) warmtepomp. De overgang naar groene energie (energietransitie) ontdekken en ontwikkelen we in samenwerking met inwoners en partners zoals woningcorporaties, netwerkbeheerders, ondernemers en onderwijsorganisaties. In deze fase gaat het naast meedenken met inwoners en ondernemers over de beste maatregelen, ook over het bieden van handvaten om stappen te zetten voor een inclusieve energietransitie. We geven ruimte aan en denken mee met bewonersinitiatieven. Door middel van wijkgerichte aanpakken benaderen we inwoners en buurten die hier nog niet mee bezig zijn of waar we het niet van weten. Daarnaast onderzoeken we de haalbaarheid van energie op wijkniveau ('collectieve voorzieningen').

Eerste wijkgerichte aanpak in Erflanden

We zijn gestart met de eerste wijkgerichte aanpak in een deel van Erflanden, waarbij bewoners binnen het projectgebied ondersteund worden in de keuze om van het aardgas af te gaan. Dit kan een keuze zijn voor waterstof (met of zonder hybride warmtepomp) of een all electric oplossing. Het voordeel voor bewoners voor een keuze voor waterstof is dat de investering in de woning om over te stappen wordt betaald vanuit subsidie van de rijksoverheid. We letten erop dat het project betaalbaar en haalbaar is vanuit deze subsidie. Betaalbaar en haalbaar voor bewoner, dat je niet meer dan anders betaalt voor energie. En betaalbaar en haalbaar voor de gemeente: de gemeente mag geen financieel risico lopen. Bewoners zijn zelf aan zet en antwoorden op vragen worden in gezamenlijkheid gezocht.

Vanuit die waarden werken we samen met de bewoners naar een besluit.

Sowieso leren we voor heel Hoogeveen van deze eerste wijkgerichte aanpak. Vooral over hoe je inwoners betreft bij de energietransitie. En over hoe we de samenwerking met andere organisaties kunnen vasthouden en uitbreiden voor andere wijken en dorpen.

Gastvrij Hoogeveen

Vanuit Gastvrij Hoogeveen zetten we vooral in op de versterking van de positie van Hoogeveen als een van de vier sterke steden van Drenthe. De gemeente heeft een regiofunctie op het gebied van recreatie en toerisme. We willen de brede welvaart door middel van recreatie en toerisme versterken. We realiseren dit door te werken aan:

- Een aantrekkelijk en integraal recreatief en toeristisch aanbod, met een extra impuls op het aanbod rondom Van Gogh
- Een goed functionerend door ondernemers gedragen toeristisch platform
- Diversiteit in de ontwikkeling van recreatief en toeristisch producten
- Meer zichtbaarheid en beleving voor de inwoners van Hoogeveen

Trends en ontwikkelingen

Algemeen

Van denken naar doen

Hoogeveen wil in 2040 een CO₂-neutrale gemeente te zijn. Dit is een ambitieuze doelstelling die vraagt om forse inzet. De afgelopen jaren is er al een flinke versnelling ingezet. Inwoners en bedrijven zijn druk bezig met het verduurzamen van hun woning of hun bedrijfsvoering. We zien echter ook knelpunten. Het is niet voor alle bewoners en ondernemers mogelijk om hun woning of bedrijf te verduurzamen. Dat komt onder andere door de hoge kosten, door regelgeving of door netcongestie. Daarom zetten we vooral in op het ondersteunen van onze inwoners en ondernemers bij de verduurzamingsopgave. Dit doen we onder andere met het Hoogeveens Isolatie Offensief, waarmee we ervoor willen zorgen dat de steunmaatregelen voor isolatie en verduurzaming terecht komen bij degenen die het nodig hebben. Ook betrekken we ondernemers en inwoners bij duurzame energieprojecten. Lokaal eigendom en betrokkenheid bij de energietransitie is voor Hoogeveen belangrijk. Zo bieden we ondersteuning aan lokale energiecoöperaties en helpen we lokale initiatieven om zich te organiseren. Ook bieden we ondersteuning bij de verdere organisatie van de omgeving met de koepel van lokale energiecoöperaties Energiek Hoogeveen.

Landelijk

Uitkering uitvoeringskosten klimaatbeleid

Van 2023 tot en met 2030 ontvangt de gemeente middelen vanuit het Rijk om taken op het gebied van de energietransitie goed uit te kunnen voeren. Hiermee kunnen we de interne en regionale organisatie verder opbouwen om samen met inwoners, bedrijven en partners werk te maken van de lokale energietransitie.

Nationaal Isolatieprogramma

Het doel van het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) is om 2,5 miljoen woningen te isoleren in de periode tot en met 2030. Onderdeel hiervan is de Lokale Aanpak Isolatie (LAI) om samen met gemeenten 750.000 koopwoningen te isoleren. Hiervoor stelt het Rijk in ieder geval tot en met 2026 middelen beschikbaar, zodat gemeenten met een lokale aanpak inwoners kunnen ondersteunen met het isoleren van hun woning.

Energiewet

In juni 2024 heeft de Tweede Kamer de Energiewet aangenomen. De wet vervangt de huidige Gas- en Elektriciteitswet en sluit beter aan op het veranderende energiesysteem waarin steeds meer lokale opwek en afname van hernieuwbare energie komt. De Energiewet biedt ook kansen voor onze gemeente. Zo kan de gemeente straks bij de realisatie van nieuwe hernieuwbare energieprojecten eisen opnemen over de realisatie van lokaal eigendom, het betrekken van de omgeving en het voorkomen van netcongestie. Ook komen er meer mogelijkheden voor energiegemeenschappen om energie direct met elkaar te delen, als ze bij dezelfde energieleverancier zitten. Tot slot krijgen netbeheerders meer bevoegdheden om, ter voorkoming van netcongestie en ter balanceren van het elektriciteitsnet, zelf opslag (bijvoorbeeld in de vorm van accu's) te realiseren. Dit was eerder niet mogelijk door de strenge uitleg van het Groepsverbod.

Kwaliteit grondstoffen

Naast het verminderen van de hoeveelheid (ongescheiden) restafval ligt de focus in het afval(inzamel)beleidsplan ook op het verbeteren van de kwaliteit van de grondstoffen. Bij de inzameling van grondstoffen zoals oud papier en karton, GFT en PMD wordt, door aanscherping van de acceptatienormen door de verwerkers van deze fracties, de kwaliteit van het ingezamelde materiaal nl. steeds

belangrijker. Door specifieke keuzes in de inzamelmethodiek en ruime aandacht voor flankerend beleid voor wat betreft voorlichting, coaching, educatie en handhaving is de verwachting dat de afkeur van ingezameld materiaal kan worden beperkt door de hoeveelheid zogenaamde stoffen in de grondstofstromen terug te dringen. Dit alles uiteraard met het doel hergebruik van schaarse grondstoffen te maximaliseren.

Regionaal

Netcongestie

Het elektriciteitsnet in onze gemeente is op dit moment overbelast. Dit betekent dat bedrijven geen grotere aansluiting kunnen krijgen, het plaatsen van grootschalig zon op dak (bij bedrijven) niet mogelijk is en soms vallen bij onze inwoners zonnepanelen uit. We werken langs 3 sporen aan het oplossen van de netcongestie: verzwaring, verdeling en flexibiliteit. Waar en wanneer de komende jaren het elektriciteitsnet verwaard wordt, werken we in regionaal verband met netbeheerder en omringende gemeenten uit in het Provinciaal Meerjarenplan Infrastructuur Energie en Klimaat (pMiek). Ook wordt binnen pMiek afgestemd over de ruimtelijke plannen in relatie tot de verzwaring (verdelingsvraagstuk). We kijken daarbij ook naar koppelkansen met andere werkzaamheden, zodat we de overlast voor onze inwoners en ondernemers zoveel mogelijk kunnen beperken. En we moedigen bedrijven en bewoners aan om slimme oplossingen te ontwikkelen die pieken in het elektriciteitsnet voorkomen zodat flexibeler omgegaan kan worden met de beschikbare elektriciteit.

Smart Energy Hubs

We willen mogelijkheden uitwerken om lokaal energie op te wekken, om te zetten in andere vormen of op te slaan, dit noemen we ook wel een Smart Energy Hub. Samen met ondernemers, bewoners, netbeheerders en andere betrokkenen wordt bepaald waar dit het meest effectief gerealiseerd kan worden. Daarbij sluiten we aan bij het nationale Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen dat door de provincie Drenthe wordt uitgevoerd in de vorm van de bedrijventerreinenaanpak en de gemeentelijke aanpak in samenwerking met Ondernemend Hoogeveen. Als gemeente hebben we hierbij een verbindende rol en brengen we de knelpunten voor gemeentelijke regelgeving in kaart. Daarbij kijken we naar mogelijkheden voor productie van duurzame gassen zoals biogas, groen gas en waterstof. Bij de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Echten kan bijvoorbeeld lokaal geproduceerd waterstof worden gekoppeld aan de Waterstofwijk en overige industrie in Hoogeveen. Uiteindelijk kan dit een aansluiting op de Waterstofbackbone stimuleren. Op het bedrijventerrein Buitenvaart en het nieuw te realiseren bedrijventerrein Riegmeeer kijken we naar de mogelijkheden voor een Smart Energy Hub, zodat er door slim gebruik van het elektriciteitsnet meer ruimte kan worden gecreëerd. Hiermee kunnen bestaande bedrijven met een grote elektriciteitsaansluiting verder verduurzamen en nieuwe bedrijven zich vestigen.

Duurzame mobiliteit en transport

De energietransitie leidt tot forse veranderingen in de mobiliteit. Dit geldt voor vervoerskeuzes die onze inwoners maken, voor openbaar/publiek vervoer en de transport- en logistieke sector. Het gaat niet alleen om het vervangen van fossiele brandstoffen maar ook over de veranderingen van de benodigde infrastructuur en de manier waarop we ons verplaatsen. Al deze ontwikkelingen hebben invloed op ons energiesysteem. De provincie heeft specifieke aandacht voor elektrische voertuigen als onderdeel van het elektriciteitsnetwerk en waterstofmobiliteit en ziet een belangrijke rol voor groengas (BioLNG als BioCNG) binnen mobiliteit en transport. In Hoogeveen faciliteren we een pilot rondom logistiek laden en denken we mee met ondernemers over andere slimme oplossingen, ook ter vermindering van netcongestie.

Samen werken aan een energiesysteem voor de toekomst

Met omliggende gemeenten en de provincie Drenthe werken we aan het PMIEK, Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat. Hierin staat centraal hoe we de regionale energie-infrastructureur op de meest effectieve manier gaan inzetten de komende jaren. Ook wordt onderzocht welke projecten technisch sneller gerealiseerd kunnen worden en voorrang krijgen op de prioriteitenlijst bij netbeheerders in het toekomstige energiesysteem.

Markerein

De Drentse werkgroep Markerein heeft zich in de afgelopen jaren ontwikkeld van ambtelijk overlegorgaan tot een volwaardig platform op het gebied van afvalbeheer, contractmanagement en (beleids)advies. In overeenstemming met het in 2023 door alle Drentse gemeenten ondertekende manifest 'Drenthe van afval naar grondstoffen' zijn de inspanningen van de werkgroep in 2025 onder andere gericht op verbetering van de kwaliteit van ingezamelde grondstoffen door middel van de regionale communicatiecampagne 'Geef het door' en gezamenlijke aanbestedingen met als doel het sluiten van contracten voor een doelmatige en duurzame be- en verwerking van ingezamelde afval- en grondstoffen.

Leaderprogramma West Drenthe 2023-2027

In de komende jaren gaan we door met het Leaderprogramma West Drenthe 2023-2027. Het doel is versterking van zowel de leefbaarheid als de economie van het platteland. De Lokale Ontwikkelstrategie (LOS) bevat 7 doelstellingen die daaraan bijdragen. Ze zijn van onderop tot stand gekomen waardoor draagvlak en haalbaarheid geborgd zijn. Met de bijdragen van Europa, provincie en de overige gemeenten in West Drenthe is er € 1.000.000 per jaar beschikbaar voor projecten die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen. De provincie voert de regie en de Lokale Actiegroep toetst de ideeën en projecten aan de doelstellingen van de LOS.

Perspectief Bestemming Drenthe 2030

Op regionaal niveau streven we naar brede welvaart met een goede balans tussen welzijn en economie. Het gaat daarbij om twee zaken:

- Het welzijnsniveau van de bevolking. Denk aan balans werk-vrijetijd, gezondheid, veiligheid, woonkwaliteit, kwaliteit van de leefomgeving, onderwijs, zorg en ecologie.
- Onze economische voorspoed. Denk aan bruto binnenlands product, werkgelegenheid en productiviteitsgroei.

Voor een goede balans tussen welzijn en economie is het van belang om Drentse waarden te benutten, stuwende economie te stimuleren en de vitaliteit van het arbeidspotentieel te versterken. Krachtige toeristische bedrijven zorgen ervoor dat economische bestedingen van bezoekers van buiten het gebied terecht komen in de regio. Deze bedrijven functioneren als een propeller van de regionale economie. Bewoners en bezoekers maken volop gebruik van de recreatieve voorzieningen. Deze voorzieningen vergroten de aantrekkingskracht van onze leefomgeving. Het hogere doel van toerisme en recreatie is dat het van toegevoegde waarde is voor alle Drenten.

Lokaal

Energietransitie

Vanuit de opgave van de energietransitie blijven we ook in 2025 met inzet werken aan de uitvoering van de Transitievisie warmte en het stimuleren van inwoners en ondernemers om spijtvrije maatregelen te nemen. Dit zijn energiebesparende maatregelen die, ongeacht de toekomstige warmtevoorziening van een wijk of buurt, altijd nuttig zijn en helpen de energierekening omlaag te brengen en het wooncomfort te vergroten. Het gaat dan bijvoorbeeld om isoleren, het dichten van kieren, traditionele verlichting vervangen door LED-lampen, het inregelen van de CV-installatie, het installeren van warmte terugwinstsystemen en (hybride) warmtepompen.

Masterplan voor het lokale energiesysteem

De energietransitie heeft een grote invloed op ons regionale en ons lokale energiesysteem. Om naar een duurzaam energiesysteem te kunnen groeien is het noodzakelijk om alle mogelijkheden die er zijn in te zetten op het gebied van warmte, elektriciteit, groen gas en groene waterstof in de context van opwek, transport en opslag. Hierbij is het belangrijk dat we de verbinding leggen tussen vraag en aanbod (opwek en gebruik), transport en opslag van verschillende energievormen tegen een zo gunstig mogelijke prijs staat hierin centraal. In regionaal verband is gewerkt aan een provinciale Energievisie, waarin staat omschreven hoe het Drentse energiesysteem er in de toekomst uitziet. Met het Masterplan Energiesysteem maken we de vertaalslag op lokaal niveau en hoe we onze doelstelling van een CO₂-neutrale gemeente in 2040 gaan realiseren en hoe onze inwoners en ondernemers van een duurzaam energiesysteem tegen een zo gunstig mogelijke prijs kunnen profiteren. We kijken ook welke stappen we hiervoor nog met elkaar moeten zetten.

Verzwarend laagspanningsnet

De netbeheerders RENDO en Enexis staan voor de grote opgave om in een periode van 15 jaar de laagspanningsnetten in alle dichtbevolkte buurten en wijken te verzwaren. De meeste inwoners gaan te maken krijgen met deze werkzaamheden. We doen er uiteraard alles aan om de inwoners tijdig te informeren en de overlast zoveel mogelijk te beperken. Ook stemmen we de werkzaamheden van de energiebedrijven en andere werkzaamheden in de openbare ruimte (riolering, drinkwater etc.) en projectontwikkeling met elkaar af.

Gebiedsgerichte aanpak en Hoogeveens Isolatie Offensief

In de Transitievisie Warmte Hoogeveen is als doel gesteld dat voor 2030 in Hoogeveen 4800 slecht geïsoleerde rijwoningen (jaren 60/70) worden geïsoleerd. De woningen gaan voor de warmtevoorziening in principe over op een hybride warmtepomp tenzij er een goed collectief alternatief is. Hiervoor onderzoeken we de mogelijkheden. We kiezen voor een integrale, verbindende aanpak met verleiding en regie door wijk voor wijk aan de slag te gaan in samenwerking met de woningcorporaties en energiebedrijven. Ook op individueel niveau kunnen gebouweigenaren worden gestimuleerd om te verduurzamen. De aanpak slaagt als de verduurzaming via de lagere energierekening kan worden terugverdiend en inwoners een eigen afweging en keuze kunnen maken in de wijze en tempo van verduurzaming van hun woning.

Om bewoners te ondersteunen met het verduurzamen van hun woning werken we aan een ondersteuningsprogramma waarmee we onze inwoners helpen met het verduurzamen van hun woning. Dit noemen we het Hoogeveens Isolatie Offensief. We zorgen dat nationale, regionale en lokale isolatie- en ondersteuningsregelingen goed op elkaar aansluiten en dat onze inwoners deze weten te vinden. Stap-voor-stap breiden we dit ondersteuningsprogramma verder uit, onder andere met nieuwe en aanvullende isolatie- en verduurzamingsregelingen die worden gefinancierd met gelden die de gemeente ontvangt vanuit het Nationaal Isolatie Programma (NIP). Persoonlijk contact en ondersteuning aan onze inwoners staat centraal. Daarvoor werken we met onze energieadviseurs en werken we samen met de energie- en wooncoaches. We maken gebruik van de lokaal aanwezige kennis en expertise van DOC33.

Verenigingen van Eigenaren (VvE's)

Onze inzet gericht op VvE's zetten we onverminderd voort. We moedigen VvE's aan om samen te werken en gebruik te maken van de aanwezige subsidies zoals de SVVE en de SPOR-subsidie (procesondersteuning voor opschaling van renovatieprojecten).

Verduurzamen van een VvE is een verantwoordelijkheid van de leden zelf. Maar het blijkt complexe materie en de coördinatie ervan is werk voor een professional. Vooral de VvE's die de grootste opgave hebben, blijken in de praktijk de meeste moeite te hebben om in beweging te komen. We zoeken daarom naar aanvullende (rijks)middelen om deze specifieke doelgroep nog beter te kunnen ondersteunen.

Warmtenet

Het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie moedigt de aanleg van warmtenetten aan omdat ze maatschappelijk de laagste kosten hebben. We continueren dan ook de samenwerking met Attero-gemeenten Midden-Drenthe en Assen, de provincie, RENDO en Enexis. We onderzoeken gezamenlijk de mogelijkheden van het oprichten van een bovengemeentelijk warmtebedrijf. Dit warmtebedrijf kan dan aan de slag gaan met een update van de businesscase en het ontwerp van een warmtenet.

Warmteprogramma

Naast de uitvoering van de Transitievisie Warmte via het Hoogeveens Isolatie offensief bereiden we ons voor op de Transitievisie Warmte 2.0 die, sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet, Warmteprogramma wordt genoemd. Hiervoor werken we een verdiepingsslag uit naar mogelijke warmteopties per wijk of dorp vanuit een visie op het energiesysteem en de mogelijke warmteopties. Het Warmteprogramma wordt uiterlijk eind 2026 vastgesteld.

Verduurzamen bedrijventerreinen

Het bedrijfsleven gebruikt ongeveer 40% van de energie in de gemeente Hoogeveen. We stimuleren bedrijven energiestudies uit te voeren en bieden ondersteuning in de verduurzaming van het bedrijf of bedrijfsproces. In 2024 is de nieuwe Energiewet door de Tweede Kamer aangenomen. Als de wet ook door de Eerste Kamer wordt aangenomen worden energieconsumenten door de nieuwe regeling beter beschermd, komen er meer mogelijkheden om het volle stroomnet flexibel te gebruiken en wordt het veilig uitwisselen van gegevens tussen netbeheerders, energieleveranciers en klanten beter geregeld. Deze mogelijkheden gaan we inzetten om samen bedrijven en inwoners verbruik en capaciteit beter op elkaar af te stemmen en zou meer ruimte te realiseren op het stroomnet. Naar verwachting wordt de wet in het najaar van 2024 door de Eerste Kamer behandeld. Daarnaast bieden we MKB-ondernemers via Ik Ben Drents Ondernemer, Kennispoort, provincie en gemeente begeleiding bij de uitvoering van energiemaatregelen en subsidies. Via het project Toekomst Bestendige Bedrijventerreinen werken we samen met ondernemers en Ondernemend Hoogeveen aan collectieve verduurzaming van bedrijventerreinen.

Soortenmanagementplan

Voor het isoleren van woningen en om plannen voor (ver)bouw, renovatie en inbreiding en andere stads- en dorpsontwikkelingen doorgang te kunnen laten vinden is per woningen/project onderzoek nodig of er geen vleermuizen of andere gebouwbewonende diersoorten in de spouwmuur zitten. Wanneer beschermde soorten in het geding zijn is er volgens de Omgevingswet een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van een individuele omgevingsvergunning is zeer kostbaar en tijdrovend. Hiervoor is een oplossing: het aanvragen van een gebiedsgerichte omgevingsvergunning bij de provincie voor alle ingrepen voor het grondgebied van een gemeente, op grond van een soortenmanagementplan (SMP). Het opstellen van een SMP duurt, vanwege het jaarrond veldonderzoek, één tot twee jaar. Maar al tijdens dit onderzoek kan er een gedeeltelijke omgevingsvergunning worden aangevraagd, waardoor isoleren zonder individuele vergunning mogelijk blijft.

Afvalbeleidsplan

Na de kaderstelling door de raad wordt (naar verwachting) eind 2024 het afval(inzamel)beleidsplan vastgesteld. Vervolgens kan in 2025 actualisatie van de afvalstoffenverordening en het bijbehorende uitvoeringsbesluit plaatsvinden. De implementatie van de keuzes die gemaakt worden met betrekking tot de inzameling (en verwerking) van grondstoffen en afval vindt eveneens plaats in 2025 en zal van invloed zijn op het serviceniveau en de milieuprestaties van gemeente Hoogeveen. Daardoor zal er ook sprake zijn van impact op de begroting van het taakveld Afval in 2025 en navolgende jaren. Daar de financiële consequenties als gevolg van investeringen (door Area), wijzigingen in de uitvoering van de dienstverlening en effecten op de hoeveelheden ingezamelde grond- en afvalstoffen

enerzijds sterk afhankelijk zijn van de keuzes in het afval(inzamel)beleidsplan en anderzijds vooraf moeilijk nauwkeurig ingeschat kunnen worden, zullen deze de eerste 2 jaren op basis van nacalculatie worden doorberekend. In ieder geval dient rekening te worden gehouden met éénmalige projectkosten voor invoering van de voorgestelde maatregelen (ca. € 200.000).

Ondergrondse containers

In 2025 worden 88 ondergrondse containers die in 2007/2008 zijn geplaatst vervangen omdat deze het eind van hun technische levensduur hebben bereikt. Afzien van vervanging leidt waarschijnlijk tot substantieel hogere onderhouds- en reparatiekosten. Bovendien zijn deze containers nog voorzien van 2G-communicatieapparatuur die sowieso vervangen moet worden door 5G-systemen in verband met de opheffing van het 2G-netwerk. Afzonderlijke uitwisseling van voornoemde communicatieapparatuur is kostbaarder dan bij gelijktijdige vervanging (container & communicatiesysteem).

Doorontwikkeling toeristisch aanbod

Binnen de gemeente leggen we de focus op belevingsmogelijkheden voor de eigen inwoners. In samenwerking met bedrijven werken we aan een duurzaam toeristisch aanbod voor inwoners en bezoekers. Recreatie en toerisme kan binnen de gemeente een middel zijn om de brede welvaart te versterken. Agrotourisme (kamperen bij de boer), wandelen voor mentaal welzijn en duurzame ontwikkelingen zijn voorbeelden waarin recreatie en toerisme een middel kan zijn.

Toekomstbestendige informatievoorziening

De behoefte voor het verkrijgen van toeristische informatie voor inwoners en toeristen verandert, net zoals dat de manier van aanbieden van toeristische informatievoorziening. Regionaal wordt er samengewerkt met de gemeenten Westerveld, Meppel en De Wolden om de toeristische informatievoorziening te versterken.

Door de stijgende energielasten is er een groeiende behoefte binnen de recreatiesector voor verduurzaming van bedrijven. Bedrijven dreigen door de stijgende lasten niet meer gezond en rendabel te zijn. Voor het behoud van een vitale recreatiesector willen we ondernemers ondersteunen en stimuleren het bedrijf te verduurzamen. Recreatieondernemers kunnen voor advies terecht bij Ik Ben Drents Ondernemer (IBDO) en bij de werkgroep duurzaamheid van het recreatieschap.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1 Een duurzame leefomgeving waarin de kwaliteit van leven nu en in de toekomst geborgd is.	
Wat willen we bereiken?	Een CO ₂ neutrale gemeente in 2040.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inwoners informeren en adviseren over duurzaamheidsmaatregelen en financieringsmogelijkheden o.a. via het Drents Energieloket, de website Groenemorgen Hoogeveen, andere gemeentelijke kanalen en via woon-/energiecoaches en energieadviseurs. 2. Leerlingen voortgezet onderwijs scholen en studenten Alfa-college (DOC33) betrekken bij en inzetten als adviseurs bij klimaatvraagstukken voor Hoogeveen. 3. Samen met inwoners, DOC33, woningcorporaties, netwerkbedrijven en het Hoogeveense bedrijfsleven werken aan de verduurzamen woningvoorraad (bestaand en nieuw), via wijkgerichte aanpak en met energiearmoede als belangrijk punt van aandacht. De energietransitie moet voor iedereen bereikbaar en betaalbaar zijn. We zetten de vanuit het Rijk ontvangen specifieke uitkering voor energiebesparende maatregelen in voor inwoners die in energiearmoede leven met subsidie voor energiebesparende maatregelen. Deze middelen zijn ook voor huurders. Met de middelen die we ontvangen vanuit het Nationaal Isolatie Programma kijken we daarnaast naar extra ondersteuningsmogelijkheden om slecht geïsoleerde woningen in particulier bezit verder te verduurzamen.

	<p>4. Samen met partners opstellen van masterplan voor het energiesysteem en vervolg geven aan het onderzoek naar de potentiële inzet van restwarmte vanuit Attero en onderzoek naar collectieve WKO.</p> <p>5. Toekomstbestendige bedrijventerreinen Samen met provincie en Ondernemend Hoogeveen via een gebiedsgericht aanpak werken we aan de verduurzaming van bedrijventerreinen. Hierbij kijken we naar besparende maatregelen (minder verlichting bijvoorbeeld) en de mogelijkheden van opwek (zon op dak bijvoorbeeld).</p> <p>6. Ondernemers willen graag verduurzamen. Daarom ondersteunen we hen bij het verduurzamen van hun bedrijfsvoering. Dit doen we met meerdere ondersteuningstrajecten die in regionaal verband worden opgepakt. Een voorbeeld daarvan is het faciliteren van ondernemers via 'Ik ben Drents ondernemer' met maatwerkadviezen gericht op de verduurzaming van hun bedrijf.</p> <p>7. Een bijdrage leveren aan de uitvoering van de Regionale Energiestrategie (RES). We werken in de RES Regio Drenthe samen aan het monitoren van de voortgang en het realiseren van de RES vóór 2030. Hoogeveen ligt goed op schema, maar met betrekking tot zon-op-dak ligt er nog een opgave open.</p> <p>8. Zonne-energie langs snelwegen In 2025 werken we verder aan de strategie van het aanbieden van de Rijksgrond aan de markt voor realisatie van de Drentse Zonneroute A37 en de contractvoorbereiding. Daarnaast geven we een vervolg aan het proces van het realiseren van de geleiderails, zodat de Zonneroute straks veilig kan worden aangelegd. Naar alle waarschijnlijkheid starten de werkzaamheden in 2025. Met de Drentse Zonneroute zetten we een ondersteuningsstructuur voor lokale initiatieven op, die alle inwoners in Hoogeveen ten goede moet komen. Daarom geven we invulling aan het Beleidskader Participatie en gaan we door met het ondersteuningstraject. Met dit ondersteuningstraject helpen we onze inwoners en de Hoogeveense energiekepel, Energiek Hoogeveen, met het organiseren van lokaal eigendom en financiële participatie.</p> <ul style="list-style-type: none"> - We verkennen de kansen van energieopwekking langs de A28 als onderdeel van het Rijksprogramma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER). <p>9. Waterstofwijk, in samenwerking met partners:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Uitvoering van de aansluiting van de woningen in Nijstad-oost op waterstof - Afhankelijk van de keuze van bewoners en besluitvorming in de raad gefaseerde aansluiting woning in projectgebied Erflanden - Werken aan lokale productie van waterstof en het op termijn aansluiten van de Waterstofwijk op de backbone van de Gasunie <p>10. Regionale uitvoering mobiliteitsdoelen klimaatakkoord. Uitvoering van het regionaal mobiliteitsplan (RMP), realisatie laadpleinen op basis van de gemeentelijke laadvisie. Uitvoering gebiedsgericht grondwaterbeheer in relatie tot de grondwaterverontreiniging. Uitvoering monitoring bodemsanering.</p> <p>11. Lokale initiatieven ondersteunen bij het realiseren van lokaal eigendom bij hernieuwbare energieprojecten. Onze inwoners</p>
--	---

	<p>moeten mee kunnen profiteren van lokaal opgewekte duurzame energie. Daarom hebben we in de RES 1.0 hebben afgesproken dat we 50% lokaal eigendom nastreven bij hernieuwbare energieprojecten. Financiële participatie vereist veel financiële en juridische expertise. Daarbij kijken we naar mogelijkheden om, aanvullend op de provinciale subsidie, energiecoöperaties financieel te ondersteunen zolang zij nog geen inkomsten ontvangen uit hernieuwbare energieprojecten.</p> <p>12. Ondersteunen van agrariërs bij het verduurzamen van hun bedrijfsvoering. Agrarische ondernemers willen hun bedrijfsvoering graag verduurzamen. Op het vlak van hernieuwbare energie onderzoeken we, samen met omliggende gemeentes, met de Pilot Erfmolens de mogelijkheden voor hogere erfmolens tot 25 meter bij agrarische bedrijven op het erf. Ook blijven we in regionaal verband ondersteuning aanbieden voor agrariërs die willen verduurzamen, maar tegen netcongestie problemen aanlopen. Dit doen we samen met LTO Noord door middel van het aanbieden van een adviestraject voor agrarische ondernemers die willen verduurzamen.</p> <p>13. Een gemeentelijke aanpak voor Smart Energy Hubs op bedrijventerreinen, waarbij we starten met bedrijventerrein Buitenvaart en Riegmeer en we de geleerde lessen toepassen op andere bedrijventerreinen.</p>
<p>Wat gaan we meten en hoe?</p>	<p>Vanuit de RES-regio wordt de voortgang van de RES-doelstellingen gemonitord en ook werken we samen aan het opzetten van een CO₂ monitor.</p>
<p>Risico's en randvoorwaarden</p>	<p>Randvoorwaarden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het programma Duurzamer Hoogeveen staat niet op zichzelf, verankering in alle andere programma's is essentieel. • Voldoende capaciteit en financiële middelen voor de uitvoering van de energietransitie, o.a. voor verbinden (samen de wijk in) en aanjagen. <p>Risico's</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het niet verkrijgen van subsidies/(co)financiering, zoals vervolfinanciering voor het uitwerken en uitvoeren van de RES of de Klimaatmiddelen die wij vanuit het Rijk ontvangen. Er wordt verwacht dat het Rijk voldoende financiële middelen beschikbaar stelt. • Middelen voor de capaciteit zijn vooralsnog voorhanden, garantie voor het invullen van vacatures niet. Dit is een risico in de uitvoering en het waarmaken van de verwachtingen. • Het ontbreken van de juiste partners (zoals energiecoöperaties) en draagvlak voor de realisatie van duurzame energieprojecten. • Factoren zoals netcongestie waardoor het voor bedrijven en bewoners niet mogelijk is om te verduurzamen en hernieuwbare energieprojecten worden vertraagd.

2. Circulaire economie en circulaire leefomgeving	
Wat willen we bereiken?	<p><u>Circulariteit breed</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bijdrage leveren aan een circulair Nederland in 2050. <p><u>Grondstoffen en afval</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Structurele vermindering van de hoeveelheid restafval per inwoner per jaar (mede) door betere afvalscheiding. 2. Samen met onze inwoners uitvoering geven aan het geactualiseerde afvalbeleid. 3. Ook op termijn beheersbaar houden van de kosten voor afvalinzameling en -verwerking. 4. Maximalisatie van hergebruik van (schaarse) grondstoffen door reductie van stoffen in PMD, GFT & OPK. 5. Up-to-date houden van het (ondergrondse) containerbestand.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<p><u>Circulariteit breed</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Op basis van een verkenning naar circulariteit een visiedocument/actieplan opstellen met daarin een gemeentelijke definitie en ambitie. • We gaan door met de activiteiten die we al doen en hadden gepland. Dit betekent onder meer medewerkers en inwoners meenemen en inspireren op het onderwerp circulariteit. <p><u>Grondstoffen en afval</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Verdere uitwerking en implementatie van de interventies uit het Afval(inzamel)beleidsplan en voortzetting van de regionale Drentse communicatiecampagne 'Geef Het Door' • Uitvoering geven aan het nieuwe Afval(inzamel)beleidsplan i.s.m. alle stakeholders. • Actualisering van de Afvalstoffenverordening 2005 en het Uitvoeringsbesluit 2005 o.b.v. het nieuwe Afval(inzamel)beleidsplan. • Coaching, voorlichting, handhaving en educatie met betrekking tot de kwaliteit van grondstoffen. • Vervanging van 88 ondergrondse containers en communicatie-apparatuur.
Wat gaan we meten en hoe?	<p><u>Circulariteit breed</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nog niet bekend; volgt uit verkenning. <p><u>Grondstoffen en afval</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Via de jaarlijkse Markerein Grondstoffenmonitor wordt gemeten hoe de gemeente Hoogeveen op afvalbeheergebied presteert ten opzichte van eerdere jaren, de Drentse gemeenten en het landelijk gemiddelde c.q. de best presterende gemeente uit dezelfde stedelijkheidsklasse. • De gemiddelde afkeur van PMD wordt maandelijks gerapporteerd. Eventuele afkeur van vrachten GFT en OPK wordt in voorkomende gevallen door de verwerkers van deze grondstofstromen gecommuniceerd.
Risico's en randvoorwaarden	<p><u>Circulariteit breed</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nog niet bekend; volgt uit verkenning. <p><u>Grondstoffen en afval</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het creëren van draagvlak bij onze inwoners (o.a. door een uitgebreide communicatiecampagne) is van cruciaal belang bij de uitvoering van het geactualiseerde beleid.

3. Gastvrij Hoogeveen	
Wat willen we bereiken in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hoogeveen is gastvrij voor haar bewoners en bezoekers. 2. Een goed functionerend door ondernemers gedragen toeristisch platform dat kan bijdragen aan het versterken van de recreatie en toerisme sector in Hoogeveen. 3. Diversiteit in de ontwikkeling van toeristische en recreatieve producten. 4. Meer zichtbaarheid en versterking van de toeristische beleving voor de inwoners van Hoogeveen.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ul style="list-style-type: none"> • Op basis van de evaluatie en actualisatie van het huidige beleid en uitvoeringsplan recreatie en toerisme met ondernemers en betrokkenen in 2024 volgt in 2025 de verdere actualisering en uitvoering van het beleid. • Samen met de sector bijdragen aan een gezond ondernemersklimaat en blijven inzetten op de ontwikkeling van kwalitatieve aantrekkelijke toeristische producten. • Een toekomstbestendige toeristische informatievoorziening, in samenwerking met de regio voor toeristen, ondernemers en inwoners van Hoogeveen. • Het ondersteunen en faciliteren van lokale initiatieven en toeristische productontwikkeling. Bijvoorbeeld door in samenwerking met alle betrokken partijen uitvoering te geven aan het plan voor Van Gogh in Drenthe, om van Gogh voor de langere tijd zichtbaar te houden. • Verbinden van ondernemers en ondersteunen t.a.v. de toeristische productontwikkeling en andere lokale initiatieven. • Uitvoeren van het, in samenwerking met partners, opgestelde regiomarketingplan voor het gebied Zuidwest-Drenthe. • Verdere uitvoering geven van het plan Vitale vakantieparken.
Wat gaan we meten en hoe?	<p>1 keer per 2 jaar wordt door het Recreatieschap het Ecorys rapport uitgebracht waarin de economische impact van toerisme voor Drenthe wordt geanalyseerd. In 2025 zal analyse weer plaatsvinden.</p>
Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Ondernemers nemen regie en zorgen zelf voor draagvlak. • Om onze positie ten aanzien van recreatie en toerisme niet te verliezen is het noodzakelijk om te blijven investeren in onder andere de kwaliteit van het toeristische product.

Wat kost het?

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
120 Openbare orde en veiligheid	52	56	56	56	56	56
340 Economische promotie	243	270	254	254	254	254
570 Openb. groen en (openlucht)recreatie	98	116	120	140	119	147
730 Afval	6.171	5.902	5.280	5.283	5.286	5.285
740 Milieubeheer	2.476	4.137	4.019	3.002	3.004	3.004
Totaal lasten	9.041	10.482	9.730	8.737	8.720	8.748
Baten						
340 Economische promotie	301	200	208	208	208	208
570 Openb. groen en (openlucht)recreatie	13	13	13	13	13	13
730 Afval	7.067	7.364	6.351	6.354	6.356	6.356
740 Milieubeheer	481	1.016	1.025	4	4	4
Totaal baten	7.861	8.593	7.596	6.579	6.581	6.581
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
120 Openbare orde en veiligheid	52	56	56	56	56	56
340 Economische promotie	-58	70	47	47	47	47
570 Openb. groen en (openlucht)recreatie	85	103	107	127	106	134
730 Afval	-895	-1.463	-1.070	-1.070	-1.070	-1.070
740 Milieubeheer	1.995	3.121	2.994	2.998	3.000	3.000
Totaal saldi	1.180	1.888	2.134	2.158	2.139	2.168

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

- Recreatieschap Drenthe
- RUD
- Area

Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsdocumenten

- De groene draad, uitvoeringsplan Duurzamer Hoogeveen 2017 – 2021
- Visie Externe Veiligheid 2010
- Bodemnota 2007
- Bodembeheernota 2019
- Bodemkwaliteitskaart 2019
- Nota Hogere waarden Wet geluidhinder 2012 12 dagen regeling geluid horeca 2012
- Klimaat/energiemonitor Hoogeveen
- Afvalstoffenverordening 2005
- Evenementenbeleid 2018 - 2022
- Recreatie en toerisme 2018 - 2022
- Uitvoeringsplan recreatie en toerisme 2019-2022

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Hoogeveen	Drenthe	Nederland	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2022	142,50	129,13	147,74	CBS - Huishoudelijk afval
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2022	52,50	73,10	41,30	Berekening

Indicator	Omschrijving
Omvang huishoudelijk restafval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit.

09 Veilig Hoogeveen & Zichtbaar en Transparant Bestuur

Verantwoordelijk bestuurder: Martijn Breukelman

Maatschappelijk effect

Het programma Veilig Hoogeveen & Zichtbaar en Transparant Bestuur draagt bij aan een woon-, leef- en werkklimaat waar iedereen zich veilig voelt en waar het veilig is. Het handhaven van de openbare orde is een basisvoorwaarde voor het functioneren van de samenleving. Het veiligheidsdomein verandert snel en raakt steeds meer verweven met andere beleidsterreinen. Daarom kiezen we voor een verbindende, integrale aanpak en samenwerking met diverse partners.

Daarnaast gaat dit programma over de wijze waarop we willen besturen: verbeteren door te verbinden.

Trends en ontwikkelingen

Veiligheid

Ondermijning

Ondermijning gaat om verwevenheid tussen de (illegale) onderwereld en de (legale) bovenwereld en heeft een link met georganiseerde misdaad. In september 2023 is het rapport van de Rekenkamercommissie naar ondermijning in de gemeente Hoogeveen verschenen. Volgens het onderzoek is er in onze gemeente een groot probleem op het gebied van ondermijning. De organisatorische aanpak hiervan is onder de maat: de gemeente heeft geen goede informatiepositie, reageert op incidenten en heeft weinig capaciteit. Ook wordt ondermijning veelal gezien als een veiligheidstaak, terwijl ondermijning niet alleen een veiligheids-, maar een breed maatschappelijk probleem is. Daarom dient er integraal te worden samengewerkt en is er ook een grote rol weggelegd voor andere gemeentelijke afdelingen. Onder de noemer ondermijning valt ook mensenhandel.

Mensenhandel is het werven, vervoeren en huisvesten van een persoon met geweld, dwang, misleiding, machtsmisbruik of misbruik van een kwetsbare positie (denk aan minderjarigen en vluchtelingen) met als doel uitbuiting. Mensenhandel, uitbuiting in welke vorm dan ook, is een bij wet verboden handeling. Dit in tegenstelling tot prostitutie. Onder mensenhandel verstaan we ook:

- Arbeidsuitbuiting: als iemand werkt en de inkomsten (gedeeltelijk) moet afdragen en/of in mensonterende omstandigheden moet werken.
- Seksuele uitbuiting: als iemand gedwongen wordt om seks te hebben tegen betaling van geld, kleding of eten en dat moet afdragen aan de uitbouter.
- Criminele uitbuiting: als iemand gedwongen wordt om te bedelen, stelen of andere criminele activiteiten uit te voeren en de buit moet afdragen aan de uitbouter.
- Gedwongen orgaanverwijdering: hierbij wordt iemand gedwongen om zijn of haar organen af te staan.

Er is daarom een integraal en structureel plan van aanpak vastgesteld. Voor dit plan wordt in belangrijke mate gesteund op bestaande gemeentelijke taken en middelen. Voor een deel van het plan van aanpak zijn echter aparte middelen nodig. Deze middelen zijn opgenomen in de begroting.

Coffeeshop

Naar aanleiding van een nadrukkelijke wens van de gemeenteraad heeft de burgemeester inmiddels de kaders voor het coffeeshopbeleid vastgesteld. De voorbereidingen om te komen tot het verlenen van een gedoogverklaring/exploitatievergunning zijn opgestart. Het huidige proces is erop gericht om uiterlijk in de zomer 2025 tot een gedoogverklaring/exploitatievergunning te komen. Gelijktijdig werkt het college aan het 'Preventie- en handhavingsplan alcohol en middelen' (dat ook gedeeltelijk valt onder het programma 'Gezond en Vitaal') en aan het 'Toezicht en Handhavingsplan', thema's die ook in andere beleidsdocumenten geborgd worden.

Jeugdproblematiek

In Hoogeveen laten onderzoeken zien dat het aantal minderjarige verdachten de afgelopen 15 jaar is afgenomen, maar dat ondertussen een stijging waar te nemen is van jongeren die betrokken zijn bij ernstige vormen van criminaliteit. De mogelijke redenen zijn de sociale status en reputatie als motivatie om bijvoorbeeld geweld te gebruiken of wapens te bezitten. Er is de afgelopen jaren een verschuiving te zien in het karakter van jeugdcriminaliteit. Door de toenemende digitalisering ontstaan er nieuwe vormen van criminaliteit in een digitale variant. Hierbij valt te denken aan online fraude, shamesexting, sextortion en online pesten. Deze zaken hebben veel impact op de slachtoffers, ouders, betrokken jeugd en de school. De komende jaren willen we preventief inzetten op het vergroten van de digitale weerbaarheid van jongeren door onder meer de inzet van Bureau Halt op school en tijdens ouderavonden. Binnen de begroting hebben we middelen voor deze intensivering. Regionaal willen we de expertiserol van het Zorg- en Veiligheidshuis (ZVHD) bij de groepsaanpak jeugd versterken. Het ZVHD zal hierbij de rol van procesregisseur op domeinoverstijgende jeugd-casuïstiek vervullen. Deze werkwijze willen we op regionaal niveau verder uitwerken en ontwikkelen.

Fatbikes

Sinds een jaar zien we een toename van het aantal fatbikes en dat die vooral onder jongeren erg populair zijn. Hier is natuurlijk niks mis mee, zolang deze maar voldoen aan de regelgeving. De politie ziet een toename van het type fatbike in het verkeer. Daarnaast is een toename te zien in het aantal meldingen van overlast, waarbij zo'n fiets aanwezig is. Te denken valt aan hard door winkelstraten fietsen, wat een risico vormt voor winkelend publiek en de nodige irritaties met zich meebrengt. Ook is het voor andere verkeersdeelnemers lastig om de snelheid van zo'n fiets in te schatten. Men verwacht bijvoorbeeld geen snelheid die hoger is dan toegestaan en dit kan leiden tot gevaarlijke verkeerssituaties als dat wel het geval is. Samen met onze partners zijn we een aanpak voor deze problematiek aan het ontwikkelen.

Digitalisering

De verregaande digitalisering brengt ook negatieve effecten zoals cybercrime, desinformatie (misleidende- of onjuiste informatie), deepfake (gemanipuleerd audio- of videomateriaal) en doxing (privé informatie van iemand op internet openbaren) met zich mee. De landelijke overheid voert informatiecampagnes om Nederlanders hiervan bewust te maken. Desinformatie kan bijvoorbeeld inspelen op het maatschappelijke ongenoegen rond een bepaald besluit en polarisatie in de hand werken. Deepfake kan zelfs gebruikt worden om bijvoorbeeld verkiezingen te manipuleren, te pesten of haat te zaaien. Onderzoek heeft aangetoond dat er sprake is van verdere verharding door het vervagen van de grens tussen activisme en extremisme en het gebruik van contra strategieën tegen de overheid en personen. Sociale media spelen een belangrijke verbindende en aanjagende rol. In de samenleving zien we een toename van bedreigingen van politici, wetenschappers, maar ook politiemensen. Het publiceren van privé gegevens van iemand zorgt voor veel leed en angst bij degenen die het betreft. De gemeente volgt ontwikkelingen op social media rond gevoelige thema's om het sentiment te peilen en in voorkomende gevallen actie te ondernemen. Wanneer het een strafrechtelijke overtreding betreft doen wij aangifte. De komende jaren willen we niet alleen inzetten op het vergroten van de digitale weerbaarheid van jongeren, maar ook van andere doelgroepen zoals ouderen en ondernemers. Daarnaast willen we binnen onze organisatie het bewustzijn en de kennis met

betrekking tot de deze vraagstukken vergroten. Binnen de begroting hebben we middelen voor deze intensivering.

Zorg en Veiligheid

We zien de laatste jaren een toename van het aantal incidenten van personen met verward gedrag. In 2021 ging het om 321 meldingen. In 2023 ging het om 475 meldingen volgens de cijfers van de politie. Het gaat in deze situaties vaak om personen met problemen op meerdere leefgebieden die leiden tot een veiligheidsprobleem. De reeds geboden hulp brengt (nog) niet het gewenste effect. Proactief ingrijpen is dan gewenst. De pilot 'aanpak complexe problematiek in het veiligheidsdomein' is inmiddels gestart.

Crisisbeheersing

Het afnemende vertrouwen in de overheid, de vluchtige connectiviteit en de sociale cohesie die onder druk staat, maken het lastiger om na een crisis terug te veren. Vergroten van veerkracht en weerbaarheid worden daarom belangrijker. Initiatieven van maatschappelijke veerkracht en burgerhulp moeten we – waar nodig en gewenst – ondersteunen. Verder zien we dat de ontwikkeling van data en technologie niet stilstaat. Data- en informatie gestuurd werken is met name bij incidenten en crises steeds van groter belang. Dagelijks worden we geconfronteerd met de gevolgen van klimaat- en weersverandering. Voor crisisbeheersing leidt dit tot extremere situaties van zowel hitte, droogte als wateroverlast. Dit heeft weer tot gevolg dat hierdoor een zwaardere belasting op de hulpdiensten wordt gelegd. Een ander aspect is, dat door de klimaatverandering de zeespiegel stijgt en de kans op overstromingen in andere delen van Nederland groot is. Wanneer hiervan sprake is, fungeert o.a. de provincie Drenthe als opvanggebied voor de inwoners van de ondergelopen gebieden. Samen met de Veiligheidsregio Drenthe en de crisispartners bereiden wij ons hierop voor.

Nieuwbouw brandweerkazerne in samenwerking met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

De huidige brandweerkazerne dateert uit de jaren 70 en is sterk verouderd. Functioneel voldoet de deze kazerne niet meer aan huidige eisen. Standaard brandweervoertuigen passen niet door de huidige overheaddeuren en aanwezige installaties moeten compleet vervangen worden. Daarnaast biedt de huidige indeling van de ruimten weinig flexibiliteit en is er geen mogelijkheid tot uitbreiding op het terrein zelf. Een eventuele renovatie zou tijdelijke huisvesting elders vereisen, wat ook kosten met zich meebrengt. We zijn samen met de VRD gestart met de voorbereidingen voor de nieuwbouw van de brandweerkazerne. Op dit moment wordt gezocht naar begeleiding voor dit proces. Daarna gaan we aan de slag met een architect voor het maken van een ontwerp voor de nieuwe brandweerkazerne en zoeken we daar een aannemer bij. Naar verwachting kan de bouw in 2026 starten. In Hoofdstuk 6 beschrijven we de voorgestelde investering voor nieuwbouw.

Zichtbaar en Transparant Bestuur

80 jaar vrijheid

In september 2024 is het 80 jaar geleden dat de eerste geallieerde soldaten voet op Nederlandse bodem zetten. In de 11 maanden die volgden werd de rest van het Koninkrijk bevrijd. Van september 2024 tot en met augustus 2025 staat Nederland stil bij dit 80-jarig lustrum. Samen met alle betrokken organisaties wil het kabinet er een gedenkwaardige viering van maken. Want vrijheid, democratie en de rechtsstaat zijn niet vanzelfsprekend. Deze moeten we koesteren, uitdragen en beschermen. Hoogeveen koestert haar vrijheid en haar veteranen en vindt het belangrijk hier aandacht aan te geven. De provincie Drenthe is leidend in de viering van 80 jaar vrijheid en stelt een subsidieregeling beschikbaar voor lokale initiatieven. De gemeente Hoogeveen stelt aanvullend daarop een budget van € 25.000 beschikbaar voor initiatieven van derden met specifiek aandacht voor de verbinding met de jongere generatie. Daarnaast zal de gemeente een coördinerende rol vervullen op dit thema waarmee er één aanspreekpunt is.

Cursus politiek actief

In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 organiseren we in het voorjaar van 2025 weer een cursus Politiek actief voor inwoners van Hoogeveen. De cursus biedt inwoners de gelegenheid om een kijkje te nemen achter de schermen van de lokale politiek. Hiermee hopen we inwoners enthousiast te maken om politiek actief te worden, bijvoorbeeld als lid van een politieke partij, in een adviesraad of als raadslid.

Aanbesteding accountant

Het contract met de huidige accountant loopt af op 1 augustus 2026. Om die reden moet de accountantsfunctie in 2025 opnieuw worden aanbesteed. De werkzaamheden van de accountant vallen rechtstreeks onder verantwoording van het college van burgemeester en wethouders.

Raadsinformatiesysteem

In 2024 is een onderzoek gestart naar het gebruik van de raadsinformatiesystemen (RIS). Onderzocht wordt of het gebruik van één RIS kwaliteit verhogend, efficiënter en wenselijk is. Mogelijk komen hier aanpassingen uit voort die kosten met zich meebrengen.

Daarnaast loopt het contract van de huidige RIS af op 1 september 2026. In het najaar van 2025 zal om die reden worden gestart met een aanbestedingsprocedure, samen met gemeente De Wolden en de SWO.

Verkiezingen

In 2025 stonden de verkiezingen van de leden van de 2e Kamer gepland. Door de val van het kabinet Rutte IV hebben deze verkiezingen in 2023 plaatsgevonden. Gelet hierop is het budget voor de Tweede Kamerverkiezingen in de meerjarenbegroting doorgezet naar 2027. In 2025 starten we met de voorbereidingen van de verkiezingen van de gemeenteraad welke op 18 maart 2026 staan gepland.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. Alcohol	
Wat willen we bereiken in 2025?	De geldende regelgeving toepassen van alcoholgebruik bij minderjarigen bij evenementen en in de horeca.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ul style="list-style-type: none"> • In het evenementenoverleg het gesprek aan gaan met organisatoren over het schenken van alcohol en hun verantwoordelijkheid hierin. • Controle op de alcoholverstrekking (o.a. aan minderjarigen) bij evenementen continueren. • De controle op alcoholverstrekking aan minderjarigen in de horeca, sportkantines en supermarkten continueren.
Wat gaan we meten en hoe?	We meten via de controles van onze handhavers, via externe projecten en we meten via de politieciijfers.
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare ordeverstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

2. Drugs	
Wat willen we bereiken in 2025?	De geldende regelgeving toepassen bij constatering van drugsgebruik, -productie en -handel.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ul style="list-style-type: none"> • Toepassen van bestuursdwang bij woningen, lokalen en in de openbare ruimte waar drugshandel en hennepkweek plaatsvindt.
Wat gaan we meten en hoe?	We meten via de controles van onze handhavers en we meten via de politieciijfers.
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare orde verstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

3. Maatschappelijke onrust en verdeeldheid	
Wat willen we bereiken in 2025?	Versterken van de informatie- en netwerkpositie op het gebied van maatschappelijke onrust en ongenoegen.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelingen en initiatieven op landelijk, regionaal en lokaal niveau (blijven) volgen en zo nodig hierop aansluiten. • Sentimenten in de samenleving (blijven) monitoren. • Aansluiting met gemeenschappen en ketenpartners behouden dan wel versterken.
Wat gaan we meten en hoe?	Dit is een thema waar we doorlopend monitoren.
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare orde verstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

4. Radicalisering	
Wat willen we bereiken in 2025?	Het kennisniveau op het gebied van radicalisering en extremisme op peil houden en hierin investeren.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ul style="list-style-type: none"> • Deskundigheidsbevordering aandachtfunctionarissen en (eerstelijns)professionals • In- en externe bewustwordingsactiviteiten organiseren • Deelname aan de periodieke radicaliseringsoverleggen met gemeenten, OM en politie binnen Zuidwest-Drenthe. • Continueren van persoonsgerichte aanpak CTER.
Wat gaan we meten en hoe?	Dit is een thema waar we doorlopend monitoren.
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare orde verstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

5. Woonoverlast	
Wat willen we bereiken in 2025?	Integrale aanpak van woonoverlast.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ul style="list-style-type: none"> • Het stappenplan woonoverlast actualiseren samen met onze ketenpartners. • Toepassen van bestuursdwang op basis van de Wet aanpak woonoverlast.
Wat gaan we meten en hoe?	Hoe vaak we het stappenplan en de wet aanpak woonoverlast toepassen.
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare orde verstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

6. Ondernijning	
Wat willen we bereiken in 2025?	Het bestrijden van ondernijnende activiteiten.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ul style="list-style-type: none"> • Implementeren van de maatregelen uit het plan van aanpak ondernijning. De maatregelen die al in werking zijn gezet worden gecontinueerd en verbeterd. • Deelnemen aan de aanpak met de andere Zuidwest-Drenthe gemeenten, politie en RIEC aan projecten zoals Jonge Aanwas. • Deskundigheidsbevordering interne medewerkers.
Wat gaan we meten en hoe?	We maken gebruik van de cijfers van de gemeente en van onze partners (zoals de politie, Meld Misdaad Anoniem en het RIEC).
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare orde verstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

7. Cybercriminaliteit	
Wat willen we bereiken in 2025?	Bewustzijn en weerbaarheid vergroten rondom cybercriminaliteit.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ul style="list-style-type: none"> • Continueren van het preventieprogramma HackShield in het basisonderwijs. • Deskundigheidsbevordering interne medewerkers. • Landelijke preventieactiviteiten doorzetten. • Via wijkteams signaalfunctie en aanspreekpunt organiseren.
Wat gaan we meten en hoe?	Aantal meldingen bij aanspreekpunten. Aantal keren gebruik preventieaanbod.
Risico's en randvoorwaarden	De huidige knelpunten die we op dit moment ervaren bij het opzetten en bijhouden van een effectieve en duurzame ondermijningsaanpak zitten met name in capaciteit.

8. Zorg en veiligheid	
Wat willen we bereiken in 2025?	Effectieve verbinding van zorg en veiligheid lokaal en regionaal.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ul style="list-style-type: none"> • Toepassing van de wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (bevoegdheid burgemeester). • Deelnemen aan maatwerkoverleggen onder procesregie van het Zorg- en veiligheidshuis. • Overlastgevend gedrag door verwarde personen voorkomen/ beëindigen via persoonsgerichte aanpak. • Toepassen van het huisverbod. • Adviseren bij implementatie Toekomstscenario kind & gezin (Zie ook paragraaf BMT0).
Wat gaan we meten en hoe?	We meten niet zelf als gemeente, we maken gebruik van cijfers uit de politiestructuren.
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare orde verstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

9. Lobby	
Wat willen we bereiken in 2025?	Resultaten halen op een aantal dossiers die zich lenen voor het instrument lobby.
Wat gaan we daarvoor doen in 2025?	<ul style="list-style-type: none"> • Waterstof: productie realiseren in de regio en een regionale waterstofketen met aansluiting op de landelijke waterstof-backbone. • Ontwikkeling stationsgebied: inzetten op verplaatsing parkeergelegenheid en opknappen van het stationsgebouw. • Netcongestie Riegmeer: versnelling realisatie onderstation. • A28 bij Nijstad: (verkenning) realisatie van een extra op- en afrit.
Wat gaan we meten en hoe?	We monitoren en evalueren de SMART doelen van elk lobby-dossier.
Risico's en randvoorwaarden	Risico is te veel lobbydossiers in relatie tot de interne capaciteit. Focus houden we door te werken aan circa 4 dossiers.

Wat kost het?

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten						
010 Bestuur	3.793	3.766	3.977	3.866	3.868	3.846
020 Burgerzaken	2.034	1.898	1.798	1.957	2.067	1.952
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
110 Crisisbeheersing en Brandweer	2.940	3.117	3.455	3.230	3.565	3.564
120 Openbare orde en veiligheid	1.184	1.812	2.019	1.820	1.825	1.825
610 Samenkracht en burgerparticipatie	5.826	8.173	172	172	172	172
620 Wijkteams	188	123	225	225	123	123
Totaal lasten	15.963	18.889	11.647	11.272	11.621	11.483
Baten						
010 Bestuur	453	185	185	185	185	185
020 Burgerzaken	712	833	870	900	889	889
110 Crisisbeheersing en Brandweer	26	0	0	0	0	0
120 Openbare orde en veiligheid	7	3	3	3	3	3
610 Samenkracht en burgerparticipatie	15.833	12.017	0	0	0	0
620 Wijkteams	57	0	0	0	0	0
Totaal baten	17.087	13.038	1.058	1.089	1.077	1.077
Saldi						
010 Bestuur	3.340	3.580	3.792	3.681	3.682	3.661
020 Burgerzaken	1.322	1.064	928	1.057	1.178	1.063
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
110 Crisisbeheersing en Brandweer	2.914	3.117	3.455	3.230	3.565	3.564
120 Openbare orde en veiligheid	1.177	1.809	2.016	1.817	1.822	1.822
610 Samenkracht en burgerparticipatie	-10.008	-3.844	172	172	172	172
620 Wijkteams	131	123	225	225	123	123
Totaal saldi	-1.124	5.851	10.589	10.183	10.544	10.406

Verbonden partijen

De Veiligheidsregio Drenthe (VRD) draagt bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen. Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsdocumenten

- Kadernota Veiligheid, Toezicht & Handhaving
- Regionaal Beleidsplan Noord-Nederland 2024-2027
- Beleidsregels Hard- en Softdrugs 2022
- Beleidsregels hinderlijke en gevaarlijke honden 2022
- Evenementenverordening 2021
- Beleidsregels evenementen 2020
- Beleidsregels BIBOB 2017
- Preventie- en handhavingplan alcohol 2022
- Beleidsregel wet aanpak woonoverlast 2022
- Beleidsregel Handhaving helingbestrijding 2018
- Samen: verbinden&verbeteren, coalitieakkoord 2022-2026
- Toekomstvisie Hoogeveen 2018 & verder

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Hoogeveen	Drenthe	Nederland	Bron
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2022	1,00	0,88	1,00	CBS - Jeugdmonitor
Jongeren met jeugdbescherming	%	2023	1,10	1,10	1,10	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura
Jongeren met jeugdreclassering	%	2023	0,30	0,40	0,30	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura
Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2023	1,50	1,10	1,30	CBS - Geregistreerde diefstallen
Misdrijven - Geweldd misdrijven	per 1.000 inwoners	2023	4,00	3,30	4,30	CBS - Geregistreerde criminaliteit
Misdrijven - Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	per 1.000 inwoners	2023	6,80	5,30	5,80	CBS - Geregistreerde criminaliteit
Misdrijven - Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2023	1,60	1,70	2,50	CBS - Geregistreerde diefstallen
Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2022	6,89	5,30	8,14	Stichting Halt

Indicator	Omschrijving
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
Jongeren met jeugdbescherming	"in percentage van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'."
Jongeren met jeugdreclassering	"in percentage van alle jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar, per 1 januari Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder de overtreding of het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart."

Indicator	Omschrijving
Misdrijven - Diefstallen uit woning	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Misdrijven - Geweldd misdrijven	Het aantal geweldd misdrijven. Voorbeelden van geweldd misdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Misdrijven - Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	"Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven."
Misdrijven - Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar. Jongeren van 12 t/m 17 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

Let op: Hoogeveen wordt vergeleken met Drenthe en Nederland en niet (alleen) met gemeenten met vergelijkbaar inwoneraantal. Dit geeft een vertekend beeld.

10 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Exploitatie

Het overzicht omvat de algemene dekkingsmiddelen die vrij besteedbaar zijn. De niet vrij aanwendbare heffingen zijn, evenals de ontvangsten van de specifieke uitkeringen, in de programma's verantwoord onder de baten.

Paragraafhouder Derk Reneman

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie Begroting Begroting			Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten						
050 Treasury	1.316	189	1.389	1.303	1.052	1.140
061 OZB woningen	376	463	462	464	465	465
062 OZB niet-woningen	192	176	175	176	177	177
064 Belastingen overig	346	291	305	308	309	309
070 Alg. uitkering en ov.uitk.gem.fonds		41	40	41	41	41
080 Overige baten en lasten		-225	-225	-225	-225	-225
Totaal lasten	2.230	933	2.146	2.066	1.819	1.906
Baten						
050 Treasury	3.266	4.090	3.328	2.591	2.309	2.316
061 OZB woningen	9.500	9.778	9.028	10.061	10.061	10.061
062 OZB niet-woningen	7.261	6.887	6.369	7.087	7.087	7.087
064 Belastingen overig	87	98	92	92	92	92
070 Alg. uitkering en ov.uitk.gem.fonds	147.038	151.562	159.179	150.298	151.196	152.674
080 Overige baten en lasten	3					
Totaal baten	167.153	172.415	177.996	170.129	170.746	172.230
Saldi						
050 Treasury	-1.950	-3.901	-1.939	-1.288	-1.257	-1.177
061 OZB woningen	-9.124	-9.315	-8.566	-9.597	-9.595	-9.595
062 OZB niet-woningen	-7.068	-6.712	-6.194	-6.911	-6.910	-6.910
064 Belastingen overig	260	193	212	215	216	216
070 Alg. uitkering en ov.uitk.gem.fonds	-147.038	-151.522	-159.138	-150.257	-151.156	-152.633
080 Overige baten en lasten	-3	-225	-225	-225	-225	-225
Totaal saldi	-164.923	-171.481	-175.850	-168.062	-168.927	-170.324

De mutaties ten opzichte van de vorige programmabegroting zijn toegelicht bij het overzicht van baten en lasten.

11 Overzicht overhead

Exploitatie

In het overzicht overhead worden de lasten en baten verantwoord voor huisvesting, voorlichting, voormalig personeel en de bijdrage aan de SWO.

Paragraafhouder Derk Reneman

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie Begroting Begroting			Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten						
040 Overhead	24.868	24.005	28.592	28.355	28.688	30.191
Totaal lasten	24.868	24.005	28.592	28.355	28.688	30.191
Baten						
040 Overhead	545	19	31	31	19	19
Totaal baten	545	19	31	31	19	19
Saldi						
040 Overhead	24.324	23.986	28.561	28.324	28.669	30.172
Totaal saldi	24.324	23.986	28.561	28.324	28.669	30.172

In het Overzicht overhead worden de lasten en baten verantwoord voor huisvesting, voorlichting, voormalig personeel en de bijdrage aan de SWO.

De bijdrage aan de SWO wordt vervolgens gedeeltelijk doorverdeeld aan de taakvelden binnen de programma's. Op basis van de BBV-voorschriften moeten de lasten die direct samenhangen met een bepaald taakveld (onderdeel programma) ook direct ten laste van dat taakveld gebracht worden. Gemeenten zijn verplicht om de lasten en baten voor overhead te verzamelen binnen het taakveld overhead.

Het centraal verantwoorden van lasten en baten voor overhead heeft als doel het creëren van meer inzicht in de financiële positie van de gemeente. Dit moet bijdragen aan de versterking van de democratische rollen van de raad en de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten vergroten.

Mutaties ten opzichte van de vorige programmabegroting zijn toegelicht bij het overzicht van baten en lasten.

12 Reserves

Exploitatie

Het overzicht omvat de verrekeningen met de reserves.

Paragraafhouder Derk Reneman

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie Begroting Begroting			Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten						
011 Mutaties reserves	26.237	9.811	4.202	155	155	155
Totaal lasten	26.237	9.811	4.202	155	155	155
Baten						
011 Mutaties reserves	2.339	9.341	1.909	805	805	805
Totaal baten	2.339	9.341	1.909	805	805	805
Saldi						
011 Mutaties reserves	23.898	470	2.294	-650	-650	-650
Totaal saldi	23.898	470	2.294	-650	-650	-650

De mutaties ten opzichte van de vorige programmabegroting zijn toegelicht bij het overzicht van baten en lasten. Het verloop van de reserves staat in bijlage B.

13 Het geraamde resultaat

Exploitatie

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie Begroting Begroting			Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten						
080 Overige baten en lasten		4.755	0	-5.520	-3.825	-6.456
Totaal lasten		4.755	0	-5.520	-3.825	-6.456
Baten						
080 Overige baten en lasten						
Totaal baten						
Saldi						
080 Overige baten en lasten		4.755	0	-5.520	-3.825	-6.456
Totaal saldi		4.755	0	-5.520	-3.825	-6.456

Toelichting op de cijfers

Resultaat

Voor 2025 hebben we een sluitende begroting. In 2026 hebben we een tekort van € 5,520 miljoen, in 2027 een tekort van € 3,825 miljoen en in 2028 een tekort van € 6,456 miljoen.

14 Vennootschapsbelasting

Inleiding

Per 1 januari 2016 is de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen van kracht.

Dit betekent dat activiteiten van de gemeente die in fiscale zin een onderneming vormen belastbaar zijn voor de vennootschapsbelasting (hierna: Vpb).

De fiscaliteit in het kader van de nieuwe Vpb-wetgeving is complex en is nog niet volledig uitgekristalliseerd. Standpunten en interpretaties kunnen wijzigen naarmate de Belastingdienst duidelijke standpunten inneemt. De komende tijd zal kortom sprake zijn van een speelveld dat in beweging zal blijven.

Paragrafen

Lokale heffingen

De paragraaf omvat alle gemeentelijke heffingen. De heffingen vallen onder de programma's als de besteding gebonden is en zo niet, onder de algemene dekkingsmiddelen. Ook de lokale lastendruk en de kwijschelding komen aan de orde.

Paragraafhouder Derk Reneman

Index op heffingen

Basis is het beleid dat we de heffingen jaarlijks via het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie aanpassen aan loon- en prijsontwikkelingen. Deze index is 2,9%. Overige andere indexeringen dan 2,9% worden afzonderlijk benoemd in deze paragraaf.

Toerekening overhead

De kosten voor overhead mogen niet direct worden toegerekend aan de taakvelden. Met betrekking tot de lokale heffingen dient de toerekening hiervan extracomptabel te geschieden. De wijze van toerekening moet door de raad worden vastgelegd en opgenomen in de financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet. In Hoogeveen is gekozen voor een wijze van toerekening waarbij enerzijds rekening wordt gehouden met de personele inzet op dit taakveld en anderzijds de omvang van het betreffende taakveld.

Kwijschelding

We hanteren bij kwijschelding 100% van de bijstandsnorm. Daarmee hanteren we de maximaal door het Rijk toegestane normen. De kwijschelding geldt voor de afvalstoffenheffing, de brede rioolheffingen en de OZB. Voor de OZB wordt vrijwel geen kwijschelding toegepast, omdat de OZB voor gebruikers van woningen in 2006 is vervallen. De kwijschelding van afvalstoffen- en rioolheffing vangen we op binnen de 100%-kostendekking.

We zien al enkele jaren dat we minder kwijschelding verlenen dan dat we begroten. Hierop passen we de begroting aan.

Kwijschelding (Bedragen x 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Verleende kwijschelding	404	500	425	425	425	425

Totaalbeeld opbrengsten lokale heffingen

Naam heffing Opbrengsten (Bedragen x 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
OZB	16.704	16.633	15.366	16.466	16.466	16.466
OZB – dekking Reserve OZB			1.750	650	650	650
BIZ Stadscentrum	241	250	301	301	301	301
Toeristenbelasting	215	105	150	150	150	150
Forensenbelasting	45	28	47	47	47	47
Precariobelasting	87	90	98	92	92	92
	17.292	17.106	17.712	17.706	17.706	17.706

Naam heffing	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Opbrengsten <i>(Bedragen x 1.000)</i>	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Afvalstoffenheffing	6.369	5.307	5.307	5.307	5.307	5.307
Brede rioolheffing	4.955	4.918	5.270	5.270	5.270	5.270
Betaald parkeren	2.757	2.789	2.857	2.857	2.857	2.857
Graf- en begraafrechten	1.085	1.003	1.128	1.138	1.138	1.138
Marktgeden	53	55	56	56	56	56
	15.219	14.072	14.619	14.628	14.628	14.628
WABO-leges	1.287	857	888	888	888	888
Leges Burgerzaken	712	824	870	900	889	889
Leges planologische procedures	0	73	73	73	73	73
Leges Telecommunicatiewet	95	82	82	82	82	82
Leges Bodemgesteldheidsonderzoek	0	2	2	2	2	2
	2.094	1.838	1.915	1.946	1.934	1.934
Zwembad	703	648	663	663	663	663
Sport	1.531	1.357	1.333	1.333	1.333	1.333
	2.234	2.005	1.996	1.996	1.996	1.996
Totaal	36.839	35.021	36.242	36.276	36.265	36.265

Onroerendezaakbelasting (OZB)

Onroerendezaakbelastingen worden geheven van eigenaren van onroerende woningen en niet-woningen en van gebruikers van onroerende niet-woningen. De eigenaar/gebruiker op 1 januari van enig jaar is belastingplichtig voor het gehele jaar. Grondslag is de waarde van de onroerende zaak die is vastgesteld met een WOZ-beschikking. De OZB is voor 2025 met 2,9% geïndexeerd.

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2023 heeft de raad een amendement aangenomen voor het instellen van de reserve OZB. Bij een positief jaarrekeningresultaat wordt er 25% (na bestemmings-reserveringen) gestort in de reserve OZB. Vervolgens wordt er in het opvolgende jaar waarin de begroting wordt vastgesteld een korting op de OZB-aanslag verleend ter hoogte van de indexatie. Wanneer de reserve, na het bekostigen van de korting van de index nog hoger is dan € 2 miljoen, wordt alles boven deze € 2 miljoen alsnog als korting verleend. Daarom wordt er voor 2025 een korting gegeven op de OZB van totaal € 1,75 miljoen. Bij de begroting 2026 gaan we bekijken wat de index en korting voor 2026 zal zijn.

Biz Stadscentrum

Bedrijven Investerings Zone (BIZ) Stadscentrum De BIZ-bijdrage wordt geheven van de gebruiker van een niet-woning in het centrumgebied van Hoogeveen waarin commerciële activiteiten plaatsvinden. Hoeveel de ondernemer moet betalen, hangt af van de waarde van het object. De waarde van het object wordt bepaald volgens de regels van de wet Woz. De totale opbrengst van de BIZ-bijdrage wordt in de vorm van een subsidie door de gemeente uitgekeerd aan Stichting Centrummanagement Hoogeveen.

BIZ	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Kosten	286	290	334	334	334	334
Opbrengsten	241	250	301	301	301	301
Kostendeckings	84%	86%	90%	90%	90%	90%

De bijdrage aan de stichting Centrummanagement Hoogeveen is vanaf geïndexeerd en met € 10.000 verhoogd, de bijdrage bedraagt vanaf 2025 € 333.500. Hiertegenover staat een jaarlijkse opbrengst van € 301.000.

Toeristenbelasting

Met ondernemers in de recreatiesector is afgesproken het tarief voor meerdere jaren gelijk te houden. Het tarief voor de toeristenbelasting is in 2025 daarom gelijk aan het tarief in 2024 (€ 1,50 per persoon per overnachting). Het Recreatieschap Drenthe zorgt voor voorstellen over eventuele wijziging van de tarieven en tariefontwikkeling. De afspraken zijn niet bindend maar hebben een adviserend karakter.

Forensenbelasting

Met ingang van 2021 is de forensenbelasting ingevoerd voor het beschikbaar houden van een gemeubileerde woning in de gemeente door niet ingezetenen. De tarieven zijn voor 2025 met 2,9% geïndexeerd.

Precariobelasting

De tarieven voor precariobelasting zijn met 2,9% geïndexeerd voor 2025.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
730 Kosten reiniging	4.897	5.017	5.463	5.467	5.469	5.468
630 Kwijtschelding	278	350	298	298	298	298
050 Rente aandeelkapitaal	3	9	9	9	9	9
Btw-component	850	903	989	989	989	989
Totaal door te berekenen kosten	6.028	6.279	6.758	6.761	6.763	6.763
050 Ontvangen dividend	217	225	225	225	225	225
730 Reinigingsheffing	6.369	5.307	5.307	5.307	5.307	5.307
730 Taakstelling	0	960	960	960	960	960
Totaal opbrengst	6.586	6.492	6.492	6.492	6.492	6.492
Kostendeckking	109%	103%	96%	96%	96%	96%
Verrekening met voorziening	0	-213	266	270	272	272

De kosten betreffen alle kosten voor het inzamelen en verwerken van gft-afval, rest afval, oud papier, glas, kunststof en overig grofvuil. Daarnaast worden de kosten toegerekend aan de afvalstoffenheffing die te maken hebben met de regeling voor kwijtschelding.

We hebben een taakstelling opgenomen van € 960.000 zodat we door lagere kosten de tarieven kunnen verlagen. Door wijziging van de gratis aan te leveren hoeveelheden en aanpassing van het storttarief is begin 2022 (gedeeltelijk) invulling gegeven aan de realisatie van de taakstelling. De inzameling- en verwerkingskosten GFT en restafval zijn ook lager geworden. We bekijken verdere invulling van de taakstelling en de tarieven afvalstoffenheffing als er een nieuw afvalbeleid is vastgesteld. Hierover komen wij terug bij de raad.

Om 100% kostendekkend te zijn verrekenen we jaarlijks met de voorziening.

Brede Rioolheffing

Brede Rioolheffing <i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
720 Kosten riolering	3.135	3.280	3.523	3.696	3.744	3.761
630 Kwijtschelding	124	150	128	128	128	128
210 Kosten straatvegen (40%)	412	411	474	474	474	474
570 Uitvoering baggerplan	0	232	232	232	232	232
Btw-component	342	379	421	450	462	473
1% Oninbaar verklaring	50	48	53	53	53	53
Overhead	816	793	793	793	793	792,7
Totaal door te berekenen kosten	4.879	5.292	5.624	5.826	5.886	5.913
Opbrengst rioolheffing	4.955	4.918	5.270	5.270	5.270	5.270
Kostendekking	102%	93%	94%	90%	90%	89%
Verrekening met voorziening	-76	374	353	555	614	643
Totaal opbrengst	4.879	5.292	5.622	5.825	5.884	5.913

De gemaakte kosten voor riolering worden in zijn geheel toegerekend aan de rioolheffing. Het vege van de straten draagt bij aan het schoonhouden van de kolken en voorkomt extra onderhoud aan de riolering. Om deze reden wordt 40% van de kosten voor straatvegen toegerekend aan de rioolheffing. In het kader van de waterbeheersing en afvoer hemelwater worden er baggerwerkzaamheden uitgevoerd, die worden toegerekend aan de rioolheffing. Tot slot worden er kosten toegerekend voor de kosten die worden gemaakt bij de toepassing van de kwijtscheldingsregeling.

Op begrotingsbasis is er geen 100% kostendekking, dit wordt verrekend met de voorziening riolering. Vanaf 2027 is de hoogte van de voorziening hiervoor niet meer toereikend. De berekening is gebaseerd het nieuwe Watertakenplan Fluvius 2023-2028. De rioolheffing is voor 2025 met 2,9% geïndexeerd.

Betaald Parkeren

Betaald Parkeren <i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
063 Opbrengst parkeren	2.757	2.789	2.857	2.857	2.857	2.857
220 Kosten parkeren	835	980	1.145	1.201	1.566	1.161
Overhead	156	156	156	156	156	156
Totaal door te berekenen kosten	1.766	1.653	1.556	1.500	1.135	1.540

Het tarief voor een dagkaart blijft € 5 in 2025. De tarieven per uur indexeren we met 2,9%.

Graf- en begraafrechten

Graf- en begraafrechten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2023	2024	2025	2026	2027	2028
750 Begraafplaatsen en crematoria	760	989	1.118	1.126	1.121	1.146
570 Openbaar groen en recreatie	133	137	141	141	141	141
020 Burgerzaken	40	40	40	40	40	40
Overhead	258	258	258	258	258	258
Totaal lasten	1.191	1.424	1.557	1.566	1.560	1.585
Waarvan variabel (a)	-200	-200	-200	-200	-200	-200
Instandhoudingskosten	991	1.224	1.357	1.366	1.360	1.385
Waarvan vaste kosten 70%, geen parkfunctie (b)	694	857	950	956	952	970
Lasten in tariefberekening (a+b)	894	1.057	1.150	1.156	1.152	1.170
Opbrengst graf- en begraafrechten	1.085	1.003	1.128	1.138	1.138	1.138
Kostendekking	121%	95%	98%	98%	99%	97%

Op taakveld 750 worden alle kosten geraamd voor de begraafplaatsen en crematoria. Te denken valt aan kosten voor het onderhouden van de begraafplaats en de gebouwen, energie kosten en kapitaallasten. Voor het onderhoud van de groenvoorziening op de begraafplaatsen worden er kosten toegerekend vanuit taakveld 570. Tot slot zijn er kosten toegerekend voor het aannemen en afhandelen van aangiften van overlijden. Dit zijn de kosten uit taakveld 020 burgerzaken.

Eind 2024 wordt het nieuwe begraafplaatsenbeleid inclusief tarifiering ter vaststelling aan de raad aangeboden. Nadat het nieuwe begraafplaatsenbeleid is vastgesteld, zal de begroting 2025 hierop aangepast worden.

Marktgeden

De tarieven voor de marktgeden zijn met 2,9% geïndexeerd.

Wabo-leges

Wabo-leges	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2023	2024	2025	2026	2027	2028
830 Opbrengst Wabo-leges	1.287	857	888	888	888	888
830 Kosten bouwen en wonen	952	1.221	1.194	1.192	1.105	1.105
Overhead	341	341	341	341	341	341
Saldo	-6	-705	-647	-645	-557	-557
Kostendekking	100%	55%	58%	58%	61%	61%

In het taakveld 830 zijn de kosten opgenomen voor het in behandeling nemen, beoordelen en controleren op de naleving van bouwvergunningen. De tarieven zijn met 2,9% geïndexeerd.

Leges burgerzaken

Leges burgerzaken	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2023	2024	2025	2026	2027	2028
020 Opbrengst leges burgerzaken	712	824	870	900	889	889
020 Kosten burgerzaken	2.034	1.946	1.798	1.957	2.067	1.952
Overhead	432	432	432	432	432	432
Saldo	-1.754	-1.554	-1.360	-1.489	-1.611	-1.496
Kostendeckking	29%	35%	39%	38%	36%	37%

De legesopbrengsten vergunningen zijn geïndexeerd met 2,9%. In 2014 is de geldigheidstermijn van reisdocumenten boven de 18 jaar van 5 jaar naar 10 jaar gegaan. Dit heeft tot gevolg gehad dat in de jaren 2019 tot en met 2023 minder aanvragen waren. Voor de jaren 2025 tot en met 2028 zal er een hoger aantal aanvragen zijn.

De lasten op het taakveld 020 bevatten de kosten voor het verstrekken van rijbewijzen, reisdocumenten, akten en uittreksels adresaanduidingen, aanvragen met betrekking tot burgerlijk stand, aanvragen invalide parkeerkaart, huwelijksvoltrekkingen, verklaring omtrent gedrag en persoonsregistratie /bevolkingsregister. Bij deze kosten moet gedacht worden aan kosten voor het vervaardigen van een uittreksel, personeelskosten van medewerkersburgerzaken en rijksleges.

Zwembad

Zwembad	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2023	2024	2025	2026	2027	2028
520 Opbrengsten zwembad	702	522	663	663	663	663
520 Kosten zwembad	1.216	1.359	1.762	1.486	1.411	1.745
Kostendeckking	58%	38%	38%	45%	47%	38%

De tarieven voor het zwembad zijn geïndexeerd met 2,9%.

Sport

Binnensport	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2023	2024	2025	2026	2027	2028
520 Opbrengsten binnensport	1.070	871	885	885	885	885
520 Kosten binnensport	2.060	2.670	2.614	2.359	2.115	2.608
Kostendeckking	52%	33%	34%	38%	42%	34%

De tarieven voor binnensport zijn voor 2025 met 2,9% geïndexeerd. De kosten voor onderhoud worden begroot volgens de vastgestelde meerjarenplanning onderhoud. Deze kosten zijn niet alle jaren gelijk.

Buitensport	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2023	2024	2025	2026	2027	2028
520 Opbrengsten	461	486	448	448	448	448
520 Kosten buitensport	1.135	1.177	1.195	1.221	1.386	1.285
Kostendeckking	41%	41%	37%	37%	32%	35%

Eind 2023 heeft de gemeenteraad in een tweetal moties opgeroepen de tarieven van de gemeentelijke buitensportaccommodaties te onderzoeken en te komen tot een toekomstgerichte tariefstructuur. Dit onderzoek is in 2024 afgerond, waarbij ook de binnensportaccommodaties zijn

meegenomen. Op basis van dit onderzoek stellen we voor om de opbrengsten voor de buitensport structureel te verlagen met € 50.000. Hiermee draaien we gedeeltelijk de taakstelling terug uit de periode 2021-2024. In deze periode zouden de opbrengsten gefaseerd verhoogd worden tot een structureel verhoogde opbrengst met € 127.000. Op basis van het gevoerde onderzoek stellen we dit dus met € 50.000 naar beneden bij.

Woonlastendruk

Onderstaande tabel geeft een overzicht over 2024 van de woonlasten van gemeenten met inwonersaantallen tussen de 50.000 en 60.000.

	WOZ waarde *	Percentage	OZB	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing	2023	2024
Utrechtse Heuvelrug	508.000	0,0995%	505	304	323	1.079	1.132
Houten	500.000	0,0878%	439	267	148	796	853
Weert	335.000	0,0995%	333	307	220	810	860
Goeree-Overflakkee	362.000	0,0900%	326	300	202	798	827
Heerenveen	325.000	0,1087%	353	253	222	802	827
De Fryske Marren	341.000	0,0877%	299	268	170	721	737
West Betuwe	436.000	0,1033%	450	336	443	1.168	1.229
Woerden	412.000	0,1176%	485	282	294	963	1.061
Terneuzen	243.000	0,1274%	310	370	238	874	917
Kampen	337.000	0,1044%	352	228	127	677	707
Smallingerland	287.000	0,1052%	302	273	296	829	871
Den Helder	242.000	0,1001%	242	400	136	755	778
Hoogeveen	272.000	0,1446%	393	246	159	777	798
Oosterhout	366.000	0,0838%	307	306	199	766	812
Pijnacker-Nootdorp	500.000	0,0712%	356	354	196	903	906
Krimpenerwaard	404.000	0,0875%	354	291	236	815	880
Altena	396.000	0,0823%	326	318	240	846	884
Rijswijk	355.000	0,0717%	255	452	199	827	905
Maashorst	402.000	0,0729%	293	234	207	696	734
Doetinchem	313.000	0,0958%	300	319	237	829	856
Roermond	292.000	0,1194%	349	298	197	804	844

* De WOZ-waarde is de gemiddelde WOZ-waarde van de woningen per gemeente.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote kosten te dekken. Dat wil zeggen: welke capaciteit is nodig om de risico's op te vangen, en wel zodanig dat een tegenvaller in de uitvoering niet direct tot een bezuiniging hoeft te leiden.

Paragraafhouder Derk Reneman

Inleiding

Het weerstandsvermogen dient om niet begrote kosten en risico's op te vangen. Het geeft een indicatie van de robuustheid van de begroting. Risicobeheersing heeft daarom een belangrijke relatie met het weerstandsvermogen. Reguliere risico's worden afgedekt met verzekeringen of voorzieningen/bestemmingsreserves. Voor risico's die niet tegen acceptabele kosten kunnen worden verzekerd en waarvan de omvang niet redelijkerwijs is in te schatten dient het weerstandsvermogen als dekkingsmiddel.

Binnen de uitvoering van het beleid doen we al veel aan het beperken van risico's. Bij elk besluit tot uitvoering nemen we waarborgen op in de college- en raadsvoorstellen om risico's zoveel mogelijk te vermijden of te beperken. Daarnaast zijn op allerlei terreinen (wegen, riolering, gebouwen, openbare verlichting, etc.) beheersplannen opgesteld waarbij we zo nodig voorzieningen treffen. Bij grotere projecten bouwen we diverse momenten in waarop de gemeente nog kan kiezen om al dan niet door te gaan (go of no-go momenten). Alle voorstellen beoordelen we op eventuele risico's met financiële-, personele- en/of juridische consequenties. Kortom: risicomangement maakt primair onderdeel uit van de dagelijkse processen.

In de opgestelde 'Nota weerstandsvermogen en Risicomangement' zijn de doelstellingen en begrippen betreffende het weerstandsvermogen en aanpak verder uiteengezet.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

Om risico's te kunnen opvangen is het van belang dat hiervoor een buffer beschikbaar is. In dit kader is de weerstandscapaciteit van de gemeente van belang. We maken onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit bestaat uit middelen die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. De structurele weerstandscapaciteit bestaat onder andere uit het budget voor onvoorzien dat in elk programma is opgenomen. Andere structurele dekkingsmiddelen, zoals onbenutte belastingcapaciteit en 100% kostendekkendheid van leges worden voorsnog buiten beschouwing gelaten.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen dat we kunnen inzetten om eenmalige tegenvallers op te vangen. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit het vrij aanwendbare deel van de reserves. Dat betreft enerzijds de Algemene reserve, maar ook bestemmingsreserves behoren daartoe, omdat de raad vanwege haar budgetrecht kan besluiten de bestemming te wijzigen.

Algemene reserve

De algemene reserve vormt het belangrijkste onderdeel van het weerstandsvermogen en bedraagt naar verwachting per 1 januari 2025 (na resultaatbestemming 2024) € 69,1 miljoen. De geraamde positieve resultaten van de GREX zijn niet gestort in de algemene reserve, maar verrekend met het resultaat.

Stille reserves

Dit betreffen de activa die op de balans lager zijn gewaardeerd dan de marktwaarde en die op korte termijn verkoopbaar zijn. Deze worden op nihil gewaardeerd.

Inventariseren van de risico's

De omvang van het noodzakelijke weerstandsvermogen wordt telkens herzien op basis van ontwikkelingen. De risico's worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening geactualiseerd.

Aan de hand van een lijst met mogelijke onderwerpen zijn de grootste risico's voor de gemeente in beeld gebracht. De risico's zijn nu beoordeeld aan de hand van de matrices en de tabellen die zijn opgenomen in de nota Weerstandsvermogen en risicomanagement.

Kans score	Omschrijving	Toelichting
1	Minder dan of 1 keer per 10 jaar	Zeer onwaarschijnlijk
2	1 keer per 5-10 jaar	Onwaarschijnlijk
3	1 keer per 2-5 jaar	Waarschijnlijk
4	1 keer per 1-2 jaar	Mogelijk
5	1 keer of meer per jaar	Vrijwel zeker

Tabel 1: Kans scorekaart

Impactklasse	Financiële impact	Imagobeeld	Referentiebeeld
1	< € 100.000	Zeer klein (individueel)	Geen bedreiging
2	€ 100.000 < X > € 250.000	Klein (lokaal)	Minimale bedreiging
3	€ 250.000 < X > € 1.000.000	Midden (regionaal)	Bedreiging
4	€ 1.000.000 < X > € 1.500.000	Groot (landelijk)	Ernstige bedreiging
5	€ 1.500.000 of meer	Zeer groot (internationaal)	Zeer ernstige bedreiging

Tabel 2: Impactklasse

Met behulp van de risicoscore (kans score x impactklasse) kunnen risico's worden geprioriteerd en wordt en wordt inzichtelijk welke risico's de grootste invloed hebben op het realiseren van de doelstellingen en het meest belangrijk zijn om te worden beheerd. De risicoscore wordt bepaald door de klassen van kans en gevolg te vermenigvuldigen.

Kansscore	Impactklasse				
	1	2	3	4	5
5	5	10	15	20	25
4	4	8	12	16	20
3	3	6	9	12	15
2	2	4	6	8	10
1	1	2	3	4	5

Tabel 3: Risicomatrix

Hierbij geldt hoe hoger de score, hoe hoger de potentiële impact van het risico en hoe hoger de prioriteit om het risico aan te pakken. De risicomatrix wordt vervolgens gebruikt om de risico's te kunnen uitdrukken in geld.

De volgende percentages worden gehanteerd om een netto risico te kunnen berekenen als onderdeel van de benodigde financiële weerstandscapaciteit in euro's. Dit is de inschatting van het bedrag waarvoor de gemeente risico loopt.

Risicokans	Score	Risicokans in %
Laag	1 of 2	10%
Laag	3 of 4	15%
Laag	5 of 6	20%
Gemiddeld	4, 8 of 9	40%
Gemiddeld	10 of 12	50%
Hoog	5 of 10	50%
Hoog	15 of 16	60%
Hoog	20	75%
Hoog	25	90%

Tabel 4: Risicokans in % op basis van de risicoscore

Voor een effectieve verankering van het risicomanagement in de organisatie is goede communicatie van belang. De inhoudelijk communicatie over de risico's en het weerstandsvermogen vindt plaats via de planning & control cyclus.

In zowel de begroting als in de jaarrekening wordt in deze paragraaf een update weergegeven van de risico's. Daarbij worden de volgende stappen gemaakt:

- Risico's actualiseren.
- Risico's analyseren.
- Benodigde weerstandscapaciteit koppelen aan de aanwezige weerstandscapaciteit.

In de tussentijdse rapportages worden alleen die risico's gemeld die ten opzichte van de begroting nieuw zijn of significant afwijken.

De omvang x de kans, dat het risico zich voordoet, geeft aan wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Zoals in onderstaande tabel is weergegeven, bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit voor de begroting 2025: € 34,755 miljoen.

Onderdeel <i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Maximaal risico	Risicokans	Benodigde weer- standscapaciteit
Algemene uitkering	3.737	Hoog	1.869
Bedrijfsvoering	4.824	Laag	2.167
(Schade)claims	1.815	Laag/Gemiddeld	1.083
Externe factoren	1.790	Gemiddeld/Hoog	881
Financieel	30.757	Gemiddeld/Hoog	16.404
Grondexploitatie	*	Hoog	70
Kapitaalgoederen	7.980	Laag/Gemiddeld	3.946
Open-einde regelingen	3.811	Gemiddeld/Hoog	2.521
Oekraïne	p.m.	p.m.	p.m.
Crisis noodopvang	p.m.	p.m.	p.m.
Statushouders	p.m.	p.m.	p.m.
Projecten	997	Laag/Gemiddeld/Hoog	1.113
Verbonden partijen	2.328	Laag/Gemiddeld/Hoog	4.332
Overige categorieën	4.884	Laag/Gemiddeld	369
	62.923		34.755

* Afzonderlijke risicoanalyse grondexploitaties met een maximaal risico van ca. € 70.000. Zie voor meer informatie de paragraaf Grondbeleid.

Vergelijkende cijfers

Onderdeel (Bedragen x € 1.000)	Begr '25 benod. Weerstandscap.	Begr '24 benod. Weerstandscap.	Jr '23 benod. Weerstandscap.	Vershil benodigd begr '25 tov begr '24	Vershil benodigd begr '25 tov jr '23
Alg. uitkering	1.869	2.134	2.955	-265	-1.086
Bedrijfsvoering	2.167	1.884	1.347	283	820
(Schade)-claims	1.083	903	603	180	480
Externe Factoren	881	860	860	21	21
Financieel	16.404	16.056	5.996	348	10.408
Grondexploitatie	70	69	586	1	-516
Kapitaalgoederen	3.946	2.871	1.537	1.075	2.409
Open-einde regeling	2.521	1.565	3.018	956	-497
Projecten	1.113	1.085	563	28	550
Verbonden partijen	4.332	3.503	1.384	829	2.948
Overige categorieën	369	345	561	24	-192
Totaal	34.755	31.275	19.410	3.480	15.345

De verschillen t.o.v. voorgaande jaren worden veroorzaakt door:

Algemene uitkering

De inkomsten uit de algemene uitkering uit het Gemeentefonds laat weinig stabiliteit zien. Het ene moment meldt het Rijk een meevaller en het andere moment is er een tegenvaller. Inherent aan de vigerende afspraken bewegen de gemeentelijke begrotingen daarin mee. Het is lastig om hierop te anticiperen.

Bedrijfsvoering*Tractie - wagenpark*

De SWO heeft voertuigen en overig materieel in gebruik voor de taken van de buitendienst in de openbare ruimte. In 2021 heeft de SWO een nieuw tractieplan opgesteld. In dit plan is de omvang, leeftijd en kwaliteit van het materieel en de capaciteit van het materieel bepaald. Om de werkzaamheden efficiënt te kunnen blijven uitvoeren, is de eerstkomende twee jaar een inhaalslag van € 2,5 miljoen nodig. De inhaalslag is na besluit van het SWO-bestuur opgenomen in de exploitatie 2022 e.v. die naar rato wordt doorbelast naar de gemeente. Deze inhaalslag is opgenomen in het weerstandsvermogen.

Cyberrisico's

Het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) en de Informatiebeveiligingsdienst (IBD, VNG) geven jaarlijks inzicht in de belangrijkste dreigingen in de digitale wereld (zoals hackpogingen, ransomware aanvallen en misbruik persoonsgegevens). Risico's die hierdoor ontstaan, zijn onder andere schending van privacy, verstoring van dienstverlening en bedrijfscontinuïteit, financieel verlies, imagoschade, claims of boetes). Op dit moment zijn de basisbeveiligingsmaatregelen in de organisatie onvoldoende op orde (zie ook het recent rapport van de Rekenkamer). De SWO heeft een meerjarig informatieveiligheidsplan opgesteld, zodat passende maatregelen genomen worden om deze risico's terug te brengen tot een acceptabel niveau. Het risico wordt opgenomen als PM-post in het weerstandsvermogen.

Inflatierisico's

Inflatierisico's is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat op een bepaald moment de inkoopwaarde van goederen en diensten, afwijkt van wat verwacht werd op het beslissingsmoment

Financieel

Onder de noemer financieel vallen de risico's die gerelateerd zijn uit de veranderingen in de wet- en regelgeving op fiscaal gebied (BTW-compensatiefonds, Vennootschapsbelasting) met kans op foutieve aangiften en naheffingen, gewaarborgde en verstrekte geldleningen (niet nakomen van de verplichtingen cq. inroepen garantstellingen door Onderwijsinstellingen) en stijgende rentelasten van de geldleningen. De stijging van de begrotingen 2024 en 2025 ten opzichte van de jaarrekening 2023 is herleidbaar naar de afgegeven gemeentegarantie ter hoogte van € 33,1 miljoen voor het nieuwbouwplan van RSG Wolfsbos.

Kapitaalgoederen

In de paragraaf Kapitaalgoederen is weergegeven waar we in 2024 en verder rekening mee dienen te houden. Stijgende kosten aan groen, speelvoorzieningen en wegen en inhalen van achterstallig onderhoud zorgt voor toename van de benodigde weerstandscapaciteit.

Open einde regelingen

Binnen het sociaal domein is sprake van open einde regelingen. In de programma's is toegelicht waarop de budgetten zijn gebaseerd. Voor de budgetten met een open regeling is dit een risico. Een openeinderegeling kent immers geen budgettair plafond met als risico dat het begrote budget ontoereikend is. De stijging ziet met name toe op jeugdzorg door stijgende prijzen en een toename van de aanvragen.

Oekraïne

Als gevolg van de oorlog in Oekraïne hebben de veiligheidsregio's in 2022 de opdracht gekregen vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid om opvangplekken per regio beschikbaar te stellen voor ontheemden uit Oekraïne. In de gemeente Hogeveen zijn 506 gemeentelijke opvangplekken beschikbaar gesteld. Vanuit het Rijk is toegezegd dat gemeenten financieel gecompenseerd worden voor de kosten die zij hiervoor maken. De normvergoeding 2024 (€ 61 per bed per nacht) is ruim voldoende om de daadwerkelijk gemaakte kosten in 2024 te dekken. Voor 2025 en verder is er nog onduidelijkheid over eventuele extra te realiseren opvangplekken, de duur van de opvang, de vergoeding die hier tegenover staat en de mogelijke effecten hiervan op de sociale structuur van gemeente Hogeveen. Uitgangspunt van het Rijk is nog steeds dat gemeenten volledig gecompenseerd worden voor de kosten die zij maken voor de opvang van Oekraïense ontheemden.

Statushouders

Het Rijk heeft aan de gemeenten de vraag gesteld om meer doorstroom te realiseren voor statushouders vanuit het AZC naar reguliere woningen. Deze verhoogde taakstelling legt niet alleen druk op de woningmarkt, maar ook op de (financiële) capaciteit voor inburgering, bijstand en werk & re-integratie.

Inflatie

Vanuit het programmaplan Sociaal Domein streven we ernaar dat iedereen zo zelfstandig mogelijk kan meedoen aan de samenleving. De huidige ontwikkelingen op het gebied van energieprijzen en inflatie zijn een groot risico voor de bestaanszekerheid en het brede welzijn van onze inwoners. Als inwoners te maken krijgen met armoede en schulden, zijn die problemen en de stress ervan vaak belemmeringen om goed te kunnen meedoen aan de samenleving. We verwachten dat onze hulpverlening minder succesvol zal zijn omdat mensen vooral bezig zijn met overleven. We verwachten dat de koopkrachtdaling negatieve gevolgen heeft voor de volksgezondheid en dat er een groter beroep wordt gedaan op ons ondersteuningsaanbod op het gebied van zorg en welzijn.

Verbonden partijen

De risico's door inflatie gaan ook aan onze verbonden partijen niet voorbij. De begrotingen daarvan nemen toe maar ook de voor hen geldende risico's in de bedrijfsvoering. Hogere bijdragen vanuit de gemeente nemen de kans op uiteindelijk niet sluitende rekeningresultaten niet weg en daarmee stijgt het risico voor de gemeente in het alsnog bijdragen in mogelijke tekorten cq. lagere dividend-opbrengsten. In de paragraaf 'Verbonden partijen' zijn de specifieke risico's per verbonden partij opgenomen.

Overige categorieën

Er is een risico dat openstaande (niet reeds voorziene) vorderingen van debiteuren (incl. sociaal domein) niet worden ontvangen.

Kengetallen financiële positie

Interpretatie van de financiële positie is voor gemeenten lastig. Veel gemeenten willen zich daarom onderling vergelijken. Het BBV schrijft daarom voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen. De berekenwijze van de kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling.

Mede op basis van deze kengetallen dient de paragraaf een analyse te geven van de financiële positie van de gemeente. Doel van deze kengetallen is dat daarmee beter door de raad het oordeel over de structureel en reëel sluitende begroting wordt onderbouwd. We hebben de kaders van de financiële kengetallen met de raad besproken en bij de Kadernota 2025 zijn de volgende signaleringswaarden vastgesteld:

1. **Solvabiliteit:** minimaal 35%
2. **Nettoschuldquote:** maximaal 90%
3. **Weerstandsvermogen:** minimaal 2,0 uitstekend
4. **Structurele exploitatieruimte:** minimaal 0
5. **Grondexploitatie:** maximaal 20%
6. **Belastingcapaciteit:** geen signaleringswaarde
7. **Investeringsplafond:** € 6,8 miljoen

1. De solvabiliteitsratio

De solvabiliteit is een maatstaf om aan te geven in hoeverre een organisatie in staat is om aan haar verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen; hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Voor de bepaling van het eigen vermogen volgen we de BBV, waarbij voorzieningen niet worden gerekend tot het eigen vermogen. We hebben vastgesteld dat het kader vanaf minimaal 35% in de categorie minst risicovol valt.

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Solvabiliteitsratio	> 35%	20%-35%	< 20%

Uit onderstaande tabel blijkt dat de solvabiliteit, vanaf 2026, stijgt. Dit wordt veroorzaakt doordat het eigen vermogen toeneemt en tegelijkertijd het vreemde vermogen daalt.

Balans Hoogeveen		2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>(Bedragen x € 1 miljoen)</i>		Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
Activa							
Immateriële vaste activa		8,6	8,5	8,0	7,7	7,4	7,0
Materiële vaste activa		118,6	159,0	178,7	195,8	199,8	201,4
Fin vaste activa	D	13,2	12,3	15,9	15,8	16,1	15,8
<i>Verstrekingen aan deelnemingen</i>	D1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
<i>Leningen aan verbonden partijen</i>	D2	11,6	10,4	14,5	14,4	14,7	14,4
<i>Overige uitzettingen > 1 jaar</i>	D3	0,6	0,9	0,4	0,4	0,4	0,4
Voorraden		14,4	12,1	17,8	19,0	21,1	18,1
Uitzettingen <1 jaar	E	89,8	10,0	48,0	21,3	17,4	20,4
Liquide middelen	F	0,0	0,2	1,3	1,5	0,4	0,3
Overlopende activa	G	7,8	5,2	4,2	4,3	3,7	2,5
Totaal	K	252,4	207,3	273,9	265,4	265,9	265,6

Passiva							
Eigen Vermogen	J	75,5	60,9	77,2	76,5	75,9	75,2
<i>Algemene reserve</i>	J1	52,1	60,1	73,2	73,2	73,2	73,2
<i>Bestemmingsreserves</i>	J2	1,7	0,8	4,0	3,4	2,7	2,0
<i>Gerealiseerd resultaat</i>	J3	21,7	0	0	0	0	0
Voorzieningen		8,8	6,2	7,6	6,9	6,6	6,8
Vaste schulden > 1 jaar	A	108,3	100,0	93,5	84,3	89,9	98,9
Vlottende passiva	B	11,8	22,5	22,5	19,9	23,0	18,3
Overlopende passiva	C	48,0	17,7	73,0	77,7	70,5	66,4
Totaal	K	252,4	207,3	273,9	265,4	265,9	265,6

Solvabiliteit (=J/K)	29,9%	29,4%	28,2%	28,8%	28,5%	28,3%
-----------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

2a. Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie (totale baten exclusief mutaties reserves). We hanteren de definitie van de VNG, die zij gepubliceerd hebben in hun notitie "Houdbare gemeentefinanciën", in de definitie/formule rekenen ze de voorzieningen tot het eigen vermogen.

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	< 90%	90%-130%	> 130%

		2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>		Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
Vaste schulden	A	108.283	99.992	93.475	84.292	89.933	98.933
Netto vlottende schulden	B	11.796	22.500	22.500	19.900	23.000	18.225
Overlopende passiva	C	48.068	17.671	73.050	77.726	70.536	66.389
Financiële vaste activa	D3	607	506	845	381	354	846
Uitzettingen < 1 jaar	E	89.799	10.000	48.000	21.259	17.442	20.408
Liquide middelen	F	46	125	1.300	1.500	400	275

		2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>		Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
Overlopende activa	G	7.826	5.200	4.157	4.309	3.692	2.508
Baten excl. reservemutaties	H	242.653	228.555	235.888	221.546	221.079	226.039
Netto schuld		29%	54%	57%	70%	73%	71%
(A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%							

Toelichting netto schuld en percentage netto schuld als aandeel van de inkomsten.

De kolom langlopende schuld in bovenstaande tabel geeft geen compleet beeld van onze vermogenspositie. Ook andere zaken moeten worden meegenomen. Een goed kengetal om de hoogte van de schulden te beoordelen is de *netto schuld als aandeel van de inkomsten*. De hoogte van de inkomsten bepaalt namelijk in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente kan dragen. Hoe hoger het inkomen des te meer schuld een gemeente kan aangaan. Het kengetal uitgedrukt in procenten wordt de netto schuldquote genoemd. Voor de inkomsten in de noemer moet voor dit kengetal worden uitgegaan van de inkomsten voor de bestemming van de reserves, de inzet van reserves op de exploitatie zijn geen inkomsten.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het percentage oploopt tot maximaal 70%. In de begroting houden we rekening met een hogere schuld en langere inkomsten, ten opzichte van het laatst afgesloten boekjaar 2023.

2b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

(Opmerking: bij de verstrekte leningen worden de leningen aan het Stimuleringsfonds Nederlandse Gemeenten (SVN) buiten beschouwing gelaten).

		2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>		Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
Vaste schulden	A	108.283	99.992	93.475	84.292	89.933	98.933
Netto vlottende schuld	B	11.796	22.500	22.500	19.900	23.000	18.225
Overlopende passiva	C	48.068	17.671	73.050	77.726	70.536	66.389
Financiële activa	D2+D3	12.191	11.252	14.883	14.774	15.107	14.718
Uitzettingen < 1 jaar	E	89.799	10.000	48.000	21.259	17.442	20.408
Liquide middelen	F	46	125	1.300	1.500	400	275
Overlopende activa	G	7.826	5.200	4.157	4.309	3.692	2.508
Baten excl. reservemutaties	H	242.653	228.555	235.888	221.546	221.079	226.039
Netto schuld		24%	50%	51%	63%	66%	64%
(A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%							

3. Weerstandsvermogen

Het kengetal weerstandsvermogen is de verhouding tussen het totaalbedrag aan risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. Met behulp van dit kengetal kan worden bepaald of het weerstandsvermogen voldoet aan de gestelde norm. Het kengetal wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit.

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Ratio weerstandsvermogen	>2,0	1,0 > < 2,0	< 1,0

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door het totaalbedrag aan risico's. Bij de begroting en jaarrekening worden de risico's opnieuw bepaald. Bij de begroting 2025 is de benodigde weerstandscapaciteit vastgesteld op € 34,755 miljoen. Hiervoor wordt op basis van een risicomatrix de risicokans bepaald dat een risico zich voordoet.

Het wordt als volgt berekend:

$$\text{Weerstandsvermogen (risicoprofiel)} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Onderstaand is het verloop van het weerstandsvermogen weergegeven, waarbij rekening is gehouden met het resultaat van de jaarrekening 2023 (na bestemming) en de begrote mutaties op de Algemene reserve op basis van deze programmabegroting. De bestemmingsreserves worden niet tot de weerstandscapaciteit gerekend. We houden hier nog geen rekening met de nadelige resultaten vanaf 2026.

(Bedragen x € 1.000)	31/12	2023 Rekening	2024 Begroot	2025 Begroot	2026 Begroot	2027 Begroot	2028 Begroot
Beschikbare weerstandscapaciteit (J1)		52.716	60.875	73.184	73.184	73.184	73.184
Benodigde weerstandscapaciteit		19.410	34.755	34.755	34.755	34.755	34.755
Weerstandsvermogen		33.306	26.120	38.429	38.429	38.429	38.429
Ratio weerstandsvermogen		2,72	1,75	2,11	2,11	2,11	2,11

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoeging aan reserves te delen door de totale baten en uit te drukken in een percentage.

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%

(Bedragen x € 1.000)	Rek.2023	2024	2025	2026	2027	2028
Totaal structurele lasten (A)	214.924	219.471	233.444	227.566	225.404	232.994
Totaal structurele baten (B)	238.602	222.850	234.201	219.635	219.168	224.318
Saldo structurele baten en lasten (1)(B-A)	23.678	3.379	757	-8.087	-6.391	-8.832
Structurele toevoeging reserves (C)	0	0	0	0	0	0
Structurele onttrekking reserves (D)	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekking en toevoeging (2) (D-C)	0	0	0	0	0	0
Totale baten (excl. mut.reserve) (E)	242.653	222.644	235.888	221.546	221.079	226.039
Saldo (3) (1+2)	23.678	3.379	757	-8.087	-6.391	-8.832
Percentage t.o.v. totale baten (3/E)	9.76%	1,52%	0,32%	-3,65%	-2,89%	-3,91%

5. Kengetallen grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Het kengetal geeft in een percentage aan hoe groot het geïnvesteerde bedrag is ten opzichte van de totale baten.

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Grondexploitatie	<20%	20%-35%	>35%

(Bedragen x € 1.000)	Rek.2023	2024	2025	2026	2027	2028
Boekwaarde voorraad gronden	13.000	8.559	17.831	19.028	21.104	18.129
Totale baten (exclusief reserves)	242.000	228.555	235.888	221.546	221.079	226.039
Percentage	5,37%	3,74%	7,56%	8,59%	9,55%	8,02%

6. Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten (bestaande uit de afvalstoffen- en rioolheffing van een meerpersoonshuishouden en de OZB met een gemiddelde WOZ-waarde) te vergelijken met het landelijk gemiddelde en uit te drukken in een percentage. Dit gebeurt op realisatiebasis. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en de reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Overigens laat dit kengetal meer een verhouding zien t.o.v. de landelijk gemiddelde woonlasten dan dat het de echt vrij toelaatbare (wettelijke) belastingruimte toont. Voor de belastingcapaciteit hebben we geen waarderingscijfer vastgesteld. Een belastingcapaciteit van 93% betekent dat de woonlasten licht onder het landelijk gemiddelde liggen.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
				Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
OZB-lasten gemiddelde WOZ-waarde	367	457	477	497	538	560	584
Rioolheffing	150	154	159	164	172	177	183
Afvalstoffenheffing	287	287	288	289	293	294	295
Totaal woonlasten Hoogeveen	804	899	924	950	1.003	1.032	1.062
Gemiddelde woonlasten gemeenten (landelijk)	904	962	994	1.027	1.066	1.102	1.138
Percentage t.o.v. landelijk gemiddelde	89%	93%	93%	92%	94%	94%	93%

Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf laat zien of de bestaande kapitaalgoederen voldoende (kunnen) worden onderhouden om het voortbestaan te verzekeren en dus kapitaalvernietiging te voorkomen. Het begrip voldoende moet met kwaliteitseisen worden onderbouwd.

Paragraafhouder college

Basisgegevens te onderhouden kapitaalgoederen

Vanuit de verschillende beheerpakketten is de onderstaande tabel met ons te beheren areaal opgesteld. Door continue verbetering van de gegevens in beheersystemen kunnen er verschillen ontstaan ten opzichte van vorige jaren. Daarnaast kan een areaal door uit- of inbreidingen groeien of krimpen.

Onderwerp	Karakteristiek	Onderhoud
Openbare ruimte	Oppervlakte totaal	12.925 ha.
	Oppervlakte rijbaan	2.408.384 m ²
	Verharde fietspaden	400.726 m ²
	Oppervlakte parkeren	294.173 m ²
	Verharde voetpaden	757.228 m ²
	Natuurlijke beplanting	1.040.627 m ²
	Cultuurlijke beplanting	354.165 m ²
	Gras (inclusief bermen)	3.405.884 m ²
	Bomen	59.770 st.
	Sportterreinen	713.000 m ²
	Openbare verlichting (armaturen)	15.400 st.
	Speeltoestellen	1.181 st.
	Begraafplaatsen	10 st.
Gebouwen	Binnen- en buitensportaccommodaties	26 st.
Riolering	Lengte vrijverval riolering	450 km.
	Lengte Druk-/Persriool	201 km.
	Hoofd- en Minigemalen	875 st.
	Bergbezinkbassin	6 st.

Openbaar gebied

De openbare ruimte is de buitenruimte (groen en grijs) die voor iedereen toegankelijk is en in eigendom of beheer is van de gemeente Hoogeveen. Het vormt de woon-, leef-, werk- en recreatie-omgeving van bewoners en bezoekers van de gemeente. Een goed onderhouden en aantrekkelijke openbare ruimte vervult een belangrijke functie en laat mensen zich thuis voelen. Een dergelijke openbare ruimte draagt bij aan de algemene gezondheid, de sociale veiligheid en de economische positie van een gemeente. Door de vele verschillende functies en gebruikers moet de openbare ruimte aan een breed pakket van eisen voldoen.

Groen

Hoogeveen heeft ongeveer 489 hectare openbaar groen en bijna 60.000 bomen in onderhoud. In 2021 heeft de raad het onderhoudsniveau van deze arealen vastgesteld op het niveau 'basis' voor alle gebieden met uitzondering van het stadscentrum. Het stadscentrum heeft niveau 'hoog' vanuit het Beheerplan Openbare Ruimte (BOR).

Exploitatiebudgetten	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025
Onderhoud openbaar groen		2.302	2.348

Om de kwaliteit van het openbaar groen op peil te houden is vanaf 2022 structureel een vervangingsinvestering opgenomen.

Investerings	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025
Reconstructies openbaar groen		229	160

Speelvoorzieningen

In de gemeente zijn 81 speelplekken die verschillen in grootte en inrichting. Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor de veiligheid van de speeltoestellen, die getoetst wordt aan het Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen. Hiervoor voeren we jaarlijks inspecties uit, die we eens in de paar jaar extern wegzetten om bedrijfsblindheid te voorkomen. Hierbij worden de speelplaats, speeltoestellen en de speelzone geïnspecteerd. Naast een veiligheidsinspectie wordt er jaarlijks ook minimaal één functionele inspectie uitgevoerd, waarbij de functionaliteit en stabiliteit van het toestel wordt gecontroleerd, in het bijzonder op slijtage. Er wordt bijvoorbeeld aandacht besteed aan bodemvrijheid, oppervlakte afwerking, blootliggende funderingen, scherpe randen, ontbrekende onderdelen en overmatige slijtage van bewegende onderdelen.

Op basis van de veiligheidsinspectie kan blijken dat het repareren van een speeltoestel niet rendabel is. Het is dan vaak verstandiger het speeltoestel te vervangen door een nieuw speeltoestel. Een voorbeeld hiervan zijn de speeltoestellen in het Zuiderpark, die aan vernieuwing toe zijn. Omdat de mening van inwoners voor ons belangrijk is, hebben we inwoners hierbij betrokken middels een participatietraject. Om dit participatietraject succesvol af te ronden is het belangrijk dat er aan de verwachtingen van inwoners tegemoet gekomen kan worden. Hier komt eventueel nog een separaat raadsvoorstel over.

Speeltuinenverenigingen

De speeltuinenverenigingen ontvangen jaarlijks een bijdrage voor het beheren van de speeltoestellen. De speeltuinenverenigingen voeren daarvoor kleine onderhoudswerkzaamheden uit en moeten ten minste eenmaal per jaar een functionele inspectie uitvoeren. Daarbij controleren ze de functionaliteit en stabiliteit van een toestel, in het bijzonder op slijtage. Zo is aangetoond dat het noodzakelijke onderhoud daadwerkelijk is uitgevoerd door de speeltuinenvereniging.

Exploitatiebudgetten	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025
Openbare speelterreinen en speeltuinenverenigingen		190	155

Wegen

Hoogeveen heeft ruim 3,85 miljoen m² verharde wegen te onderhouden. Op basis van een landelijk toegepaste methodiek van de CROW (nationaal kennisplatform voor infrastructuur, verkeer & vervoer en openbare ruimte) wordt het gemeentelijke wegennet geïnspecteerd, beheerd en onderhouden.

Om de kwaliteit inzichtelijk te kunnen maken laten we iedere twee jaar het areaal verhardingen inspecteren. Deze verkregen inspectiegegevens worden getoetst aan CROW-richtlijnen. Om de technische staat vervolgens leesbaar te maken is deze vertaald in de BOR (Beheer Openbare Ruimte)-kwaliteitsniveaus (A+, A, B, C en D). Voor het onderhoud van de wegen is minimaal niveau C noodzakelijk om schadeclaims te voorkomen. Onder niveau C zijn grotere investeringen noodzakelijk om de kwaliteit van wegen op niveau te krijgen.

Het kwaliteitsniveau van de wegen is door de gemeenteraad vastgesteld op het basisniveau A en B. Dit betekent: een redelijk onderhouden omgeving, incidenteel kleine achterstand, enkele lichte schades, niet storend vuil of onvoldoende onderhouden. Wegen op basisniveau voldoen aan de wettelijke minimumeisen.

In het vaststellen van het jaarlijks onderhoudsprogramma streven we naar een goede balans tussen de vraag naar onderhoud aan gemeentelijke wegen (op basis van de inspecties), esthetische waarden en de beschikbare (financiële) middelen. Daarnaast worden signalen uit het “veld” en meldingen van gebruikers en van de plaatselijke belangen meegenomen in de afweging. Het onderhoud wordt zoveel mogelijk gecombineerd met andere werkzaamheden, zoals riolerings - en herinrichtingsprojecten, alsmede verkeerskundige en mobiliteit opgaven. In juni-juli 2024 zijn onze wegen opnieuw geïnspecteerd. De resultaten daarvan worden op dit moment verwerkt

Zoals bekend hebben we een aantal wegen op C en D niveau (achterstallig onderhoud). Voor het inlopen van de achterstand is het budget structureel verhoogd. Het wegwerken van de achterstand gaat geleidelijk.

Investeringen

Wegen die aan het einde van hun levensduur zijn en niet meer met kleine onderhoudsmaatregelen te onderhouden zijn noemen we investeringswegen. Om deze wegen weer op een voldoende kwaliteitsniveau te krijgen is een reconstructie of herinrichting nodig. Deze investeringen betalen we uit het asfaltinvesteringsprogramma. In Hoogeveen moeten meerdere wegen volledig vervangen worden. Het investeringsbudget wegen is onvoldoende om dit allemaal in één keer aan te pakken, daarom worden deze wegen fasegewijs opgepakt. Als schades aan deze wegen in de tussenliggende periode een gevaar opleveren voor de weggebruiker dan voeren we een noodreparatie uit vanuit het exploitatiebudget.

Voorgaande jaren is het investeringsbedrag extra verhoogd vanwege de extreme prijsstijging in de markt. Dit zetten we structureel voort.

Investeringen	2024	2025
	<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	
Asfaltprogramma - wegen	1.933	962
Asfaltprogramma - fietspaden	434	372
Diverse wegen en fietspaden	1.305	900

Met het exploitatiebudget worden de overige (reguliere) onderhoudsmaatregelen uitgevoerd. Op basis van de jaarlijkse visuele inspectie wordt de totale werkvoorraad van het reguliere onderhoud

voor dat jaar bepaald. Op basis van prioriteit en de integrale afstemming wordt bepaald welk onderhoud waar nodig is en dat wordt dan voor zover het budget reikt uitgevoerd.

Exploitatiebudgetten	2024	2025
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>		
Onderhoud	4.116	4.242

Kunstwerken (bruggen en viaducten)

Het onderhoudsniveau van de civiele kunstwerken is door de raad vastgesteld op het BOR-basisniveau. Dit houdt in dat de kunstwerken altijd veilig en functioneel moeten zijn, dat noodzakelijk onderhoud tijdig wordt gepleegd en dat schades die de levensduur fors beïnvloeden snel moeten worden verholpen. Voor het aanzien en de toonbaarheid van de kunstwerken is bij onderhoud op basisniveau weinig aandacht.

Het Beheerplan civiele kunstwerken 2022-2026 is in 2021 door het college vastgesteld. Dit plan beschrijft het onderhoud en de vervangingsinvesteringen die nodig zijn om de civiele kunstwerken de komende jaren op basisniveau in stand te houden en de kosten die daarmee gemoeid zijn. De benodigde onderhouds- en investeringsbudgetten (onvermijdelijk) zijn in deze meerjarenbegroting 2024 – 2027 opgenomen en geïndexeerd. Daarmee zijn we in staat de onderhoudsmaatregelen uit het beheerplan civiele kunstwerken uit te voeren.

Om de drie jaar wordt de kwaliteit getoetst (visuele inspectie, constructie berekeningen en detail inspecties) aan het BOR-basisniveau. Binnen de gemeente Hoogeveen hebben we 135 kunstwerken, waaronder bruggen, viaducten, vissteigers en 5.162 m¹ damwand/ kademuur te onderhouden met een gezamenlijke vervangingswaarde van € 39 miljoen.

Ook binnen het onderhoud aan kunstwerken is een scheiding tussen de budgetten van investering en exploitatie.

Exploitatiebudgetten	2024	2025
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>		
Diverse kosten (Beheer kunstwerken)	216	453

Investerings	2024	2025
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>		
Investerings civiele kunstwerken	3.394	194

Riolering- en waterprogramma

In 2022 is een nieuw Riolerings- en Waterprogramma 2023-2028 (hierna RWP) opgesteld, en op 22 december 2023 is deze vastgesteld door de raad. In het RWP maakt de gemeente duidelijk hoe zij haar zorgplicht en taken rondom afvalwater, hemelwater en grondwater invult.

Bij het opstellen van het RWP is intensief samengewerkt met waterschap Drents Overijsselse Delta en de vijf andere gemeenten uit de Fluvius werkregio.

In het RWP staat wanneer welke activiteiten worden uitgevoerd. Naast dagelijks beheer en onderhoud zijn dit (regionale-) onderzoeksactiviteiten en vernieuwing van objecten.

In het financiële hoofdstuk van het RWP staan de kosten voor het doelmatig beheer en behoud van de riolering en aanverwante objecten uitgewerkt. Dit geld wordt via de rioolheffing opgehaald bij burgers en bedrijven.

Grondwater

Vanuit onze zorgplicht beheren en onderhouden we drainagesystemen in het openbaar gebied. Ons grondwatermeetnet biedt continue inzicht in de grondwatersituatie.

Actualisatie systeemoverzichten stedelijk water (SSW's)

Periodiek rekenen we rioelstelsels (hydraulisch-) door om te beoordelen of deze nog voldoen aan de door ons geformuleerde ambities en uitgangspunten uit het RWP. Op basis hiervan kunnen knelpunten in het systeem functioneren worden geformuleerd, en geprogrammeerd en opgelost. Een ander belangrijk doel is het vastleggen en actualiseren van systeemkennis.

Onderzoek foutieve aansluitingen

Jaarlijks verrichten we onderzoek naar foutieve rioelaansluitingen. Daarbij gaat het om aansluitingen van hemelwater op een druk- of vuilwaterriolering of van vuilwater op hemelwaterriolering (met name bij verbeterd gescheiden stelsels (VGS))

Inspecties/onderhoud

In het kader van planmatig onderhoud wordt riolering geïnspecteerd om inzicht te krijgen in de technische staat van de riolering.

De camera inspecties worden uitgevoerd in riolering die minimaal 35 jaar oud is. Vervolgens is de inspectiefrequentie elke tien jaar. De schades die worden geconstateerd, worden in de opvolgende jaren op basis van urgentie en noodzaak gerepareerd of indien nodig wordt het riool vervangen.

Individuele Behandeling van Afvalwatersystemen (IBA's) zijn in eigendom van de gemeente. Het waterschap is verantwoordelijk voor het dagelijks onderhoud, en reinigt slibvangers, repareert schades en controleert steekproefsgewijs de kwaliteit van het uitstromende water. De gemeente is verantwoordelijk voor groot onderhoud en vervanging. De onderhoudsstaat van alle IBA's is in beeld gebracht, en planmatige vervanging en groot onderhoud zal in de komende jaren worden uitbesteed. Het onderhoud van rioolgemalen is ook onderwerp van aandacht.

Reiniging

Voor een goede afstroming in de vrijvalriolering wordt jaarlijks een deel gereinigd. De riolering (droogweerafvoer, gemengd en hemelwater) wordt circa een keer per 10 jaar gereinigd.

Kolken worden afhankelijk van de locatie een of twee keer per jaar gereinigd. Gemalen en mini-gemalen worden tenminste een keer per jaar gecontroleerd en gereinigd.

Exploitatiekosten

De jaarlijkse onderhoudskosten om bovengenoemde water- en rioleringstaken te kunnen uitvoeren, worden opgevangen vanuit de rioolheffing en de voorziening riolering.

Exploitatiebudgetten	2024	2025
	<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	
Onderhoudsbudget riolering	1.281	1.247
Baggerplan	232	232

Vastgoed

Vastgoedbeleid

Eind 2016 is de kadernota vastgoedbeleid vastgesteld. In 2017 zijn de vastgoedprocessen beschreven, is het verkoopprotocol tot stand gekomen en zijn de vastgoedssystemen verder ontwikkeld. Met genoemde instrumenten geven we sturing aan ons vastgoed en de ontwikkelingen die daarmee samenhangen.

De nota vastgoedbeleid moet geactualiseerd worden. In deze nota staan de beleidskaders voor het gemeentelijk vastgoed. Om de juiste beleidskeuzes te kunnen maken in het vastgoed is het nodig om inzicht te verkrijgen in de huidige vastgoedportefeuille en de actuele (onderhouds)toestand van het vastgoed. Daarnaast is het noodzakelijk om toe te werken naar een nieuw strategisch accommodatieplan (SAP). Met een SAP is er een actueel inzicht per vastgoedobject. En zijn de toekomstige maatregelen en keuzes voor instandhouding, renovatie, nieuwbouw en verduurzaming vast te leggen. Beide bestuurlijke opdrachten zullen leiden tot een duidelijker investeringsprogramma met een focus op kostenbeheersing in de exploitatie door o.a. verduurzamingsmaatregelen. Hiermee is een integrale borging van vastgoedsturing en visie vastgelegd binnen de organisatie en het bestuur. Ook mutaties – lees verkoop – van niet essentiële bezit van vastgoed voor maatschappelijk vastgoed zal op die basis plaatsvinden. In de afgelopen jaren zijn er al diverse kaders en huisvestingsplannen gerealiseerd. Zo is er een nieuw huisvestingsplan voor binnensport en kleedkamers buitensport opgesteld en is er een actueel huisvestingsplan voor onderwijs. Deze kaders en informatie leveren belangrijke input voor de vastgoedvisie en SAP. Het is in 2024 niet gelukt om deze twee bestuurlijke opdrachten te realiseren vanwege capaciteitsproblemen. Het uitgangspunt is dat deze twee bestuurlijke opdrachten voor de zomer van 2025 ter besluitvorming worden aangeboden.

Vastgoedportefeuille

De gemeente heeft 111 gebouwen in haar bezit voor uiteenlopende maatschappelijke doeleinden. Daarnaast heeft zij het economisch claimrecht op 31 schoolgebouwen. Dit houdt in dat wanneer een school haar bestemming verliest het eigendom van het gebouw terugvalt naar de gemeente. Verder zijn er nog een aantal (tijdelijke) units bij speeltuin-/ijsbaanverenigingen, begraafplaatsen en groenonderkomens.

Ontwikkelingen en uitgangspunten

De belangrijkste ontwikkelingen die van invloed zijn op het maatschappelijk vastgoed zijn:

- betaalbaarheid in het beheer en onderhoud ten gevolge van stijgende bouwkosten, energieprijzen en beschikbare capaciteit op de markt die niet beïnvloedbaar zijn;
- beperkte ruimte voor investeringen in renovaties en nieuwbouw;
- wijzigingen in de bevoegdheden van onderwijshuisvesting;
- verplichting tot verduurzaming en vermindering CO₂-uitstoot.

Om de onderhoudskosten en investeringskosten zo laag mogelijk te houden, moet onder andere een efficiëncyslag gemaakt worden. Daarom worden al enkele jaren de volgende beleidsuitgangspunten gehanteerd:

- van stenen naar inhoud
- clusteren en delen op natuurlijke momenten
- in relatie met de verduurzamingsopgave waardoor er mogelijk een minder hoge exploitatielast wordt bewerkstelligd

Dit houdt in dat bij (vervanging)investeringen steeds de afweging wordt gemaakt of de (vervanging)investeringen noodzakelijk zijn en er gelijktijdig een verduurzamingslag kan worden gemaakt of dat de voorziening in overleg met de gebruikers elders kan worden ondergebracht.

Onderhoud

Om de gebouwen goed te kunnen onderhouden, worden er eens in de vier jaar onderhoudsinspecties uitgevoerd. Aan de hand daarvan worden meerjarenonderhoudsplanningen (MJOP's) opgesteld. Op basis van de onderhoudsplanningen wordt het vastgoed onderhouden. Voor het onderhoudsniveau hanteren we, op basis van de NEN 2767 norm, conditiescore 3 wat staat voor redelijk onderhoud. De resultaten van de uitgevoerde inspectie en de MJOP 2023 -2026 wijzen uit dat de onderhoudskosten voor de komende jaren aanmerkelijk hoger zullen zijn. Deze financiële consequenties van de MJOP zijn opgenomen in de meerjarenbegroting. Daarnaast worden de

(subsidie)mogelijkheden voor verduurzaming nog onderzocht en welke positieve effecten dit kan hebben op de onderhouds- en exploitatiebegroting. Dit wordt meegenomen in het onderzoek van 2024-2025 in de bestuurlijke opdracht voor een vastgoedvisie en SAP.

Vervangingsopgave

Om de vervangingsopgave voor de toekomst goed te kunnen bepalen zal in het SAP op basis van de bouwkundige inspecties een renovatie- en/of vervangingsplan op strategisch niveau voor gebouwen gemaakt moeten worden. Hierbij moet nadrukkelijk gekeken worden wanneer regulier onderhoud niet meer bijdraagt aan het in standhouden van een pand en het financieel niet meer opweegt tegen een vervangingsinvestering. Ook het verwachte gebruik en de verduurzaming van de gebouwen op natuurlijke momenten zijn zaken die in dit plan worden meegenomen met mogelijkheden voor verduurzamingssubsidies.

Onderwijshuisvesting

Als gemeente zijn we wettelijk verantwoordelijk dat er voldoende en geschikte huisvesting voor onderwijs aanwezig is. Deze zorgplicht voor het voortgezet onderwijs is sinds 2006 overdragen aan de beide instellingen van het voortgezet onderwijs.

Voor het primair onderwijs voeren we als gemeente deze huisvestingsplicht zelf uit. Eind 2021 is door de gemeenteraad een nieuw meerjarig integraal huisvestingsplan voor onderwijs vastgesteld. In dit plan hebben gemeenten en schoolbesturen vastgesteld, welke uitgangspunten gehanteerd worden voor onderwijshuisvesting en wat de prioritering en maatregelen zijn voor het op orde houden van schoolgebouwen. In 2022 is de realisatie van dit nieuwe huisvestingsplan gestart met de upgradering van de Akker en de voorbereiding op de projecten speciaal onderwijs en de centrumscholen Titus Brandsmaschool en het Palet. In 2024 wordt een groot deel van de voorbereiding van deze plannen afgerond. Daarna start de uitvoering. Voor de centrumscholen zal er gestart worden met het inrichten van een locatie voor tijdelijke huisvesting, die gebruikt zal worden gedurende de renovatie van het Palet en vervolgens de Titus Brandsmaschool. De ontwikkeling van de nieuwbouw van het speciaal onderwijs van RENN4 is een onderdeel van de gebiedsontwikkeling Bentinckspark-Noord. Met alle schoolbesturen bespreken we jaarlijks de ontwikkeling en planning van het IHP en komen we gezamenlijk tot eventuele bijstellingen om tempo te houden in het vernieuwen van schoolgebouwen.

Nieuwbouw RSG Wolfsbos

Daarnaast heeft het college in 2024 het nieuwbouwplan voor RSG Wolfsbos vastgesteld. Na een positieve besluitvorming door de gemeenteraad over het afgeven van een garantstelling kan RSG Wolfsbos de nieuwbouw realiseren. De gemeente Hogeveen heeft de zorgplicht voor onderwijshuisvesting van het voortgezet onderwijs doorgedecentraliseerd naar de schoolbesturen. Hierdoor hebben de schoolbesturen zelf de financiële ruimte en vrijheid om huisvestingsplannen te realiseren. Binnen de overeengekomen kaders van de doordecentralisatie.

Het schoolbestuur verwacht in 2025 te starten en de nieuwbouw in 2026 in gebruik te nemen. De ontwikkeling van de nieuwbouw van RSG Wolfsbos heeft als effect dat er een grotere gebiedsontwikkeling op gang komt van de Groene Driehoek. Er ontstaan mogelijkheden voor woningbouw, de infrastructuur wordt aangepast en er moet geïnvesteerd worden in nieuwe sportvoorzieningen. Al deze ontwikkelingen zullen gefaseerd uitgevoerd worden in de periode 2025 tot na 2030.

Sport

Sporthallen/gymzalen

Bij sport zijn vier categorieën kapitaalgoederen te onderscheiden: zwembad, sporthallen, kleedaccommodaties (sportcomplexen al dan niet met opstallen) en gymlokalen.

Het streven is om als kwaliteitsniveau van alle nieuwe accommodaties het niveau ISA-sport en NOC-NSF te hanteren. De huidige accommodaties worden gebruikt naar mogelijkheid en behoefte. Zo voldoen de bestaande sporthallen en gymzalen aan de minimale eisen voor sportbeoefening voor het

basisonderwijs en veiligheid. In 2024 is het nieuwe integraal huisvestingsplan (IHP) binnensport-accommodaties vastgesteld. Hierin is vastgelegd wat de aanwezige capaciteit en behoefte is aan gymzalen en sporthallen, de kwaliteit van de voorzieningen en welke maatregelen noodzakelijk zijn om de accommodaties in de toekomst op orde te houden. Bij de bepaling van de behoefte en capaciteit is meegenomen dat vanaf het schooljaar 2023-2024 het wettelijk verplicht is dat scholen per week minimaal twee lessen aan bewegingsonderwijs geven. Het huisvestingsplan is vertaald in een meerjareninvesteringsplanning voor renovaties en nieuwbouw van diverse gymzalen en sporthallen. Deze investeringsplanning is meegenomen in de kadernota 2025-2028. De investeringen zijn voor de komende jaren nog niet begroot omdat er geen acute noodzaak is. Jaarlijks wordt bij de integrale afweging van de begroting besloten of er investeringen voor de binnensport daadwerkelijk gepland worden. Bij een aantal projecten zijn de uitvoeringsmomenten mede afhankelijk van keuzes die gemaakt worden in de plannen voor bijvoorbeeld onderwijshuisvesting en andere projecten. Voorbeelden hiervan zijn de nieuwbouw van RSG Wolfsbos en de totale ontwikkelingen rondom sport en woningbouw in Hollandscheveld. Ook worden sportvloeren regelmatig geïnspecteerd en hiervoor is een meerjarig renovatieplan vastgesteld.

Zwembad

In de begroting van 2022 is vastgesteld dat het zwembad de Dolfijn voor minimaal 5 jaar in stand wordt gehouden. In de meerjarenbegroting zijn hiervoor de vereiste onderhoudsbudgetten opgenomen om een veilig en verantwoord gebruik van de Dolfijn te kunnen garanderen. In 2023 hebben we de exploitatiecijfers van het huidige zwembad De Dolfijn geactualiseerd en vergeleken met de cijfers voor een nieuw te bouwen zwembad.

In de kadernota 2025-2028 is aangegeven om een nieuw zwembad te ontwikkelen in de periode 2028-2032. Daarbij is aangegeven dat we een routekaart gaan maken om de planvorming voor een nieuw zwembad verder uit te werken. Bij de behandeling van de kadernota 2025-2028 is door de gemeenteraad een amendement aangenomen. Op basis van het amendement is de periode voor de investering van het zwembad naar voren gehaald in de periode 2026-2030. Ook is de geschatte investering van € 27 miljoen op PM gezet. Tot slot is op basis van het amendement het opstellen van de routekaart vervroegd en moet deze voor 1 januari 2025 zijn opgesteld. Op basis van dit amendement wordt in 2024 nog de routekaart opgesteld en worden diverse deelvraagstukken al in gang gezet. Eén van deze deelvraagstukken betreft de locatie voor een toekomstig nieuw zwembad. Het streven is om al eerder duidelijkheid te geven over een voorkeurslocatie zodat andere deelvraagstukken ook concreter uitgewerkt kunnen worden. Om deze opdracht uit te voeren is er extra procesbegeleiding en externe expertise noodzakelijk.

Waar we wel rekening mee houden is dat tot het moment dat er een nieuw zwembad is gerealiseerd we het huidige zwembad De Dolfijn in stand houden. De basis is om een veilig en verantwoord gebruik te kunnen garanderen. Duidelijk is dat diverse onderdelen van het zwembad het einde van de levensduur bereiken en ook moeten er mogelijk aanpassingen aan de inrichting gedaan worden die wettelijk zijn vereist. Zolang er geen nieuw zwembad is gerealiseerd ontstaan hier mogelijk onvoorziene uitgaven voor groot onderhoud.

Buitensport

In 2018 is er een sporttechnische keuring verricht van bestaande kunstgrasvelden. Op basis van deze onderzoeken is besloten om in de gemeentelijke begroting investeringen op te nemen voor het renoveren van bestaande kunstgrasvelden in Hoogeveen. Voor 2024 stonden de renovaties van het kunstgrasveld voetbal (8) in het Bentinckspark gepland en het tweede hockeyveld. Vanwege de ontwikkelingen in het Bentinckspark, specifiek Bentinckspark-Noord, speelt de verplaatsing van de korfbalvereniging naar de locatie bij de hockeyvelden. Door deze ontwikkeling ontstaat er meer een gebiedsontwikkeling waarbij de nieuwe accommodatie en velden van de korfbal een rol spelen en de investeringen in het tweede kunstgrasveld hockey en de clubaccommodatie van de hockey. Om die reden is de investering in het tweede hockeyveld uitgesteld naar 2025.

In 2023 is ook het integraal huisvestingsplan voor de gemeentelijke buitensportaccommodaties vastgesteld. Dit betreft specifiek voor het vernieuwen van de kleedgebouwen, de kantines zijn in eigendom van de verenigingen. Zie hiervoor ook de paragraaf investeringen.

In 2023 is de sportaccommodatievisie Hollandscheveld gemaakt en vastgesteld. Vervolgens is er in 2024 een concreter inrichtingsplan gemaakt voor sportpark de Oosthoek met specifieke aandacht voor de kleedkamers van de korfbal en een eventuele toekomstige locatie van een nieuwe sporthal. In de komende jaren wordt er gekeken hoe diverse plannen gefaseerd gerealiseerd kunnen worden. Hierbij speelt niet alleen de beschikbaarheid van gemeentelijke middelen om te investeren, maar ook de noodzaak om te investeren een rol. Daarnaast spelen vraagstukken zoals de ontwikkeling van de samenwerking tussen sportverenigingen en de ontwikkeling van het woningbouwplan. Al deze onderdelen tezamen bepalen hoe en wanneer ontwikkelingen opgepakt en gerealiseerd gaan worden.

Buurtaccommodaties

Er zijn twee varianten van wijk-, buurt- en dorpshuizen. De variant die in bezit is van de gemeente Hoogeveen en de variant die in eigendom zijn van stichtingen of verenigingen.

Voor de panden in gemeentelijk eigendom, die in bruikleen zijn gegeven aan de betreffende organisaties, blijft de gemeente Hoogeveen verantwoordelijk voor het groot onderhoud en de installaties. Het onderhoud wordt begroot op basis van vierjaarlijkse onderhoudsinspecties en -rapportages van een extern bureau.

We zijn voornemens om voor alle wijk-, buurt- en dorpshuizen, zowel in gemeentelijk als particulier eigendom, een verduurzamingsplan op te stellen. Dit plan zal energiebesparende maatregelen in kaart brengen, met als doel het verlagen van de energielasten en het verbeteren van de duurzaamheid. We streven hierbij naar het niveau van Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG). Deze aanpak past binnen ons streven om alle huizen gelijkwaardig te behandelen en de exploitatie voor alle betrokken organisaties gezond te houden.

D'Olde Bieb

Het gebouw d'Olde Bieb aan de Wielewaal 5 te Hoogeveen is afgeschreven. De vaste lasten en klein onderhoud werden de afgelopen jaren voornamelijk betaald vanuit het budget voor de Smederijen voor de Wijk Wolfsbos. De totale kosten variëren per jaar, maar waren gemiddeld de afgelopen 4 jaar ca. € 4.000 per jaar.

Nu is de situatie anders. Het gebouw voldoet niet meer aan de eisen gesteld in deze tijd. Het is matig geïsoleerd en nog voorzien van enkel glas.

Doordat de energielasten drastisch omhoog zijn gegaan is het niet meer mogelijk om dit uit het Smederijenbudget te betalen. Voor de Olde Bieb zal dan een oplossing gezocht dienen te worden. De afgelopen 10 jaar is er geen (groot) onderhoud aan het gebouw gepleegd. Calamiteiten (zoals aanpassen verwarming) werden bij hoge noodzaak aangepakt. De definitieve keuze voor de toekomst van een buurthuisfunctie in Wolfsbos hangt af van meerdere fysieke ontwikkelingen zoals bij de Wielewaal en Groene Driehoek. Hierin kunnen we onderzoeken hoe een toekomstige buurthuisfunctie past. Totdat hier duidelijkheid over is houden we de huidige Olde Bieb aan als buurthuis. In deze begroting nemen we daarvoor de financiële consequenties op.

Aankoop Open Deur

De gemeente heeft de Open Deur aangekocht om de leefbaarheid van het dorp Elim te bestendigen. De gebruikers hebben een subsidie van de provincie (Vitaal platteland) ontvangen waarmee ze een eerste start van het project hebben gemaakt. De verbouwkosten en het achterstallig onderhoud, die dit met zich meebrengt zullen in een afzonderlijk voorstel nog afgewogen moeten worden. Hierbij speelt ook de verkoop van het huidige buurthuis het Vonder een rol. In deze afweging worden de incidentele en structurele kosten ook meegenomen.

Cultuurgebouwen

Toekomstige huisvesting cultuur

Met het culturele veld wordt er gefaseerd gewerkt aan de opgaven in de culturele huisvesting. We werken gefaseerd aan de huisvesting van de Stichting Cultuurhuis Hoogeveen, Het Podium en de locatie De Tamboer. Er is prioriteit gesteld bij het revitaliseren van de locatie Het Podium (fase 1). De planvorming van de locatie De Tamboer vraagt meer tijd en is daarom neergezet als fase 2. De bibliotheek heeft tot 2029 contractuele verplichtingen ten aanzien van hun huidige huisvesting. De bibliotheek werkt aan planvorming hoe om te gaan met de huisvesting voor de korte termijn tot 2029 en vervolgens wat de visie is op de huisvesting na 2029.

Stichting Cultuurhuis Hoogeveen-De Tamboer

Er is sprake van achterstallig onderhoud in locatie De Tamboer. In 2022 en 2023 zijn met name diverse theater-gebonden elementen aangepakt zoals de LED-verlichting, frequentieregelaars en de vervanging van installaties en apparatuur. Naar verwachting worden deze werkzaamheden in 2024-2025 afgerond. Naast deze investeringen worden de toekomstige onderhoudsplannen ook geactualiseerd om te bepalen welke reguliere onderhoudswerkzaamheden en kosten er op ons afkomen. De toekomstige aanpak voor locatie De Tamboer komt terug in fase 2. Locatie De Tamboer heeft hier eerder een conceptplan en bedrijfsplan voor opgesteld. Echter, door wijzigingen in het culturele veld in Hoogeveen (Scala), moeten de plannen geactualiseerd worden en moet bepaald worden hoe om te gaan met de huisvestingsopgave. Bij locatie De Tamboer spelen de ontwikkelingen zoals de Tamboerpassage en de aansluiting op de Hoofdstraat een belangrijke rol.

Stichting Cultuurhuis Hoogeveen-Het Podium

In 2022 heeft stichting Cultuurhuis Hoogeveen een concept businessplan uitgewerkt voor de toekomst van het theater De Tamboer en het poppodium 'Het Podium'. In de voorbereiding op de plannen is de keuze gemaakt om prioriteit te geven aan het Podium (fase 1). In 2023 zijn de verbouwplannen voor het poppodium nader uitgewerkt. Op basis van de vastgestelde plannen is bij de begrotingsbehandeling een investering van € 1,4 miljoen beschikbaar gesteld. In 2024 worden de plannen definitief uitgewerkt, wordt de aanbesteding en realisatie gestart. De verwachting is dat de totale verbouwing in 2025 wordt afgerond.

Bibliotheek

Vanwege de huidige contractuele verplichtingen moet de bibliotheek voor 1-1-2026 beslissen of ze op de huidige locatie blijven of dat ze verhuizen naar een andere en mogelijk nieuw te bouwen locatie. De noodzaak om een keuze in de huisvesting te maken wordt versterkt door het gegeven dat gemeenten en provincies vanaf 2025 voor voldoende en volwaardige bibliotheken moeten zorgen. Het kabinet wil deze zorgplicht in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) opnemen. Met de bibliotheek werk we het voorkeursscenario uit voor de toekomstige huisvesting. Een besluit over de toekomstige huisvesting voor 2026 is gelet op het huidige huurcontract en gemeentelijke zorgplicht noodzakelijk. In het onderzoek naar de toekomstige huisvesting worden de financiën ook in beeld gebracht. Waarbij de verwachting is dat de investering of alternatieve huisvesting binnen de bestaande middelen is te realiseren.

Overig vastgoed

Naast het maatschappelijk vastgoed heeft de gemeente ook nog ander vastgoed. Zoals de gemeentelijke kantoorgebouwen, de groenonderkomens, nog enkele gemeentelijke huurwoningen, de brandweerkazerne en strategisch en ontwikkelvastgoed. Strategisch en ontwikkelvastgoed is vastgoed dat is aangekocht om een bepaalde ontwikkeling tot stand te kunnen brengen of vastgoed dat haar bestemming verloren heeft en kan worden herontwikkeld of verkocht worden zoals bijvoorbeeld oude schoolpanden. Ten aanzien van dit vastgoed werken we in 2025 aan de volgende ontwikkelingen.

Dak Raadhuis

In 2024 is er een ernstige lekkage geconstateerd aan het dak van het Raadhuis. Dit betreft een acute situatie die zo spoedig mogelijk verholpen moet worden. Het dak wordt gerenoveerd. Echter, de luchtbehandelingsinstallatie vernieuwen kost qua werkvoorbereiding meer tijd en kon om die reden niet gecombineerd worden. Daardoor blijft het vernieuwen van de luchtbehandelingsinstallatie als opgave wel bestaan. In 2025 werken we de plannen hiervoor uit.

Het Blokland

Schoolbestuur Primenius heeft in 2023 besloten om de school Het Blokland in Noordscheschut te sluiten met ingang van het schooljaar 2023-2024. Het schoolgebouw is weer overgedragen aan de gemeente. Voor het Blokland is besloten om de locatie te verkopen. Alvorens de locatie wordt verkocht moet er eerst een besluit genomen worden over de verkoopvoorwaarden en de mogelijkheden voor herbestemming. In 2024 wordt deze nadere uitwerking verder voorbereid en in 2025 willen we de formele besluiten over de verkoop nemen.

In het pand is tijdelijke leegbestandsbeheer gehuisvest.

Exploitatiebudgetten	2024	2025
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>		
<i>Preventief onderhoud</i>		
Binnensportaccommodaties	898	1.152
Buitensportaccommodaties	88	33
Buurtaccommodaties	891	946
Cultuuraccommodaties	679	394
Overige accommodaties	1.441	1.263
Totaal	3.997	3.788

Financiering

De paragraaf Financiering wil de organisatie en het beheer van de geldmiddelen en alle risico's die de gemeente daarbij loopt, in beeld brengen. Kern van de zaak is het beheersen van de risico's.

Paragraafhouder Derk Reneman

Inleiding

De financieringsfunctie van de gemeente omvat alle activiteiten die voorzien in de vermogensbehoefte van de gemeente. Het gaat daarbij om het aantrekken van leningen en het uitzetten van tijdelijk overtollig geld. Verder gaat het om de beheersing van de financiële risico's die gepaard gaan met de geldstromen, de financiële posities en de vermogenswaarden. Het financieringsbeleid is nodig om de rente die de gemeente moet betalen op de aangetrokken leningen te beheersen en de daarmee samenhangende risico's te beperken. Binnen de wettelijke kaders ligt de invulling van het beleid bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak bij de gemeenteraad.

De financieringsparagraaf beschrijft:

- Hoe de uitvoering van de financieringsfunctie uitsluitend de publieke taak dient.
- Hoe aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm wordt voldaan.
- Hoe het beheer prudent en risicomijdend is.

De risicobeheersing richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. De Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) bepaalt de vereisten ten aanzien van de kredietwaardigheid van financiële instellingen.

Wettelijk kader

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de wettelijke kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). In de wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt tot uitdrukking in een verplicht treasurystatuut en een financieringsparagraaf in begroting en jaarrekening.

Een ander belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is dat deze wet aan de lagere overheden de verplichting oplegt financiële risico's op treasurygebied te beheersen. In het treasurystatuut zijn binnen de mogelijkheden van de wet Fido en de Ruddo de kaders vastgelegd voor de uitvoering van de treasuryfunctie bij de gemeenten. Het treasurystatuut is voor het laatst herzien in 2021, naar aanleiding van de invoering van het schatkistbankieren en de wet Houdbaarheid overheidsfinanciën (Wet Hof).

Vermogenspositie

Langlopende leningen

In onderstaande tabel staat het verwachte verloop van de langlopende vaste geldleningen.

Jaar	(Bedragen x € 1.000)	Stand per 1-1	Opgenomen	Aflossing	Stand per 31-12
2025		99.992		6.517	93.475
2026		93.475	7.000	16.183	82.292
2027		82.292	12.000	6.358	89.333
2028		89.333	9.000	6.658	92.275

Herfinanciering en aanvullende financiering

Voor de jaren 2025-2028 verwachten we voor € 28 miljoen aan langlopende leningen af te gaan sluiten. Enerzijds voor herfinanciering van de lening die in 2026 in één keer wordt afgelost, anderzijds voor het investeringsprogramma van de begrotingsperiode 2025-2028.

Financieringsbeleid

Om te voorzien in de financieringsbehoefte staan de gemeente interne en externe financieringsmiddelen ter beschikking. De interne financieringsmiddelen bestaan uit de reserves, oftewel eigen vermogen en de voorzieningen. De externe financieringsmiddelen bestaan uit de opgenomen langlopende geldleningen en kortlopende middelen (o.a. rekening-courant geld en kasgeldleningen), oftewel het vreemd vermogen. Op het moment dat de uitgaven worden gedekt door inzet van reserves vindt een substitutie plaats van eigen vermogen naar vreemd vermogen.

We werken vanuit totaalfinanciering. Kenmerk is dat er geen één-op-één relatie wordt gelegd tussen een investering en financiering, maar dat wordt gekeken naar het totaal. Het systeem van totaalfinanciering maakt optimale benutting van externe financieringsbronnen mogelijk. We proberen leningen tegen zo laag mogelijke kosten aan te trekken en tegelijkertijd de renterisico's te beheersen.

Liquiditeitenbeheer

Liquiditeitenbeheer is het beheren, reguleren en besturen van inkomende en uitgaande geldstromen en de effecten daarvan op de rekening-courantsaldi. De BNG moet voor de kredietlimieten aan decentrale overheden liquiditeiten aanhouden, daarom wordt vanaf 1-1-2019 over het ongebruikte deel van de kredietlimiet een bereidstellingsprovisie in rekening gebracht. Om de bereidstellingsprovisie te beperken, hebben we met BNG-overleg gehad om de overeenkomst financiële dienstverlening te wijzigen. Het totale kredietarrangement is € 20 miljoen, hiervan is € 2 miljoen voor de kredietlimiet en € 18 miljoen voor intradaglimiet. Indien nodig of als de inzichten en/of rentepercentages wijzigen, dan kunnen we de bedragen binnen het kredietarrangement aanpassen. Als gevolg van de stijgende marktrente, gaan we in 2023 onderzoeken of het huidige kredietarrangement voldoet aan de wensen en behoeften van de gemeente Hoogeveen.

Door het opstellen van een meerjarenliquiditeitenprognose, die gebaseerd is op de meerjarenbegroting (inclusief de meerjareninvesteringsplanning), proberen we liquiditeitsrisico's zoveel mogelijk te beperken. We maken voor het eerste jaar een liquiditeitsbegroting, daarin staan de schattingen van de uitgaven en inkomsten die verband houden met de exploitatie, grondexploitatie en investeringen. Lopende het begrotingsjaar wordt deze liquiditeitsbegroting geactualiseerd, omdat de schatting in de loop van het jaar nogal eens verandert door wijziging in de realisatie van de uitgaven en inkomsten. Een en ander is mede afhankelijk van een goede informatievoorziening vanuit de gehele samenwerkingsorganisatie.

Ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt

In het 2e kwartaal van 2024 ligt de inflatie in de eurozone nog steeds boven de Europese doelstelling van 2%. Volgens de laatste cijfers van juli bedraagt de inflatie nu 2,6%. Zoals bekend, is de rente in 2023 sterk verhoogd om de inflatie te verlagen. Dit heeft tot zekere hoogte gewerkt. Echter de renteverhogingen hebben een negatieve invloed op de economische groei in de eurozone. Immers hogere rentetarieven remmen investeringen en bestedingen af. Dit is terug te zien in de cijfers van de economische groei. In het 2e kwartaal van 2024 groeide het bruto binnenlands product van de eurozone met 0,3% ten opzichte van het vorige kwartaal. Om een recessie te voorkomen, is de ECB voornemens om de rente verder te gaan verlagen. In juni 2024 is een eerste verlaging van 0,25% doorgevoerd. De verwachting is dat in 2024 de rente nogmaals 2 keer wordt verlaagd met 0,25%: in september en in december. Voor 2025 worden nog vier renteverlagingen van 0,25% verwacht, waardoor de rente van de ECB uiteindelijk met 1,5% wordt verlaagd. Wanneer al deze renteverlagingen worden doorgevoerd zal het depositotarief van de ECB 2,5% bedragen in plaats van 4%. Het effect van deze renteverlagingen betekent voor gemeente Hoogeveen dat het enerzijds goed-

koper wordt om geld te lenen, en anderzijds zal leiden tot lagere rentebaten. Gezien het beeld van de afgelopen jaren zal een lagere rente voordelig zijn voor gemeente Hoogeveen. De gemeente kan vreemd vermogen aantrekken tegen een lager rentepercentage dan nu het geval is.

Op basis van de huidige inzichten, zoals gepresenteerd in deze meerjarenbegroting verwachten we dat we in 2026, 2027 en 2028 nieuwe langlopende geldleningen gaan afsluiten. Met betrekking tot de geld- en kapitaalmarkt volgen wij, naast eigen visie en waarneming ook adviezen van de sector banken en beleggingsinstellingen.

Risicobeheersing

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn de renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en koersrisico's. Aangezien de gemeente geen leveranciers en afnemers kent van buiten de eurolanden zijn koersrisico's niet aanwezig. Blijven over de rente-, krediet- en liquiditeitsrisico's.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bedraagt de maximale omvang van de kortgeldpositie in enig jaar. Voor 2025 is het begrotingstotaal(lasten) € 235 miljoen, dus de toegestane kasgeldlimiet is € 20 miljoen.

Het uitgangspunt is dat een eventueel financieringstekort, zolang we maar binnen de kasgeldlimiet blijven, zoveel mogelijk met kort geld gefinancierd (lagere rente) wordt, totdat lang geld goedkoper wordt.

Berekening kasgeldlimiet (Bedragen in miljoen euro's)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1 Toegestane kasgeldlimiet				
- In procenten van de grondslag	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
- In bedrag (x € 1 miljoen)	20	20	20	20
2 Omvang vlottende schuld	0	0	0	0
3 Vlottende middelen	51	39	40	29
Toets kasgeldlimiet				
4 Totaal netto vlottende schuld (2-3)				
5 Totaal netto vlottende middelen (3-2)	51	39	40	26
Toegestane kasgeldlimiet (1)	20	20	20	20
Ruimte	71	59	60	46

Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld

De Wet Fido definieert vaste schuld als opgenomen geldleningen met een rentetypische looptijd groter dan of gelijk aan een jaar. Van renterisico is sprake als er onzekerheid bestaat rond toekomstige renteniveaus.

Deze situatie doet zich op de volgende momenten voor:

- Bij variabel rentende leningen.
- Indien een toekomstige financieringsbehoefte nog niet afgedekt is.
- Bij naderende renteaanpassingen van leningen.

Het doel van de renterisiconorm is om op de lange termijn niet afhankelijk te zijn van het renteniveau in een bepaald jaar. Met de norm bevordert de Wet Fido een solide financieringswijze bij openbare lichamen en levert een bijdrage aan de uitstekende kredietwaardigheid van openbare lichamen op de kapitaalmarkt.

Jaarlijks mogen de renterisico's niet hoger zijn dan 20% van het lastentotaal van de begroting bij aanvang van het boekjaar. In bedragen betekent dit een renterisiconorm van gemiddeld € 47 miljoen. In onderstaande tabel wordt de norm afgezet tegen de feitelijke situatie.

In bedragen is te zien dat de ruimte onder de renterisiconorm voor de jaren 2025 t/m 2028 gemiddeld zo'n € 38 miljoen bedraagt. In 2026 moeten we een lening volledig aflossen, daardoor bedraagt hier de ruimte onder de renterisiconorm eenmalig € 31 miljoen. Ondanks die eenmalige aflossing van een lening in 2026 blijven we ruimschoots voldoen aan de risiconorm.

Berekening renterisiconorm					
<i>(Bedragen in miljoen euro's)</i>		2025	2026	2027	2028
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Betaalde aflossingen	7	16	6	7
3	Renterisico (1+2)	7	16	6	7
Berekening renterisiconorm					
4a	Begrotingstotaal	235	234	236	239
4b	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
4	Renterisiconorm	47	47	47	48
5a	Ruimte onder renterisiconorm (4-3)	40	31	41	41
5b	Overschrijding renterisiconorm (3-4)				

Kredietrisico's

Kredietrisicobeheer kunnen we omschrijven als het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van onze vorderingen als gevolg van insolventie of deficit van tegenpartijen.

Uitzettingen kunnen op grond van de Wet Fido en het Treasurystatuut slechts plaatsvinden voor de uitvoering van een publieke taak.

Kredietrisico op verstrekte gelden

Risicogroep	Begrote boekwaarde	Begrote boekwaarde
<i>(Bedragen in miljoen euro's)</i>	01-01-2025	31-12-2025
Aandelen en deelnemingen (o.a. nutsbedrijven)	1,0	1,0
Leningen aan woningbouwcorporaties	0,3	0,3
Hypothecaire geldleningen ambtenaren	0,4	0,4
Geldlening SWO De Wolden Hoogeveen	7,9	7,7
Geldlening via SVn aan particulieren/corporaties	6,5	6,3
Overige geldleningen	0,2	0,2
Totaal	16,3	15,9

De verwachting is dat we per 31 december 2025 € 15,9 miljoen hebben uitgeleend. Het kredietrisico bij de leningen aan woningbouwcorporaties is gering, doordat ze zijn aangesloten bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (Wsw), welke garant staat voor deze leningen. Ook voor de leningen van SVn aan particulieren/corporaties wordt niet zoveel risico gelopen, omdat een verliesdeclaratie bij de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) kan worden ingediend. Voor leningen na 2013 moet de geldgever 10% voor eigen rekening nemen. Het bestuur van SVn heeft besloten dat SVn deze 10% voor 2014, 2015 en 2016 draagt, in plaats van deze door te belasten aan de deelnemers en samenwerkingspartners, vanaf 1 januari 2017 komen deze kosten voor rekening van de deelnemers.

Interne rente

In deze programmabegroting gaan we uit van een interne rente van 0,3%. De rentelasten worden toegerekend aan de diverse programma's op basis van de boekwaarde van de investeringen. Het verschil tussen de betaalde en ontvangen rente en de interne doorberekende rente wordt in de algemene dekkingsmiddelen verantwoord.

Hieronder de huidige rentetoerekening van 2025:

Renteschema:	
a. Rentelasten lang lopende geldleningen	1.899.479
b. Rentebaten	<u>-1.374.440</u>
Saldo rentelasten en -baten	525.039
c. Rente doorberekend aan facilitaire grondexploitatie	<u>0</u>
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	525.039
d. Rente over voorzieningen contante waarde	<u>-</u>
Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	525.039
e. Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag 0,3%)	<u>499.751</u>
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury	<u>-25.288</u>

Schatkistbankieren

Alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) zijn verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Wel mogen decentrale overheden overtollige middelen aan elkaar uitlenen, zolang er geen sprake is van een toezichtrelatie, om zodoende een beter rendement te halen dan bij de schatkist. De schatkist biedt geen leen- of roodstand faciliteiten aan. De deelname van decentrale overheden aan het schatkistbankieren, draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector, waardoor de externe financieringsbehoefte van het Rijk minder wordt. Dit vertaalt zich in een lagere staatsschuld.

De hoogte van het drempelbedrag hangt af van de omvang van de begroting; maatgevend voor de omvang van de begroting is het begrotingstotaal zoals dat ook gebruikt wordt voor bijvoorbeeld het berekenen van de kasgeldlimiet. De drempel is gelijk aan 2,0% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen (deze wijziging van regeling treedt in werking met ingang van 1 juli 2021), waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt. Indien het begrotingstotaal hoger is dan € 500 miljoen is de drempel gelijk aan € 10 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat. De drempel is nooit lager dan € 1 miljoen.

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof)

In de wet Houdbare overheidsfinanciën (Hof) wordt de Nederlandse uitwerking van Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën geregeld. Op basis van de wet Hof en de geldende begrotingsregels leveren het Rijk en de medeoverheden een gelijkwaardige inspanning bij het terugdringen van het begrotingstekort. Over de bijdrage van de medeoverheden aan de Europese doelstellingen wordt aan het begin van elke kabinetsperiode bestuurlijk overleg gevoerd. Het Rijk en de VNG hebben ingestemd met het onderhandelaarsakkoord.

EMU-saldo

Zie bijlage C.

Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering omschrijft hoe de taken rechtmatig, doelmatig en doeltreffend worden uitgevoerd. Onder de bedrijfsvoering vallen de personele capaciteit en de bedrijfsmiddelen.

Paragraafhouder Derk Reneman

Wat speelt er in Hoogeveen

Bedrijfsvoering

Eén van de verplichte paragrafen van de begroting is de paragraaf Bedrijfsvoering. Dit staat in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De toelichting op BBV stelt dat het de functie van de paragraaf Bedrijfsvoering is de gemeenteraad inzicht in te geven in de bedrijfsvoering. De bedrijfsvoering, met uitzondering van de huisvesting, is ondergebracht in de Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen (SWO). De SWO heeft een eigen programmabegroting met één programma, het programma Bedrijfsvoering.

De begroting 2024 inclusief meerjarenraming 2025 - 2027 is door het bestuur van de SWO vastgesteld nadat deze in de raden is behandeld. Vervolgens is deze begroting voor 1 augustus naar Gedeputeerde Staten verzonden. Hiermee hebben we voldaan aan de wettelijk voorgeschreven termijnen van aanbidding en behandeling.

Met betrekking tot de bedrijfsvoering wordt verder verwezen naar de Begroting 2025 van de SWO.

Voor de dienstverlening van de SWO betaalt de gemeente Hoogeveen een jaarlijkse bijdrage (zie paragraaf Verbonden partijen). Daarnaast voert de SWO op incidentele basis opdrachten uit, die apart worden afgerekend. De mutaties ten opzichte van Programmabegroting 2024-2027 zijn opgenomen in het onderdeel Overzicht overhead.

Beleidsindicatoren

De indicatoren die betrekking hebben op de bedrijfsvoering zijn opgenomen in de begroting 2024 van de SWO. De indicatoren voor formatie en bezetting geven een vertekend beeld. Enkel de medewerkers van de griffie en de gemeentesecretaris zijn in dienst bij gemeente Hoogeveen, de overige ambtelijke medewerkers zijn in dienst van de SWO. De kosten voor de medewerkers van de SWO zijn verwerkt in de bijdrage van de gemeente aan deze gemeenschappelijke regeling.

Notitie overhead

In december 2023 is er een nieuwe notitie overhead verschenen. Deze notitie is een actualisatie van de notitie overhead uit 2016. Deze geactualiseerde notitie is van toepassing vanaf de begroting 2025. Een uitzondering wordt gemaakt voor de gemeenschappelijke regelingen: zij moeten vanaf de begroting 2026 uitgaan van deze notitie, maar mogen deze ook eerder, vanaf de begroting 2025, toepassen. In de notitie zijn een aantal (nieuwe) stellige uitspraken en aanbevelingen opgenomen.

Verbonden partijen

Paragraafhouder college

Inleiding

Deze paragraaf verschaft inzicht in de beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente bij verbonden partijen. De verbonden partijen (VP) zijn een instrument voor het realiseren van gemeentelijke doelen. De gemeente bepaalt de aard en omvang van de bijdrage en niet de VP. Dat betekent dat de gemeente aandacht besteedt aan de taak van de VP. De verantwoording moet zodanig zijn dat duidelijk wordt welke bijdrage de VP levert en tegen welke kosten. Van belang is dat de besturingsrelaties van de VP goed zijn ontworpen en daadwerkelijk worden ingevuld.

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Er is een *bestuurlijk belang* als een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de verbonden partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Van *financieel belang* is sprake wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van een faillissement van de organisatie, of wanneer financiële problemen bij de organisatie kunnen worden verhaald bij de gemeente.

De indeling van de verbonden partijen is als volgt:

Samenwerking

Wij werken samen met andere partijen wanneer wij het aannemelijk achten dat onze taken ten behoeve van onze inwoners beter gediend zijn met samenwerking dan wanneer wij die taken geheel in eigen beheer zouden uitvoeren. Naar onze overtuiging zijn de beste resultaten uit samenwerking te halen als de betrokken partijen zich vanzelfsprekend met elkaar verbonden voelen, bijvoorbeeld vanwege gemeenschappelijke waarden of belangen. Kwaliteit- en resultaatverbetering staan hierbij voorop.

Naast de bovenstaande vormen van samenwerking maken wij ook gebruik van convenanten en dienstverleningsovereenkomsten met de provincie, andere (buur)gemeenten en private partijen.

Gemeenschappelijke regelingen
Gemeenschappelijke Regeling GKB Drenthe
Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)
Publiek Vervoer Groningen Drenthe
Recreatieschap Drenthe
RUD Drenthe
Samenwerkingsorganisatie De Wolden-Hoogeveen (SWO)
Veiligheidsregio Drenthe
Werkvoorzieningsschap Stark
Overige verbonden partijen
Coöperatie ParkeerService U.A.
Vennootschappen
Area Reiniging
Bank Nederlandse Gemeenten
Rendo
Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)		
Vestigingsplaats	Assen	
Partners	12 Drentse gemeenten	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	Uitvoering wettelijke taken van de gemeente op het gebied van de publieke gezondheidszorg. Doel: een bijdrage leveren aan de publieke gezondheidszorg met afstemming op de curatieve gezondheidszorg en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen.	
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap AB met stemrecht. Gekwalificeerde meerderheid is nodig voor een besluit. Het DB bestaat uit drie leden, door en uit het AB aangewezen. De gemeenteraad kan een zienswijze op de begroting geven.	
Website	https://ggddrenthe.nl/	
Bron	Jaarstukken GGD - 2023	
Bedragen in €	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	3.855.000 (2023)	4.084.000 (2023)
Vreemd vermogen	7.177.000 (2023)	7.931.000 (2023)
Resultaat boekjaar	1.951.000 (2023) na bestemming reserveringen	
Financiële bijdrage gemeente	2.568.260 (2023)	
Risico's, kansen en ontwikkelingen	In de praktijk blijkt dat alle risico's zijn gewogen naar de kans dat ze zich kunnen voordoen en de financiële impact die ze voor GGD Drenthe kunnen hebben. Op geld gewaardeerd betekent dit een bedrag van € 2.867.500. Bij het inventariseren van de risico's hebben wij het voorzichtigheidsprincipe in acht genomen. Dit betekent dat wij rekening houden met alle mogelijke risico's op balansdatum. Overigens onderkennen wij dat nooit alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen.	

Veiligheidsregio Drenthe		
Vestigingsplaats	Assen	
Partners	12 Drentse gemeenten	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	Vergroten veiligheid inwoners van Drenthe en met de partners zorgen voor een goede voorbereiding op rampen en crises.	
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap DB en AB met stemrecht. Gekwalificeerde meerderheid van stemmen is nodig voor besluit. Uitsluitend burgemeesters kunnen lid zijn van het bestuur. De gemeenteraad kan een zienswijze op de begroting geven.	
Website	https://www.vrd.nl/	
Bron	Jaarstukken 2023	
Bedragen in €	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	€ 2.426.695	€ 2.453.174 (conceptcijfers)
Vreemd vermogen	€ 26.716.265	€ 26.326.032 (conceptcijfers)
Resultaat boekjaar	€ 728.951 (conceptcijfer)	
Financiële bijdrage gemeente	Ontvangen dividend: nvt / Bijdrage gemeente 2025 € 3.229.376	

Risico's, kansen en ontwikkelingen	In de AB vergadering van 3 april 2024 is benoemd dat de provincie vraagt om in de begroting 2025 aandacht voor het feit dat voor een deel van de risico's weerstandscapaciteit beschikbaar is. Deelnemende gemeenten moeten dit risico ook vermelden in hun paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheer.
------------------------------------	---

Werkvoorzieningsschap Stark		
Vestigingsplaats	Hoogeveen	
Partners	Hoogeveen, Midden-Drenthe en De Wolden	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	Uitvoering geven aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en beschut werk (Participatiewet) waarin we streven naar een integraal arbeidsmarktbeleid en het bevorderen van de onderlinge samenhang door het aanbieden van maatwerkgerichte re-integratietrajecten.	
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap met stemrecht. Unanimitieit is nodig voor een besluit. Het bestuur bestaat uit 6 leden. Hoogeveen vervult voorzitterschap. De gemeenteraad kan een zienswijze op begroting geven.	
Website	https://www.wijzijstark.nl/	
Bron	Jaarrekening 2023, bijdrage 2025	
Bedragen in €	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	€ 2.521.000	€ 2.467.000
Vreemd vermogen	€ 4.503.000	€ 18.841.000
Resultaat boekjaar	- € 54.000	
Financiële bijdrage gemeente	Begrote bijdrage € 1.304.000	
Risico's, kansen en ontwikkelingen	In 2024 is door de drie deelnemende gemeenten een aanzet gegeven tot een nieuwe toekomstvisie op - en kansen voor - de dienstverlening van de GR Stark. Deze visie zal de basis vormen voor een nog uit te werken bedrijfsplan, dat in een gezamenlijk proces door gemeenten en Stark gerealiseerd moet worden. Er hebben zich in 2024 veel personele ontwikkelingen bij de ambtelijke staf van GR Stark voorgedaan waardoor het capaciteitsvraagstuk (tijd en kennis) als potentieel risico wordt gezien. Vermeldingswaardig is het aanstaand afscheid van huidige directeur in november van dit jaar. De nieuwbouw van het bedrijfspand aan de Europaweg in Hoogeveen is in 2024 gerealiseerd. De verhuizing en formele opening vinden ook dit jaar plaats. Een samenloop die tot onrust in de organisatie en vertraging van de realisatie van het bedrijfsplan kan leiden en daarom op de voet door het bestuur wordt gevolgd. Het kabinet maakte in de Voorjaarsnota 2024 extra geld vrij waarmee gemeenten sociaal ontwikkelbedrijven beter kunnen organiseren. Het gaat om een bedrag van bijna € 600 miljoen voor de periode 2025-2034. Dit biedt mogelijk kansen om bovenstaande uitdagingen het hoofd te bieden.	

Recreatieschap Drenthe		
Vestigingsplaats	Dwingeloo	
Partners	12 Drentse gemeenten en 1 Friese gemeente	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	Recreatieschap Drenthe is een samenwerkingsverband van de 12 Drentse gemeenten en 1 Friese gemeente op het gebied van Recreatie en Toerisme in de provincie Drenthe.	
Bestuurlijk belang	AB bestaat uit 13 wethouders en een directeur bestuurder. In 2022 is het voorzitterschap overgegaan van de gemeente Emmen naar de gemeente AA en Hunze. Het DB bestaat uit vier leden. De gemeenteraad kan een zienswijze op de begroting en jaarrekening	
Website	https://recreatieschapidrenthe.nl/	
Bron	bron EV en VV: jaarrekening 2023 Recreatieschap; bron bijdrage gemeente: Begroting 2025 Recreatieschap	
Bedragen in €	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	€ 1.169.872	€ 1.607.032
Vreemd vermogen	€ 1.293.278	€ 879.033
Resultaat boekjaar	€ 142.254	
Financiële bijdrage gemeente	€ 97.255	
Risico's, kansen en ontwikkelingen	Geen risico's van grote materiële betekenis.	

Gemeenschappelijke Regeling GKB Drenthe		
Vestigingsplaats	Assen	
Partners	Assen, Hoogeveen en Meppel	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	Op maatschappelijke en zakelijk verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan onder andere geldkrediet, schuldhulpverlening, budgetbeheer, bewindvoering, wettelijke schuldsanering van natuurlijke personen.	
Bestuurlijk belang	Het AB en het DB bestaan uit één wethouder van elke partner. Assen vervult het voorzitterschap. De gemeenteraad kan een zienswijze op de begroting geven.	
Website	https://www.degkb.nl/	
Bron	Jaarstukken GKB 2023	
Bedragen in €	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	-/- € 834.028	-/- € 1.920.599
Vreemd vermogen	€ 7.972.981	€ 8.688.295
Resultaat boekjaar	-/- € 1.964.679	
Financiële bijdrage gemeente	De bijdrage van Hoogeveen aan GKB voor schuldhulpverlening is voor 2025 begroot op € 660.914. Het Algemeen Bestuur van de GR GKB heeft op 4 juni 2024 het besluit genomen om definitief te verzelfstandigen en over te gaan in een nog op te richten stichting. Het college heeft op 9 juli het voornemen uitgesproken om deel te nemen aan deze nog op te richten stichting.	

Risico's, kansen en ontwikkelingen	Het bestuur van de GKB heeft het voorgenomen besluit genomen om de GKB om de gemeenschappelijke regeling om te vormen naar een stichting. Het college van B&W steunt deze beweging. In dit najaar ligt dit besluit ter consultatie voor bij de betrokken gemeenteraden van Assen, Meppel en Hoogeveen. Wanneer ook de gemeenteraden akkoord gaan kan de transformatie naar een stichting daadwerkelijk plaatsvinden. De betrokkenheid van de gemeente bij de stichting wordt vormgegeven in een zogenaamde raad voor publiek belang. De betrokkenheid op deze manier brengt met zich mee dat we de 2e lijns schuldhulpverlening middels inbesteding kunnen inkopen bij de nieuwe stichting en daarnaast een lichtere bestuurlijke betrokkenheid hebben.
------------------------------------	---

RUD Drenthe		
Vestigingsplaats	Assen	
Partners	12 Drentse gemeenten en de provincie Drenthe	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	<p>De RUD Drenthe is onderdeel van een landelijk dekkend netwerk van omgevingsdiensten, opgezet om de kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving te verbeteren en te uniformeren. Het werkgebied van de RUD Drenthe is de provincie Drenthe. De provincie Drenthe en de twaalf Drentse gemeenten zijn samen eigenaar van RUD Drenthe. RUD Drenthe voert voor de eigenaren/opdrachtgevers het zogenoemde 'Milieubrede takenpakket' uit. Dit pakket betreft: alle milieuvergunningen, alle milieumeldingen, milieutoezicht, toezicht op asbestverwijdering en milieuhandhaving, alle bodemtaken (waaronder toezicht bodemsanering en beoordeling meldingen grondstromen en toezicht grondstromen) en alle milieuspecialismen.</p> <p>Voor ondernemers en inwoners verandert er weinig omdat de gemeente het loket blijft waar ze aanvragen, meldingen en vragen kunnen indienen. De gemeenten en de provincie blijven daarbij verantwoordelijk voor het milieubeleid en prioriteitstelling in de handhaving op lokaal niveau.</p>	
Bestuurlijk belang	De RUD heeft een Algemeen Bestuur (AB) en een Dagelijks Bestuur (DB). Hoogeveen heeft zitting in het AB. Verder zijn er op ambtelijk niveau twee overlegstructuren, namelijk het accounthouders overleg en eigenarenoverleg.	
Website	https://www.ruddrenthe.nl/	
Bron	Jaarrekening 2023	
Bedragen in €	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	€ 155.468	€ 660.140
Vreemd vermogen	€ 5.781.910	€ 5.055.918
Resultaat boekjaar	Boekjaar 2022: -179.079. Boekjaar 2023: 348.682	
Financiële bijdrage gemeente	€ 1.307.242 (2023)	

Risico's, kansen en ontwikkelingen	<p>Risico's: De meest onzekere factoren betreffen ziekteverzuim bij personeel, werving van nieuwe medewerkers en gevolgen van de omgevingswet. Deze inzichten, uitwerkingen en de hiermee gepaard gaande financiële consequenties worden betrokken in een begroting 2025 of een begrotingswijziging 2024.</p> <p>Ontwikkelingen: 2025 is een jaar waarin de RUD werkt aan de hand van geschatte analyses en berekeningen als het gaat om een majeure ontwikkeling; de nieuwe Omgevingswet. Pas ná het eerste invoeringsjaar (begin 2025) kunnen we de opgedane ervaringen en effecten goed op waarde inschatten. Met deze bijzondere ontwikkeling starten we dit hoofdstuk dan ook.</p>
------------------------------------	---

Samenwerkingsorganisatie De Wolden-Hoogeveen (SWO)		
Vestigingsplaats	Hoogeveen en Zuidwolde	
Partners	Gemeente Hoogeveen en Gemeente De Wolden	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	De ingestelde gemeenschappelijke regeling heeft als belang het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering van gemeentelijke taken (bedrijfsvoering) zoals vastgelegd in de betreffende regeling.	
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen bestaat sinds 1 mei 2023 uit 2 leden en 2 plaatsvervangende leden per deelnemer, die per deelnemer door het eigen college uit zijn midden worden aangewezen.	
Website	https://www.werkenbijdeswo.nl/	
Bron	Jaarrekening 2023 / begroting 2025	
Bedragen in €	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	€ 1.117.000	€ 1.200.000
Vreemd vermogen	€ 17.159.000	€ 19.414.000
Resultaat boekjaar	€ 0	
Financiële bijdrage gemeente	Bijdragen 2025: € 59.280.000	
Risico's, kansen en ontwikkelingen	Geen bijzonderheden	

Publiek Vervoer Groningen Drenthe	
Vestigingsplaats	Assen
Partners	Alle gemeenten uit Groningen en Drenthe en het ov-bureau.
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	Goed en toegankelijk openbaar vervoer draagt bij aan de bereikbaarheid van Hoogeveen voor iedereen
Bestuurlijk belang	De GR is in districten verdeeld. Gemeente Hoogeveen zit in de regio Zuidwest-Drenthe. Wethouder Bisschop zit in het algemeen bestuur.

Website	https://www.publiekvervoer.nl/	
Bron	Jaarrekening 2023	
Bedragen in €	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	31-12-2022: € 353.000	31-12-2023: € 430.000
Vreemd vermogen	31-12-2022: € 82.000	31-12-2023: € 228.000
Resultaat boekjaar	€ 53.086	
Financiële bijdrage gemeente	Bijdrage 2023: € 43.086	
Risico's, kansen en ontwikkelingen	In 2023 is gestart met de aanbestedingsprocedure en een visie-document "stip op de horizon" vastgesteld. Deze GR is een bedrijfsvoering organisatie, de risico's zijn hierbij gering.	

Bank Nederlandse Gemeenten		
Vestigingsplaats	Den Haag	
Partners	Nederlandse staat, provincies en gemeenten	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	Bijdragen aan maatschappelijke voorzieningen tegen zo laag mogelijke kosten	
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders	
Website	https://www.bngbank.nl/	
Bron	Jaarrekening 2022	
Bedragen in €	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	€ 5.062.000.000	€ 4.615.000.000
Vreemd vermogen	€ 143.995.000.000	€ 107.459.000.000
Resultaat boekjaar	€ 300.000.000	
Ontvangen dividend	€ 37.908	
Risico's, kansen en ontwikkelingen	Aandelenkapitaal en dividend. Geen significante onderkende risico's.	

Rendo	
Vestigingsplaats	Meppel
Partners	Coevorden, Hardenberg, Hogeveen, Meppel, Staphorst, Steenwijkerland, Westerveld, De Wolden en Zwartewaterland
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	RENDO is een regionaal netwerkbedrijf, verantwoordelijk voor een adequate distributie van gas, elektriciteit, warmte en data in Zuid-Drenthe en Noord-Overijssel. RENDO streeft ernaar om haar huidige sterke positie als netbeheerder en netwerkbedrijf (aardgas, groen gas, elektriciteit, data en warmte) voortdurend te verbeteren. RENDO wil als netwerkbedrijf actief zijn bij de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van duurzaam gebruik van energie en de transitie naar een duurzame energievoorziening. De nabijheid van het eigen betrouwbare en veilige energienetwerk is steeds het vertrekpunt. Daarnaast wil RENDO een maatschappelijk verantwoordelijke rol innemen voor haar stakeholders als het gaat om duurzaamheid en energietransitie in de regio.

Bestuurlijk belang	Stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.	
Website	https://www.rendogroep.nl/	
Bron	Jaarrekening 2023 RENDO Holding	
Bedragen in €	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	31-12-2022: € 76.941.000	31-12-2023: € 78.688.000
Vreemd vermogen	31-12-2022: € 103.373.000	31-12-2023: € 109.465.000
Resultaat boekjaar	2023: € 7.283.000	
Ontvangen dividend	2023: € 566.000	
Risico's, kansen en ontwikkelingen	Geen directe risico's, kansen of ontwikkelingen.	

Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)		
Vestigingsplaats	Assen	
Partners	Provincie Drenthe en 11 Drentse gemeenten	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	Gewaarborgde levering van water	
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders	
Website	https://wmd.nl/	
Bron	Jaarstukken 2023 NV Waterleidingmaatschappij	
Bedragen in €	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	€ 53.254.000	€ 56.429.000
Vreemd vermogen	€ 157.253.000	€ 174.276.000
Resultaat boekjaar	€ 3.175.000	
Ontvangen dividend	€ 0 / € 0	
Risico's, kansen en ontwikkelingen	Niet van toepassing	

Area Reiniging		
Vestigingsplaats	Emmen	
Partners	Gemeente Coevorden, Emmen en Hoogeveen	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	AREA richt zich op het efficiënt, kostenbewust en klantgericht inzamelen van afval. Door samenwerking met partners in de regio en goede communicatie met burgers wil ze steeds meer grondstof-fenkringlopen sluiten.	
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap (elk 1 lid) in de algemene vergadering van aandeelhouders.	
Website	https://www.area-afval.nl/	
Bron	Conceptbegroting 2025 Area	
Bedragen in €	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	€ 8.300.000	€ 8.300.000
Vreemd vermogen	€ 6.802.000	€ 6.802.000

Resultaat boekjaar	€ 500.000
Ontvangen dividend	€ 135.000
Risico's, kansen en ontwikkelingen	Aandelenkapitaal + dividend

Coöperatie ParkeerService U.A.		
Vestigingsplaats	Amersfoort	
Partners	In totaal 13 gemeenten: Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Barneveld, Bergen, Gouda, Hoogeveen, Hilversum, Lelystad, Nieuwegein, Nijkerk, Woerden, Zandvoort en Zeist	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	Door deelname wordt de gemeente beter in staat gesteld efficiënt parkeerbeleid uit te voeren en draagt door regulering parkeren bij aan de leefbaarheid, ondernemerschap en aantrekkelijkheid van het centrum.	
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de algemene ledenvergadering (ALV)	
Website	https://www.cooperatieparkeerservice.nl/	
Bron	Jaarrekening parkeerservice 2023	
Bedragen in €	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	€ 2.025.000	€ 2.147.000
Vreemd vermogen	€ 5.505.000	€ 6.087.000
Resultaat boekjaar	€ 121.000	
Financiële bijdrage gemeente	De bijdrage voor 2025 aan ParkeerService is begroot op € 238.026. De tarieven worden elk jaar (voorafgaand aan het komende jaar) vastgesteld door de ALV	
Risico's, kansen en ontwikkelingen	Geen financieel risico; het betreft hier een coöperatie met uitgesloten aansprakelijkheid. Er is hooguit sprake van een continuïteitsrisico wanneer de coöperatie in (financiële) problemen zou geraken.	

Grondbeleid

Het grondbeleid bevat uitgangspunten voor de manier waarop en met welke middelen het grondgebied wordt ingevuld. In het beleid staan bedrijfseconomische principes centraal: hoe gaan we met de resultaten om en welke reserves en voorzieningen houden we aan voor risico's?

Paragraafhouder Derk Reneman

Algemeen

Het grondbeleid is een middel om de ambities van ruimtelijke en maatschappelijke doelstellingen te realiseren. In 2023 is de actualisatie van het grondbeleid gerealiseerd.

De kosten, baten en vooruitzichten van lopende projecten worden het gehele jaar gemonitord. De werkelijke lasten en baten over het jaar 2023 zijn verwerkt bij de herziening van de grondexploitaties. Het resultaat van de grondexploitaties is hiermee opnieuw herijkt per 1 januari 2024.

Bij het opstellen van deze paragraaf wordt onder andere rekening gehouden met onderstaande besluiten en notities.

Door een gebrek aan capaciteit kan het voorkomen dat bepaalde verkopen van kavels worden uitgesteld. Dit zou dan als gevolg hebben dat ook de bijbehorende werkzaamheden, zoals het bouwrijp en woonrijp maken van de kavels vertraging oplopen.

Besluit begroting en verantwoording (BBV)

Conform het besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten (BBV) is in de *begroting* en in de *jaarrekening* een afzonderlijke paragraaf over het grondbeleid opgenomen.

De commissie Bedrijfsvoering, Auditing Decentrale Overheden (BADO)

De commissie BADO brengt richtinggevende notities uit. De meest recente notitie heeft betrekking op grondexploitaties, deze notitie beschrijft het gehele proces van woningbehoefte tot het sluiten van een grondexploitatie.

Nota grondbeleid 2023 - 2027:

Binnen de fysieke en ruimtelijk gestelde doelen in het ruimtelijkeorderingsbeleid alsook in de overige relevante beleidssectoren een bijdrage leveren aan de transformatie van grond naar andere functies. Dit met inzet van de in dit document benoemde juridische en financiële instrumenten en:

- met de gewenste kwaliteiten
- tegen verantwoorde prijs/kosten-kwaliteitsverhouding
- op de gewenste tijd en plaats
- met een maatschappelijk rendement
- op een efficiënte wijze (optimalisatie van bedrijfsvoering bedrijfsonderdeel)
- met een optimaal financieel-economisch rendement
- op een marktconforme wijze

Het grondbeleid wordt als instrument ingezet om beleid op het gebied van onder meer ruimtelijke ordening, wonen, economie, maatschappelijke ontwikkeling en verkeer & vervoer te realiseren.

Hierbij geldt dat vanuit de beleidsvelden: volkshuisvesting, economie & arbeid, maatschappelijke ontwikkeling, enzovoort, de zogenaamde **w-vragen** (wat, waar, wanneer) worden ingevuld.

Het grondbeleid geeft antwoord op de wijze waarop dit plaats zou kunnen vinden (de **hoe-vraag**).

Het grondbeleid heeft een kaderstellend én een volgend karakter. Het is kaderstellend voor de

genoemde beleidsvelden voor wat betreft de financiële uitgangspunten en is voor het overige volgend aan de genoemde beleidsvelden.

Trends en ontwikkelingen

In het ruimtelijke beleid en daarmee ook in het grondbeleid vindt al enige tijd een verschuiving plaats van de rol van de overheid naar de markt en de maatschappij. De gemeente streeft er naar de ontwikkelingen op gang te houden en wil daarbij kennis delen en haar publiekrechtelijk instrumenten inzetten.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is per 1-1-2024 ingegaan. In de Omgevingswet wordt alle voor het grondbeleid relevante wetgeving gebundeld. Vanaf 1 januari 2024 wordt in het grondbeleid volgens de dan geldende regelgeving gewerkt, een en anders zoals is beschreven in de nota grondbeleid 2023 -2027.

Conform de nota grondbeleid 2023 - 2027, is een reserve grondexploitaties en een reserve sociale woningbouw ingesteld. Deze reserves zullen worden gevoed door de winstnames vanuit de grondexploitatie.

Kavelverkoop voor bedrijventerreinen blijft echter altijd conjunctuurgevoelig. Dit uit zich met name in voorzichtiger besluitvorming bij bedrijven over aankoop van kavels in tijden van een krimpende economie.

De prijzen van koopwoningen zitten, na een jaar van dalende prijzen, weer in de lift. Belangrijke oorzaken zijn de flink gestegen lonen en de aanhoudende krapte. Naar verwachting zet deze prijsstijging volgend jaar door.

Stijgende bouwkosten, veranderende marktomstandigheden en prijs/kwaliteitsverhouding zijn invloeden die blijvend aandacht vragen. Mede om deze redenen dienen de grondprijzen regelmatig te worden geëvalueerd om ervoor te zorgen dat de grondprijzen als marktconform kunnen worden beschouwd.

In de (bouw)grondexploitatie gaan grote bedragen om en spelen verschillende soorten risico's een rol. In een project zitten risico's zoals de afzetbaarheid van kavels, kostenstijging, vervuiling, etc. Zo is ook de beschikbaarheid van personeel een voorwaarde om woningbouw en bedrijventerreinen volgens planning te kunnen realiseren.

Grondexploitaties

De bouwgronden in exploitatie (ook wel BIE/ grondexploitaties/grexen genoemd) bestaan per 1 januari 2024 uit negentien projecten. Het betreft projecten waarvoor een grondexploitatie door de raad is vastgesteld. Aan deze projecten wordt momenteel gewerkt.

Hierna wordt een beeld geschetst van de lopende exploitaties, met daarbij de verwachte resultaten, uitgedrukt in netto contante waarden per 1 januari 2024. Een negatieve contante waarde betekent een positief resultaat. Voor de exploitaties met een tekort zijn voorzieningen getroffen op basis van de netto contante waarden. De nominale waarde betreft het saldo van de grondexploitatie zonder de effecten van inflatie en rente.

Complex	(Bedragen x € 1.000)	Eindwaarde	NCW 1-1-2024	Einde looptijd
Noord B		-749	-665	2029
Buitenvaart I		-191	-184	2025
BV II noordelijk blok		929	841	2028
Stationsgebied A		4.337	3.851	2029
Stationsgebied D		3.052	2.710	2029
Mauritsplein		693	680	2024
Schutlanden Oost		-287	-265	2027
Aldi De Weide		80	79	2024
Park Dwingeland		-946	-910	2025
Spaarbankbos		-511	-491	2025
Stuifzand		173	169	2024
Nieuw Moscou		136	133	2024
Pesse		156	150	2025
Tiendeveen		-61	-51	2032
Nieuweroord Trambaan		-52	-51	2024
Nieuwlande Boerdijk		-116	-111	2025
Riegmeer		-21.321	-17.490	2033
Nijstad Oost		-3.610	-3.081	2031
Pesse vm Woonwagenlocatie		9	9	2024
Totaal		-18.278	-14.677	

Werken

De projecten Noord B, Buitenvaart I en II noordelijk blok zijn bedrijventerreinen. De projecten Schutlanden en Station deel A en D zijn kantorenlocaties.

Noord B

Noord B bevindt zich op de Wieken. Op dit terrein zijn nog enkele kavels te koop.

Buitenvaart I en Buitenvaart II N.B.

Buitenvaart I is een modern bedrijventerrein. Hiervoor zijn de kavels uitverkocht.

Buitenvaart II noordelijk blok is een bedrijventerrein in ontwikkeling, waarbij alleen het deel “de Turbine” nog in de verkoop is. Er zijn nog enkele kavels beschikbaar.

Stationsgebied A&D

Stationsgebied A&D zijn kantorenlocaties waar nog percelen beschikbaar zijn voor uitgifte. Er zijn partijen met interesse en momenteel is er één kavel in optie. Naast de invulling met kantoren wordt ook gekeken naar mogelijke andere functies. Dit gaat onderdeel uitmaken van het project herontwikkeling stationsgebied/centrum.

Schutlanden

Schutlanden is een gemengd plan. Het betreft een kantorenlocatie en een deel dat bestemd is voor woningbouw. Op dit moment zijn nog twee kavels voor kantoren beschikbaar.

Aldi de Weide

Het plan heeft betrekking op de uitbreiding van Winkelcentrum De Weide. Aldi, de dierenartsen en de gemeente participeren in dit project. De dierenartsenpraktijk is verplaatst en op de plek van de oude dierenartsenpraktijk is een nieuwe Aldi gebouwd. De dierenartsenpraktijk en Aldi-winkel zijn in gebruik.

Wonen*Stuifzand*

Het bestemmingsplan Stuifzand biedt de mogelijkheid tot de ontwikkeling van zes twee onder een kap en elf vrijstaande woningen. De gronden zijn eigendom van de gemeente. Alle kavels zijn in 2022 verkocht en het plan wordt begin 2024 woonrijp gemaakt.

Nieuw Moscou

Het project Nieuw Moscou heeft betrekking op een uitbreiding met een woningbouwlocatie in de vorm van een erfbebouwing speciaal voor starters. De gronden zijn in eigendom van de gemeente. In 2023 is de ontwikkeling opnieuw opgepakt. In 2024 is ingestemd met een verkoop van de gronden aan een CPO-groep.

Pesse (1e fase)

Dit project is gelegen aan de zuidrand van het dorp. Het eerste gedeelte van dit project is inmiddels verkocht. Ook voor de kavels in het andere gedeelte is grote belangstelling. Alle kavels in de eerste fase zijn inmiddels verkocht.

Pesse (2^e fase)

In totaal omvat dit plan 22 kavels waarvan momenteel 20 kavels zijn verkocht en 2 onder optie. Dit plan omvat ook een CPO voor een rij van vier woningen. Naar verwachting start de verkoop hiervan begin 2024.

Mauritsplein

Alle woonwerkkavels aan de Industrieweg zijn verkocht. Kopers zijn momenteel bezig met vergunningaanvraag en zullen daarna starten met bouwen. Naar verwachting kan het woonrijp maken eind 2024 worden afgerond.

Tiendeveen

Tiendeveen ligt ten noordoosten van Hoogeveen. Dit project is gelegen aan de rand van het dorp. Het wordt gerealiseerd door de gemeente. Het plan voorziet in de realisatie van een woningbouwprogramma verdeeld in 2 fasen. De eerste fase betreft de ontwikkeling van 4 rijwoningen, 2 twee onder een kap en 5 vrijstaande woningen. Na het verplaatsen van het oefenveld zal de tweede fase starten. Dit betreft de realisatie van nog eens 6 rijwoningen, 6 twee onder een kap en 1 vrijstaande woning. De gronden zijn reeds in eigendom van de gemeente.

Nieuweroord Trambaan

Langs de Trambaan aan de zuidkant van Nieuweroord kunnen maximaal veertien woningen worden gebouwd. In juni 2016 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan hiervoor vastgesteld. De huizen komen op royale kavels te staan. Het wonen, kan eventueel worden gecombineerd met kleinschalige bedrijvigheid. De kavels zijn verkocht of onder optie. Op de locatie van de oude agrarische bebouwing zijn tijdens het werk funderingsresten en asbest aangetroffen, dat heeft tot extra kosten geleid. Dit heeft gevolgen voor het resultaat van de grondexploitatie. Voor zover mogelijk zijn de kosten nu inzichtelijk, de laatste kosten worden in het werk bepaald. Er is nog 1 kavel beschikbaar (kavel 4). Momenteel worden belangstellenden hiervoor benaderd.

Nieuwlande (Boerdijk)

Dit betreft een gemeentelijk nieuwbouwproject van 12 kavels. De laatste twee kavels zijn in optie. Alle overige kavels zijn verkocht.

Spaarbankbosch

Het project Spaarbankbosch is in 2020 op de markt gebracht. In samenwerking met de provincie mag op deze locatie gebouwd worden voor een bijzonder woonmilieu. Daar is vorm aan gegeven door het vaststellen van een beeldkwaliteitsplan. Het plan is bouwrijp. Er zijn nog twee kavels beschikbaar waarvan 1 kavel ingericht is als toegangsweg voor bouwverkeer. Voor de andere kavel worden belangstellenden benaderd.

Budgetten

Met het vaststellen van de exploitaties worden de kredieten voor o.a. het civiele werk toegekend. Door inflatie en kostprijstijgingen in 2024 zijn de kosten voor o.a. het civiele werk sterk gestegen. Omdat de grondexploitaties pas per einde van het jaar worden geactualiseerd, zijn de effecten hiervan op de kostenkant van de grondexploitaties in onderstaande tabel nog niet volledig doorgevoerd. Bij de aanstaande actualisaties per einde jaar 2024, zal per project worden beoordeeld hoeveel geld er mogelijk extra nodig is om het project af te maken.

De kredieten voor 2025 tot en met 2028 die per 31-12-2023, dus zonder de inflatie en kostenstijgingen van 2024 en met uitzondering van de grondexploitaties welke in 2024 zijn vastgesteld zijn:

Lasten (bedragen x € 1.000)	2025-2028
Verwerving	353
Civiel	4.159
Plankosten	781
Diversen	99
Financieringskosten	457
Totaal	5.849

Het verwervingskrediet, inclusief sloopkosten is voornamelijk voor beheer en onderhoud gedurende de exploitatieperiode. Bijstelling van de budgetten vindt plaats bij de jaarlijkse actualisatie van de grondexploitaties.

Baten (bedragen x € 1.000)	2025-2028
Woningbouw	591
Niet woningbouw	11.664
Bijdragen	0
Totaal	12.255

De bovenstaande tabellen betreffen de te realiseren kosten op opbrengsten van alle grondexploitaties tezamen met uitzondering van de grondexploitaties die in 2023 zijn vastgesteld. Dit zijn dan ook de budgetten die nodig zijn om de resultaten te behalen.

Immateriële vaste activa

Vorbereidingskosten van nieuwe ontwikkelingen mogen met bestuurlijke instemming maximaal 5 jaar geactiveerd worden onder de immateriële vaste activa. Binnen deze periode moet een grondexploitatie worden vastgesteld dan wel moeten de voorbereidingskosten worden afgeboekt. Het college is door de raad gemandateerd hiertoe te besluiten.

Te nemen winsten 2025-2028

Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om (tussentijds) winst te nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitaties kan betrouwbaar worden ingeschat; en
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; en
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Voor (tussentijdse) winstnemingen moet de percentage of completion (POC) methode worden toegepast. Onderstaande tabel laat de verwachte winstnemingen voor de jaren 2025-2028 zien.

Nog te nemen winsten (bedragen x € 1.000)				
Complex	2025	2026	2027	2028
Noord B	125	125	125	125
Buitenvaart I	96			
Schutlanden-Oost	72	72	72	
Park Dwingeland	473			
Spaarbankbos	256			
Tiendeveen	7	7	7	7
Nieuwlande (Boerdijk)	58			
Nieuweroord Kanalenzone (Trambaan)	0			
Riegmeer	2.132	2.132	2.132	2.132
Nijstad-Oost	451	451	451	451
Totaal	3.669	2.787	2.787	2.715

Risico's grondexploitatie

In de (bouw)grondexploitatie gaan grote bedragen om en spelen verschillende soorten risico's een rol. In een project zitten risico's zoals de afzetbaarheid van kavels, kostenstijging, vervuiling, etc. De risico's die worden gelopen in de bouwgrondproductie binnen de gemeente Hoogeveen zijn geïnventariseerd en op waarde gezet. Risico's die worden gelopen in de voordelige grondexploitaties worden verrekend met de tussentijdse winsten. De risico's van de nadelige grondexploitaties, worden ten laste gebracht van het weerstandsvermogen.

Op basis van de risicoanalyse is een totaal risicobedrag van circa € 531.000 berekend voor de voordelige grondexploitaties. Dit risicobedrag is verrekend met de tussentijdse winsten. In de onderstaande tabel zijn de risicobedragen per project weergegeven.

Complex (bedragen x € 1.000)	Benoemd risico	Risico in geld per 31-12-2023
Noord B	Hogere kosten civiel werk (15%)	27
Schutlanden Oost	Hogere kosten civiel werk (15%)	2
Park Dwingeland	Hogere kosten civiel werk (15%)	3
Spaarbankbos	Hogere kosten civiel werk (15%)	3
Tiendeveen	Hogere kosten civiel werk (15%)	31
Nieuweroord Trambaan	Hogere kosten civiel werk (15%)	10
Nieuwlande Boerdijk	Hogere kosten civiel werk (15%)	8
Riegmeer	Hogere kosten civiel werk (15%)	382
Nijstad oost	Hogere kosten civiel werk (15%)	65
Planschaderisico	Planschaderisico totale complexen	0
Totaal		531

Op basis van de risicoanalyse is een totaal risicobedrag van circa € 70.000 berekend voor de nadelige grondexploitaties. Dit risicobedrag moet worden opgevangen in het weerstandsvermogen. In onderstaande tabel zijn de bepaalde risicobedragen per project weergegeven.

Complex (bedragen x € 1.000)	Benoemd risico	Risico in geld per 31-12-2023
Stationsgebied A	Hogere kosten civiel werk (15%)	18
Stationsgebied D	Hogere kosten civiel werk (15%)	8
Mauritsplein	Hogere kosten civiel werk (15%)	3
Aldi de Weide	Hogere kosten civiel werk (15%)	13
Stuifzand	Hogere kosten civiel werk (15%)	13
Pesse noordelijk deel	Hogere kosten civiel werk (15%)	10
Pesse vm woonwagenlocatie	Hogere kosten civiel werk (15%)	5
Planschaderisico	Planschaderisico	0
Totaal		70

Rechtmatigheid

Paragraaf Rechtmatigheid (vallend binnen paragraaf bedrijfsvoering)

Algemeen

Bij rechtmatigheid in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording gaat het om de financiële beheers handelingen. Er moet worden verantwoord dat de baten, lasten en balansmutaties die in de jaarrekening zijn opgenomen rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Rechtmatigheid

Met ingang van 1 januari 2023 is voor gemeenten de wet versterking decentrale rekenkamers in werking getreden. Als gevolg hiervan is het college zelf verantwoordelijk voor het opstellen van een rechtmatigheidsverantwoording als onderdeel van de jaarrekening. Het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording door de gemeente houdt in dat het college van Burgemeester en Wethouders (B&W) verklaart dat de financiële handelingen en transacties van de gemeente in overeenstemming zijn met wet- en regelgeving, zoals de relevante wetten, verordeningen en beleidskaders. Er moet worden verantwoord dat de baten, lasten en balansmutaties die in de jaarrekening zijn opgenomen rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit is een formele verklaring, op basis van een voorgeschreven format, die aangeeft dat de gemeente zich heeft gehouden aan de geldende regels en voorschriften bij het uitvoeren van haar taken en het beheren van haar financiën. De accountant neemt deze verantwoording mee in zijn oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening als geheel. In het controleprotocol worden nadere aanwijzingen aan de accountant gegeven. Van belang hierbij zijn met name de gehanteerde goedkeurings- en rapporteringstoleranties.

Interne audit

Colleges en directie zijn verplicht (cf. art. 212/213 van de Gemeentewet en resp. art. 16, art. 29 en art. 14 van de Financiële verordening van gemeente De Wolden, gemeente Hoogeveen en de SWO) zorg te dragen voor de interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van beheersmaatregelen. Om hier invulling aan te geven wordt jaarlijks, door het Interne Auditteam, een intern controleplan opgesteld. Er is een gezamenlijk controleplan voor zowel de gemeenten Hoogeveen en De Wolden als voor de SWO. In het intern controleplan beschrijven we hoe we kunnen vaststellen dat de gemeente en de uitvoeringsorganisatie (de gemeenschappelijke regeling Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen, de SWO) rechtmatig en getrouw handelt en hoe we het niveau daarvan kunnen behouden. Het uiteindelijke doel is governance: het zoveel mogelijk beperken van verrassingen.

Het intern controleplan is opgesteld onder het motto dat, wanneer de processen ('de lijn') op orde zijn, er zo min mogelijk in- en externe controle nodig is. Zijn de processen op orde dan vindt de interne beheersing al daarbinnen plaats en kan de toetsing achteraf beperkt blijven. Interne controles worden gedurende het controlejaar uitgevoerd waardoor eventuele fouten sneller aan het licht komen en bijsturende maatregelen kunnen worden getroffen. Het leereffect dat van geconstateerde fouten uit zal gaan zal hierdoor worden versterkt.

Accountant

Met de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarrekening legt het college aan de gemeenteraad expliciet verantwoording af over de financiële rechtmatigheid van alle transacties. De controleverklaring van de accountant beperkt zich tot de getrouwheid van de jaarrekening, inclusief de expliciete rechtmatigheidsverantwoording van het college.

Het normenkader geeft inzicht in de bestaande externe wet- en regelgeving en geeft aan op basis van welke wet- en regelgeving de accountant de jaarrekening moet controleren. Het controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening. De accountant steunt bij het oordeel over de rechtmatigheid op de waarborgen die wij bieden op het vlak van de naleving van de in- en externe wet- en regelgeving.

Onrechtmatigheden in rechtmatigheidsverantwoording

Uit voorgaande jaarrekeningcontroles is gebleken dat er sprake is van begrotingsonrechtmatigheden en aanbestedingsonrechtmatigheden. Hieronder zijn voor deze onrechtmatigheden de oorzaak en toekomstige acties om deze onrechtmatigheden te gaan voorkomen, opgenomen.

Om in 2025 en verder de begrotingsonrechtmatigheden te verkleinen wordt het team control van de Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen verder vormgegeven. Het versterken van de financiële functie en het invullen van de rollen van de business controllers zijn hier belangrijke onderdelen van. Vanaf 2024 wordt ingezet dat control nadrukkelijk meeleeft in de P&C documenten inclusief eventuele begrotingswijzigingen. Het opstellen van een slot begrotingswijziging in december is één van de mogelijkheden die we onderzoeken. Met als doelstelling het voorkomen van begrotingsoverschrijdingen in de jaarrekening.

Voor wat betreft de aanbestedingsonrechtmatigheden zijn er twee oorzaken geconstateerd. Enerzijds is tijdens de interne controle geconstateerd dat een aantal inkopen Europees aanbesteed hadden moeten worden en anderzijds is geconstateerd dat het eigen inkoopbeleid beperkt wordt nageleefd. Met betrekking tot het eigen inkoopbeleid constateren we dat het inkoopstartformulier in een aantal gevallen niet is ingevuld, is ingevuld nadat de aanbestedingsprocedure al gestart is of niet afgestemd is met de afdeling inkoop. Daarnaast is geconstateerd dat de aanbestedingsprocedures zoals opgenomen in het inkoopbeleid niet adequaat gevolgd worden binnen de organisatie.

Om de rechtmatigheid van de inkopen te verbeteren heeft de organisatie een projectleider voor de transitie van de inkoopfunctie aangesteld. Een van de ambities uit het transitieplan is om te zorgen dat er binnen de gemeente 100% rechtmatig wordt ingekocht. Hiervoor is het van belang dat alle contracten zijn vastgelegd en gemonitord in een centraal systeem zodat signaleringen gekoppeld kunnen worden. Hiervoor wordt samen met de contractbeheerders acties uitgezet om alle contracten te registreren, te monitoren en per contract signaleringsfuncties toe te voegen. Deze data zullen ook worden gebruikt voor het opzetten van een actuele aanbestedingskalender voor 2024 en verder. Hiermee kan worden voorkomen dat niet tijdig wordt gestart met een aanbesteding en het opstellen van een inkoopstartformulier.

De controle van de inkoopstartformulieren zal worden georganiseerd en geborgd. Hiervoor zal een herijking in 2024 plaats vinden van de processtappen en ook zullen hier de verschillende inkooprollen aan worden gekoppeld. Tevens zal worden gekeken hoe tijdens tussentijdse spendanalyses de onderliggende documenten en informatie beschikbaar is. Hiervoor zal een analyse worden gemaakt van de huidige inkoopprocessen. Ook wordt gekeken in welke processen stappen efficiënter kunnen worden ingericht, uitgaande van de controles en monitoring welke jaarlijks plaats vinden.

Ook wordt gekeken in welke systemen welke informatie bewaard wordt en hoe we kunnen zorgen dat deze informatie ook beschikbaar is. Zo kan eerder worden gezorgd dat dossiers compleet zijn of worden gemaakt.

De rechtmatigheidsverantwoording en de toelichting over afwijkingen en te treffen maatregelen dragen bij aan het gesprek tussen het college en de gemeenteraad over de rechtmatigheid en de kwaliteit van het systeem van sturing en beheersing.

Wet Open Overheid (WOO)

De Gemeente Hoogeveen hecht veel waarde aan een integere en open bestuursstijl. Naleving van de Wet open overheid (Woo) levert daarvoor een belangrijke bijdrage. Met deze paragraaf geven we in onze begroting invulling aan de bepalingen uit de Woo.

Samenwerking tussen raad, college en ambtelijk niveau is cruciaal om de informatiehuishouding, zoals de wetgever deze beoogt, collectief te verbeteren. Aandachtspunten zijn dossieropbouw (zoals de omgang met mail en chatberichten), de routes van besluitvorming, maar ook de vindbaarheid van informatie.

Waar de Woo het als een verplichting stelt de informatiehuishouding op orde te krijgen, profiteert iedereen intern en extern van een sterke informatiehuishouding, verhoogt het de transparantie en draagt zo bij aan een voor de omgeving meer gelijkwaardige en gedeelde informatiepositie.

Wat gaan we doen in 2025?

Het doel van de Wet open overheid (Woo) is het transparanter maken van de overheid via de passieve en actieve openbaarmaking. Een adequate informatiehuishouding is daarbij een randvoorwaarde.

In 2025 staan de actieve openbaarmaking, de verbetering van het Woo-proces en de kwaliteit van dossiers en Woo-besluiten centraal.

Met daarbij de focus op een werkwijze voor actieve openbaarmaking, zowel vanuit de wettelijke verplichting als ook vanuit de toegevoegde waarde die actieve openbaarmaking van relevante dossiers kan hebben voor de omgeving.

Het zwaartepunt van de verbetering van het Woo-proces is gericht op de behandeling door de vakinhoudelijke teams.

Met ondersteuning vanuit de bedrijfsvoering en de Woo-contactpersoon dient dit te leiden tot verkorting van de behandeltermijnen en verhoging van de kwaliteit van de Woo-besluiten. Daarnaast zal de interne en externe verduidelijking van de rol van Woo-contactpersoon leiden tot vergroting van het positieve effect die deze rol heeft op de dienstverlening.

In 2025 wordt beoordeeld of de programmatische implementatie en eigenaarschap van het Woo-proces stap voor stap overgedragen kan worden naar de lijnorganisatie.

Dienstverlening en digitalisering

Paragraafhouder: Derk Reneman

Maatschappelijk effect

Inleiding

Gemeente Hoogeveen stelt haar inwoners en ondernemers centraal. Om hun vertrouwen te geven in ons lokale bestuur vinden we kwaliteit, transparantie en tijdigheid van de gemeentelijke diensten als ook een actieve en open communicatie van groot belang. Daarbij zetten we optimaal in op digitale mogelijkheden met tegelijkertijd oog voor de menselijke maat. Dat doen we niet alleen als het gaat om persoonlijk contact, maar ook bij het zorgvuldig toepassen, uitvoeren en handhaven van regels. Voortdurend onderzoeken we bij welke diensten we inwoners, ondernemers of belanghebbenden nog beter kunnen faciliteren.

Passende dienstverlening

Hoogeveen werkt aan haar dienstverlening vanuit de visie Dienstverlening 2021-2025: *We zorgen dat onze dienstverlening passend is, zodat iedereen de dienstverlening krijgt die hij nodig heeft.* Het zorgen voor passende dienstverlening geldt voor alle onderdelen van de gemeente. Van het sociaal domein, tot de fysieke leefomgeving tot en met publiekszaken. Want dienstverlening is van ons allemaal. In alle acties van de gemeente moeten we ons steeds afvragen 'waaraan heeft de inwoner behoefte en hoe kunnen wij daarop aansluiten?' en 'hoe kunnen we de inwoners hierbij zo goed mogelijk betrekken?' Met als doel dat inwoners en ondernemers tevreden zijn over de diensten die we leveren alsmede de manier waarop we dit doen.

We ontwikkelen passende dienstverlening in vier sporen:

1. Optimaal digitaal: online dienstverlening voor (steeds meer) standaardproducten;
2. Verbinden en ontmoeten: inwoners en ondernemers komen gemakkelijk en snel in contact met de gemeente en andersom.
3. Dienstverlening in ons DNA: medewerkers werken klantgericht en kunnen snel inspringen op actuele thema's.
4. Een betrouwbaar fundament: de uitvoering van onze diensten is correct, op tijd en transparant.

Hierbij werken we op basis van de vier kernwaarden: eenvoud, maatwerk, samen en vertrouwen.

Accenten voor 2025

De visie dienstverlening is vertaald in een uitvoeringsagenda voor de SWO. De budgetten voor dienstverlening zijn opgenomen in de begroting van de SWO. Het gemeentebestuur laat zich periodiek informeren over de stand van zaken in de uitvoering en geeft waar nodig (nieuwe) aandachtspunten mee. Voor 2025 ligt het accent op klantgerichte communicatie, doorontwikkeling van de digitale dienstverlening en inclusieve dienstverlening. Ook het doen van verder klantonderzoek, in navolging op de bewonerspeiling 'Waar staat je Gemeente' in 2024, om inzicht te krijgen in de waardering en leerpunten voor onze dienstverlening blijft op de agenda staan. Niet vanuit controle, maar vanuit een positieve leer-en verbetercultuur om steeds passender te zijn. Daarnaast zal in 2025 de basis worden gelegd voor de herijking van de visie Dienstverlening en zal de visie Dienstverlening 2026-2030 worden opgesteld.

Doelstellingen

Doelstelling 1: We werken vanuit de visie Dienstverlening 2021-2025 van Hoogeveen	
Wat willen we bereiken in 2025?	<p>We hebben een beeld van de ontwikkelingen van de dienstverlening van de gemeente Hoogeveen in vier sporen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Optimaal digitaal: online dienstverlening voor (steeds meer) standaardproducten. 2. Verbinden en ontmoeten: inwoners en ondernemers komen gemakkelijk in contact met de gemeente en andersom. 3. Dienstverlening in ons DNA: medewerkers werken klantgericht en kunnen snel inspringen op actuele thema's. 4. Een betrouwbaar fundament: de uitvoering van onze diensten is correct, op tijd en transparant. <p>Dit vanuit de kernwaarden: eenvoud, maatwerk, samen en vertrouwen.</p>
Wat gaan we er voor doen in 2025?	<ol style="list-style-type: none"> 1. We zorgen dat iedereen gemakkelijk gebruik kan maken van onze diensten en dat persoonlijke interactie tussen klant en gemeente soepel verlopen. 2. We zetten in op het ontwikkelen van digitale producten en stimuleren digitale communicatie zoals webcare. 3. We stimuleren de onlinedienstverlening voor het aanvragen en afhandelen van standaard producten. 4. We stellen informatie beschikbaar en maak net raadplegen daarvan mogelijk (Omgevingswet, Wet Open Overheid, MijnOverheid). 5. We investeren in de ontwikkeling van klantgerichte vaardigheden en houding. 6. We laten ons jaarlijks informeren door de SWO over de voortgang en resultaten van de uitvoering van de acties die voor deze sporen zijn opgenomen in de uitvoeringsagenda Dienstverlening van de SWO. 7. We zetten gericht klantonderzoek in om te evalueren en optimaliseren.

Beleidsdocumenten

- Visie Dienstverlening Hoogeveen 2021-2025.

Overzicht van baten en lasten

Product (Bedragen x 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten						
01 Blijven Meedoen & talent-ontwik.	15.353	17.469	16.264	17.109	16.020	17.738
02 Jeugdhulp en Participatie	83.091	88.946	83.230	80.722	80.072	80.072
03 Gezond en Vitaal	29.561	34.270	34.971	35.159	34.585	34.614
04 Economie	6.067	15.381	6.180	4.662	4.642	8.373
05 Aantrekkelijk wonen en woonomgev.	20.819	26.045	25.019	24.450	24.105	24.558
06 Ruimtelijke ordening en sport	10.114	13.095	13.860	13.211	12.934	13.475
07 Veilige bereikbaarheid	1.649	1.773	1.904	1.972	2.349	1.956
08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen	9.041	10.482	9.730	8.737	8.720	8.748
09 Veilig, Zichtbaar en transparant Hgv	15.963	18.889	11.647	11.272	11.621	11.483
Totaal lasten	191.657	226.349	202.807	197.295	195.047	201.047
Baten						
01 Blijven Meedoen & talent-ontwik.	4.112	3.691	3.025	2.825	2.820	2.820
02 Jeugdhulp en Participatie	22.561	25.314	20.312	20.312	20.312	20.312
03 Gezond en Vitaal	9.267	8.684	9.640	7.817	6.710	6.635
04 Economie	2.498	13.356	5.209	3.768	3.757	7.480
05 Aantrekkelijk wonen en woonomgev.	4.688	5.064	4.669	3.589	3.651	3.479
06 Ruimtelijke ordening en sport	3.876	3.359	3.264	2.970	2.970	2.970
07 Veilige bereikbaarheid	3.006	3.105	3.087	3.087	3.087	3.087
08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen	7.861	8.593	7.596	6.579	6.581	6.581
09 Veilig, Zichtbaar en transparant Hgv	17.087	13.038	1.058	1.089	1.077	1.077
Totaal baten	74.956	84.204	57.861	52.036	50.965	54.440
Saldi						
01 Blijven Meedoen & talent-ontwik.	11.241	13.778	13.239	14.284	13.200	14.918
02 Jeugdhulp en Participatie	60.530	63.632	62.918	60.410	59.760	59.760
03 Gezond en Vitaal	20.294	25.586	25.330	27.342	27.874	27.979
04 Economie	3.568	2.025	971	894	886	893
05 Aantrekkelijk wonen en woonomgev.	16.131	20.981	20.350	20.861	20.454	21.110
06 Ruimtelijke ordening en sport	6.238	9.737	10.596	10.242	9.965	10.505
07 Veilige bereikbaarheid	-1.357	-1.332	-1.183	-1.115	-738	-1.131
08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen	1.180	1.888	2.134	2.158	2.139	2.168
09 Veilig, Zichtbaar en transparant Hgv	-1.124	5.851	10.589	10.183	10.544	10.406
Totaal saldi	116.701	142.146	144.945	145.259	144.083	146.607

Product (Bedragen x 1000)	Realisatie Begroting Begroting			Meerjarenbegroting		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Saldi programma's	116.701	142.146	144.945	145.259	144.083	146.607
Lasten						
Algemene uitkering		41	40	41	41	41
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	914	929	941	948	951	951
Overige algemene dekkingsmiddelen		-225	-225	-225	-225	-225
Saldo van de financieringsfunctie	1.316	189	1.389	1.303	1.052	1.140
Baten						
Algemene uitkering	-147.038	-151.562	-159.179	-150.298	-151.196	-152.674
Dividend	-2.115	-1.950	-2.064	-2.064	-2.064	-2.064
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	-16.874	-16.788	-15.515	-16.615	-16.615	-16.615
Overige algemene dekkingsmiddelen	-3					
Saldo van de financieringsfunctie	-1.124	-2.114	-1.238	-501	-220	-226
Saldi algemene dekkingsmiddelen	-164.923	-171.481	-175.850	-167.412	-168.277	-169.674
Lasten						
Overhead	24.868	24.005	28.592	28.355	28.688	30.191
Baten						
Overhead	-545	-19	-31	-31	-19	-19
Saldo overhead	24.324	23.986	28.561	28.324	28.669	30.172
Lasten						
Vennootschapsbelasting		125	50			
Saldo vennootschapsbelasting		125	50			
Toevoeging aan reserves	26.237	9.811	4.202	155	155	155
Onttrekking van de reserves	-2.339	-9.341	-1.909	-805	-805	-805
Resultaat (- = voordelig)		-4.755		5.520	3.825	6.455

Mutaties ten opzichte van programmabegroting 2022-2025

01 Blijven meedoen en talentontwikkeling

Omschrijving bedragen x € 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	2025	2026	2027	2028
Lasten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
430 Vervoer leerlingen	65	65	65	65
430 Indexatie Welzijnswerk	40	40	40	40
530 Indexatie culturele instellingen	117	117	117	117
530 Huisvestingsbijdrage culturele instellingen	20	20	20	20
<i>Aanvullende mutaties</i>				

Omschrijving bedragen x € 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	2025	2026	2027	2028
420 Indexering en taakstelling voortgezet onderwijs	400	400	400	400
420 Onderhoud onderwijshuisvesting	25	25	25	440
420 Bijstelling beheersubsidies	-60	-60	-60	-60
420 Sloop schoolgebouwen RSG Wolfsbos	0	1.000	0	0
420 Vervolgonderzoeken inrichting Groene Driehoek	0	30	30	30
530 Bijstelling bedrag indexatie Culturele instellingen	-10	-10	-10	-10
530 Onderhoud Tamboer				1.091
550 Onderhoud Molen				20
560 Bekostiging lokale omroep	0	0	-37	-37
Totaal lasten	597	1.627	590	2.116
Baten				
<i>Aanvullende mutaties</i>				
550 instandhoudingssubsidie 'Molen de Zwaluw'	-5	-5	0	0
Totaal baten	-5	-5	0	0
Saldo	592	1.622	590	2.116

Toelichting op de cijfers

LASTEN

Mutaties vanuit Kadernota 2025-2028

430 Vervoer leerlingen

Op basis van de realisatie cijfers 2023, gecombineerd met een NEA-indexatie van 3,4% moet het budget voor leerlingenvervoer structureel met € 65.000 worden opgehoogd. Reden hiervoor is niet zozeer een volumestijging, maar een toename van kinderen met een aangepaste vervoersbehoefte waardoor de kosten hoger zijn.

430 Indexatie Welzijnswerk

De huidige cao Sociaal Werk loopt van 1 juli 2023 tot en met 31 juli 2025. Deze cao leidt tot een loonstijging in 2025 van 2%. In de lopende cao is opgenomen dat vanaf 1 januari 2025 de uitloop-schalen standaard worden doorgevoerd waardoor er per schaal 2 periodieken bijkomen. Dat betekent voor 2025 een bijkomende stijging van de loonkosten van 3% over het hele jaar. Gevolg is dat de totale loonkostenstijging op grond van de lopende cao met ingang van 2025 5% bedraagt. Het betreft een kostenstijging van in totaal € 275.000 verdeeld over verschillende programma's. De stijging voor Blijven Meedoen en Talent Ontwikkeling bedraagt € 40.000. Per 1 augustus 2025 gaat een nieuwe cao in. Het is nu nog niet bekend hoeveel de lonen hierdoor stijgen. De loonstijging als gevolg van deze nieuwe cao is dan ook niet meegenomen in de index van 5%.

530 Indexatie Culturele instellingen 2025

Bij de Kadernota 2024 is besloten om de structurele subsidies aan de culturele instellingen jaarlijks te indexeren met het percentage dat we hanteren in de gemeentelijke begroting voor de gemeentelijke inkomsten zoals OZB en leges. Het gaat hierbij om de stichtingen Bibliotheek, Cultuurhuis, de Kunstenkorf (is rechtsopvolger Scala), CultuurKlik en onderduikersmuseum De Duikelaar.

Voor 2025 is de index 3,2% neerkomend op een indexeringsbedrag voor de culturele instellingen van in totaal € 117.000.

530 Huisvestingsbijdrage culturele instellingen

Docentencollectief De Kunstenkorf en Cultuurklik zijn beide huurders van de gemeentelijke locatie Markt 5. Ter compensatie van de marktconforme huisvestingslasten ontvangen beide culturele instellingen een huisvestingssubsidie, maar deze is niet toereikend. Binnen hun begroting kunnen de ongedekte huisvestingslasten niet worden verwerkt zonder dat dit ten koste van het culturele aanbod gaat.

530 Onderhoud Tamboer

De cijfers zijn aangepast aan de inspecties zoals opgenomen in het meerjaren onderhoudsprogramma.

550 Onderhoud Molen

De cijfers zijn aangepast aan de inspecties zoals opgenomen in het meerjaren onderhoudsprogramma.

Aanvullende mutaties

420 Indexering en taakstelling voortgezet onderwijs

In de huisvestingsafspraken met het voortgezet onderwijs is overeengekomen dat de we de jaarlijkse bijdrage indexeren met de consumentenprijsindex. Voor 2025 is dit bedrag met 2,9% verhoogd en is de totale huisvestingsbijdrage € 9.669 hoger dan in 2024. Echter, in de begroting is rekening gehouden met een totale bijdrage van € 1.958.696. De werkelijke kosten voor 2025 ramen we op € 2.358.584. Hierdoor is de bijdrage voor 2025 in totaal € 400.000 hoger ten opzichte van de begroting.

Dit verschil wordt veroorzaakt omdat we in de begroting nog een taakstelling hadden openstaan van € 300.000 op de huisvestingsbijdrage van het voortgezet onderwijs. Deze taakstelling realiseren we niet omdat we afspraken zijn overeengekomen met schoolbesturen over de jaarlijkse bijdrage. In de beoordeling van de nieuwbouw van RSG Wolfsbos is gebleken dat de jaarlijks vergoeding ook noodzakelijk en passend is.

420 Bijstelling beheersubsidies

De beheersubsidies zijn jaarlijks in de begroting geïndexeerd, terwijl we deze richting de buurt-accommodaties niet indexeren. Dit betekent een daling van de lasten van € 60.225.

420 Nieuwbouw RSG Wolfsbos

In 2025 start de nieuwbouw van RSG Wolfsbos. Als de nieuwbouw volgens de verwachte planning van RSG verloopt dan wordt de nieuwbouw in 2026 in gebruik genomen. Op dat moment krijgen wij als gemeente een aantal schoolgebouwen terug die gesloopt moeten worden. Voor het slopen van deze schoolgebouwen gaan we uit van een kostenpost van circa € 1 miljoen in 2026. Waarbij het wel onzeker is of er nog extra kosten zullen ontstaan voor bijvoorbeeld asbestsanering.

420 Vervolgonderzoeken inrichting Groene Driehoek

Naast de ontwikkeling van de nieuwbouw van RSG Wolfsbos moeten de plannen voor bijvoorbeeld de stedenbouwkundige inrichting nader worden uitgewerkt. In de periode 2026-2028 houden we rekening met een kostenpost van € 30.000 per jaar voor deze nadere onderzoeken.

420 Onderhoud onderwijshuisvesting

De cijfers zijn aangepast aan de inspecties zoals opgenomen in het meerjaren onderhoudsprogramma.

530 Bijstelling bedrag voor indexatie Culturele instellingen

Bij de kadernota gingen we vooralsnog uit van 3,2% index. In de begroting wordt dit bijgesteld naar 2,9%. Dit betekent een daling van afgerond -€ 10.000.

560 Bekostiging lokale omroep

De bekostiging van de lokale omroep verloopt via de algemene uitkering. Vanaf 2027 wordt de lokale omroep rechtstreeks vanuit de Rijksoverheid gefinancierd. Het is vanaf 2027 niet langer nodig om de bekostiging van de lokale omroep op te nemen in de meerjarenbegroting.

BATEN**Aanvullende mutaties****550 - Instandhoudingssubsidie 'Molen de Zwaluw'**

In 2022 hebben wij een subsidieaanvraag ingediend bij Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Dit in het kader van de Subsidieregeling Instandhouding Monumenten (SIM). De aanvraag heeft betrekking op de instandhouding van de Molen De Zwaluw aan de van Echtenstraat 2021-2026. Op basis van de verleende instandhoudingssubsidie ramen we tot en met 2026 jaarlijks een opbrengst van € 5.400.

Onzekerheden en risico's***Duurzame exploitatie stichting Cultuurhuis Hoogeveen***

De uitkomst van het onderzoek naar wat er nodig is om tot een duurzame exploitatie van de stichting Cultuurhuis Hoogeveen te komen kan leiden tot een bijstelling van de begrotingssubsidie.

02 Jeugdhulp en Participatie

Omschrijving bedragen x € 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	2025	2026	2027	2028
Lasten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
610 Moeders van Hoogeveen	160	160	160	160
620 Eerder erbij	21	21	21	21
620 Indexatie Veilig Thuis Drenthe (VTD)	78	78	78	78
620 Indexatie Welzijnswerk	44	44	44	44
630 Aanpak armoedebestrijding	1.100	1.375	1.650	1.650
630 Uitvoeringsplan Schuldhulpverlening	136	136	0	0
630 Integrale dienstverlening	20	40	60	60
630 Kwijtschelding belastingen	-75	-75	-75	-75
672 Eerder erbij	-21	-21	-21	-21
672 Jeugdhulpregio Drenthe	90	90	90	90
672 Indexatie jeugdhulp	836	762	762	762
672 Integrale dienstverlening	-20	-40	-60	-60
672 Moeders van Hoogeveen	-160	-160	-160	-160
682 Indexatie jeugdhulp (jeugdbescherming/-reclassering)	99	90	90	90
682 Gecertificeerde instellingen	275	275	275	275
710 Indexatie Jeugdgezondheidszorg	62	62	62	62
<i>Aanvullende mutaties</i>				
672 Jeugdhulp open drie milieuvorzieningen	214	214	214	214
672 Intensieve ambulante gezinsbehandeling	39	39	39	39
672 Jeugdhulp - verhoging o.b.v. realisatie voorgaande jaren	2.300	2.300	2.300	2.300
Totaal lasten	5.198	5.390	5.529	5.529
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
Saldo	5.198	5.390	5.529	5.529

Toelichting op de cijfers

LASTEN

Mutaties vanuit Kadernota 2025-2028

610 Moeders van Hoogeveen

In de kadernota 2024 is per abuis het collegebesluit voor 'Moeders van Hoogeveen' structureel op te nemen niet verwerkt. In de kadernota 2025 wordt dit besluit alsnog verwerkt. Dit betreft conform besluit een verschuiving ad € 160.000 van het budget van taakveld 672 naar 610.

620 Eerder erbij

De werkwijze 'Eerder erbij bij huiselijk geweld' vloeit voort uit een Drentse pilot. Het doel van deze pilot was het duurzaam en eerder stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze pilot is een samenwerking tussen Veilig Thuis Drenthe, Stichting Welzijnswerk Hoogeveen, Veilig Opgroeien

van gemeente Hoogeveen en de politie. De pilot is afgerond, met positief effect. De werkwijze wordt daarom structureel en breed omarmd. In het kort betekent de werkwijze dat er binnen 24 uur een hulpverlener op de bank moet zitten als er een huiselijk geweld-incident is geweest waar de politie ter plaatse moest komen. Het doel is dat er een plan wordt gemaakt om de directe veiligheid van de gezinsleden te borgen, maar ook dat er wordt gekeken wat er op de langere termijn nodig is aan zorg voor individuele gezinsleden én het gezin als systeem. Om de werkwijze duurzaam te borgen, heeft stichting Welzijnswerk een prominente rol gekregen. Zij hebben extra middelen nodig om dit te kunnen borgen naast reguliere werkzaamheden. De dekking vindt plaats door een verschuiving van een budget ad € 21.043 te verplaatsen van tweedelijns naar eerstelijns. Dit betekent een verschuiving van taakveld 672 naar 620.

620 Indexatie Veilig Thuis Drenthe (VTD)

Voor 2025 is rekening gehouden met een indexatie van de tarieven van de GGD. Op basis van inschattingen wordt een stijging verwacht van € 78.000.

620 Indexatie welzijnswerk

De huidige cao Sociaal Werk loopt van 1 juli 2023 tot en met 31 juli 2025. Deze cao leidt tot een loonstijging in 2025 van 2%. In de lopende cao is opgenomen dat vanaf 1 januari 2025 de uitloopschalen standaard worden doorgevoerd waardoor er per schaal 2 periodieken bijkomen. Dat betekent voor 2025 een bijkomende stijging van de loonkosten van 3% over het hele jaar. Gevolg is dat de totale loonkostenstijging op grond van de lopende cao met ingang van 2025 5% bedraagt. Het betreft een kostenstijging van in totaal € 275.000 verdeeld over verschillende programma's. De stijging voor Gezond & Vitaal bedraagt € 44.000. Per 1 augustus 2025 gaat een nieuwe cao in. Het is nu nog niet bekend hoeveel de lonen hierdoor stijgen. De loonstijging als gevolg van deze nieuwe cao is dan ook niet meegenomen in de index van 5%.

630 Armoede

De aanpak geldzorgen, armoede en schulden wordt vanuit het Rijk voortgezet. Op middellange termijn wordt gewerkt aan harmonisatie en vereenvoudigde partner-, vermogens- en inkomensbegrippen. Vereenvoudiging leidt tot maatschappelijke baten: het voorkomen van armoede, meer vertrouwen in de overheid, meer bestaanszekerheid en meer ruimte voor de menselijke maat. Er wordt gewerkt aan eenvoud. De inkomensondersteuning is nu te complex. De VNG voert namens de gemeenten overleg met het Rijk om de complexiteit van de regelingen en de toeslagen te verminderen. Het college heeft het uitvoeringsplan Armoedebestrijding op 18 juni 2024 vastgesteld. Hierin worden de interventies en acties uit de Aanpak Armoedebestrijding nader uitgewerkt. De uitgaven voor deze interventies en acties zijn opgenomen in de kadernota 2025.

630 Uitvoeringsplan Schuldhulpverlening

Bij het vaststellen van het uitvoeringsplan schuldhulpverlening op 13 februari jl. is besloten de uitgaven van dit plan in 2025 en 2026 op te nemen in de kadernota 2025. Het betreft voor beide jaren een bedrag van € 136.000. In de circulaire 2024 worden middelen voor het versterken van de dienstverlening voor armoede en schulden' van € 40 miljoen landelijk toegevoegd aan de algemene uitkering. De uitgaven kunnen na toekenning van de financiële middelen budgetneutraal in de begroting worden verwerkt. Voor de gemeente Hoogeveen betreft het een jaarlijkse bijdrage van € 134.000. De resterende € 2.000 wordt bekostigd vanuit de financiële middelen voor de preventie aanpak schuldhulpverlening.

	2025	2026
Coördinator financiële dienstverlening	€ 76.000	€ 76.000
Deskundigheidsbevordering vrijwilligers	€ 20.000	€ 20.000
Uitbreiding formatie vroegsignalering	€ 40.000	€ 40.000
Totaal	€ 136.000	€ 136.000

630 Integrale dienstverlening

Om de ontwikkeling van de integrale toegang prOWIJZ, het team regie en de toepassing van de Omgekeerde Toets ook nadrukkelijker financieel te onderbouwen is een verschuiving van het X budget naar het budget integrale toegang aangewezen. Het sluit aan bij de meer gezinsgerichte aanpak die wordt ingezet en het stimuleert het werken vanuit de bedoeling (=Omgekeerde Toets) en het domein overstijgend samenwerken. De verwachting is dat de kosten in de loop der jaar meer verschuiven van taakveld 672 naar taakveld 630. De verschuiving is een inschatting en is per saldo budgetneutraal.

630 Kwijtschelding belastingen

We zien al enkele jaren dat we minder kwijtschelding verlenen dan dat we begroten. Hierop passen we de begroting aan. De kosten van kwijtschelding vallen onder de 100% kostendekkendheid van de rioolheffing en afvalstoffenheffing.

672 Jeugdhulpregio Drenthe

Jaarlijks wordt de begroting voor de Jeugdhulpregio Drenthe (JHRD) vastgesteld. Naar aanleiding van het addendum bij de samenwerkingsovereenkomst die medio 2023 is vastgesteld, zijn in de begroting 2024 ook de kosten van het regioteam opgenomen. Gezien de opdrachten die aan het regioteam zijn toebedeeld via het mandaatbesluit, dient voor 2024 ook de beschikbaarheidsfinanciering voor JH+ en voor gezins-psychiatrie (beide onderdeel van de opdracht rondom schaarse voorzieningen die bij het regioteam is belegd) via de begroting van de JHRD gefaciliteerd te worden. Hierdoor is meerjarig een ophoging van het JHRD-budget met € 90.000 nodig om volgens de afgesproken verdeelsleutel het deel voor de gemeente Hoogeveen te bekostigen.

672 Indexatie jeugdhulp

Voor de indexatie van de jeugdhulpbudgetten wordt gebruik gemaakt van het OVA-percentage. Het voorlopige OVA-percentage voor 2025 is ten tijde van het opstellen van de kadernota nog niet bekend. Dit voorlopige percentage wordt in de periode tussen de kadernota en de begroting bekend gemaakt. Om met de kadernota wel alvast een percentage mee te nemen wordt gebruik gemaakt van het OVA-percentage van 2024. Deze bedraagt 4,94%. Dit percentage afgezet tegen de jeugdhulpbudgetten zorgt voor een verhoging van € 836.000 in 2025 en vanaf 2026 een verhoging van € 762.000.

682 Indexatie jeugdhulp (jeugdbescherming/-reclassering)

Voor de indexatie van de jeugdhulp-budgetten jeugdbescherming en jeugdreclassering wordt gebruik gemaakt van het OVA-percentage. Het voorlopige OVA-percentage voor 2025 is ten tijde van het opstellen van de kadernota nog niet bekend. Dit voorlopige percentage wordt in de periode tussen de kadernota en de begroting bekend gemaakt. Om met de kadernota wel alvast een percentage mee te nemen wordt gebruik gemaakt van het OVA-percentage van 2024. Deze bedraagt 4,94%. Dit percentage afgezet tegen de jeugdhulpbudgetten zorgt voor een verhoging van € 99.000 in 2025 en vanaf 2026 € 90.000.

682 Gecertificeerde instellingen

Op 18 oktober hebben het Rijk en de VNG een akkoord bereikt over een landelijk tarief voor de uitvoering van jeugdbescherming en de jeugdreclassering. Deze nieuwe tarieven zijn per 1 januari 2024 van kracht voor de gecertificeerde instellingen in alle jeugdhulpregio's in Nederland. Dit leidt tot een structurele toename van de kosten van € 275.000. Achterliggende reden voor deze nieuwe tarieven is om de werkdruk voor jeugdbeschermers en jeugdreclasseringsmedewerkers structureel omlaag te brengen en hiermee ruimte te creëren zodat deze professionals beter hun werk kunnen uitvoeren. Daarnaast betekent dit dat er landelijk vanuit dezelfde afspraken gewerkt gaat worden.

710 Indexatie Jeugdgezondheidszorg GGD

Vanaf 2025 is rekening gehouden met een indexatie van de tarieven van de GGD. Op basis van inschattingen wordt voor 2025 een stijging verwacht van € 62.000. Bij het opstellen van de begroting 2025 wordt op basis van de meerjarenbegroting van de GGD de toekomstige jaren ook geïndexeerd.

Aanvullende mutaties

672 Jeugdhulp open drie milieuvorzieningen

Een Open 3 Milieu voorziening (O3M) is een type residentiële jeugdzorginstelling waar jongeren met ernstige gedrags- en/of opvoedingsproblemen worden opgevangen. Deze voorzieningen richten zich op intensieve behandeling en begeleiding in een open setting. Hier wordt zorg geboden vanuit de 3 leefmilieus: wonen, school/dagbesteding en vrije tijd. De O3M maakt momenteel een transformatie door richting kleinschalige, perspectief biedende en meer gezinsgerichte voorzieningen. Hierbij is het uitgangspunt om jeugdigen zoveel mogelijk thuis en als dit niet kan in een zo huiselijk mogelijke omgeving op te laten groeien. Kleinschaligheid draagt bij aan een veilig en positief leefklimaat, onder andere door het creëren van een minder institutionele sfeer. Dit in combinatie met een complexere doelgroep, langere verblijfsduur en meer personeel vanwege kleinere groepen maakt dat er een kostprijsstijging is voor de O3M. Dit betekent dat voor Gezinshulpverlening met Verblijf (GMV) van Yorneo het etmaaltarief zal stijgen met 62% en de Zeer Intensieve Behandeling (ZIB) groep van Ambiq zal het etmaaltarief stijgen met 45%. Dit betekent voor de begroting een uitzetting van € 214.000.

672 Intensieve ambulante gezinsbehandeling

In deze module gaat het om intensieve ambulante gezinsbehandeling (IAG) voor jeugdigen met ernstige meervoudige problematiek die een multidisciplinaire inzet vraagt. De Stichting Leger des Heils W&G (LdH) heeft eind 2023 aangegeven dat zij vanaf de start van contractering (2020) onder hun kostprijs werken voor de module IAG. Uitgebreid kostprijsonderzoek heeft geresulteerd in een tariefverhoging van IAG van 19% wat resulteert in een bijstelling van het budget ad € 39.000.

672 Jeugdhulp - verhoging o.b.v. realisatie voorgaande jaren

Op basis van de realisatiecijfers 2023 zien we in de gemeente een structurele toename in de kosten jeugdhulp van € 2.300.000. Het aantal zorgvragers blijft redelijk gelijk, echter de complexiteit van zorg groeit en de inzet van specialistische behandelingen in de ggz en gezinsbehandeling neemt toe. De stijgende zorgwaarde is in lijn met regionale en landelijke ontwikkelingen.

Jongerenruimte

In het kader van de opgave jongerenwerk is onderzocht of er in Hoogeveen behoefte is aan een fysieke ontmoetingsplek voor jongeren. Dit, naar aanleiding van een in november 2022 aangenomen motie van de gemeenteraad. Conclusie is dat er onvoldoende toegankelijke fysieke plekken zijn. Samen met de jongeren en betrokken instellingen wordt onderzocht wat er nodig is en wat het kost.

Onzekerheden en risico's

Hervormingsagenda jeugd

In 2022 zijn de effecten van de hervormingsagenda in de begroting verwerkt. Tot en met 2025 is dit door vertraging van de hervormingsagenda gecompenseerd door het Rijk. De hervormingsagenda is inmiddels vastgesteld en de effecten hiervan moet op basis van de berekeningen van het Rijk vanaf 2026 zichtbaar worden. Het is onzeker in hoeverre de landelijk berekende bedragen een op een zijn door te vertalen en gerealiseerd worden in gemeente Hoogeveen. Voor de gemeente Hoogeveen gaat dit om een bedrag van € 1.673.000.

Maatregelen coalitieakkoord jeugdzorg

Op basis van de begrotingscirculaire van de Provincie mogen gemeenten in de begroting rekening houden met een besparing op de uitgaven van € 500 miljoen in 2026 en € 511 miljoen in 2027 en verder (landelijk) als gevolg van maatregelen die het Rijk zal uitwerken. Voor de gemeente Hoogeveen gaat dit om een bedrag van € 2.064.000. Voorzichtigheidshalve heeft de gemeente Hoogeveen ervoor gekozen om besparing nog niet te verwerken omdat de maatregelen nog niet concreet zijn uitgewerkt door het Rijk.

03 Gezond en Vitaal

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
bedragen x € 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel				
Lasten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
430 Vervoer leerlingen	65	65	65	65
570 Stimuleringsregeling biodiversiteit	48	48	48	48
570 Werkbudget Aanvalsplan groenblauw	32	32	32	32
610 Welzijnswerk; algemeen maatschappelijk werk	99	99	99	99
610 Indexatie Welzijnswerk	185	185	185	185
610 Indexatie Interwonen	24	24	24	24
620 Onafhankelijke cliëntondersteuning	55	55	55	55
660 Wmo vervoer	24	24	24	24
671a Wmo hulp bij huishouden	527	539	539	539
671b Wmo begeleiding	245	252	252	252
671c Wmo dagbesteding	133	137	137	137
710 Indexatie Algemene gezondheidszorg GGD	2	2	2	2
<i>Aanvullende mutaties</i>				
430 Vervoer leerlingen	-65	-65	-65	-65
570 Indexatie onderhoudsbudget Streekbeheer	1	1	1	1
570 Stimuleringsregeling biodiversiteit	30	30	30	30
610 Indexatie Bureau Slachtofferhulp	1	1	1	1
620 Indexatie Onafhankelijke Cliëntondersteuning	8	8	8	8
620 indexatie subsidie Adviesraad Sociaal Domein	2	2	2	2
660 Indexatie Wmo voorzieningen en Wmo vervoer dagbesteding	70	70	70	70
671a Indexatie Wmo Hulp bij huishouden	34	34	34	34
671b Indexatie Wmo Begeleiding	16	16	16	16
671c Indexatie Wmo Dagbesteding	9	9	9	9
672 Indexatie Inloopvoorziening dak- en thuislozen	22	22	22	22
720 Riolering kolkenreiniging Area	-5	-5	-5	-5
Totaal lasten	1.562	1.585	1.585	1.585
Baten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
681a Beschermd wonen	-1.500	0	0	0
<i>Aanvullende mutaties</i>				
672 Indexatie Inloopvoorziening dak- en thuislozen	-21	-21	-21	-21
720 Riolering	244	153	23	-29
Totaal baten	-1.277	132	2	-50
Saldo	285	1.717	1.587	1.535

Toelichting op de cijfers**LASTEN****Mutaties vanuit Kadernota 2025-2028***430 Vervoer leerlingen*

Op basis van de realisatie cijfers 2023, gecombineerd met een NEA-indexatie van 3,4% moet het budget voor leerlingenvervoer structureel met € 65.000 worden opgehoogd. Reden hiervoor is niet zozeer een volumestijging, maar een toename van kinderen met een aangepaste vervoersbehoefte waardoor de kosten hoger zijn.

570 Stimuleringsregeling biodiversiteit

Deze nieuw op te stellen regeling is bedoeld om inwoners en organisaties te stimuleren om bij te dragen aan de rijkdom aan soorten planten en dieren (biodiversiteit) en hiervoor maatregelen te nemen.

Het stimuleringsbudget verdelen we dan als volgt:

- € 15.000 per jaar voor bewonersinitiatieven;
- € 60.000 per jaar voor vergroening van drie schoolpleinen. Eventuele andere scholen die zich melden, kunnen een bijdrage vragen vanuit het 'plan per school' (zie BMT0); 30k van de 60K is een toevoeging vanuit een amendement en dient opgenomen te worden als een aanvullende mutaties om zodoende aansluiting te houden met vastgestelde kadernota.
- € 3.000 per jaar voor een 'Groen klimaatplein' voor tuincentra in samenwerking met Tuinbranche Nederland en WDO Delta.

In totaal leidt dit tot een budgetbijstelling van € 78.000.

570 Werkbudget aanvalsplan groenblauw

Net als in 2024 is budget nodig voor de organisatie van en deelname aan bijeenkomsten, voor communicatie, deelname aan landelijke communicatiecampagnes en voor deelname aan het kennisplatform stichting Steenbreek. Het budget voor 2024 is € 22.000. Een verhoging is nodig om middelen in te zetten voor de deelname aan het NK-tegelwippen. Doel ervan is inwoners te stimuleren tuinen te ontstemen en te vergroenen. Met de inzet van een tegeltaxi kunnen we meer bewoners stimuleren.

In totaal leidt bovenstaande tot een budgetbijstelling van € 32.000.

610 Welzijnswerk: algemeen maatschappelijk werk (amw)

Er is één fte maatschappelijk werk extra nodig voor de sociale wijkteams om wachttijden bij het maatschappelijk werk te verminderen en te beheersen en gebruik van dure geïndiceerde zorg te beperken. De sociale wijkteams en de nieuwe regiefuncties (Project Versterken Regie) vergroten de druk op het amw. De maatschappelijk werkers moeten een brede intake uitvoeren van de inwoners die besproken worden in de sociale teams. Dit is een noodzakelijke professionaliseringsslag om de juiste ondersteuning/regiefunctie te kunnen inzetten. Daarnaast worden door de sociale wijkteams en de bekendheid van de regiefuncties meer kwetsbare inwoners gesignaleerd en aangemeld.

Een deel van de extra formatie wordt ingezet voor wachtlijstbeheer om zicht te houden op de cliënten, overbruggingshulp te bieden en escalatie te voorkomen. Met de extra formatie wordt de inzet van jeugdzorg en Wmo-verstrekkingen voorkomen en verminderd. Uit de eerste ervaringen blijkt dat de sociale wijkteams en de nieuwe regiefuncties leiden tot minder inzet van geïndiceerde zorg. Deze vraag om extra formatie leidt tot een budgetbijstelling van € 99.000.

610 Welzijnswerk: index

De huidige cao Sociaal Werk loopt van 1 juli 2023 tot en met 31 juli 2025. Deze cao leidt tot een loonstijging in 2025 van 2%. In de lopende cao is opgenomen dat vanaf 1 januari 2025 de uitloop-schalen standaard worden doorgevoerd waardoor er per schaal 2 periodieken bijkomen. Dat betekent voor 2025 een bijkomende stijging van de loonkosten van 3% over het hele jaar. Gevolg is dat de totale loonkostenstijging op grond van de lopende cao met ingang van 2025 5% bedraagt. Het betreft een kostenstijging van in totaal € 275.000 verdeeld over verschillende programma's. De stijging voor Gezond & Vitaal bedraagt € 185.000. Per 1 augustus 2025 gaat een nieuwe cao in. Het is nu nog niet bekend hoeveel de lonen hierdoor stijgen. De loonstijging als gevolg van deze nieuwe cao is dan ook niet meegenomen in de index van 5%.

610 Interwonen

De cao Sociaal Werk geldt ook voor Interwonen. We gaan daarom ook bij Interwonen uit van een loonkostenstijging van 5% net als bij het welzijnswerk (zie hierboven).

620 Onafhankelijke cliëntondersteuning

Er is 0,56 fte cliëntondersteuning extra nodig om wachttijden te verminderen en de inzet van passende hulp te bespoedigen en ook de doorstroom naar de Wet langdurige zorg. Er staan ongeveer 25 cliënten op de wachtlijst. De gemiddelde wachttijd is 15 weken. De wachtlijst is structureel en het gevolg van vergrijzing, complexere vragen, betere vindbaarheid/doorverwijzing en wachtlijsten bij zorgaanbieders. Deze uitbreiding leidt tot een verhoging van het budget van € 55.000.

660 Wmo vervoer

Binnen Publiek Vervoer is de afspraak gemaakt om een NEA-indexatie toe te passen van 3,4% (peiljaar 2024). Op basis hiervan moet het budget structureel worden verhoogd. Omdat voor de indexatie nu gebruik is gemaakt van het peiljaar 2024 zal ten tijde van de begroting 2025 nogmaals worden beoordeeld of het budget moet worden bijgesteld. Vooralsnog leidt bovenstaande tot een bijstelling van het budget van € 24.000.

671a Wmo hulp bij huishouden

De kosten zijn afhankelijk van de indexatie en de ontwikkeling van de vraag. Binnen de Wmo hebben we te maken met de Algemene Maatregel van Bestuur Reële prijzen Wmo. We moeten als opdrachtgever reële prijzen betalen voor de producten die we inkopen. Voor de Wmo-producten hebben we afspraken gemaakt over indexaties. Deze zijn op advies van de VNG gekoppeld aan het landelijk vastgestelde OVA-percentage (voorlopig 4,94% voor 2024). Deze inschatting kan worden bijgesteld in de begroting. Dit leidt in 2025 tot een bijstelling van het budget van € 527.000.

671b Wmo begeleiding

Voor de mutatie bij Wmo dagbesteding verwijzen wij u naar de tekst 671a Wmo hulp bij de huishouding. We hebben deze op dezelfde wijze benaderd. Ook deze mutatie kan worden bijgesteld ten tijde van de begroting. Vooralsnog hanteren we het OVA-percentage 2024 van 4,94%. Dit leidt in 2025 tot een bijstelling van het budget van € 245.000.

671c Wmo dagbesteding

Voor de mutatie bij WMO dagbesteding verwijzen wij u naar de tekst bij 671a Wmo hulp bij de huishouding. We hebben deze op dezelfde wijze benaderd. Ook deze mutatie kan worden bijgesteld ten tijde van de begroting. Vooralsnog hanteren we het OVA-percentage 2024 van 4,94%. Dit leidt in 2025 tot een bijstelling van het budget van € 133.000.

710 Indexatie Algemene gezondheidszorg GGD

Voor 2025 is rekening gehouden met een indexatie van de tarieven van de GGD. Op basis van inschattingen wordt een stijging verwacht van € 2.000.

Aanvullende mutaties lasten

430 Vervoer leerlingen

In de Kadernota is zowel onder programma "Blijven meedoen en talentontwikkeling" als het programma "Gezond en Vitaal" een budgetbijstelling van Vervoer leerlingen meegenomen. Deze bijstelling had alleen in BMTO moeten worden opgenomen, zodat het budget in dit programma met -€ 65.000 wordt bijgesteld.

570 Indexatie onderhoudsbudget Streekbeheer

Het budget voor Streekbeheer wordt geïndexeerd conform het prijsindexcijfer uit de Meicirculaire (2,9%). De lasten stijgen hierdoor met € 1.000.

570 Stimuleringsregeling biodiversiteit

In de kadernota 2025 is een nieuw op te stellen regeling opgenomen met een budgetbijstelling van € 48.000 structureel. Vanuit een amendement is een toevoeging van het budget van € 30.000 naar € 60.000 en van vergroening van één schoolplein naar drie schoolpleinen. Dit wordt opgenomen als aanvullende mutatie bij de begroting 2025 om aansluiting te houden met de vastgestelde kadernota 2025.

610 Slachtofferhulp Nederland

Het subsidiebudget wordt geïndexeerd conform het prijsindexcijfer uit de Meicirculaire (2,9%). Dit leidt tot een bijstelling van € 1.000.

620 indexatie onafhankelijke cliëntondersteuning

In de overeenkomst Onafhankelijke Cliëntondersteuning is afgesproken het OVA-percentage toe te passen voor indexering. Dit leidt tot een uitzetting van € 8.000.

620 Cliëntondersteuning en Adviesraad Sociaal Domein

De subsidie voor de Adviesraad Sociaal Domein wordt geïndexeerd conform het prijsindexcijfer uit de Meicirculaire (2,9%). Dit leidt tot een bijstelling van € 2.000.

660 Wmo voorzieningen en Wmo vervoer dagbesteding

In de kadernota is geen indexatie opgenomen voor Wmo voorzieningen en Wmo vervoer van en naar dagbesteding. We begroten een indexatie conform de Meicirculaire van 2,9%. Dit betekent een uitzetting van € 70.000.

671a Wmo hulp bij huishouden

In de contracten Wmo huishoudelijke hulp is afgesproken om het OVA-percentage te hanteren voor de indexatie van de tarieven. Bij het opstellen van de kadernota hebben we het voorlopige OVA-percentage van 4,94% toegepast. Het definitieve percentage bedraagt 6%. Dit leidt tot een extra uitzetting van € 34.000.

671b Wmo begeleiding

Voor de mutatie bij Wmo begeleiding verwijzen wij u naar de tekst 671a Wmo hulp bij de huishouding. Voor Wmo-begeleiding gaat om een bedrag van € 16.000.

671c Wmo dagbesteding

Voor de mutatie bij WMO dagbesteding verwijzen wij u naar de tekst bij 671a Wmo hulp bij de huishouding. Voor Wmo-dagbesteding gaat om een bedrag van € 8.000.

672 Indexatie Inloopvoorziening dak- en thuislozen

De Inloopvoorziening voor dak- en thuislozen aan de Schutstraat wordt voor meer dan 95% gefinancierd door centrumgemeente Assen voor de maatschappelijke opvang. Zowel de inkomsten als de uitgaven zijn geïndexeerd. De netto uitzetting is € 1.000.

720 Riolering

Door het actualiseren van de productbegroting van Area 2-25 moet het budget structureel worden verlaagd met € 5.000.

BATEN**Mutaties vanuit kadernota 2025-2028***681a Beschermd wonen*

Met de openstelling van de Wet langdurige zorg voor mensen met een psychische stoornis per 1 januari 2021 zijn veel meer cliënten dan verwacht uitgestroomd uit beschermd wonen. De nieuwe instroom is beperkt. De verwachting was dat de rijksbijdrage voor beschermd wonen zou worden verlaagd. Een bijstelling heeft echter tot nu toe nog niet plaatsgevonden. Als gevolg van een fors lager aantal cliënten en daarmee lagere kosten, en een rijksbijdrage die hier niet op is aangepast, hebben we de afgelopen jaren een flink overschot op deze rijksmiddelen. Nu de doordecentralisatie van beschermd wonen ook in 2025 niet van start gaat, gaan we ervan uit dat ook in 2025 sprake is van een overschot. Op basis van de resultaten in de afgelopen jaren verwachten we dat Hoogeveen € 1.500.000 ontvangt uit het overschot.

Aanvullende mutaties*672 Indexatie Inloopvoorziening dak- en thuislozen*

De Inloopvoorziening voor dak- en thuislozen aan de Schutstraat wordt voor meer dan 95% gefinancierd door centrumgemeente Assen voor de maatschappelijke opvang. Zowel de inkomsten als de uitgaven zijn geïndexeerd.

720 Riolering

Op basis van de geactualiseerde berekening rioolheffing is de onttrekking aan de egalisatievoorziening riolering gewijzigd. Zie voor verdere toelichting de paragraaf lokale heffingen.

Onzekerheden en risico's*Uitvoering plan basiskwaliteit natuur*

In 2024 vindt een inventarisatie plaats van de basiskwaliteit van de natuur in onze gemeente met subsidie van de provincie. We laten de 'gewone' soorten inventariseren buiten de natuurgebieden en komen met aanbevelingen op basis van de uitkomsten. De meerkosten hiervan zijn nog niet in te schatten.

Welzijnswerk

Per 1 augustus 2025 gaat een nieuwe cao Sociaal Werk in. Het is nu nog niet bekend hoeveel de lonen hierdoor stijgen. De loonstijging als gevolg van deze nieuwe cao is niet meegenomen in de index van 5%.

Vergrijzing

Het landelijk gehanteerde Wmo-voorspelmodel laat zien dat de vergrijzing in Hoogeveen de komende jaren doorzet (stijging van 7% in 2027 aan Wmo gebruikers t.o.v. 2022). Dit heeft ook gevolgen voor de in te zetten formatie, waarvoor dekking nodig zal zijn. Gedurende de loop van het jaar zullen wij monitoren in hoeverre de realisatie gelijk is aan het voorspelmodel en zal indien nodig de begroting hierop worden aangepast.

Wmo voorzieningen

In de meerjarenbegroting is al rekening gehouden met volumegroei en prijsstijgingen, maar de vraag is of dit in voldoende mate is gebeurd.

We zien momenteel een toenemend gebruik van Wmo voorzieningen waardoor het budget onder druk staat, maar het verleden heeft ook laten zien dat het gebruik van Wmo voorzieningen vaak schommelt. Bij GemRap I zullen wij beoordelen of de toename van het gebruik doorzet en bijstelling van het budget voor het opvangen van de volumegroei echt noodzakelijk is.

We zien de laatste jaren ook een behoorlijke prijsstijging van de hulpmiddelen Wmo. Dit komt door de stijging van grondstofprijzen, energieprijzen en hogere personeelskosten. In de afgelopen twee jaar zijn er hogere indexaties afgesproken dan contractueel vastgelegd. In 2024 is een nieuwe overeenkomst gesloten voor Wmo hulpmiddelen. De nieuwe tarieven zijn hoger dan vastgelegd in de oude overeenkomst, hiermee is al rekening gehouden in de meerjarenbegroting. Gezien prijsontwikkeling van de afgelopen jaren bestaat het risico dat de uiteindelijke prijsstijging hoger zal zijn dan nu in de meerjarenbegroting is meegenomen.

Ook dient in 2025 een aanbestedingsprocedure te worden gestart voor het inkopen en plaatsen van trapliften. De huidige leverancier heeft al laten weten dat de prijzen momenteel te laag zijn. De verwachting is dat na de aanbesteding de prijzen zullen stijgen, maar op voorhand valt nog niet te voorspellen hoeveel dit zal zijn.

Wanneer de prijsstijgingen hoger zijn dan in de meerjarenbegroting meegenomen, zal in de GemRap een bijstelling plaatsvinden.

Taakstelling Wmo begeleiding/huizen van de buurt

In de financiële vertaling van het programmaplan 'Herontwerp Sociaal Domein' wordt een besparing voorzien van €400.000 met ingang van 2025 door het inrichten van wat we nu 'Huizen van de Buurt' noemen. Deze taakstelling is verwerkt in het budget Wmo begeleiding. De besparing moet het gevolg zijn van minder indicaties Wmo-begeleiding licht en Wmo-dagbesteding licht.

In 2024 zijn wij samen met SWW voortvarend gestart met de ontwikkeling van het concept 'Huis van de Buurt' en inmiddels lukt het om steeds meer inwoners gebruik te laten maken van deze voorziening in plaats van direct een Wmo indicatie af te geven. We zien een duidelijke dalende lijn wat betreft het aantal inwoners dat gebruik maakt van een voorziening als Wmo begeleiding.

Nog niet overal zijn 'Huizen van de Buurt' ingericht en tot volledige wasdom gekomen. Dit vraagt ook een andere mindset en andere manier van werken bij de Wmo en bij de SWW. Dit heeft tijd nodig. Het is daarom de vraag of de voorziene besparing al in 2025 volledig kan worden gerealiseerd.

We blijven de effecten van de 'Huizen van de Buurt' monitoren en zullen, indien noodzakelijk, in de GemRap de begroting bijstellen.

Taakstelling Wmo huishoudelijke hulp

Vanuit het herontwerp sociaal domein is op het budget van Wmo huishoudelijke hulp een taakstelling in de meerjarenbegroting verwerkt ter grootte van € 450.000 voor 2025, en € 650.000 voor de opvolgende jaren. De taakstelling heeft een directe relatie met het invoeren van de voorziening herstelgerichte hulp. Wanneer een inwoner een aanvraag doet voor een Wmo voorziening als huishoudelijke hulp, een scootmobiel, traplift of driewiel fiets, dan wordt voortaan eerst gekeken of

er ook herstelgerichte hulp kan worden ingezet. De kosten voor het inzetten van herstelgerichte hulp zijn (op lange termijn) lager dan de kosten voor het inzetten van voornoemde voorzieningen. In 2023 zijn wij gestart met het afgeven van indicaties Wmo herstelgerichte hulp. We zien het aantal inwoners dat gebruik maakt van herstelgerichte hulp gestaag stijgen maar momenteel zijn dat er nog niet voldoende om de taakstelling van € 450.000 te realiseren. Wij hebben met de aanbieder herstelgerichte hulp nieuwe afspraken gemaakt over het proces, mogelijk dat dit gaat leiden tot een toename van het aantal inwoners. We monitoren het effect van herstelgerichte hulp en zullen, indien noodzakelijk, in de GemRap de begroting bijstellen.

Beschermd wonen

Vanaf 1 januari 2024 doen we zelf de indicatiestelling voor beschermd wonen. Afgesproken is dat de kosten van de lokale uitvoering ten laste komen van het regiobudget zolang de doordecentralisatie wordt uitgesteld. Medio 2024 hebben we goed zicht op de uitvoeringskosten en weten we of deze volledig uit het regiobudget worden gedekt.

Met de openstelling van de Wet langdurige zorg voor mensen met een psychische stoornis per 1 januari 2021 zijn veel meer cliënten dan verwacht uitgestroomd uit beschermd wonen. De nieuwe instroom is beperkt. De verwachting was dat de rijksbijdrage voor beschermd wonen zou worden verlaagd. Een bijstelling heeft echter tot nu toe nog niet plaatsgevonden. Als gevolg van een fors lager aantal cliënten en daarmee lagere kosten, en een rijksbijdrage die hier niet op is aangepast, hebben we de afgelopen jaren een flink overschot op deze rijksmiddelen. Het risico bestaat dat de rijksbijdrage alsnog wordt aangepast aan de grote uitstroom van cliënten naar de Wet langdurige zorg. In dat geval is er geen sprake meer van een voordeel op beschermd wonen.

04 Economie

Omschrijving bedragen x € 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	2025	2026	2027	2028
Lasten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
310 infrastructuur op gebied van Circulaire Economie	25	0	0	0
330 Toekomstbestendige Bedrijven Terreinen (TBBT)	20	0	0	0
<i>Aanvullende mutaties</i>				
030 Onderhoud gebouwen			3	12
330 Bedrijven Investerings Zone Hoogeveen	10	10	10	10
Totaal lasten	55	10	13	22
Baten				
<i>Aanvullende mutaties</i>				
340 Weggevalen inkomsten reclamezuilen evenementen	9	9	9	9
Totaal baten	9	9	9	9
Saldo	64	19	22	31

Toelichting op de cijfers

LASTEN

Mutaties vanuit kadernota 2025-2028

310 Infrastructuur op het gebied van Circulaire Economie

Zowel in de Economische Focus van Hoogeveen als in regionaal verband is vastgelegd dat we werken aan een Circulaire Economie. Wij reserveren een bedrag van € 25.000 voor 2025. We zetten deze middelen in om Circulaire initiatieven te ondersteunen in de voorbereiding en uitvoering.

330 Toekomstbestendige bedrijventerreinen

Vanuit de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe zijn wij gestart met de aanpak toekomstbestendige bedrijventerreinen, gericht op onder andere een intensivering van het ruimtegebruik, het bespoedigen van duurzaamheidsmaatregelen energiebesparende maatregelen en vergroening. Deze periode is voornamelijk gebruikt om gebiedsgericht gesprekken op te starten en initiatieven te faciliteren. Samen met Ondernemend Hoogeveen benaderen we gebiedsgericht onze bedrijventerreinen om te weten welke knelpunten er zijn maar ook om gezamenlijk kansen te benutten voor duurzaamheids- en energiebesparende maatregelen en andere activiteiten die nodig zijn om onze bedrijventerreinen toekomstbestendiger te maken. Wij reserveren hiervoor een bedrag van € 20.000 voor 2025.

Aanvullende mutaties

030 Onderhoud gebouwen

De cijfers zijn aangepast aan de inspecties zoals opgenomen in het meerjaren onderhoudsprogramma.

330 Bedrijveninvestering Zone Hoogeveen

De nieuwe verordening BI-zone centrumgebied Hoogeveen is vastgesteld voor de periode 2025-2029. Daarbij verhogen we de bijdrage aan Stichting Centrummanagement met € 10.000.

05 Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Omschrijving bedragen x € 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	2025	2026	2027	2028
Lasten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
210 Indexatie onderhoudsbudgetten wegen etc.	150	150	150	150
570 Indexatie onderhoudsbudgetten groen etc.	84	84	84	84
570 Areaaluitbreiding groen	2	2	2	2
570 Indexatie welzijnswerk	4	4	4	4
570 Tractie buurtbeheer	-30	-30	-30	-30
<i>Aanvullende mutaties</i>				
210 Indexatie onderhoudsbudgetten wegen etc.	-14	-14	-14	-14
210 Energieverbruik openbare verlichting	52	52	52	52
210 Onderhoud brugwachtershuisjes/openbare toiletten				-8
210 Civiele kunstwerken	-430	296	134	0
210 Straatreiniging Area	157	157	157	157
570 Indexatie onderhoudsbudgetten groen etc.	-8	-8	-8	-8
570 Onderhoud Hertenkamp/Kinderboerderij				18
570 Openbaar groen, gedragscode Flora en Fauna	0	-7	0	0
610 Buurthuizen, Bijstelling beheer subsidie	-46	-46	-46	-46
610 Buurthuis d'Olde bieb	15	15	15	15
610 Onderhoud buurthuizen	230	30	121	685
750 Onderhoud vastgoed op begraafplaatsen				29
Totaal lasten	166	685	621	1.090
Baten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
750 Begraafrechten	19	19	19	19
750 Wettelijke verlening grafrecht	39	38	38	38
<i>Aanvullende mutaties</i>				
750 Begraafrechten	45	45	45	45
750 Grafrechten wettelijke verlenging	3	4	4	4
750 Grafrecht verlenging i.v.m. afloop termijn	-204	-204	-204	-204
Totaal baten	-98	-98	-98	-98
Saldo	68	587	523	992

Toelichting op de cijfers**LASTEN****Mutaties vanuit kadernota 2025-2028***210 indexatie onderhoudsbudgetten Verkeer en vervoer*

Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (BOR-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. Aanpassing van de bud-

getten is daarom noodzakelijk en vindt plaats op basis van de Consumenten Prijs Index (CPI). Vooralsnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 3,2%.

570 Indexatie onderhoudsbudgetten Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (BOR-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. Aanpassing van de budgetten is daarom noodzakelijk en vindt plaats op basis van de Consumenten Prijs Index (CPI). Vooralsnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 3,2%.

570 Areaaluitbreiding groen -verhoging exploitatielasten door areaaluitbreiding

Onder areaaluitbreiding/wijziging wordt verstaan het aantal vierkante meters openbaar gebied dat door (her)inrichtingsplannen wijzigt. Dit brengt wijzigingen in het onderhoudsbudget met zich mee. Areaaluitbreiding omvat niet alleen uitbreiding, maar het kan ook gaan om wijziging van de inrichting. Door uitvoering van de projecten rotonde Het Haagje, herinrichting Kaaplaantje en uitbreidingsplan winkelcentrum De Weide, is het areaal gewijzigd. Als gevolg hiervan dient het exploitatiebudget met ingang van 2025 te worden verhoogd met € 2.000.

570 Indexatie Welzijnswerk:

De huidige cao Sociaal Werk loopt van 1 juli 2023 tot en met 31 juli 2025. Deze cao leidt tot een loonstijging in 2025 van 2%. In de lopende CAO is opgenomen dat vanaf 1 januari 2025 de uitloopschalen standaard worden doorgevoerd waardoor er per schaal 2 periodieken bijkomen. Dat betekent voor 2025 een bijkomende stijging van de loonkosten van 3% over het hele jaar. Gevolg is dat de totale loonkostenstijging op grond van de lopende cao met ingang van 2025 - 5% bedraagt. Het betreft een kostenstijging van in totaal € 275.000 verdeeld over verschillende programma's. De stijging voor Aantrekkelijk wonen en woonomgeving bedraagt € 4.000.

Per 1 augustus 2025 gaat een nieuwe cao in. Het is nu nog niet bekend hoeveel de lonen hierdoor stijgen. De loonstijging als gevolg van deze nieuwe CAO is dan ook niet meegenomen in de index van 5%.

570 Tractie buurtbeheer (Stark) naar SWO

De uitvoering van de openbare ruimte (buurtbeheer) wordt voor een belangrijk deel uitgevoerd door Stark. Het beschikbaar stellen van o.a. tractiemiddelen en werkkleding is een verantwoordelijkheid van de opdrachtgever. Met Stark is afgesproken dat de huidige tractiemiddelen overgaan naar de gemeente Hogeveen. De benodigde tractiemiddelen van Stark worden per 1-1-2025 tegen een boekwaarde van € 150.000 overgenomen door de gemeente. Omdat wij de tractiemiddelen hebben ondergebracht bij de SWO gaan ook deze middelen naar de SWO. De € 30.000 betreft de kapitaal-lasten. Dit wordt verrekend met taakveld 040 Overhead en is voor de begroting budgetneutraal.

Aanvullende mutaties

210 indexatie onderhoudsbudgetten Verkeer en vervoer

In de kadernota 2025-2028 was al rekening gehouden met een indexatie van 3,2%. Tijdens het opstellen van de begroting is gebleken dat het prijsindexcijfer uit de Meicirculaire 2024 2,9% zal bedragen. Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (Bor-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, stijgen hierdoor niet met € 150.000 maar met € 136.000.

210 Energieverbruik openbare verlichting

Op basis van de ontvangen voorschotfacturen in 2024 voor energieverbruik openbare verlichting verhogen we het budget voor elektriciteitsverbruik met € 52.000.

210 Onderhoud brugwachtershuisje/openbare toiletten

De cijfers zijn aangepast aan de inspecties zoals opgenomen in het meerjaren onderhoudsprogramma.

210 Aanpassing budget onderhouden civiele kunstwerken

Op basis van de geactualiseerde interne onderhoudsinspectie voor het onderhoud aan onze civiele kunstwerken zijn de budgetten voor de jaarschijven 2025, 2026 en 2027 aangepast.

210 Straatreiniging Area

Door indexatie vanuit het contract met Area moet het budget structureel worden verhoogd met € 157.000.

570 Indexatie onderhoudsbudgetten Openbaar groen en (openlucht)recreatie

In de kadernota 2025-2028 was al rekening gehouden met een indexatie van 3,2%. Tijdens het opstellen van de begroting is gebleken dat het prijsindexcijfer uit de Meicirculaire 2024 2,9% zal bedragen. Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (Bor-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, stijgen hierdoor niet met € 84.000 maar met € 76.000.

570 Onderhoud hertenkamp/kinderboerderij

De cijfers zijn aangepast aan de inspecties zoals opgenomen in het meerjaren onderhoudsprogramma.

570 Openbaar groen, gedragscode Flora en Fauna

Voor het opstellen van de leidraad flora en fauna is in 2026 een incidentdeel bedrag opgenomen. Omdat er inmiddels een medewerker in dienst is die deze werkzaamheden gaat uitvoeren kan dit bedrag voor externe expertise komen te vervallen.

610 Buurthuizen, Bijstelling beheersubsidies

De beheersubsidies zijn jaarlijks in de begroting geïndexeerd, terwijl we deze richting de buurt-accommodaties niet indexereren. Dit betekent een daling van de lasten van € 45.943.

610 Buurthuis d'Olde Bieb

Het gebouw d'Olde Bieb aan de Wielewaal 5 te Hoogeveen is afgeschreven.

De vaste lasten en klein onderhoud werden de afgelopen jaren voornamelijk betaald vanuit het budget voor de Smederijen voor de Wijk Wolfsbos. De totale kosten variëren per jaar, maar waren gemiddeld de afgelopen 4 jaar ca. € 4.000 per jaar. Nu is de situatie anders. Het gebouw voldoet niet meer aan de eisen gesteld in deze tijd. Het is matig geïsoleerd en nog voorzien van enkel glas. Doordat de energielasten drastisch omhoog zijn gegaan is het niet meer mogelijk om dit uit het Smederijen-budget te betalen.

Voor de Olde Bieb zal dan een oplossing gezocht dienen te worden. De afgelopen 10 jaar is er geen (groot) onderhoud aan het gebouw gepleegd. Calamiteiten (zoals aanpassen verwarming) werden bij hoge noodzaak aangepakt. Jaarlijks levert dit € 14.760 aan lasten op.

610 Onderhoud Buurthuizen

De cijfers zijn aangepast aan de inspecties zoals opgenomen in het meerjaren onderhoudsprogramma.

750 Onderhoud vastgoed op begraafplaatsen

De cijfers zijn aangepast aan de inspecties zoals opgenomen in het meerjaren onderhoudsprogramma.

BATEN**Mutaties vanuit Kadernota 2025-2028***750 Begraafplaatsenrechten*

In 2021 hadden we 324 begravingen in 2022 waren dat er 291 en in 2023 nog maar 254. Er is dus een algemene dalende tendens in begraven en zien een (lichte) toename in het aantal crematies, een tendens die zich voort lijkt te zetten.

750 Begraafplaatsenrechten -wettelijke verleningen

Er worden aanzienlijk minder 'verzoek'-verlengingen ten opzichte van voorgaande jaren ingediend.

Aanvullende mutaties*750 Begraafplaatsenrechten*

Zoals bij de kadernota al aangegeven hebben we de komende jaren te maken met minder begravingen. Deze algemene dalende tendens in begraven lijkt zich verder voort te zetten o.b.v. de realisaties tot nu toe. De begroting is hierop verder naar beneden bijgesteld met € 45.000.

750 Grafrecht verlenging i.v.m. afloop termijn

Er moet nog een inhaalslag worden gemaakt met de facturatie m.b.t. de 'verlengingen van verlopen termijnen' grafrechten over de afgelopen jaren. Voor de komende jaren denken wij hier ongeveer € 204.000 aan extra inkomsten te kunnen genereren. Op basis hiervan hebben wij voor de komende jaren de begroting hierop conform aangepast.

Onzekerheden en risico's

- Wegen schadeclaims
- Stagnatie in zowel (woningbouw)ontwikkellocaties als overige investeringen door onder andere economische ontwikkelingen (prijsstijgingen in de bouw), bezuinigingen, personeelstekort en het niet verkrijgen van subsidie/cofinanciering.
- Het niet kunnen ontwikkelen van woningbouwplannen in verband met regelgeving, bijvoorbeeld ten aanzien van stikstof of spuitzones.
- Betaalbaarheid van de verduurzamingsopgave van de woningvoorraad.

06 Ruimtelijke ordening en sport

Omschrijving bedragen x € 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	2025	2026	2027	2028
Lasten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
520 Indexatie onderhoudsbudgetten sportterreinen	6	6	6	6
520 Indexering beheersovereenkomsten buitensport	11	11	11	11
570 Visievorming/uitvoering programma landelijk gebied	50	50	50	50
570 Overheveling budget leader	20	20	20	20
810 Programma Vitale vakantieparken	206	139	80	PM
810 Omgevingswet en Omgevingsplan	930	500	400	400
810 Omgevingsvisie	150	20	0	0
810 Ruimtelijk beleid en procedures, indexering	35	36	37	38
810 Planschadevergoeding, indexering	1	1	1	0
<i>Aanvullende mutaties</i>				
520 Gymzalen RSG Wolfsbos	0	0	30	60
520 Indexatie onderhoudsbudgetten sportterreinen	0	0	0	0
520 Onderhoud sportaccommodaties				695
810 Omgevingswet en Omgevingsplan	-418			
Totaal lasten	991	783	635	1.280
Baten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
810 Rijksbijdrage implementatie Omgevingswet	265	0	0	0
810 Decentralisatie-uitkering WKB	30	0	0	0
<i>Aanvullende mutaties</i>				
340 Weggefallen inkomsten reclameborden Evenementen	1	1	1	1
520 Inkomsten verhuur buitensport	50	50	50	50
Totaal baten	346	51	51	51
Saldo	1.337	834	686	1.331

Toelichting op de cijfers**LASTEN****Mutaties vanuit kadernota 2025-2028***520 Indexatie onderhoudsbudgetten sportvelden en terreinen*

Om het onderhoud op een goed niveau te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. Aanpassing van de budgetten is daarom noodzakelijk en vindt plaats op basis van de Consumenten Prijs Index (CPI). Vooralsnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 3,2%.

520 Indexering beheersovereenkomsten buitensport

Voor de exploitatiebijdragen voor de buitensport is het noodzakelijk de beschikbare budgetten te verhogen. Voor 2025 gaan we alsnog uit van een indexering van 3,2%. Daarmee bedragen de totale kosten € 353.000.

570 Visievorming / uitvoering programma landelijk gebied

Het landelijk gebied kent de komende jaren naar verwachting een grote ontwikkeling. De opgaven en keuzes die in het NPLG, PNP, DPLG en provinciale omgevingsvisie worden gemaakt, zullen gevolgen hebben voor het gemeentelijke ruimtelijke beleid. Naast de landelijke en provinciale opgaven hebben de gemeenten zelf ook opgaven in het landelijk gebied, waaronder de woningbouw.

Voor visievorming/uitvoering initiatieven landelijk gebied is voortzetting van het budget van € 50.000 nodig voor de komende vier jaren. De visievorming wordt onderdeel van de nieuwe integrale Omgevingsvisie (zie hieronder). Een plan van aanpak landelijk gebied volgt in 2026 na de omgevingsvisievorming en na het starten in 2026 (naar verwachting) van de gebiedsprocessen DPLG.

Met het budget is het mogelijk in het landelijk gebied lokale initiatieven verder te helpen. Het gaat om initiatieven die vanuit de samenleving (van onderop) komen en een vitaal landelijk gebied ondersteunen. De ondersteuning van lokale initiatieven kan zijn vanuit economisch, ruimtelijk en/of landschappelijk perspectief. Hierin is er samenwerking met organisaties als Landschapsbeheer Drenthe, Agrarische Natuurvereniging Drenthe (AND), Gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe en LTO Noord. Actuele voorbeelden zijn de ondersteuning van vrijwilligersgroepen, lidmaatschap van de Gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe, bloemrijke akkers, kruidenrijk grasland, dubbel Drents en de vorming van een landbouwvisie.

570 Overheveling budget Leader

Het structurele budget voor het Leader programma West Drenthe hevelen we over van het programma Duurzaam en gastvrij naar Programma RO en sport gezien de aard van de uitgaven.

810 Vitale vakantieparken

Voor uitvoering van het programma Vitale Vakantieparken is incidenteel geld nodig in de periode tot en met 2027. De gemeenteraad heeft op 21 september 2023 unaniem ingestemd met het programmaplan Vitale Vakantieparken 2023-2027. De hieruit voortkomende kosten zijn opgenomen in de meerjarenbegroting. Het geld wordt gebruikt voor inhuur van capaciteit en ontbrekende kennis, naast de inzet van de medewerkers uit de eigen organisatie. Deze kosten bouwen we de komende jaren af.

We worden hierbij ondersteund door de provincie (Taskforce Vitale Vakantieparken Drenthe). Zowel op gebied van deskundigheid als financieel door middel van sterk gereduceerde tarieven voor ervaren projectleiders en toezichthouders. Bij de begroting is hierbij rekening gehouden. Tegenover de kosten komen de opbrengsten, welke nog niet kunnen worden begroot. Onderdeel hiervan is dat we een deel van de kosten gaan verrekenen met de eigenaren van de te transformeren parken.

810 Ruimtelijk beleid en procedures

Om goed en voldoende juridisch en milieud advies in te kunnen winnen ten behoeve van ruimtelijke procedures (waarvoor geen dekking is vanuit projectbudget of grondexploitatie), is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. De afgelopen vier jaar zijn deze budgetten jaarlijks gemiddeld met € 8.210 overschreden. Een structurele verhoging hiervan met € 10.000 wordt voorgesteld. Ook is aanpassing van de budgetten noodzakelijk op basis van de Consumenten Prijs Index (CPI). Vooralsnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 3,2%.

810 Omgevingswet en Omgevingsplan

Voor de verdere implementatie van de Omgevingswet en het Omgevingsplan is een bedrag van € 880.002 nodig in 2025. Dit bedrag wordt in de begroting van de SWO opgenomen. Een deel daarvan € 680.966 is voor de implementatie van de Omgevingswet en het resterende deel € 199.036 is voor het Omgevingsplan. Het betreft hier grotendeels kosten voor tijdelijke inhuur.

Bovendien is er in 2025 een bedrag van € 50.000 nodig voor het inhuren van het bureau dat betrokken is bij het opstellen van het Omgevingsplan.

Voor de jaren 2026, 2027 en 2028 is de verwachting dat tijdelijke inhuur nog steeds nodig is voor de verdere implementatie van de Omgevingswet. Bovendien werken in die jaren gemeente en een extern bureau (coproductie) door aan het Omgevingsplan.

810 Omgevingsvisie

Om te komen tot een Omgevingsvisie is een bedrag van € 150.000 nodig. De verwachting is dat dit bedrag grotendeels in 2025 benut wordt voor het proces en het schrijven van de Omgevingsvisie. Voor het implementeren van de Omgevingsvisie in de digitale omgeving van de Omgevingswet worden naar verwachting in 2026 ook kosten gemaakt.

810 Planschadevergoeding

Aanvragen voor planschadevergoeding worden door een externe onafhankelijke adviseur beoordeeld. Het is noodzakelijk de hiervoor beschikbare budgetten op peil te houden. Aanpassing van de budgetten is daarom noodzakelijk en vindt plaats op basis van de Consumenten Prijs Index (CPI). Vooralsnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 3,2%.

Aanvullende mutaties

520 Indexatie onderhoudsbudgetten sportvelden en terreinen

In de kadernota 2025-2028 was al rekening gehouden met een indexatie van 3,2%. Ten tijde van het opstellen van de begroting is gebleken dat het prijsindexcijfer uit de Meicirculaire 2024 2,9% zal bedragen. Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (Bor-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, stijgen hierdoor de lasten niet met € 6.000 maar met € 5.590.

520 Onderhoud sportaccommodaties

De cijfers zijn aangepast aan de inspecties zoals opgenomen in het meerjaren onderhoudsprogramma.

520 Nieuwe gymzalen RSG Wolfsbos

Vanwege de ontwikkeling van de nieuwbouw van RSG Wolfsbos worden er twee nieuwe gymzalen gerealiseerd ter vervanging van de interne gymzalen die RSG Wolfsbos nu heeft. De verwachting is dat medio 2027 deze nieuwe gymzalen gereed zijn. De gemiddelde exploitatiekosten van een gymzaal schatten we in op € 30.000 per jaar. Dit betekent dat we in 2027 uitgaan van € 30.000 aan kosten en vanaf 2028 structureel € 60.000 per jaar.

810 Omgevingswet en Omgevingsplan

De bijdrage van de gemeente Hoogeveen is net als bij De Wolden evenredig bijgesteld. Dit levert een voordeel op de lasten voor Hoogeveen van € 417.802, waardoor de bijdrage € 462.200 wordt in plaats van € 880.002 wat was opgenomen in de kadernota. Het verschil wordt opgevangen binnen de begroting van de SWO.

BATEN

Mutaties vanuit Kadernota 2025-2028

De definitief vast te stellen middelen in de septembercirculaire 2024 worden gereserveerd als dekking voor de benodigde middelen in 2025; het gaat daarbij nu om een verwachte rijksbijdrage implementatie Omgevingswet 2025 van € 264.817 en een indicatieve decentralisatie-uitkering Wet Kwaliteitsborging Bouwen van naar verwachting € 29.752 voor 2025.

Aanvullende mutaties*520 Tarieven Buitensport*

Eind 2023 heeft de gemeenteraad in een tweetal moties opgeroepen de tarieven van de gemeentelijke buitensportaccommodaties te onderzoeken en te komen tot een toekomstgerichte tariefstructuur. Dit onderzoek is in 2024 afgerond, waarbij ook de binnensportaccommodaties zijn meegenomen. Op basis van dit onderzoek stellen we voor om de opbrengsten voor de buitensport structureel te verlagen met € 50.000. Hiermee draaien we gedeeltelijk de taakstelling terug uit de periode 2021-2024. In deze periode zouden de opbrengsten gefaseerd verhoogd worden tot een structureel verhoogde opbrengst met € 127.000. Op basis van het gevoerde onderzoek stellen we dit dus met € 50.000 naar beneden bij.

07 Veilige bereikbaarheid

Omschrijving bedragen x € 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	2025	2026	2027	2028
Lasten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
210 Indexatie onderhoudsbudgetten	6	6	6	6
220 Onderhoud parkeerautomaten	81	35	0	0
660 Gehandicaptenparkeervergunningen	5	5	5	5
740 Commissie Milieuhygiëne vliegveld	-9	-9	-9	-9
<i>Aanvullende mutaties</i>				
210 indexatie onderhoudsbudgetten	-1	-1	-1	-1
220 Onderhoud parkeergarage de Kaap				-405
250 indexatie openbaar vervoer	16	16	16	16
Totaal lasten	98	52	17	-388
Baten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
660 Gehandicaptenparkeervergunningen	-9	-9	-9	-9
740 Commissie Milieuhygiëne vliegveld	9	9	9	9
<i>Aanvullende mutaties</i>				
210 opbrengst pacht vliegveld	-11	-11	-11	-11
Totaal baten	-11	-11	-11	-11
Saldo	87	41	6	-399

Toelichting op de cijfers

LASTEN**Mutaties vanuit Kadernota 2025-2028***210 Indexatie onderhoudsbudgetten*

Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (BOR-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. Aanpassing van de budgetten is daarom noodzakelijk en vindt plaats op basis van de Consumenten Prijs Index (CPI). Vooralsnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 3,2%. In dit programma gaat het om de onderhoudsbudgetten voor Waarschuwborden/bewegwijzering, voor Verkeersmaatregelen nieuwe besluiten, voor Verkeersonderzoeken en voor Bevordering verkeersveiligheid.

220 Onderhoud parkeerautomaten

De parkeerautomaten naderen het einde van hun levensduur. Dit zorgt voor een verhoging van de onderhoudskosten om de parkeerautomaten operationeel te houden. In 2025 wordt gestart met de vervanging van de nieuwe parkeerautomaten. De vervanging van de parkeerautomaten leidt mogelijk tot extra tweedelijns onderhoudskosten.

660 Gehandicaptenparkeervergunningen

Voor het uitgeven van gehandicaptenparkeervergunningen is een medisch advies noodzakelijk. Door de stijging van het aantal aanvragen voor een gehandicaptenparkeervergunning stijgen de kosten voor medisch advies. Deze stijging in aanvragen is structureel.

740 Milieubeheer

Voorheen werden er kosten gemaakt voor commissie milieuhygiëne vliegveld. Vanaf 2021 zijn hier geen acties meer voor ondernomen. Met deze begroting corrigeren we dit.

Aanvullende mutaties*220 Onderhoud parkeergarage de Kaap*

De cijfers zijn aangepast aan de inspecties zoals opgenomen in het meerjaren onderhoudsprogramma.

BATEN**Mutaties vanuit kadernota 2025-2028***660 Gehandicaptenparkeervergunningen*

Er worden jaarlijks meer gehandicaptenparkeervergunningen aangevraagd. Hierdoor ontvangt de gemeente meer inkomsten uit leges. Deze stijging in aanvragen is structureel.

740 Milieubeheer

Om de uitgaven te dekken van de commissie milieuhygiëne vliegveld kwam er voorheen een bijdrage binnen van de provincie Drenthe. Omdat we geen kosten meer maken, hebben we ook geen recht meer op deze bijdrage (zie lasten). Deze structurele bijdrage corrigeren we met deze begroting.

Aanvullende mutaties*210 Luchtvaartterreinen*

De jaarlijkse opbrengst voor de pacht van het vliegveld is hoger dan de opgenomen raming in de begroting. De opbrengst kan met € 11.429 structureel verhoogd worden.

08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen

Omschrijving bedragen x € 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	2025	2026	2027	2028
Lasten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
340 Bijdrage Recreatieschap	2	2	2	2
570 Verwijderen slib Recreatiegebied Schoonhoven	0	0	0	20
570 Overheveling budget Leader	-20	-20	-20	-20
740 Opgave klimaat- en energiebeleid	1.021	0	0	0
740 Bijdrage RUD	441	441	441	441
<i>Aanvullende mutaties</i>				
570 Onderhoud vastgoed Schoonhoven				8
730 Afval diverse kosten	-27	-27	-27	-27
730 Bijdrage Area afval	475	475	475	475
740 Bijdrage Area milieubeheer	-2	-2	-2	-2
Totaal lasten	1.890	869	869	897
Baten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
740 Rijksbijdrage opgave klimaat- en energiebeleid	-1.021	0	0	0
340 Toeristenbelasting	-45	-45	-45	-45
340 Forensenbelasting	-19	-19	-19	-19
<i>Aanvullende mutaties</i>				
730 Afval	90	84	80	80
Totaal baten	-995	20	16	16
Saldo	895	889	885	913

Toelichting op de cijfers**LASTEN****Mutaties vanuit de Kadernota 2025-2028***340 Recreatieschap Drenthe*

Op basis van de Kadernota 2025 van het Recreatieschap Drenthe houden we rekening met een voorlopige stijging van de bijdrage met € 2.459 (betreft de bijdrage in de exploitatie en het Fonds Recreatie en Toerisme). Deze stijging is voornamelijk het gevolg van verwachte loon- en prijsontwikkeling 2025 volgens indexen CPB.

570 Recreatiegebied Schoonhoven

In 2015 is een groot gedeelte van het recreatiegebied Schoonhoven verkocht aan Stichting Het Drentse Landschap. Uitsluitend de openbare gedeelten waar de gemeente, vanuit haar publiekrechtelijke taak, een verantwoording heeft, blijven in beheer bij de gemeente. Het gaat hier voornamelijk om behoud van de zwemkwaliteit. Eens in de twee jaar moet het slib uit de kleine vijver worden verwijderd. Om deze werkzaamheden uit te voeren in 2028 nemen we hier € 20.000 voor op.

570 Overheveling budget Leader

Het structurele budget voor het Leader programma West Drenthe hevelen we over van het programma Duurzaam en gastvrij naar Programma RO en sport, gezien de aard van de uitgaven.

740 Opgave klimaat- en energiebeleid

Vanuit het Rijk komt er in 2025 geld voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. Dit geld kan bijvoorbeeld ingezet worden om extra personeel aan te trekken, kennis te vergroten en externe kennis in huis te halen. We zetten deels in op extra capaciteit, waarvoor € 530.740 naar de SWO gaat. Het resterende bedrag van € 489.846 blijft beschikbaar voor onder andere de herziening van de Transitievisie Warmte, de actualisatie van De groende draad, uitvoeringsplan duurzamer Hoogeveen en het laten opstellen van een soortenmanagementplan.

740 Bijdrage RUD

Gebaseerd op trends op de arbeidsmarkt, de verplichte aanbesteding van een nieuw zaakstelsel en stijgingen in het personeelsloon, voorzien we een toename van € 441.000 van de bijdragen aan de RUD. Dit wordt deels veroorzaakt door een structurele impact van 9% als gevolg van de Omgevingswet.

Het gehanteerde groeimodel van Risico Gestuurd Toezicht, waarvoor in 2021 werd gekozen, wordt naar verwachting in 2025 volledig gerealiseerd. De directe productieve uren bij de RUD stijgen weliswaar, maar de formatieve gevolgen bedragen slechts een uitbreiding van 3 fte doordat de ondersteunende teams in 2024 al uitgebreid zijn. Het overheadpercentage daalt in 2025 van 26,4% naar 26,2%. De inflatie uit de augustusraming van het CPB is meegenomen, dit levert een indexatie op van 4,6% op. Op moment van schrijven moet de begroting voor 2025 nog behandeld worden door achtereenvolgens het Dagelijks en Algemeen Bestuur van de RUD. Bij het opstellen van de gemeentelijke begroting 2025 nemen we de definitieve verhoging voor de RUD op.

Aanvullende mutaties

570 Onderhoud vastgoed Schoonhoven

De cijfers zijn aangepast aan de inspecties zoals opgenomen in het meerjaren onderhoudsprogramma.

730 Afval diverse kosten

In de afgelopen vier jaar zijn er geen kosten gemaakt voor diverse begrote uitgaven met betrekking tot restafval. Daarom kunnen de lasten met € 27.000 worden verlaagd.

730 Bijdrage Area

Door de productbegroting (concept) van Area moeten diverse budgetten van afval structureel worden verhoogd met een totaal van € 475.000. De stijgende kosten worden met name veroorzaakt door een CAO-verhoging en indexaties, en in 2025 worden 88 ondergrondse containers uit 2007/2008 vervangen omdat ze hun technische levensduur hebben bereikt; afzien van vervanging leidt waarschijnlijk tot substantieel hogere onderhouds- en reparatiekosten.

740 Bijdrage Area

Door de productbegroting (concept) van Area moet het budget van plaagdierenbestrijding en kadaverbakken gezamenlijk structureel worden verlaagd met € 2.000.

BATEN**Mutaties vanuit de Kadernota 2025-2028***340 Toeristenbelasting*

In 2023 heeft de afrekening van de toeristische overnachtingen 2022 met verhuurder plaatsgevonden. Er is sinds 2021 sprake van een gestage groei van het aantal overnachtingen.

2020: 83.164,

2021: 95.588 en

2022 109.738.

340 Forensenbelasting

Gelet op de ontwikkeling sinds de invoering van de forensenbelasting in 2021 kan de opbrengst structureel verhoogd worden.

730 Afval

Op basis van de geactualiseerde berekening afvalstoffenheffing is de verrekening met de egalisatievoorziening afval aangepast. Zie voor de afvalberekening de paragraaf lokale heffingen.

Onzekerheden en risico's*740 Klimaat en energiebeleid*

Voor een gedeelte van de kosten voor het opstellen van een Soortenmanagementplan is er een specifieke uitkering (SPUK) vanuit het Rijk beschikbaar. Dat gaat voor Hoogeveen om een bedrag van € 223.347. Ook kan een gedeelte van de rijksmiddelen voor uitvoering van klimaatbeleid worden ingezet (maximaal € 180.000). Het is echter nog niet duidelijk of deze middelen de volledige kosten van het opstellen en monitoren dekken. Dit volgt uit de aanbesteding. We lopen het risico dat we daardoor in 2025 aanvullende middelen zullen moeten zoeken.

09 Veilig Hoogeveen & Zichtbaar en Transparant Bestuur

Omschrijving bedragen x € 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	2025	2026	2027	2028
Lasten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
010 Salarissen bestuur	42	42	42	42
010 Strategisch personeelsplanning griffie	136	26	26	26
010 Gemeenteraad	91	91	91	91
010 Accountantskosten jaarrekening	50	50	50	50
010 Stedenband Martin	10	10	10	10
010 Vereniging Nederlandse Gemeenten	25	25	25	25
020 Leges rijbewijzen	16	18	35	35
020 Communicatie rondom verkiezingen	13	13	13	13
020 Verkiezingen	-65	0	65	0
020 Presentatiegelden	-50	0	50	0
120 Veilig- aanpak ondermijning	540	540	540	540
<i>Aanvullende mutaties</i>				
010 Vereniging van Drentse Gemeenten	15	15	15	15
010 80 jaar vrijheid!	25	0	0	0
020 Leges rijbewijzen	-36	-24	-47	-47
110 Veiligheidsregio Drenthe	201	201	201	201
110 Onderhoud brandweerkazerne		25	25	25
620 Zorg en Veiligheidshuis Drenthe	102	102	0	0
Totaal lasten	1.115	1.134	1.141	1.026
Baten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
020 Overige leges	-10	-10	-10	-10
020 Leges rijbewijzen	-31	-21	-30	-30
<i>Aanvullende mutaties</i>				
020 Leges rijbewijzen	20	21	40	40
Totaal baten	-21	-10	0	0
Saldo	1.094	1.124	1.141	1.026

Toelichting op de cijfers

LASTEN

Mutaties vanuit de Kadernota 2025-2028

010 Salarissen bestuur

De lasten op dit onderdeel moeten voor de komende jaren naar boven worden bijgesteld met € 42.000. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van de stijging van de APPA en ABP-pensioenpremie met 3,03% voor de burgemeester, wethouders en gewezen en voormalig wethouders.

010 Strategische personeelsplanning griffie

In verband met het binnenkort bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd van een medewerker wordt er ingezet op strategische personeelsplanning en gaan we alvast starten met de werving van een nieuwe medewerker. Hierdoor blijft de kwaliteit van de ondersteuning van de raad gewaarborgd (€ 110.000).

Daarnaast wordt ook de functieopbouw en -waardering van de griffie geactualiseerd (€ 26.000).

010 Gemeenteraad

Op basis van realisatiecijfers zien we jaarlijks een tekort op de vergoeding voor de gemeenteraad van € 27.000. In het verleden werden de facturen voor het raadsinformatiesysteem deels betaald door de SWO. Dit bleek niet rechtmatig te zijn en is rechtgetrokken in de jaarrekening 2023. Nu moet dit ook juist worden opgenomen in programmabegroting voor de komende jaren (€ 64.000).

010 Accountantskosten controle jaarrekening

Door de vele extra werkzaamheden die de accountant moet uitvoeren zien we hier jaarlijks een tekort op het dit budget. De verwachting is niet dat de komende jaren het aantal regelingen (o.a. SiSa) zal afnemen waardoor we de begroting bijstellen met € 50.000.

010 Vereniging Nederlandse Gemeenten

De contributie en bijdragen aan de Vereniging Nederlandse Gemeenten stijgen de komende jaren, dit als gevolg van de loon en prijsontwikkelingen.

010 Stedenband Martin

De stedenband (partnerschap) met de gemeente Martin (Slowakije) wordt m.i.v. 2024 weer voortgezet, dit na een periode van jaren op een laag pitje vanwege de bezuinigingen in 2020. De samenwerking heeft tot doel, het intensiveren van het partnerschap om in gezamenlijkheid maatschappelijke, sociale en economische projecten uit te voeren. Zonder financiële steun van de gemeente Hoogeveen is het niet mogelijk om de Stedenband te continueren, daarom wordt vanaf 2025 jaarlijks een bedrag van € 10.000 opgenomen ter bekostiging van dit partnerschap.

020 Communicatie rondom verkiezingen

Op 7 maart 2024 heeft de raad besloten om de campagneborden voor de verkiezingen af te schaffen en jaarlijks een budget van € 12.710 ter beschikking te stellen voor een onlinecampagne met als doel kiesgerechtigde inwoners van de gemeente Hoogeveen te bewegen te gaan stemmen.

020 Verkiezingen/Presentiegelden

In verband met de vroegtijdige Tweede Kamer verkiezingen in 2023 vervallen de geplande verkiezingen in 2025. De volgende verkiezingen voor de leden van de Tweede Kamer vinden maximaal 4 jaar later plaats.

120 Aanpak ondermijning

De Rekenkamercommissie heeft een rapport opgesteld over de aanpak van ondermijning. De conclusie van de Rekenkamer is dat de organisatorische aanpak van ondermijning onder de maat is: de gemeente heeft geen goede informatiepositie, reageert op incidenten en heeft te weinig capaciteit. De raad heeft het college opdracht gegeven om te komen tot een plan van aanpak ondermijning, met ambities en formatie. Het plan is gereed, de benodigde middelen zijn opgenomen in het plan van aanpak. We bekijken of we dit bedrag door herschikking van bestaande middelen nog omlaag kunnen brengen.

Aanvullende mutaties

010 80 jaar vrijheid!

In september 2024 is het 80 jaar geleden dat de eerste geallieerde soldaten voet op Nederlandse bodem zetten. In de 11 maanden die volgden werd de rest van het Koninkrijk bevrijd. Van september 2024 tot en met augustus 2025 staat Nederland stil bij dit 80-jarig lustrum. Hoogeveen koestert haar vrijheid en haar veteranen en vindt het belangrijk hier aandacht aan te geven. De gemeente Hoogeveen stelt een budget van € 25.000 beschikbaar voor initiatieven van derden met specifiek aandacht voor de verbinding met de jongere generatie. Daarnaast zal de gemeente een coördinerende rol vervullen op dit thema waarmee er één aanspreekpunt is.

020 Leges rijbewijzen

De begroting van de af te dragen leges is te hoog begroot, o.b.v. de realisatie tot nu toe. Deze leges zijn met bovengenoemde bedragen naar beneden bijgesteld, hetgeen een voordeel oplevert. Deze afdrachten zijn afhankelijk van het aantal (verwachte) aanvragen op basis van informatie van de RDW.

110 Veiligheidsregio Drenthe

De meerjarenbegroting van de Veiligheidsregio Drenthe geeft voor de jaren 2025-2028 een aanzienlijke stijging van de lasten te zien t.o.v. onze meerjarenbegroting. Dit is mede een gevolg van de aanpassing van de loon en prijscompensatie, deze is voor de VRD uitgekomen op 6,5%. Dit is een stijging van € 201.000 per jaar. Voor 2025 bedraagt de gemeentelijke bijdrage voor Hoogeveen € 3.229.376. De totale gemeentelijke bijdrage voor geheel Drenthe bedraagt € 33.583.000, bestaande uit € 4.654.600 inwonersbijdrage en € 28.928.400 bijdrage brandweertzorg.

110 Onderhoud brandweerkazerne

De cijfers zijn aangepast aan de inspecties zoals opgenomen in het meerjaren onderhoudsprogramma.

610 Zorg en Veilighedshuis Drenthe

In de begroting van het Zorg en Veilighedshuis Drenthe voor het boekjaar 2025 is de gemeentelijke bijdragen voor gemeente Hoogeveen bepaald op € 226.738. Deze begrotingswijziging maakt een bijstelling van € 102.000 noodzakelijk en was nog niet bekend tijdens de opstelling van de Kadernota 2025-2028. Deze stijging is onder meer het gevolg van de structurele salaris aanpassingen, stijging van de huisvestingskosten en algemene kosten. Dit is inclusief de kosten van de 'expertisefunctie groepsaanpak jeugd van € 32.000.

BATEN

Mutaties vanuit de Kadernota 2025-2028

020 Overig Leges

De begrote opbrengst is op basis van de meerjarenbegroting 2023 structureel naar beneden bijgesteld met € 10.000. Gelet op de opbrengst - op basis van realisatie - blijkt deze bijstelling niet noodzakelijk te zijn geweest, daarom wordt deze nu weer met € 10.000 naar boven bijgesteld.

Aanvullende mutaties

020 Leges rijbewijzen

De begrote opbrengst van de leges voor de komende jaren is te hoog begroot o.b.v. de realisatie tot nu toe en is met bovengenoemde bedragen naar beneden bijgesteld. De opbrengst is afhankelijk van het aantal (verwachte) aanvragen op basis van informatie van de RDW.

10 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving bedragen x € 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	2025	2026	2027	2028
Lasten				
050 Treasury	-90	-22	-561	-463
Totaal lasten	-90	-22	-561	-463
Baten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
Index inkomsten 3,2%	-650	-650	-650	-650
070 Algemene uitkering: Decemercirculaire	-1.071	-839	-2.948	-4.344
070 Algemene uitkering: Verleggen basisjaar	-5.100	-5.100	-5.100	-5.100
Kapitaallasten investeringen	-432	45	280	475
<i>Aanvullende mutaties</i>				
050 Treasury	-1.111	-441	-161	-166
070 Algemene uitkering: Meicirculaire	-1.311	-3.606	-3.743	-3.825
Index inkomsten 2,9%	64	64	64	64
Kapitaallasten investeringen	-86	-226	-107	-191
Korting OZB	1.750	650	650	650
Totaal baten	-7.947	-10.103	-11.715	-13.087
Saldo	-8.037	-10.125	-12.276	-13.550

Toelichting op de cijfers**LASTEN**

Doordat we beschikken over voldoende liquide middelen in de Schatkist hoeven we bijna geen kortlopende leningen aan te trekken. Verder blijkt uit de geactualiseerde liquiditeitsplanning dat we minder behoefte hebben aan langlopende leningen in de meerjarenschijven. Dit betekent lagere rentelasten, wat leidt tot lagere lasten voor het taakveld Treasury.

BATEN**Mutaties vanuit Kadernota 2025-2028***Index inkomsten 3,2%*

Jaarlijks indexeren we onze inkomsten. Dit betreft een indexering van de OZB, gemeentelijke leges, huur-opbrengsten etc. Hiervoor hanteren we het CPI-indexcijfer vanuit de circulaire gemeentefonds. Deze is op dit moment 3,2%. Hiermee worden de inkomsten met € 680.000 verhoogd. Aan de lastenkant houden we ook rekening met de OZB-stijging (€ 30.000) van gemeentelijke gebouwen. Deze baten en lasten worden uiteindelijk onder verschillende programma's verwerkt in de begroting.

*070 Algemene uitkering*Uitkomsten Decemercirculaire

Het uitgangspunt voor de begroting 2024 waren de uitkomsten van de Meicirculaire 2023. De uitkomsten van de Decemercirculaire 2023 is op dit moment de laatste stand die bekend is. In de begroting 2025 zullen we de uitkomsten van de Meicirculaire 2024 opnemen.

Verleggen basisjaar

Wij nemen in de meerjarenbegroting geen inflatie c.q. loon- en prijsstijging op aan de lastenkant voor de jaren 2026 t/m 2028. Hiervoor is het noodzakelijk dat we de batenkant op dezelfde wijze begroten, namelijk op constante prijzen. In de kadernota worden de lasten en de batenkant voor het jaar 2025 wel op basis van lopende prijzen begroot. Hierdoor verspringt het basisjaar. Voor de algemene uitkering nemen we voor 2025 en volgende jaren een correctie op van de uitkeringsfactor. Hiervoor hanteren we de index voor loon- en prijsstijging CEP. Vanuit de septembercirculaire 2023 komt dit uit op € 5,1 miljoen.

Kapitaallasten investeringen

Op basis van de mutaties in de investeringen zoals opgenomen in deze kadernota zijn de kapitaallasten daarvan opgenomen. Bij de Programmabegroting 2025 worden de kapitaallasten (ook met de resultaten van de jaarrekening 2023) geactualiseerd.

Aanvullende mutaties

050 Treasury

In 2025 verwachten we € 1 miljoen aan rentebaten vanuit de Schatkist. Deze inkomsten zullen de jaren daarna fors afnemen, vanwege de renteverlagingen door de ECB en de geplande uitgaven, die zorgen voor een lager saldo in de Schatkist. Verder hebben we aan de hand van de dividendontvangsten in 2024 de dividendopbrengsten voor de jaren 2025-2028 verhoogd met € 110.000.

070 Algemene uitkering

Uitkomsten Meicirculaire

Het uitgangspunt van de begroting is dat de uitkomsten van de Meicirculaire worden verwerkt in de begroting. Met de opgenomen mutatie sluiten we aan bij de uitkomsten van de Meicirculaire 2024. In de kadernota hadden we al een voorschot genomen op de verlegging van het basisjaar voor indexeringen.

Gemeenten kunnen de btw die ze moeten betalen declareren bij het Rijk via het Btw-compensatiefonds. Dit fonds kent echter een plafond. Declareren de gezamenlijke gemeenten meer dan er in het Btw-compensatiefonds beschikbaar is, dan moet het gemeentefonds bijpassen. Blijft er geld over, dan vloeit dat terug naar het gemeentefonds. Naar verwachting kan er € 214 miljoen worden toegevoegd aan het gemeentefonds. Op basis van deze uitkomst mogen we een bedrag opnemen voor 2025 en verder in de begroting 2025. Voorzichtigheidshalve nemen wij hiervoor 50% op als verwachte inkomsten vanaf 2025 dit is een stelpost van € 971.000 per jaar wat we verwerkt hebben bij de inkomsten gemeentefonds.

Kapitaallasten investeringen

Op basis van de aangepaste investeringsplanning en de verschuivingen in investeringen vanuit de jaarrekening 2023 zijn de kapitaallasten opnieuw berekend.

Korting OZB

Bij de jaarrekening 2023 heeft de raad een amendement aangenomen om jaarrekeningresultaten deels in de reserve OZB te stoppen, om vervolgens inwoners een korting te geven op de OZB-aanslag van het jaar later. De korting zou de hoogte zijn van de verhoging van de index. Maar de reserve heeft een plafond van maximaal € 2 miljoen, waardoor in 2025 € 1,75 miljoen korting wordt gegeven op de aanslag OZB. Vanaf 2026 hebben we een korting opgenomen van circa 3%. Dit bekijken we bij de begroting 2026 opnieuw, dan ook afhankelijk van het resultaat over de jaarrekening 2024.

11 Overzicht overhead

Omschrijving bedragen x € 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	2025	2026	2027	2028
Lasten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
040 Bijstelling budget Public Relations	-40	-40	-40	-40
040 Tractie buurtbeheer (Stark)	30	30	30	30
040 Bijdrage SWO- obv kadernota SWO	4.000	4.000	4.000	4.000
040 Uitvoering Wet openbare overheid (WOO)	183	197	197	197
<i>Aanvullende mutaties</i>				
040 Bijdrage SWO - Toekomstvaste informatievoorziening	873	844	1.256	1.849
040 Onderhoud gebouwen				910
Totaal lasten	5.046	5.031	5.443	6.946
Baten				
<i>Aanvullende mutaties</i>				
040 instandhoudingssubsidie Raadhuis	-12	-12		
Totaal baten	-12	-12	0	0
Saldo	5.034	5.019	5.443	6.946

Toelichting op de cijfers**LASTEN****Mutaties vanuit Kadernota 2025-2028***040 Bijstelling budget Public Relations*

Uit realisatiecijfers blijkt enkele jaren een onderbesteding van dit budget.

De lagere besteding komt met name door kosten inhuur communicatieadviseur ten behoeve Dutch Techzone die vanaf 2021 zijn komen te vervallen. Dergelijke kosten worden sindsdien betaald vanuit de regiodeal en de bijdrage per inwoner. Daarom stellen we het budget naar beneden bij.

040 Tractie buurtbeheer (Stark) naar SWO

De uitvoering van de openbare ruimte (buurtbeheer) wordt voor een belangrijk deel uitgevoerd door Stark. Het beschikbaar stellen van o.a. tractiemiddelen en werkkleding is een verantwoordelijkheid van de opdrachtgever. Met Stark is afgesproken dat de huidige tractiemiddelen overgaan naar de gemeente Hoogeveen. De benodigde tractiemiddelen van Stark worden per 1-1-2025 tegen een boekwaarde van € 150.000 overgenomen door de gemeente. Omdat wij de tractiemiddelen hebben ondergebracht bij de SWO gaan ook deze middelen naar de SWO. De € 30.000 betreft de kapitaal-lasten. Dit wordt verrekend met taakveld 570 buurtbeheer onder programma Aantrekkelijk wonen en woonomgeving en is voor de begroting budgetneutraal.

040 Bijdrage SWO

In de kadernota van de SWO zijn de volgende mutaties opgenomen:

Mutaties	2025	2026	2027	2028
Cao-ontwikkeling 2024: 6% (3,8%)	1.350.000	1.350.000	1.350.000	1.350.000
Effecten periodieken 2025	640.000	640.000	640.000	640.000
Herwaarderingen HR21 - 2024	130.000	130.000	130.000	130.000

Mutaties	2025	2026	2027	2028
Cao-ontwikkelingen 2025: 5,8%	3.100.000	3.100.000	3.100.000	3.100.000
Indexatie energie, brandstofkosten, onderhoudskosten	100.000	100.000	100.000	100.000
Indexatie op kosten software	250.000	250.000	250.000	250.000
Indexatie exploitatie als gevolg van index investeringen	90.000	90.000	90.000	90.000
Totaal	5.660.000	5.660.000	5.660.000	5.660.000

De bijdrage van Hoogeveen aan de SWO is 70,72%, dit is een verhoging van € 4 miljoen. Bij de begroting passen we de bijdrage aan op basis van de begroting van de SWO.

040 Uitvoering Wet openbare overheid (Woo)

Via het gemeentefonds hebben we middelen ontvangen voor de uitvoering van de Wet openbare overheid (Woo). Deze middelen willen we beschikbaar stellen aan de SWO om zorg te dragen dat worden voldaan aan de Woo-vereisten.

Aanvullende mutaties

040 Bijdrage SWO

Op basis van de gehouden integrale scan van de Informatie en Automatisering (I&A) bij de SWO, gaan we de informatievoorziening van de SWO (en daarmee beide gemeenten) op orde te brengen. We willen daarmee vanuit de opgebouwde achterstanden weer op het niveau van een gemiddelde gemeentelijke organisatie komen. De hiervoor benodigde middelen worden in de verhouding van 70/30 door de beide gemeenten aan de SWO beschikbaar gesteld. Voor gemeente Hoogeveen betekent dit in 2025 een bijdrage van € 872.900, in 2026 € 843.850 in 2027 € 1.255.713 en in 2028 van € 1.849.050.

De totale structurele lasten (€ 2.496.500) zijn na 2028 vooralsnog kostenneutraal doordat hiertegenover een gelijk bedrag aan mogelijke inverdieneffecten staan.

040 Onderhoud gebouwen

De cijfers zijn aangepast aan de inspecties zoals opgenomen in het meerjaren onderhoudsprogramma.

BATEN

Aanvullende mutaties

040 Instandhoudingssubsidie Raadhuis

In 2020 hebben wij een subsidieaanvraag ingediend bij Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Dit in het kader van de Subsidieregeling Instandhouding Monumenten (SIM). De aanvraag heeft betrekking op de instandhouding van het Raadhuis in Hoogeveen 2021-2026. Op basis van de verleende instandhoudingssubsidie ramen we tot en met 2026 jaarlijks de opbrengst van € 12.213.

12 Reserves

Omschrijving bedragen x € 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	2025	2026	2027	2028
Lasten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
011 Verlaging Storting algemene reserve	-2.370			
<i>Aanvullende mutaties</i>				
011 Mutatie winstneming uit grondexploitaties	1.501	702	817	627
011 Verlaging storting algemene reserve (sparen Schone lei)	-1.319	-5.700	-5.700	-5.700
Totaal lasten	-2.188	-4.998	-4.883	-5.073
Baten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
011 Onttrekking reserve OZB	-1.750	-650	-650	-650
Totaal baten	-1.750	-650	-650	-650
Saldo	-3.938	-5.648	-5.533	-5.723

Toelichting op de cijfers**Lasten***Mutaties vanuit kadernota 2025-2028**011 Storting Algemene Reserve*

Na de verwerking van alle mutaties uit deze kadernota komen we voor alle jaren negatief uit. We stellen voor om voor 2025 geen bezuinigingsopdracht uit te zetten, maar om voor 2025 de storting aan de algemene reserve te verlagen.

*Aanvullende mutaties**011 Mutatie verliesvoorziening BIE en winstneming grondexploitaties*

De resultaten van grondbedrijf en de verrekening van de verliesvoorziening BIE (bouwgrond in exploitatie) worden verrekend met de reserve grondexploitatie tot maximaal € 2 miljoen en de reserve sociale woningbouw tot maximaal € 1,8 miljoen. Daarna worden de winsten toegevoegd aan de algemene reserve. Op basis van de actualisaties grondexploitatie zijn de stortingen aangepast.

011 Verlaging storting algemene reserve

Jaarlijks hadden we een spaarbedrag van € 5,7 miljoen opgenomen om vanuit de exploitatie toe te voegen aan de algemene reserve. Om richting een sluitende meerjarenbegroting te komen passen we dit aan in deze begroting en storten we jaarlijks geen extra bedrag meer in de algemene reserve.

BATEN*011 Onttrekking reserve OZB*

Bij de jaarrekening 2023 heeft de raad een amendement aangenomen om jaarrekeningresultaten deels in de reserve OZB te stoppen, om vervolgens inwoners een korting te geven op de OZB-aanslag van het jaar later. De korting zou de hoogte zijn van de verhoging van de index. Maar de reserve heeft een plafond van maximaal € 2 miljoen, waardoor in 2025 € 1,75 miljoen korting wordt gegeven op de aanslag OZB. Vanaf 2026 hebben we een korting opgenomen van circa 3%. Dit bekijken we bij de begroting 2026 opnieuw, dan ook afhankelijk van het resultaat over de jaarrekening 2024.

Beoogde onttrekkingen en stortingen reserves per programma

Onttrekkingen aan reserves

Programma/Reserve	Omschrijving (bedragen x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Aantrekkelijk wonen					
Reserve grondexploitatie	Verliesvoorziening BIE (grex)	159	155	155	155
	Totaal	159	155	155	155
Algemene dekkingsmiddelen					
Reserve OZB	Korting OZB	1.750	650	650	650
	Totaal	1.750	650	650	650

Storting in reserves

Programma/Reserve	Omschrijving (bedragen x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Aantrekkelijk wonen					
Algemene reserve	Storting vanuit grondexploitatie	3.437			
Reserve grondexploitatie	Storting vanuit grondexploitatie	159	155	155	155
	Totaal	3.596	155	155	155
Algemene dekkingsmiddelen					
Algemene reserve	Reservering	607			
	Totaal	4.203	155	155	155

Overzicht incidentele lasten en baten

Programma (Bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Incidentele lasten				
<i>Blijven meedoen en talent-ontwikkeling</i>				
Extra subsidie Tamboer	150	150	150	150
<i>Aantrekkelijk wonen/Economie</i>				
Reservering resultaat grondexploitatie	3.596	155	155	155
Reserves				
Storting algemene reserve	607			
Totaal incidentele lasten	4.353	305	305	305
Incidentele baten				
<i>Aantrekkelijk wonen/Economie</i>				
Resultaten grondexploitatie	-3.596	-2.716	-2.716	-2.526
Totaal incidentele baten	-3.596	-2.716	-2.716	-2.526
Saldo incidentele baten en lasten	757	-2.411	-2.411	-2.221

Toelichting**INCIDENTELE LASTEN***Extra subsidie Tamboer*

Besloten is om gedurende de transitieperiode tot de beoogde renovatie is gerealiseerd een extra subsidie te verlenen van € 150.000.

Reservering resultaat grondexploitatie

Dit betreft de geraamde winstnemingen van de grondexploitaties die gestort worden in de algemene reserve. Voor de jaren 2026 t/m 2028 wordt het resultaat grondexploitatie niet meer in de algemene reserve gestort maar komt het ten gunste van het resultaat.

Storting algemene reserve

Voorgaande begrotingen hadden we storting aan de algemene reserve van € 5,7 miljoen per jaar begroot. Dit hebben we bij deze begroting losgelaten om tekorten (deels) te dekken. Alleen in 2025 storten we nog € 607.000 extra aan de algemene reserve.

INCIDENTELE BATEN*Aantrekkelijk wonen/Economie*

De resultaten vanuit grondexploitatie worden als incidentele baten aangemerkt.

13 Het geraamde resultaat

Omschrijving bedragen x € 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel	2025	2026	2027	2028
Lasten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
Totaal mutaties kadernota	13	-4.414	-2.590	-1.214
<i>Aanvullende mutaties</i>				
Totaal aanvullende mutaties begroting 2025-2028	-1.349	-1.532	-637	-4.454
Verlaging storting algemene reserve	1.349	5.700	5.700	5.700
Resultaat grondexploitatie t.g.v. resultaat		2.561	2.561	2.371
Totaal	13	2.315	5.034	2.403

Dit betreffen de mutaties in het resultaat van de begroting. Het verloop en de toelichting van het saldo staat in het kort bestek.

14 Vennootschapsbelasting

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
bedragen x € 1.000 "+" = nadeel, "-" = voordeel				
Lasten				
<i>Mutaties vanuit kadernota 2025-2028</i>				
090 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Totaal lasten	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0

Toelichting op cijfers

Uiteenzetting van financiële positie

De uiteenzetting betreft de financiële gevolgen van het bestaande en nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen en gebeurt aan de hand van arbeidskosten, financiering, reserves en voorzieningen.

Programmahouder Derk Reneman

VASTE ACTIVA

De stand van materiële vaste activa (investeringen met economisch nut, met maatschappelijk nut en gronden in erfpacht) is per 31 december 2023 € 133,0 miljoen. De stand van de financiële vaste activa is per 31 december 2022 € 13,2 miljoen.

RESERVES EN VOORZIENINGEN

Hieronder per reserve de stand per 31/12 weergegeven. Voor het gespecificeerde verloop van de reserves verwijzen wij naar de bijlage Overzicht reserves.

Reserves (bedragen x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Begrote stand op 31/12				
Algemene reserve	69.140	73.184	73.184	73.184
Reserve OZB	2.000	1.350	700	50
Reserve grondexploitatie	2.000	2.000	2.000	2.000
Reserve sociale woningbouw	1.800	1.800	1.800	1.800
Totaal reserves	74.940	78.334	77.684	77.034

Voorzieningen

Voorziening egalisatie reiniging (bedragen x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Stand op 1/1	2.039	1.773	1.503	1.232
Onttrekkingen	266	270	272	272
Storting				
Stand op 31/12	1.773	1.503	1.232	960

Voorziening egalisatie riolering (bedragen x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Stand op 1/1	1.065	713	158	0
Onttrekkingen	353	555	158	0
Storting				
Stand op 31/12	713	158	0	0

Voorziening Appa Plan Kapitaal (bedragen x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Stand op 1/1	4.903	4.718	4.533	4.348
Onttrekkingen	185	185	185	185
Storting				
Stand op 31/12	4.718	4.533	4.348	4.163

Voorziening Wachtgeld wethouders (bedragen x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Stand op 1/1	167	0	0	0
Onttrekkingen	167			
Storting				
Stand op 31/12	0	0	0	0

ARBEIDSGERELATEERDE VERPLICHTINGEN

Onder arbeid gerelateerde verplichtingen worden de aanspraken verstaan op toekomstige uitkeringen door het huidig dan wel voormalig personeel. Feitelijk heeft de organisatie een schuld aan hen.

Omschrijving	(bedragen x € 1.000)	2025
Voormalig personeel		167

Voormalig personeel

De lasten betreffen de kosten van FPU, FLO en wachtgeld/suppletie UWV-USZO zijn jaarlijks opgenomen in de begroting van baten en lasten.

Overzicht taakvelden

Taakveld	Lasten				Baten				SalDI			
	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
010 Bestuur	3.977	3.866	3.868	3.846	-185	-185	-185	-185	3.792	3.681	3.682	3.661
011 Mutaties reserves	4.202	155	155	155	-1.909	-805	-805	-805	2.294	-650	-650	-650
020 Burgerzaken	1.798	1.957	2.067	1.952	-870	-900	-889	-889	928	1.057	1.178	1.063
030 Beheer overige gebouwen en gronden	481	467	456	465	-215	-215	-215	-215	265	251	240	249
040 Overhead	28.592	28.355	28.688	30.191	-31	-31	-19	-19	28.561	28.324	28.669	30.172
050 Treasury	1.429	1.343	1.092	1.180	-3.468	-2.730	-2.447	-2.453	-2.039	-1.387	-1.355	-1.273
061 OZB woningen	462	464	465	465	-9.028	-9.677	-9.677	-9.677	-8.566	-9.213	-9.212	-9.212
062 OZB niet-woningen	175	176	177	177	-6.369	-6.820	-6.820	-6.820	-6.194	-6.644	-6.643	-6.643
063 Parkeerbelasting	4	4	4	4	-2.857	-2.857	-2.857	-2.857	-2.853	-2.853	-2.853	-2.853
064 Belastingen overig	305	308	309	309	-92	-92	-92	-92	212	215	216	216
070 Alg. uitkering en ov.uitk.gem.fonds	40	41	41	41	-159.179	-150.298	-151.196	-152.674	-159.138	-150.257	-151.156	-152.633
080 Overige baten en lasten	-216	-216	-216	-216	0	0	0	0	-216	-216	-216	-216
090 Vennootschapsbelasting (VpB)	50	0	0	0	0	0	0	0	50	0	0	0
110 Crisisbeheersing en Brandweer	3.480	3.255	3.589	3.588	0	0	0	0	3.480	3.255	3.589	3.588
120 Openbare orde en veiligheid	2.090	1.891	1.896	1.896	-3	-3	-3	-3	2.087	1.888	1.893	1.893
210 Verkeer en vervoer	10.647	10.802	10.745	10.612	-252	-252	-252	-252	10.395	10.550	10.493	10.360
220 Parkeren	902	959	1.324	919	0	0	0	0	902	959	1.324	919
250 Openbaar vervoer	506	505	505	505	-110	-110	-110	-110	396	395	395	395
310 Economische ontwikkeling	749	638	641	641	0	0	0	0	749	638	641	641
320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.389	995	983	4.707	-4.626	-3.185	-3.174	-6.897	-2.237	-2.190	-2.190	-2.190
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	1.350	1.352	1.352	1.352	-358	-358	-358	-358	992	994	994	994

Taakveld	Lasten				Baten				SalDI			
	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
340 Economische promotie	840	841	843	843	-218	-218	-218	-218	622	624	625	625
410 Openbaar basisonderwijs	86	87	87	87	0	0	0	0	86	87	87	87
420 Onderwijshuisvesting	5.480	6.702	5.740	6.347	-266	-266	-266	-266	5.215	6.437	5.474	6.081
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	5.552	5.360	5.366	5.366	-2.631	-2.431	-2.431	-2.431	2.921	2.929	2.935	2.935
510 Sportbeleid en activering	984	928	828	828	-434	-372	0	0	550	556	828	828
520 Sportaccommodaties	8.262	7.795	7.684	8.305	-1.999	-1.999	-1.999	-1.999	6.263	5.796	5.686	6.306
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	3.277	3.087	2.999	4.088	-122	-122	-122	-122	3.155	2.965	2.876	3.966
540 Musea	34	34	34	34	0	0	0	0	34	34	34	34
550 Cultureel erfgoed	71	75	68	88	-6	-6	-1	-1	65	69	67	88
560 Media	1.763	1.763	1.726	1.726	0	0	0	0	1.763	1.763	1.726	1.726
570 Openbaar groen en (openlucht)recr.	7.011	7.098	7.108	7.191	-83	-83	-83	-83	6.929	7.016	7.026	7.108
610 Samenkracht en burgerparticipatie	7.570	7.016	6.608	7.172	-394	-332	-64	-64	7.176	6.684	6.545	7.108
620 Wijkteams	7.974	7.983	7.882	7.882	0	0	0	0	7.974	7.983	7.882	7.882
630 Inkomensregelingen	26.946	27.257	27.426	27.426	-20.312	-20.312	-20.312	-20.312	6.634	6.945	7.114	7.114
640 Begeleide participatie	20.898	19.810	18.978	18.978	0	0	0	0	20.898	19.810	18.978	18.978
650 Arbeidsparticipatie	1.819	1.828	1.835	1.835	0	0	0	0	1.819	1.828	1.835	1.835
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	3.543	3.552	3.555	3.555	-30	-30	-30	-30	3.513	3.522	3.525	3.525
671 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
671A Huishoudelijke hulp (WMO)	11.057	11.122	11.122	11.122	-530	-530	-530	-530	10.527	10.592	10.592	10.592
671B Begeleiding (WMO)	6.004	6.137	6.137	6.137	0	0	0	0	6.004	6.137	6.137	6.137
671C Dagbesteding (WMO)	3.024	3.099	3.099	3.099	0	0	0	0	3.024	3.099	3.099	3.099
672 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
672A Jeugdhulp begeleiding	6.679	6.375	6.375	6.375	0	0	0	0	6.679	6.375	6.375	6.375

Taakveld	Lasten				Baten				SalDI			
	Bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027
672B Jeugdhulp behandeling	2.709	2.469	2.469	2.469	0	0	0	0	2.709	2.469	2.469	2.469
672C Jeugdhulp dagbesteding	764	718	718	718	-231	-231	-231	-231	533	487	487	487
672D Jeugdhulp zonder verblijf	2.235	2.067	2.067	2.067	0	0	0	0	2.235	2.067	2.067	2.067
673A Pleegzorg	822	749	749	749	0	0	0	0	822	749	749	749
673B Gezichtsgericht	3.669	3.344	3.344	3.344	0	0	0	0	3.669	3.344	3.344	3.344
673C Jeugdhulp met verblijf overig	3	3	3	3	0	0	0	0	3	3	3	3
674A Jeugd behandeling GGZ zonder verb.	3.149	2.870	2.870	2.870	0	0	0	0	3.149	2.870	2.870	2.870
674B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.450	1.321	1.321	1.321	0	0	0	0	1.450	1.321	1.321	1.321
674C Gesloten plaatsing	110	100	100	100	0	0	0	0	110	100	100	100
681A Beschermd wonen (WMO)	14	14	14	14	-1.607	0	0	0	-1.594	14	14	14
682A Jeugdhulpbescherming	2.078	1.921	1.921	1.921	0	0	0	0	2.078	1.921	1.921	1.921
682B Jeugdhulpclassering	294	269	269	269	0	0	0	0	294	269	269	269
710 Volksgezondheid	3.477	3.364	3.099	3.099	-379	-266	0	0	3.098	3.098	3.099	3.099
720 Riolering	3.308	3.433	3.473	3.484	-6.129	-6.150	-5.949	-5.874	-2.821	-2.717	-2.476	-2.390
730 Afval	5.280	5.283	5.286	5.285	-6.351	-6.354	-6.356	-6.356	-1.070	-1.070	-1.070	-1.070
740 Milieubeheer	4.097	3.099	3.120	3.139	-1.025	-4	-4	-4	3.072	3.094	3.116	3.135
750 Begraafplaatsen en crematoria	977	985	980	1.005	-1.130	-1.130	-1.130	-1.130	-153	-145	-150	-125
810 Ruimtelijke ordening	4.584	4.398	4.228	4.148	-347	-83	-83	-83	4.237	4.316	4.145	4.065
820 Grondexpl. (niet bedrijventerreinen)	2.203	1.997	2.062	2.081	-3.057	-1.979	-2.042	-1.871	-854	18	20	211
830 Wonen en bouwen	4.287	4.203	3.976	3.940	-964	-934	-934	-934	3.323	3.268	3.042	3.006
Totaal	237.949	222.504	222.037	226.997	-237.949	-222.504	-222.037	-226.997	0	-5.520	-3.825	-6.455

Vaststelling

De programmabegroting wordt als financieel kader beschikbaar gesteld door de gemeenteraad aan het college. Bij vaststelling van de begroting door de raad zijn tevens de kredieten voor de in bijlage A genoemde investeringen voor 2025 beschikbaar gesteld. De saldi van de Programmabegroting 2025-2028 worden verrekend met de Algemene reserve.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Hoogeveen die is gehouden op 7 november 2024.

De griffier,

De voorzitter,

C. Elken - van Mierlo

M. Breukelman

Bijlage A: Overzicht investeringen

Inleiding

Bij het opstellen van de begroting is het bij de investeringen gebruikelijk dat we het lopende jaar (2024) ook opnemen. Het uitgangspunt van de investeringen is de kadernota 2025-2028. Hierin zijn de restantkredieten uit de jaarrekening 2023 nog in verwerkt en de begrotingswijziging van GemRap I over 2024. De mutaties ten opzichte van de kadernota zijn weergegeven in onderstaande tabellen onder de kolom 'mutatie MJB 2025'.

Blijven meedoen en talentontwikkeling

Omschrijving	Jaar	Investering Kadernota 2025	Doorschuif Jaarrekening 2023	Mutatie Begroting 2025	Investering Begroting 2025	Personeelskosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Onderwijshuisvesting	2024	4.500.000	4.865.000	-8.365.000	1.000.000		1.000.000	
	2025	2.500.000		8.365.000	10.865.000		10.865.000	
	2026	2.500.000			2.500.000		2.500.000	
	2027	2.500.000			2.500.000		2.500.000	
	2028	2.500.000			2.500.000		2.500.000	
	Totaal		14.500.000	4.865.000		19.365.000		19.365.000
Gymvoorziening nieuwbouw RSG Wolfsbos	2026	1.750.000			1.750.000		1.750.000	
	2027	3.250.000			3.250.000		3.250.000	
	2028	1.500.000			1.500.000		1.500.000	
	Totaal		6.500.000		6.500.000		6.500.000	
Voorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos	2028	1.000.000			1.000.000		1.000.000	
	Totaal		1.000.000		1.000.000		1.000.000	
Gymvoorziening RENNA	2026	1.625.000			1.625.000		1.625.000	
	2027	1.625.000			1.625.000		1.625.000	
	Totaal		3.250.000		3.250.000		3.250.000	
Tamboer	2024	-	843.156		843.156		843.156	
	Totaal		843.156		843.156		843.156	

Omschrijving	Jaar	Investering Kadernota 2025	Doorschuif Jaarrekening 2023	Mutatie Begroting 2025	Investering Begroting 2025	Personeelskosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Cultuur - Podium	2024	1.442.245			1.442.245	24.000	1.068.245	350.000
	Totaal	1.442.245			1.442.245	24.000	1.068.245	350.000

Toelichting

Onderwijshuisvesting

Voor onderwijshuisvesting hanteren we een jaarlijks investeringsvolume van € 2,5 miljoen per jaar. Het budget wat voorgaande jaren niet is uitgegeven is doorgeschoven. We verwachten de investeringen ook minimaal nodig te hebben gelet op de voorbereidingen die lopen voor de centrumscholen Titus Brandsmaschool en het Palet en de herhuisvesting van de locaties van het speciaal basisonderwijs. In 2025 starten we met het realiseren van de tijdelijke huisvesting voor de centrumscholen en de renovatie van het Palet.

Tamboer

In 2022 is er een start gemaakt met het vervangen van de LED-verlichting en frequentieregelaars. Omdat de leveringstijd van materialen langer duurde dan voorzien is een gedeelte van de investering uit 2022 doorgeschoven. In 2024 worden de plannen voor het resterende budget geactualiseerd qua maatregelen en kosten. Hierna start de realisatie.

Gymvoorziening nieuwbouw RSG Wolfsbos

Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor het huisvesten van het bewegingsonderwijs. Door de nieuwbouw van RSG Wolfsbos ontstaat er twee opgaven. Als eerste realiseren we twee nieuwe gymzalen. Deze gymzalen vervangen drie interne gymzalen die gesloopt gaan worden bij de 'oude' huisvesting van RSG Wolfsbos op de locaties Harm Smeenge en Dikkenberg. De investering van deze gymzalen ramen we nu op € 3,5 miljoen. Vervolgens moet de sporthal Valkenlaan gerenoveerd worden omdat het schoolgebouw van de locatie groene Driehoek gesloopt zal worden. De groene driehoek en de sporthal zijn aan elkaar vastgebouwd. De renovatie, inclusief uitbreiding met twee kleedkamers en verduurzaming ramen we op een investering van € 3 miljoen.

Voorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos

Vanwege het nieuwbouwplan van RSG Wolfsbos ontstaat er nieuwe inrichting van de het gebied de groene driehoek. Hiervoor is een stedenbouwkundige visie uitgewerkt. Onderdeel van deze visie is een nieuwe van het openbaar gebied met groen, wegen en parkeren. In 2028 start hiervoor de eerste fase en houden we vooralsnog rekening met een investering van € 1 miljoen. De investeringen voor de volgende fases worden integraal afgewogen bij de meerjarenbegrotingen die volgen.

Gymvoorziening RENN4

Op basis van het integraal huisvestingsplan onderwijs wordt in de periode 2025-2027 de nieuwbouw van de scholen (De Carrousel, G.J. van der Ploegschool, De Kameleon, De Aventurijn) van RENN4 gerealiseerd. De beoogde locatie is Bentinckspark-Noord. Op deze locatie zijn geen gymvoorzieningen met voldoende vrije uren beschikbaar voor RENN4. De scholen maken nu gebruik van de turn- volleybalhal en gymzaal de Wielewaal. Op basis van het definitieve programma van eisen moet blijken of er behoefte is aan één of twee gymvoorzieningen. De gemeente is wettelijk verplicht om bij de bouw van de nieuwe school de gymvoorziening voor RENN4 op orde te hebben. Om die reden houden we in de investeringsbegroting nu rekening met een investering in twee nieuwe gymzalen met een investering van totaal € 3.250.000

Cultuur - Podium

De verbouwing van Het Podium wordt in 2024 voorbereid. De realisatie van de verbouwing start naar verwachting ook in 2024.

Gezond en vitaal

Omschrijving	Jaar	Investering Kadernota 2025	Doorschuif Jaarrekening 2023	Mutatie Begroting 2025	Investering Begroting 2025	Personeelskosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Vergroening Krakeel	2024	50.000			50.000	2.000	48.000	
	Totaal	50.000			50.000	2.000	48.000	
Realiseren en inrichting (bergings)gebieden waterstructuur	2024	-	275.000		275.000	15.000	260.000	
	Totaal	-	275.000		275.000	15.000	260.000	
Uitvoering klimaatadaptatie	2024	360.000			360.000	3.000	357.000	
	2025	360.000			360.000	3.000	357.000	
	2026	360.000			360.000	3.000	357.000	
	2027	360.000			360.000	3.000	357.000	
	Totaal	1.440.000			1.440.000	12.000	1.428.000	
Aanvalsplan vergroening, biodiversiteit	2025	50.000			50.000		50.000	
	2026	50.000			50.000		50.000	
	2027	50.000			50.000		50.000	
	2028	50.000			50.000		50.000	
	Totaal	200.000			200.000		200.000	

Toelichting*Vergroening Krakeel*

Om het centrumgebied Krakeel (de Grote Beer) om te vormen naar een groenere leefomgeving is een investering van € 50.000 begroot. Inmiddels wordt er samen met inwoners gewerkt aan de voorbereidingen van het project.

Realiseren en inrichten (bergings)gebieden waterstructuur

Door vertraging van het bouwplan op de voormalige Fina-locatie met de aanverwante waterberging, is de investering doorgeschoven.

Uitvoering klimaatadaptatie

Er wordt een jaarlijks investeringsbedrag van € 360.000 opgenomen. In bestaand bebouwd gebied zijn een aantal locaties extra gevoelig voor de gevolgen van klimaatverandering. Deze locaties zijn met de LAS LUA inzichtelijk gemaakt. Het budget is nodig voor klimaatadaptatieve maatregelen om deze knelpunten versneld op te lossen.

Aanvalsplan vergroening, biodiversiteit

Op basis van het vastgestelde aanvalsplan vergroening en biodiversiteit willen we de komende jaren werken aan diverse onderdelen. Zo willen we in de periode 2025-2028 jaarlijks € 50.000 inzetten voor knelpunten en het vergroenen van zinloze verharding. Dit laatste als een vervolg op de pilot voor vergroening in de wijk Krakeel in 2024.

Economie

Omschrijving	Jaar	Investering Kadernota 2025	Doorschuif Jaarrekening 2023	Mutatie Begroting 2025	Investering Begroting 2025	Personeels- kosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Herinrichting Hoofdstraat-Zuid	2024	2.175.000	-42.585		2.132.415		2.132.415	
	Totaal	2.175.000	-42.585		2.132.415		2.132.415	
Regio Stedenfonds	2024	1.438.600	965.706		2.404.306	93.000		2.311.306
	2025	742.000			742.000	70.000		672.000
	Totaal	2.180.600	965.706		3.146.306	163.000		2.983.306
Visie Stadscentrum	2024	-	1.215.000	-985.000	230.000		230.000	
	2028			985.000	985.000		985.000	
	Totaal	-	1.215.000		1.215.000		1.215.000	

Toelichting

Regio Stedenfonds

In totaal ontvangen we € 2.650.000 voor Regio Stedenfonds. 2025 staat in het teken van de realisatie van de deelprojecten genoemd in paragraaf 2.3 van het programma Economie.

Van de bijdrage zal € 350.000 ingezet worden voor de verbouw van het Podium (programma Blijven Meedoen en talentontwikkeling). Daarnaast is er vanuit Regiostedenfonds in 2024 € 325.000 ingezet bij de herinrichting van Hoofdstraat-Zuid.

Visie Stadscentrum

Het resterende bedrag van de visie Stadscentrum is bedoeld voor het herinrichten van de openbare ruimte van het her te ontwikkelen gebied bij de Tamboerpassage. De verwachting is dat dit op zijn vroegst in 2028 gebruikt zal gaan worden.

Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Omschrijving	Jaar	Investering Kadernota 2025	Doorschuif Jaarrekening 2023	Mutatie Begroting 2025	Investering Begroting 2025	Personeelskosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Budget speelvoorziening	2024	198.400	70.000		268.400	2.000	266.400	
	2025	284.000			284.000	7.400	276.600	
	2026	252.400			252.400	2.000	250.400	
	2027	295.400			295.400	7.400	288.000	
	2028	320.000			320.000	3.000	317.000	
	Totaal		1.350.200	70.000		1.420.200	21.800	1.398.400
Speel- en sportvoorzieningen Zuiderpark	2024	63.500		-63.500	0			
	2025	63.500		63.500	127.000	27.000	100.000	
	Totaal				127.000	27.000	100.000	-
Reconstructies openbaar groen	2024	130.000	99.000		229.000	3.000	226.000	
	2025	160.000			160.000	3.000	157.000	
	2026	165.000			165.000	3.000	162.000	
	2027	171.000			171.000	3.000	168.000	

Omschrijving	Jaar	Investering Kadernota 2025	Doorschuif Jaarrekening 2023	Mutatie Begroting 2025	Investering Begroting 2025	Personeels- kosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
	2028	177.000			177.000	3.000	174.000	
	Totaal	803.000	99.000		902.000	15.000	887.000	-
Asfaltprogramma wegen	2024	962.000	971.441		1.933.441	18.000	1.915.441	
	2025	962.000			962.000	18.000	944.000	
	2026	962.000			962.000	18.000	944.000	
	2027	962.000			962.000	18.000	944.000	
	2028	962.000			962.000	18.000	944.000	
	Totaal	4.810.000	971.441		5.781.441	90.000	5.691.441	-
Asfaltprogramma fietspaden	2024	372.000	62.000		434.000	15.000	419.000	
	2025	372.000			372.000	15.000	357.000	
	2026	372.000			372.000	15.000	357.000	
	2027	372.000			372.000	15.000	357.000	
	2028	372.000			372.000	15.000	357.000	
	Totaal	1.860.000	62.000		1.922.000	75.000	1.847.000	-
Wegen en fietspaden	2024	1.405.000			1.405.000	13.050	1.291.950	100.000
	2025	900.000			900.000	9.000	891.000	
	2026	100.000			100.000	1.000	99.000	
	2027	380.000			380.000	3.800	376.200	
	Totaal	2.785.000			2.785.000	26.850	2.658.150	100.000
Vervanging beschoeiingen	2025	236.420			236.420		236.420	
	2026	236.420			236.420		236.420	
	2027	236.420			236.420		236.420	
	2028	236.420			236.420		236.420	
	Totaal	945.680			945.680		945.680	

Omschrijving	Jaar	Investering Kadernota 2025	Doorschuif Jaarrekening 2023	Mutatie Begroting 2025	Investering Begroting 2025	Personeelskosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Zuiderparkbrug	2024	48.000		-48.000	0			
	2025			48.000	48.000	1.500	46.500	
	Totaal	48.000			48.000	1.500	46.500	-
Damwand Industriehaven NZ	2024	2.177.420	20.876		2.198.296	10.500	2.187.796	
	Totaal	2.177.420	20.876		2.198.296	10.500	2.187.796	-
Houten damwand kanaalweg	2024	-	542.712		542.712	660	542.052	
	Totaal	-	542.712		542.712	660	542.052	
Brug weg om de Oost	2024	-	355.687		355.687	758	354.929	
	Totaal	-	355.687		355.687	758	354.929	
Schoolvonderbrug	2024	-	297.737		297.737	-	297.737	
	Totaal	-	297.737		297.737	-	297.737	
Berkenlaanbrug	2025	80.250			80.250	1.500	78.750	
	Totaal	80.250			80.250	1.500	78.750	-
Schooldijkjebrug	2025	66.000			66.000	1.500	64.500	
	Totaal	66.000			66.000	1.500	64.500	-
Kalmoesbrug	2026	215.000			215.000	1.500	213.500	
	Totaal	215.000			215.000	1.500	213.500	-

Toelichting

Speelvoorzieningen

Gebleken is uit de laatste inspecties van de speelvoorzieningen (eind 2023) dat voor 2025 een groter vervangingsopgave moet worden uitgevoerd. Er is een aanvullend krediet nodig van € 176.000. Hierdoor is de investering voor 2025 met dit budget verhoogd ten opzichte van de vorige begroting. Om de speelvoorzieningen en valondergronden voldoende veilig te houden is, op basis van het beheerprogramma ABS Web, voor de jaarschijf 2028 een krediet van € 320.000 benodigd (inclusief € 3.000 personeelskosten).

Speel- en sportvoorzieningen Zuiderpark

Diverse aanleidingen zorgen ervoor dat een integrale aanpak voor de renovatie van de speel- en sportvoorzieningen in het Zuiderpark wenselijk is. Enerzijds is dit de leeftijd van een aantal 'formele' speeltoestellen. In 2010 is op initiatief van inwoners en met financiële ondersteuning van de Smederijen de speelplek in het Zuiderpark heringericht. Omdat speeltoestellen een gemiddelde levensduur kennen van 15 jaar en een aantal speeltoestellen steeds vaker vragen om het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden is de tijd gekomen deze speeltoestellen te vervangen. Door vertraging in de voorbereiding en het opstarten van een participatietraject lukt het niet om in 2024 de renovatie van de speel- en sportvoorzieningen uit te voeren. De investering 2024 wordt doorgeschoven naar 2025.

Reconstructies openbaar groen

In 2023 is het aanvalsplan vergroening en biodiversiteit vastgesteld. Om de ambities van dit aanvalsplan te realiseren is het budget voor reconstructies groen bijgesteld met € 25.000 om onder andere lopende pilots uit te voeren. Ook is het budget nu jaarlijks geïndexeerd om de prijsstijgingen op te vangen. Voorgesteld wordt het budget jaarlijks structureel met € 25.000 te verhogen en jaarlijks te verhogen met een indexatie. Voor 2028 zijn de investeringen voor de nieuwe jaarschijf toegevoegd.

Asfaltprogramma wegen, fietspaden

Het onderhouden van het wegennetwerk is een wettelijke en structurele taak. Uit het wegenbeheersplan blijkt dat het structureel investeren ook de komende jaren hard nodig is om wegen en fietspaden aan te pakken die het einde van de levensduur hebben bereikt. Het niet tijdig uitvoeren van onderhoud zorgt ervoor dat er zwaardere maatregelen nodig zijn om een wegvakonderdeel weer op het gewenste niveau te kunnen krijgen. Voor de jaarschijf 2028 zijn de investeringen in het asfalt-programma voor wegen en fietspaden opgevoerd.

Zuiderparkbrug

Door vertraging in de voorbereiding van het vervangen van de Zuiderparkbrug, is de investering doorgeschoven van 2024 naar 2025.

Ruimtelijke ordening en sport

Omschrijving	Jaar	Investering Kadernota 2025	Doorschuif Jaarrekening 2023	Mutatie Begroting 2025	Investering Begroting 2025	Personeelskosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Herinrichten sportpark Elim	2024	-	292.120		292.120	-	292.120	
	Totaal	-	292.120		292.120	-	292.120	
Renoveren bestaande buitensportvelden	2024	200.000	450.431		650.431	9.000	641.431	
	2025	255.000		-255.000	0			
	2028	600.000			600.000	9.000	591.000	
	Totaal	1.310.000	450.431	-255.000	1.250.431	18.000	1.232.431	
Kleedkamer accommodaties buitensport	2024	1.508.848			1.508.848	15.000	1.493.848	
	2025	1.735.885		-965.448	770.437	15.000	755.437	
	2026	1.461.005			1.461.005	15.000	1.446.005	
	2027	698.074			698.074	15.000	683.074	
	Totaal	5.403.812		-965.448	4.438.364	60.000	4.378.364	
Bentinckspark	2025	337.152		1.220.448	1.557.600		1.557.600	
	2026	1.537.848			1.537.848		.537.848	
	Totaal	1.875.000		1.220.448	3.095.448		3.095.448	

Toelichting

Renoveren bestaande buitensportvelden

In 2003 is het hoofdveld van v.v. de Weide aangelegd. Dit veld bestond aanvankelijk uit een gecombineerd veld van natuurgras en kunstgras. In 2015 is dit veld gerenoveerd naar een volledig kunstgrasveld. De levensduur van de toplaag van kunstgrasvelden is gemiddeld 10-12 jaar. Dit betekent dat het veld in 2028 is afgeschreven. Aangezien het veld in 2015 al is gerenoveerd moet het veld in 2028 waarschijnlijk volledig worden vervangen omdat de onderbouw ook technisch is afgeschreven.

Het bedrag voor 2025 van € 255.000 is geserveerd voor het hockeyveld en is nu opgenomen onder 'Bentinckspark'.

Kleedkamer accommodaties buitensport

Bij de behandeling van de Kadernota 2024-2027 is een amendement aangenomen om de investeringen voor de kleedkamers buitensport eerder uit te voeren.

- In 2024 starten we met de nieuwe kleedkamers voor HHV (€ 435.200) en v.v. de Weide (€ 1.058.649).
- In 2025 investeringen we bij s.c. Elim/k.v. Elko (€ 755.437). De investeringen voor Thrianta en HHC (totaal € 965.448) nemen we op onder 'Bentinckspark' en is op deze post in mindering gebracht.
- In 2026 s.v. HODO (€ 585.065) en v.v. Hollandscheveld (€ 860.940).
- In 2027 s.v. Pesse (€ 683.074).

We zijn vanuit onze BBV-voorschriften verplicht om de personeelskosten toe te rekenen aan de investeringen. We verwachten dat de personeelskosten € 15.000 per jaar zullen zijn.

Bentinckspark

Voor Bentinckspark-Noord is onderzoek gedaan naar de herontwikkeling voor de herhuisvesting van de scholen van RENN4, woningbouw en de eventuele toekomstige herhuisvesting van het zwembad. In het Bentinckspark Noord zijn nu de natuurijsbaan van Hoogeveen en korfbalvereniging Thrianta gehuisvest. Om de herontwikkeling te realiseren moet er geïnvesteerd worden in de verplaatsing van de korfbalvereniging en de verplaatsing van het hockeyveld. Voor korfbalvereniging Thrianta en hockeyvereniging was in de begroting al rekening gehouden met het investeren in nieuwe kleedkamers en het renoveren van het tweede hockeyveld. Deze herontwikkeling vraagt de volgende aanvullende investeringen (excl. btw):

- € 1.000.000 clubgebouw Thrianta;
- € 360.000 basisprogramma kunstgrasveld;
- € 70.000 grasveld;
- € 120.000 inrichting terrein;
- € 325.000 aanvullend nieuw 2e hockeyveld (nieuwe aanleg in plaats van renovatie).

In de meerjarenbegroting 2024 waren al de volgende investeringen opgenomen onder 'renoveren bestaande buitensportvelden' en 'kleedkamer accommodaties buitensport', maar nemen we nu op onder 'Bentinckspark'.

- € 255.000 renovatie 2e hockeyveld (2024) → schuift door naar 2025.
- Nieuwe/renovatie kleedkamers Thrianta € 477.848 en HHC € 487.600 (beiden 2025).

In totaal ziet de nieuwe investeringsplanning voor het Bentinckspark er als volgt uit:

Investeringsplanning Bentinckspark	2025	2026	Totaal
Vorbereidingskosten vernieuwing korfbal	490.000		490.000
Realisatie nieuw korfbalcomplex (Thrianta); clubaccommodatie, kleedkamers, velden		1.537.848	1.537.848
Nieuw 2e hockeyveld	580.000		580.000
Renovatie kleedkamers hockey	487.600		487.600
Totaal Bentinckspark	1.557.600	1.537.848	3.095.448

De investeringen zijn gebaseerd op basis van prijspeil 2022. Op basis van een definitief plan, calculatie en mogelijke aanbestedingen worden de investeringsbudgetten definitief bepaald. Waar noodzakelijk stellen we de investeringen dan bij.

Veilige bereikbaarheid

Omschrijving	Jaar	Investering Kadernota 2025	Doorschuif Jaarrekening 2023	Mutatie Begroting 2025	Investering Begroting 2025	Personeelskosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Vervanging parkeerautomaten	2025	900.000			900.000	10.000	890.000	
	Totaal	900.000			900.000	10.000	890.000	

Toelichting

Parkeerautomaten

In 2024 wordt de aanbesteding opgestart en in 2025 worden de nieuwe parkeerautomaten geïnstalleerd.

Veilig Hoogeven en Zichtbaar en transparant bestuur

Omschrijving	Jaar	Investering Kadernota 2025	Doorschuif Jaarrekening 2023	Mutatie Begroting 2025	Investering Begroting 2025	Personeels- kosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Nieuwbouw brandweerkazerne	2025	11.590.000		-11.590.000				
	2026			11.949.000	11.949.000		11.949.000	
	Totaal	11.590.000		359.000	11.949.000		11.949.000	
Cameratoezicht	2024	-	65.000		65.000		65.000	
	Totaal	-	65.000		65.000		65.000	
Vervanging laptops/lpads gemeenteraad	2024	64.000			64.000		64.000	
	2026	pm			pm		pm	
	2028	64.000			64.000		64.000	
	Totaal	128.000			128.000		128.000	

Toelichting*Nieuwbouw brandweerkazerne*

De realisatie van een nieuwe brandweerkazerne zal in 2024 nog niet tot ontwikkeling komen. De voorbereiding om te komen tot een programma van eisen heeft meer tijd gekost dan verwacht. Dit heeft onder andere te maken met inzet en capaciteit. Ook hebben we meer tijd genomen om de omgeving te betrekken bij de locatiekeuze. Dit jaar gebruiken we om de plannen voor te bereiden om eventueel in 2025 te kunnen starten met de bouw. In de kostenraming van 2021 is rekening gehouden met een kostenstijging. Voor 2025 is de investering aangepast conform het prijsindexcijfers uit de Meicirculaire met 2,9%. Echter, we zien dat de kosten de afgelopen jaren harder zijn gestegen dan verwacht. In de voorbereiding actualiseren we ook de investeringskosten. Of we in 2025 daadwerkelijk kunnen starten, alsmede de hoogte van de investering, is ook afhankelijk van de consequenties voor bodemsanering van de nieuwe locatie.

Aanschaf laptops of iPads t.b.v. Gemeenteraad

Voor 2024 staat de vervanging van de iPads van de raadsleden op de planning. Gedurende 2023 is onderzocht of de iPads worden vervangen voor iPads of dat in plaats van een iPad ook kan worden gekozen voor een laptop. De kosten voor laptops zijn hoger dan die voor iPads. We gaan ervan uit dat de vervanging maximaal € 64.000 kost.

In 2026 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Afhankelijk van keuzes van nieuwe raadsleden kan het zijn dat er dan ook nog nieuwe laptops of iPads aange-

schaft moeten worden. De kosten voor 2026 zetten we daarom vooralsnog op PM. In 2028 is de reguliere vervanging gedurende cyclus van 4 jaar. Daarom voegen we in 2028 de kosten voor deze reguliere vervanging op.

Totaalbeeld investeringen

Jaar	Investering Kadernota 2025	Doorschuif Jaarrekening 2023	Mutatie Begroting 2025	Investering Begroting 2025	Personeelskosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
2024	17.071.013	11.348.281	-9.461.500	18.981.794	223.968	15.996.520	2.761.306
2025	21.594.207	0	-3.113.500	18.480.707	181.900	17.626.807	672.000
2026	11.586.673	0	11.949.000	23.535.673	58.500	23.477.173	0
2027	10.899.894	0	0	10.899.894	65.200	10.834.694	0
2028	7.781.420	0	985.000	8.766.420	48.000	8.948.420	0
Totaal	68.933.207	11.348.281	359.000	80.434.488	577.568	76.653.614	3.433.306

Investeringsplafond

Bij de kadernota 2025 hebben we als signaleringswaarde een investeringsplafond van € 6,8 miljoen per jaar vastgesteld. Dit plafond signaleert wanneer het investeringsvolume de structurele begrotingsruimte inperkt. Bijdragen van derden tellen niet mee voor het investeringsplafond. Ook corrigeren we het plafond voor investeringen die uit voorgaande jaren doorschuiven of voor investeringen waar we jaar op jaar voor sparen, zoals voor onderwijshuisvesting. Daarnaast vallen investeringen die zichzelf ‘terugverdienen’ door besparingen in de exploitatie niet onder het plafond. Investeringen voor riolering die onder de 100% kostendekking van de rioolheffing vallen nemen we ook niet mee in het plafond.

Jaar	Investering Begroting 2025	Bijdragen derden	doorschuif voorgaande jaren	bedrag voor plafond	bedrag boven of onder plafond (6,8 miljoen)
2024	18.981.794	2.761.306	11.348.281	4.872.207	1.927.793
2025	18.480.707	672.000	-	17.808.707	-11.008.707
2026	23.535.673	-	-	23.535.673	-16.735.673
2027	10.899.894	-	-	10.899.894	-4.099.894
2028	8.766.420	-	-	8.766.420	-1.966.420
Totaal	80.434.488	3.433.306	11.348.281	65.882.901	-31.882.901

Met de opgenomen investeringen komen we voor de jaren 2024 t/m 2028 totaal € 31,88 miljoen boven het investeringsplafond uit.

Investeringen buiten het investeringsplafond

Onderdeel Programma Gezond en Vitaal Omschrijving	Jaar	Investering Kadernota 2025	Doorschuif Jaarrekening 2023	Mutatie Begroting 2025	Investering Begroting 2025	Personeels -kosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Budget rioleringswerkzaamheden	2024	7.160.800	3.294.448		10.455.288	75.000	10.300.228	300.000
	2025	7.160.800			7.160.800	75.000	7.085.800	
	2026	2.160.800			2.160.800	75.000	2.085.800	
	2027	2.160.800			2.160.800	75.000	2.085.800	
	2028	2.160.800			2.160.800	75.000	2.085.800	
	Totaal	20.804.000	3.294.448	-	24.098.488	375.000	23.723.488	300.000

Toelichting*Budget rioleringswerkzaamheden*

Om de ambities en doelstellingen uit het nieuw Riolerings en Water Programma te realiseren gaan we de komende jaren diverse activiteiten en maatregelen in uitvoering brengen. De raad heeft op 22 december 2022 het Riolerings en Waterprogramma Hoozevee 2023-2028 vastgesteld. Hieronder de uitsplitsing van de verschillende investeringen binnen riolerings. De doorgeschoven investeringen vanuit 2023 zijn toegevoegd aan jaarschijf 2024.

Investering rioleringswerkzaamheden	2024	2025	2026	2027	2028
Vervanging / afkoppelen riolerings	1.694.686	1.544.800	1.524.800	1.524.800	1.524.800
Verv. drukriolerings / gemalen el.m/pompen/schakelkasten	1.656.000	371.000	366.000	366.000	366.000
Maatregelen klimaatadaptatie	195.000	195.000	195.000	195.000	195.000
Afvalwatertransportsysteem Riegmeer-Echten	6.834.602	4.975.000			
Personeelskosten	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
Totaal	10.455.288	7.160.800	2.160.800	2.160.800	2.160.800

Reservelijst investeringen 2026 e.v.

Een aantal investeringen is op dit moment onvoldoende uitgewerkt om ze nu al op te nemen in deze meerjarenbegroting. Dit wil overigens niet zeggen dat een investering niet belangrijk is of geen urgentie heeft. Echter, er is meer nodig, zoals een onderzoek of nadere uitwerking, om een besluit te kunnen nemen over de investering. In onderstaande tabel is per investering een strategie aangegeven hoe met deze investering wordt omgegaan. Bij de kadernota 2026 nemen we deze investeringen opnieuw mee bij de integrale afweging.

Omschrijving	Bedrag	Strategie
Fase 2 vernieuwing Tamboer	pm	Prioriteit stellen bij fase 1 Het Podium en deze investering uit te stellen.
Huisvesting bibliotheek Hoogeveen	€ 11.000.000	Onderzoeken of investering binnen huidige financiële kaders kan en een besluit nemen over toekomstige huisvestingsscenario voor 2026.
Klimaatadaptatie	pm	Eerst periode 2024-2027 evalueren.
Herontwikkeling wonen Stationsgebied & Stadscentrum	€ 17.500.000	Temporiseren, co-financiering per project inzichtelijk maken en daarna verwerken in de meerjarenbegroting.
Herstructurering Zeeheldenbuurt	€ 4.200.000	Afstemming met corporaties over concreet plan en planning. Voornemen om de investering dan op te nemen bij de kadernota 2026 of eerder indien noodzakelijk.
Infrastructuur Wolfsbos	€ 3.000.000	Plan is vastgesteld, investeringen loopt door in 2029 en verder. Deze investeringen in de meerjarenbegroting voor die jaren meenemen bij de integrale afweging.
Uitvoeren maatregelen uit de Fietsagenda	pm	Onderzoek afwachten, dan keuze over maatregelen.
Verduurzaming wijk-, buurt- en dorpshuizen	pm	Onderzoek afwachten, dan keuze over maatregelen.
d'Olde Bieb	pm	Onderzoek afwachten, dan keuze over maatregelen.
Zwembad	pm	Er komt een routekaart voor 1 januari 2025 voor planvorming nieuw zwembad. Vervolgens eerst keuze maken op basis van draagvlak en programma zwembad. Daarna verder uitwerken.
Huisvestingsplan binnensport	€ 11.728.000	Planvorming afstemmen met andere investeringen binnensport en per jaar afwegen wat passend is.
Sportaccommodatievisie Hollandscheveld	pm	Afwachten nadere uitwerking inrichtingsplan.
Verplaatsing natuurisbaan Hoogeveen	pm	Afwegen in hoeverre het noodzakelijk om in de kern Hoogeveen een nieuwe natuurisbaan te realiseren.
Vervanging bestaand gemeentelijk vastgoed	pm	Strategisch accommodatieplan afwachten.

Bijlage B: Overzicht reserves

Algemeen

In deze bijlage wordt informatie gegeven over de reserves

Hierbij is per reserve aangegeven:

- Het specifieke doel van de reserve
- De voeding van de reserve
- De maximale hoogte van de reserve
- De maximale looptijd

De reserves worden onderscheiden naar de Algemene reserve en de bestemmingsreserves. Een bestemmingsreserve is een reserve waar de raad een bepaalde bestemming aan heeft gegeven.

Conform de BBV-voorschriften worden over de reserves en voorzieningen geen rentevergoeding berekend.

Hieronder per reserve het gespecificeerde verloop van de reserves:

Algemene reserve

Doel: Reserve ter dekking van (on)voorzienene risico's die niet op een andere wijze zijn op te vangen.

Aard: Risicoreserve

Voeding: Onder andere saldi jaarrekening

Omvang: Het minimaal weerstandsvermogen is gesteld op € 37,755 miljoen.

Looptijd: n.v.t.

Bevoegdheid: Raad

Algemene reserve	2024	2025	2026	2027	2028
Stand op 1-1	52.063	69.140	73.184	73.184	73.184
<i>Onttrekkingen:</i>					
Bestemmingsvoorstellen uit jaarrekening 2023	8.860	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen	8.860	0	0	0	0
<i>Stortingen:</i>					
Reservering Algemene reserve	200	200	200	200	200
Reservering Algemene reserve (Schone lei)	5.000	5.500	5.500	5.500	5.500
Mutatie storting door negatieve standen mjb	-2.220	-5.093	-5.700	-5.700	-5.700
Winstneming uit grondexploitaties	1.173	3.437	2.561	2.561	2.371
Winstneming grondexploitaties t.g.v. resultaat			-2.561	-2.561	-2.371
Saldo jaarrekening 2023	21.783				
Totaal stortingen	25.936	4.044	0	0	0
Stand op 31-12	69.140	73.184	73.184	73.184	73.184

Vanaf 2026 sparen we niet meer extra in de algemene reserve. Daarnaast gebruiken we de winsten voor grondexploitatie vanaf 2026 om de begrotingstekorten (deels) te dekken.

Bestemmingsreserves

De reserve structuurvisie wordt in 2024 afgesloten. Bij vaststelling van de jaarrekening 2023 heeft de raad middels een amendement besloten een reserve OZB in te stellen.

Reserve OZB

Doel:	Reserve om korting te verlenen voor OZB bij positieve jaarrekening-resultaten
Aard:	Bestemmingsreserve
Voeding:	25% van jaarrekeningresultaat na bestemmingsreserveringen
Omvang:	Maximaal € 2 miljoen
Looptijd:	niet bepaald
Bevoegdheid:	Raad

Reserve OZB	2024	2025	2026	2027	2028
Stand op 1-1	0	3.750	2.000	1.350	700
<i>Onttrekkingen:</i>					
Te verlenen korting OZB	-	1.750	650	650	650
Totaal onttrekkingen	0	1.750	650	650	650
<i>Stortingen:</i>					
Bestemmingsresultaat 2023	3.750				
Totaal stortingen	3.750	0	0	0	0
Stand op 31-12	3.750	2.000	1.350	700	50

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2023 heeft de raad een amendement aangenomen voor het instellen van de reserve OZB. Bij een positief jaarrekeningresultaat wordt er 25% (na bestemmingsreserveringen) gestort in de reserve OZB. Vervolgens wordt er in het opvolgende jaar waarin de begroting wordt vastgesteld een korting op de OZB-aanslag verleend ter hoogte van de indexatie. Wanneer de reserve, na het bekostigen van de korting van de index nog hoger is dan € 2 miljoen, wordt alles boven deze € 2 miljoen alsnog als korting verleend. Daarom wordt er voor 2025 een korting gegeven op de OZB van totaal € 1,75 miljoen.

Reserve Grondexploitatie

Doel:	Reserve kan worden aangewend voor verevening van ontwikkelingen met een negatief resultaat
Aard:	Bestemmingsreserve
Voeding:	Positieve grondexploitatie-resultaten
Omvang:	Maximaal € 2 miljoen
Looptijd:	niet bepaald
Bevoegdheid:	Raad

Reserve Grondexploitatie	2024	2025	2026	2027	2028
Stand op 1-1	403	2.000	2.000	2.000	2.000
<i>Onttrekkingen:</i>					
Verliesvoorziening Grex	155	159	155	155	155
Totaal onttrekkingen	155	159	155	155	155

Reserve Grondexploitatie	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Stortingen:</i>					
Winstnemering uit grondexploitaties	1.752	159	155	155	155
Totaal stortingen	1.752	159	155	155	155
Stand op 31-12	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000

In 2023 heeft de raad de nota grondbeleid vastgesteld. Hierin is opgenomen een reserve grondexploitatie te vormen. Door positieve grondexploitatieresultaten toe te voegen aan de reserve grondexploitatie, kunnen deze middelen onder andere worden aangewend voor de verevening van ontwikkelingen met een negatief resultaat. Hiermee wordt voorkomen dat eventuele negatieve resultaten beslag leggen op de algemene middelen.

Reserve sociale woningbouw

Doel:	Reserve kan worden aangewend voor verevening van lagere verkoopopbrengst door het hanteren van sociale grondprijzen aan woningbouwcorporaties.
Aard:	Bestemmingsreserve
Voeding:	Positieve grondexploitatieresultaten
Omvang:	Maximaal € 1.800.000
Looptijd:	niet bepaald
Bevoegdheid:	Raad

Reserve Sociale woningbouw	2024	2025	2026	2027	2028
Stand op 1-1	0	1.800	1.800	1.800	1.800
<i>Onttrekkingen:</i>					
Lagere opbrengst sociale woningbouw					
Totaal onttrekkingen	0	0	0	0	0
<i>Stortingen:</i>					
Winstnemering uit grondexploitaties	1.800				
Totaal stortingen	1.800	0	0	0	0
Stand op 31-12	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800

In 2023 heeft de raad de nota grondbeleid vastgesteld. Hierin is opgenomen een reserve sociale woningbouw te vormen. Het hanteren van sociale grondprijzen is een tegemoetkoming aan de woningbouwcorporaties voor het realiseren van sociale woningbouw. In een grondexploitatie moeten de kosten worden gedekt door de verkoopopbrengsten die daar tegenover staan. Door een lagere grondprijs te hanteren voor de realisatie van sociale woningbouw, ontstaat er een lagere verkoopopbrengst in de grondexploitatie. Hierdoor kan een negatieve grondexploitatie ontstaan en kan de totstandkoming van de gewenste ontwikkeling in het geding komen. Door het instellen van een reserve sociale woningbouw waaruit de tegemoetkoming aan de woningcorporaties kan worden betaald, wordt dit voorkomen.

Bijlage C: EMU Saldo

Berekening EMU-saldo

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art. 19) is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten ramingen van het EMU-saldo dienen te verstrekken over het voorafgaande jaar, het actuele jaar en het volgende jaar. Deze programmabegroting is opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven, berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie.

Hieronder de berekening van het EMU-saldo van de gemeente Hoogeveen. In het overzicht is het EMU-saldo berekend voor de jaren 2024 tot en met 2026, zoals dat voortvloeit uit deze begroting. Onderstaand format is voorgeschreven door het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Gemeente Hoogeveen		2024	2025	2026
Vraag		volgens begroting (*€ 1.000)	volgens begroting (*€ 1.000)	volgens meerjarenraming (*€ 1.000)
+1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	4.756	2.294	-5.520
-2	Mutatie (im)materiële vaste activa	19.494	16.994	16.843
+3	Mutaties voorzieningen	-25	-1.107	-700
-4	Mutaties voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.080	4.527	1.197
-5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo		-13.683	-20.334	-24.260

Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waardemutaties, etc.) van de overheid op transactiebasis in een bepaald jaar. Het EMU-saldo geeft aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven wordt dan in een jaar binnenkomt, of dat er geld overgehouden wordt. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de gemeente. Voor gemeente Hoogeveen betekent dit dat er op basis van de begroting 2025-2028 meer geld wordt uitgegeven dan er binnenkomt, als gevolg van de investeringsplanning.

In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van 21 november 2023 is overeenstemming bereikt over de EMU-norm voor de decentrale overheden. In dit overleg is een EMU-norm overeengekomen van -0,5% van het bruto binnenlands product (bbp) voor de periode 2024 tot en met 2026. Dat betekent een verruiming van 0,1% ten opzichte van de voorgaande periode.

Bijlage D: Lijst met afkortingen

Lijst met afkortingen per programma

Blijven meedoen en talentontwikkeling

CJG	Centrum Jeugd en Gezin
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GGD	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst
GGG	Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid
HEA	Hoogeveense Educatieve Agenda
IZA	Integraal Zorgakkoord
IHP	Integraal huisvestingplan
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
RSG	Regionale scholengemeenschap
SMART	Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch Tijdgebonden
SWO	Samenwerkingsorganisatie NVT
VO	Voortgezet onderwijs
VSO	Voortgezet speciaal onderwijs
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VVE&O	Voor- en Vroegschoolse Educatie en Opvoedingsondersteuning

Jeugdhulp en Participatie

BAB	Baanafpraak baan
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GGD	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst
GKB	Gemeentelijke Krediet Bank
IZA	Integraal Zorgakkoord
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
RWC	Regionaal Werkcentrum
SWW	Stichting Welzijnswerk
VSO	Voortgezet speciaal onderwijs
Wsw	Wet Sociale Werkvoorziening

Gezond en Vitaal

AED	Automatische Externe Defibrillator
BAC	Bestuursadviescommissie
BNT	Bestuurlijke Netwerktafel Zorg en Veiligheid
DOS	Domein overstijgende samenwerking
D&A	Dienstverlening & Activering
DPLG	Drents Programma Landelijk Gebied
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GGD	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GLI	Gecombineerde leefstijl interventie
IBOR	Integraal beleid openbare ruimte
IZA	Integraal zorgakkoord
LAS	Lokale adaptatiestrategie
LUA	Lokale uitvoeringsagenda
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied

NK	Nationaal Kampioenschap
OGGZ	Openbare Geestelijke gezondheidszorg
RWP	Riolerings- en waterprogramma
TBBT	Toekomstbestendige bedrijventerreinen
SPUK	Specifieke uitkering
SWW	Stichting Welzijnswerk
VN	Verenigde Naties
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VRD	Veiligheidsregio Drenthe
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ministerie)
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wozo	Wonen ondersteuning en zorg voor ouderen
Wvggz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
Wlz	Wet langdurige zorg
Zvw	Zorgverzekeringswet

Economie

B&W	Burgemeester & Wethouders
DTZ	Dutch TechZone
EZ	Economische Zaken
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MIRT	Meerjarenprogramma infrastructuur Ruimte en Transport
ZZP	Zelfstandigen zonder personeel

Aantrekkelijk Wonen

ABCD	Asset Based Community Development
IBOR	Integraal beleid openbare ruimte
SPUK	Specifieke uitkering
SWO	Samenwerkingsorganisatie
SWW	Stichting Welzijnswerk
WBI	Woningbouwimpuls

Ruimtelijke Ordening en sport

BZK	Binnenlandse Zaken (ministerie)
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
DPLG	Drents Programma Landelijk Gebied
IenW	Infrastructuur en Waterstaat (ministerie)
LNV	Landbouw, Natuur en Visserij (ministerie)
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
PM	Pro Memorie
PNP	Programma Natuurlijk Platteland
RES	Regionale energiestrategieën
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
WKB	Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen

Veilige bereikbaarheid

OV	Openbaar Vervoer
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid

Duurzaam en gastvrij Hoogeveen

CNG	Compressed Natural Gas
CO ₂	Koolstofdioxide

CV	Centrale Verwarming
GFT	Groente-, Fruit- en Tuinafval
IBDO	Ik Ben Drents Ondernemer
NIP	Nationaal Isolatieprogramma
LAI	Lokale Aanpak Isolatie
LNG	Liquefied Natural Gas
LOS	Lokale Ontwikkelstrategie
LTO	Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland
OER	Opwek van Energie op Rijksvastgoed
OPK	Oud papier en karton
PM	Pro Memorie
PMD	Plastic, Metaal en Drankkartons
PNP	Programma Natuurlijk Platteland
PMIEK	Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat
RES	Regionale energiestrategieën
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe
RMP	Regionaal Mobiliteitsplan
SMP	Soorten Management Plan
VVE	Vereniging van Eigenaren
WKB	Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen
WKO	Warmte Koude Opslag

Veilig Hoogeveen, Zichtbaar en Transparant

BIBOB	Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur
BMTO	Blijven meedoen en talentontwikkeling
CTER	Contra-terrorisme, Extremisme en Radicalisering
OM	Openbaar Ministerie
RIEC	Regionaal Informatie- en Expertise Centra
RIS	Raadsinformatiesystemen
SMART	Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch Tijdgebonden
SWO	Samenwerkingsorganisatie
VRD	Veiligheidsregio Drenthe
ZVHD	Zorg- en Veiligheidshuis

Overzicht overhead

BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
SWO	Samenwerkingsorganisatie

Paragrafen

AB	Algemeen Bestuur
AZC	Asielzoekerscentrum
BADO	Bedrijfsvoering, Auditing Decentrale Overheden
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BENG	Bijna Energie Neutrale Gebouwen
BIE	Bouwgrond in Exploitatie
BIZ	Bedrijven Investerings Zone
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Bijzondere opsporingsambtenaar
BOR	Beheerplan Openbare Ruimte
B&W	Burgemeester & wethouders
CO2	Koolstofdioxide
CPO	Collectief particulier opdrachtgeverschap

CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek
DB	Dagelijks Bestuur
ECB	Europese Centrale Bank
EMU	Economische en Monetaire Unie
Fido	Financiering decentrale overheden (wet)
GFT	Groente-, Fruit- en Tuinafval
GGD	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst
GKB	Gemeentelijke Kredietbank
GR	Gemeenschappelijke Regeling
HOF	Houdbaarheid OverheidsFinanciën (wet)
IBA	Individuele Behandeling van Afvalwatersystemen
IBD	Informatiebeveiligingsdienst
ICT	Informatietechnologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
MJOP	Meerjarenonderhoudsplanning
NHG	Nationale Hypotheek Garantie
NIEGG	Niet in exploitatie genomen gronden
NCSC	Nationaal Cyber Security Centrum
OZB	Onroerendzaakbelasting
PM	Pro Memorie
POC	Percentage of completion
RSG	Regionale scholengemeenschap
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe
Ruddo	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
RWP	Riolering- en water programma
SAP	Strategisch Accommodatieplan
SSW	Systeemoverzicht Stedelijk Water
SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten
SWO	Samenwerkingsorganisatie
VGS	Verbeterd Gescheiden Stelsel
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VP	Verbonden Partijen
VPB	Vennootschapsbelasting
VRD	Veiligheidsregio Drenthe
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WMD	Waterleidingmaatschappij Drenthe
WOO	Wet Open overheid
WOZ	Waardering onroerende zaken
Wsob	Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
Wsw	Waarborgfonds Sociale woningbouw

Bijlage E: Kerngegevens

Cijfers per 1 januari	2021	2022	2023	2024
SOCIALE STRUCTUUR				
Leeftijdsopbouw bevolking:				
00 t/m 03 jaar	2.112	2.073	2.110	1.990
04 t/m 11 jaar	4.873	4.774	4.668	4.509
12 t/m 17 jaar	4.040	4.066	4.114	4.165
18 t/m 26 jaar	5.702	5.863	6.150	6.187
27 t/m 50 jaar	15.955	15.869	15.907	16.097
51 t/m 65 jaar	11.296	11.425	11.501	11.510
66 t/m 75 jaar	6.633	6.670	6.601	6.555
76 jaar en ouder	4.992	5.117	5.382	5.833
Totaal	55.603	55.857	56.433	56.846

Bron:GBA. De leefopbouw is per 12-8-2024.

Huishoudsamenstelling

Totaal in particuliere huishoudens	54.305	54.407	54.993	55.109
Personen in institutionele huishoudens	1.298	1.450	1.440	1.482
Totaal personen in huishoudens	55.603	55.857	56.433	56.591

Thuiswonend kind	15.278	15.280	15.466	15.396
Alleenstaand	8.476	8.555	8.822	9.059
Totaal samenwonende personen	28.054	28.060	28.038	27.988
Partner in niet-gehuwd paar zonder kinderen	2.890	2.938	3.000	3.030
Partner in gehuwd paar zonder kinderen	12.112	12.128	11.988	11.954
Partner in niet-gehuwd paar met kinderen	2.756	2.822	2.908	2.918
Partner in gehuwd paar met kinderen	10.296	10.172	10.142	10.086
Ouder in eenouderhuishouden	1.810	1.839	1.921	1.933
Overig lid huishouden	687	673	746	733
Personen in institutionele huishoudens	1.298	1.450	1.440	1.482

Bron: CBS. Huishoudsamenstelling is per 1 jan. 2024.

Aantal uitkeringsgerechtigden	1.274	1.177	1.113	1.123
--------------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Bron: Monitor sociaal domein. Stand per 30-7-2024

Inwonertallen vlg. CBS wijk-buurtindeling

Hoogeveen kern	25.080	25.210	25.650	25.725
De Weide	14.060	14.170	14.155	14.185
Fluitenberg	585	615	605	600
Elim	2.335	2.285	2.330	2.330
Hollandscheveld	4.560	4.590	4.590	4.595
Noordscheschut	2.085	2.095	2.090	2.080
Nieuwlande	1.370	1.405	1.420	1.415
Nieuweroord	530	515	505	505

Tiendeveen	670	670	665	675
Stuifzand	625	640	680	700
Pesse	1.840	1.830	1.870	1.895
Zuideropgaande Nieuw Moscou	635	625	640	640
Industriegebied	525	515	510	525
Verspreid gebied	235	245	245	245
Bron CBS. Stand per 1 jan. 2024.				

Cijfers per 1 januari	2021	2022	2023	2024
Woningen (incl. woonw.)	24.057	24.187	24.340	24.459
Wooneenheden/bijzondere woongebouwen	1798	1855	1.878	1.878
Recreatiewoningen	239	239	239	239
Totaal woonruimten	26.094	26.281	26.457	26.576

Bron: Ontwikkeling en grondbedrijf. Stand per 1-1-2024. NB het aantal recreatiewoningen wordt niet meer bijgehouden.

Bijlage F: Toelichting op verplichte beleidsindicatoren

01 Blijven Meedoen & talent-ontwikkeling

Absoluut verzuim	"Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling." Bij de periode aanduiding wordt bij jaar (t) het schooljaar (t-1 en t) bedoeld.
Relatief verzuim	"Het aantal leer- of kwalificatieplichtige leerlingen (per 1.000 leerlingen) waarbij sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende 4 opeenvolgende lesweken." Bij de periode aanduiding wordt bij jaar (t) het schooljaar (t-1 en t) bedoeld.
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	"Vsv'ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo- of vwo-diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan." Bij de periode aanduiding wordt bij jaar (t) het schooljaar (t-1 en t) bedoeld.

02 Jeugdhulp en Participatie

Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, de Participatiewet en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan.
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie.
Jongeren met jeugdhulp	"in percentage van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014), en in natura door de zorgaanbieder is geleverd. PGB gefinancierde hulp en zorg valt hier dus buiten. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Zorg in Natura wordt direct vergoed aan de zorgverlener zonder tussenkomst van de zorggebruiker. In het kader van de jeugdzorg betekent dit dat de hulp rechtstreeks door de gemeente wordt vergoed. Persoonsgebonden budget (PGB) is een geldbedrag waarmee de zorggebruiker zelf zorg, begeleiding, hulp, hulpmiddelen of voorzieningen in kan kopen. Deze wordt verstrekt via de Sociale verzekeringsbank (SVB) maar is ook afkomstig van de gemeente."
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.
--	--

03 Gezond en Vitaal

Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.
---	---

04 Economie

Banen	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.
Functiemenging	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

05 Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Demografische druk	Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar.
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Gemiddelde WOZ-waarde	De WOZ-waarde van alle woningen. Alle verblijfsobjecten in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) met minimaal een woonfunctie en eventueel een of meer andere gebruiksfuncties worden als woning aangemerkt.
Nieuw gebouwde woningen	Nieuwgebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.

06 Ruimtelijke ordening en sport

Niet-sporters	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
----------------------	--

07 Veilige bereikbaarheid

Er zijn voor dit programma geen verplichte beleidsindicatoren	
--	--

08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen

Omvang huishoudelijk restafval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit.

09 Veilig, Zichtbaar en transparant Hgv

Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
Jongeren met jeugdbescherming	"in percentage van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'."
Jongeren met jeugdreclassering	"in percentage van alle jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar, per 1 januari Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder de overtreding of het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart."
Misdrijven - Diefstallen uit woning	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Misdrijven - Geweldd misdrijven	Het aantal geweldd misdrijven. Voorbeelden van geweldd misdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Misdrijven - Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	"Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven."
Misdrijven - Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar. Jongeren van 12 t/m 17 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straft. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

Bijlage G: Overzicht beleidsdocumenten

01 Blijven meedoen en talentontwikkeling

- Cultuurvisie 2021 - 2025 (2021)
- Uitvoeringsagenda cultuur 2022 - 2024
- Nota Jeugd (programma Jong Hoozeveen)
- Nota Jeugd jaargenda 2024-2025 (programma Jong Hoozeveen)
- Plan van Aanpak Verbindende Aanpak
- Uitvoeringsplan voor- en vroegschoolse educatie (vve) 2021- 2024
- Programma regionale aanpak voortijdig schoolverlaters 2020- 2024
- Aanpak laaggeletterdheid; regionaal plan arbeidsmarktregio Drenthe 2020-2024
- Actieplan Hoozeveen telt mee met taal 2015-2019

02 Jeugdhulp en Participatie

- Beleidsnota Schudhulpverlening 2023-2027
- Aanpak Armoedebestrijding
- Uitvoeringsplan aanpak armoedebestrijding
- Re-integratieverordening Gemeente Hoozeveen 2020
- Beleidsregels Schuldhulpverlening
- Uitvoeringskader Toegang (2014)
- Calamiteitenplan jeugd (2019)
- Transformatieplan Zorg voor de Jeugd Jeugdhulpregio Drenthe 2018-2020
- Bestuurlijk transformatieakkoord Jeugd Drenthe 2019 - 2022
- Uitvoeringsplan Inburgering 'Thuis in Hoozeveen' (2023)
- En ze leefden nog lang en gezond; nota volksgezondheid Hoozeveen 2023-2027 (2022)
- Nota jeugd/programma Jong Hoozeveen
- Nota Jeugd jaargenda 2024-2025 (programma Jong Hoozeveen)
- Plan van aanpak Verbindende Aanpak 2024
- Verordening Jeugdhulp Hoozeveen 2021

03 Gezond en Vitaal

- Uitvoeringsagenda GALA Hoozeveen 2024/2025 (2024)
- Gezond en Actief Leven Programma 2023-2026 (2023)
- Programmaplan Herontwerp Sociaal Domein 2022-2025 (2022)
- Opgave Welzijnswerk 2023-2025 (2022)
- En Ze Leefden Nog Lang En Gezond. Nota Volksgezondheid 2023-2027 (2022)
- Visie gemeentelijke rol ten aanzien van vrijwilligers(werk) (2016)
- Vinden, Verbinden en Versterken. Nota Informele Zorg (2015)
- Groenblauw voor jou en volgende generaties. Aanvalsplan Vergroening en biodiversiteit (2023)
- Lokale adaptatiestrategie (LAS) en uitvoeringsagenda (LUA) 2023 - 2028 (2023)
- Riolerings- en Waterprogramma 2023 – 2028 (2022)
- Grondwaterbeleidsplan 2012

04 Economie

- Toekomstvisie Hoozeveen (2018)
- Detailhandelsstructuurvisie (2008)
- Economische Focusagenda van en voor Hoozeveen (november 2022)
- Visie op het stadscentrum (2017)

05 Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

- Wegenbeheerplan 2019-2023
- Onderhoudsplan kunstwerken 2022-2026
- Beleidsplan Openbare verlichting 2013-2022
- Gladheidsbestrijdingsplan (jaarlijks)
- Beleidsplan onderhoud wegen 2019-2023
- Onderhoudsplan kunstwerken 2017 t/m 2021
- Beleidsplan openbare verlichting 2012
- Baggerplan
- Groenstructuurvisie (2010)
- Buitenspelen in Hoogeveen, uitvoeringsnotitie Speelruimtebeleid 2005
- Lijst beschermwaardige bomen (2012)
- Nota begraven in Hoogeveen (2011); actualisatie in 2024.
- Protocol werkwijze bestaande graven, urnennissen en –kelders Hoogeveen (2013)
- Groenbeheerplan 2020-2023 (2019)
- Fysieke structuurvisie (2004), actualisatie 2012 en Toekomstvisie (Visie op de omgeving 2017)
- Woon(zorg)visie Hoogeveen 2023 - 2026
- Ontwikkelingsvisie stadscentrum, actualisatie 2017
- Meerjarige prestatieafspraken 2023-2027
- Regionale Woonvisie Zuidwest-Drenthe 2012
- Beleid huisvesting arbeidsmigranten
- Gemeentelijk woonwagen en standplaatsenbeleid
- Nota Grondbeleid 2023 – 2026
- Verkoopprotocol 2017

06 Ruimtelijke ordening en sport

- Fysieke structuurvisie (2004), actualisatie 2012 en Toekomstvisie (Visie op de omgeving 2017)
- Oost-west-as (Backbone) 2008
- Notitie Hoogbouw 2009
- Nota Ruimtelijke Kwaliteit 2020
- Detailhandelstructuurvisie 2008
- IHP Binnensport (2024)
- IHP Buitensport (2023)
- Uitvoeringsplan Team Sport en Cultuur (2024)

07 Veilige bereikbaarheid

- Mobiliteitsvisie 2017 - 2026
- Parkeernota 2011, deel 1, 2 en 3
- Fietsnota 2019
- Laadvisie 2023-2026

08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen

- De groene draad, uitvoeringsplan Duurzamer Hoogeveen 2017 – 2021
- Visie Externe Veiligheid 2010
- Bodemnota 2007
- Bodembeheernota 2019
- Bodemkwaliteitskaart 2019
- Nota Hogere waarden Wet geluidhinder 2012 12 dagen regeling geluid horeca 2012
- Klimaat/energiemonitor Hoogeveen

- Afvalstoffenverordening 2005
- Evenementenbeleid 2018 - 2022
- Recreatie en toerisme 2018 - 2022
- Uitvoeringsplan recreatie en toerisme 2019-2022

09 Veilig Hoogeveen & Zichtbaar en Transparant Bestuur

- Kadernota Veiligheid, Toezicht & Handhaving
- Regionaal Beleidsplan Noord-Nederland 2024-2027
- Beleidsregels Hard- en Softdrugs 2022
- Beleidsregels hinderlijke en gevaarlijke honden 2022
- Evenementenverordening 2021
- Beleidsregels evenementen 2020
- Beleidsregels BIBOB 2017
- Preventie- en handhavingsplan alcohol 2022
- Beleidsregel wet aanpak woonoverlast 2022
- Beleidsregel Handhaving helingbestrijding 2018
- Samen: verbinden&verbeteren, coalitieakkoord 2022-2026
- Toekomstvisie Hoogeveen 2018 & verder

Postadres

Postbus 20.000
7900 PA Hoogeveen

Bezoekadres

Raadhuisplein 24
7901 BW Hoogeveen

Telefoon

14 0528

Fax

0528-291325

E-mail

info@hoogeveen.nl

Internet

www.hoogeveen.nl